

PROVINCIE FLEVOLAND

Jaarstukken 2022

Aan Provinciale Staten van Flevoland

Voor u liggen de Jaarstukken 2022, bestaande uit het jaarverslag (de programmaverantwoording en paragrafen) en de jaarrekening. Dit betreffen de laatste jaarstukken in een volledig jaar van deze Statenperiode. In deze jaarstukken leggen wij verantwoording af over het uitgevoerde beleid en de realisatie van vooraf gestelde doelen. Wij gaan in op wat we bereikt hebben (doelen en prestaties), wat wij daarvoor gedaan hebben en wat dat heeft gekost. De basis hiervoor wordt gevormd door de Programmabegroting 2022 (na wijziging). Dit betekent dat de opzet van de Jaarstukken 2022 aansluit bij de Programmabegroting 2022.

De jaarstukken zijn ingericht in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV).

Deze jaarstukken beginnen met een bestuurlijke samenvatting (deel I). In deel II hebben wij onze verantwoording over de programmaonderdelen opgenomen. Deel III bestaat uit de door het BBV voorgeschreven paragrafen en deel IV bevat de Jaarrekening 2022.

Wij verwachten dat u met deze jaarstukken goed inzicht krijgt in de gerealiseerde doelen in 2022. Een digitale webversie is te raadplegen via <https://flevoland.jaarverslag-2022.nl>.

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

De secretaris,

de voorzitter,

Origineel getekend door
D.J. Tijl

Origineel getekend door
L. Verbeek

Inhoudsopgave

I Samenvatting	6
I. Algemeen.....	6
II. Jaarresultaat 2022.....	7
III. Weerstandsvermogen.....	7
IV. Samenstelling college van Gedeputeerde Staten	8
V. Leeswijzer.....	9
II Programmaverantwoording	12
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & water.....	13
1.0 Inleiding.....	14
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	18
1.2 Water	22
1.3 Totale lasten en baten	23
2 Landbouw, visserij en natuur.....	24
2.0 Inleiding	25
2.1 Landbouw & Visserij	29
2.2 Natuur & landelijk gebied.....	33
2.3 Totale lasten en baten.....	41
3 Economie.....	42
3.0 Inleiding	43
3.1 Economische ontwikkeling	47
3.2 Gebiedsopgaven	50
3.3 Totale lasten en baten.....	55
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving.....	56
4.0 Inleiding	57
4.1 Recreatie en toerisme	60
4.2 Cultuur en erfgoed.....	61
4.3 Krachtige samenleving	65
4.4 Totale lasten en baten.....	68
.....	69
5 Energie, duurzaamheid en milieu	69
5.0 Inleiding	70
5.1 Regionale energiestrategie.....	73
5.2 Duurzaamheid en circulaire economie	76
5.3 Milieu: lucht, bodem, geluid	78
5.4 Klimaatakkoord	80
5.5 Totale lasten en baten.....	81
6 Mobiliteit.....	82
6.0 Inleiding	83

6.1 Openbaar vervoer	87
6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	89
6.3 Infrastructuur.....	92
6.4 Totale lasten en baten.....	96
.....	97
7 Vernieuwend bestuur	97
7.0 Inleiding.....	98
7.1 Bestuur	103
7.2 Provinciale Staten	107
7.3 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	109
7.4 Bedrijfsvoering.....	111
7.5 Reserves.....	113
7.6 Totale lasten en baten	118
III Paragrafen	119
1 Lokale heffingen	120
1.1 Beleid ten aanzien van heffingen	120
1.2 Kwijtscheldingsbeleid	121
1.3 Overzicht tarieven	121
1.4 Lokale lastendruk.....	121
1.5 Opbrengst van de lokale heffingen	122
2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	124
2.1 Algemeen.....	124
2.2 Risicobeleid en risicomanagement	124
2.3 Risicoprofiel	125
2.4 Weerstandsvermogen	127
2.5 Toelichting op de risico's	129
2.6 Niet financiële risico's	139
2.7 Financiële kengetallen BBV	140
3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	142
3.1 Algemeen.....	142
3.2 Beleidskader ten aanzien van het onderhoud	143
3.3 Middelen.....	146
4 Financiering.....	148
4.1 Algemeen.....	148
4.2 Ontwikkelingen.....	148
4.3 Performance en uitzettingen	148
4.4 Risicobeheer	150
4.5 Renteschema.....	151
5 Bedrijfsvoering.....	152
5.1 Algemeen.....	152
5.2 Sturing en beheersing.....	152

5.3 Onderdelen bedrijfsvoering	157
6 Verbonden partijen.....	159
6.1 Algemeen.....	159
6.2 Overzicht verbonden partijen.....	160
7 Grondbeleid	172
8 Openbaarheidsparaagraaf Woo	174
IV Jaarrekening.....	175
1 Jaarrekening 2022 op hoofdlijnen	176
1.1 Omvang resultaat	176
1.2 Analyse resultaat.....	176
1.3 Financiële kengetallen.....	179
2 Overzicht baten en lasten in de jaarrekening.....	180
2.1 Detaillering baten en lasten per programma	180
2.2 Specificatie diverse baten en lasten.....	181
2.3 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	184
3 Balans (incl. toelichting).....	186
3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	187
3.2 Toelichting op de balans (activa).....	190
3.3 Toelichting op de balans (passiva).....	197
3.4 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.....	206
Bijlagen	209
1. Toelichting reserves en voorzieningen	210
2. Verdeling van de lasten en baten over de taakvelden.....	226
3. Specificatie van incidentele lasten en baten.....	229
4. Single information Single audit (SiSa).....	234
5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	243
6. Lijst met afkortingen	252

I Samenvatting

I. Algemeen

Het leven is wat je gebeurt terwijl je andere plannen maakt. Meer dan ooit past deze (vertaalde) tekst uit Beautiful Boy van John Lennon bij het voorbije jaar. Collectief maakten we ons op voor een jaar waarin het dagelijks leven voor het eerst sinds 2020 niet meer zou worden gedicteerd door corona en de bijbehorende maatregelen. Vrijheid, blijheid en onbezorgdheid...we waren er zo aan toe. Maar nog voordat we van alle coronamaatregelen af waren, viel Rusland op 24 februari 2022 Oekraïne binnen.

Hoewel de oorlog aan de buitengrens van Europa wellicht een ver-van-mijn-bedshow lijkt, kunnen wij er in onze terugblik op 2022 niet aan voorbij gaan. De oorlog duurt op het moment van schrijven immers al meer dan een jaar. De Russische invasie had al snel wereldwijde gevolgen, waar we ook in Flevoland mee te maken kregen. Bij de benzinepomp, in de supermarkt, maar vooral in de razendsnel stijgende tarieven van de energieleveranciers bleek onze afhankelijkheid van Rusland. Energiearmoede werd – helaas – een ingeburgerde term.

De energiecrisis kwam bovenop de crises die ons land al kende, zoals stikstof, woningbouw en de vluchtelingenopvang. Laatstgenoemde bereikte in 2022 een dieptepunt. Het aanmeldcentrum in Ter Apel kon de toestroom bij lange na niet aan. Het gevolg: mensen moesten buiten slapen en verbleven onder schrijnende omstandigheden op het terrein in Ter Apel.

Medio 2022 hoopten het ministerie en het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) in de Noordoostpolder met de vestiging van een tweede aanmeldcentrum het overvolle centrum in Ter Apel te kunnen ontlasten. De locatie die hiervoor op het oog was, leidde tot onrust. De Noordoostpolder verkent momenteel samen met het COA andere mogelijkheden.

Meta wilde enige tijd aan de rand van Zeewolde een groot datacenter vestigen. Het moederbedrijf van Facebook zag na de nodige weerstand afgelopen zomer uiteindelijk van dit voornemen af omdat er geen goede match was met de omgeving.

Bovenstaande zou zomaar tot enig cynisme kunnen leiden. Of je constateert dat Flevoland in beweging is. Zonder beweging geen vooruitgang. Deze provincie durft verantwoordelijkheid te nemen en door te pakken. Zo komen er voor 2030 komen bijna 40.000 woningen bij in Flevoland hebben we in oktober met het Rijk afgesproken.

Na jarenlange voorbereidingen opende de Floriade in 2022 de poorten. Het was een hobbelige weg er naar toe en ook de start van de werldeuinbouwtentoonstelling was niet geheel vlekkeloos, maar uiteindelijk hebben enkele honderdduizenden bezoekers uit het binnen- en buitenland genoten van deze expo.

Nog een mijlpaal uit 2022. De Raad van State heeft groen licht gegeven voor de realisatie van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland. Voor Urk en de maritieme sector betekent dit dat een langgekoesterde wens eindelijk in vervulling kan gaan en dat de werkgelegenheid in dit deel van onze provincie een flinke impuls gaat krijgen. We hopen in 2023 met de aanbesteding te kunnen beginnen.

Over hoogtepunten gesproken: in augustus 2022 werd in Zeewolde het grootste windmolenproject op land van Nederland geopend. Het bevestigt de reputatie van Flevoland als de windprovincie van Nederland. En met de heropening van de Hogering in Almere werden in december 2022 drie jaar werkzaamheden aan de drukste provinciale weg van Flevoland afgerond.

Het stikstofdossier bleek nog net zo dynamisch en weerbarstig als de jaren ervoor. De legalisering van de PAS-melders, waarvan een slordige 130 in Flevoland, is in de praktijk complex en ligt in grote mate op het bordje van het Rijk. Op de achtergrond zijn we in Flevoland vorig jaar gestart met het gebiedsproces in de Noordoostpolder om ons aandeel in het stikstofoverschot op De Wieden-Weerribben in Overijssel terug te dringen. Het proces waarin we nadrukkelijk samen met de agrarische ondernemers uit het gebied optrekken, lijkt hoopvolle resultaten op te leveren.

Samen. Het woord is al gevallen. Provincie Flevoland staat de komende jaren voor tal van uitdagingen waar we onze schouders onder moeten en willen zetten. Maar dat doen we niet alleen. Dat doen we met anderen, want: Samen Maken We Flevoland. In november 2022 droeg gedeputeerde Cora Smelik het stokje over aan Gebke van Gaal vanwege een mooie kans bij het Kadaster. Ze verliet de provincie in de wetenschap dat Samen Maken We Flevoland geen holle woorden zijn, maar dat dit daadwerkelijk zo wordt ervaren en gedaan.

Is er reden om cynisch te doen over Flevoland? Integendeel! Wij durven buiten de gebaande paden te denken, hebben de ambitie en wil om samen Flevoland mooier en sterker te maken. Waar nodig komen we meteen in actie. Dat deden we in coronatijd met het instellen van meerdere financiële steunfondsen en ook vorig jaar lieten we ons niet onbetuigd. Een maand na de invasie stelden Provinciale Staten een half miljoen euro beschikbaar voor een Oekraïne noodfonds. Rond de zomer werd het noodfonds aangevuld met € 0,5 mln. Voor de Flevolandse clubs en verenigingen die door de stijgende energietarieven in de knel waren gekomen, heeft PS een energienoodfonds van € 1,5 mln. in het leven geroepen.

Samen met het Rijk werken we ondertussen door aan de Strategische Agenda en de verdere groei (100.000+ woningen) en ontwikkeling van de provincie, maar we hebben het vizier niet alleen op de verre toekomst gericht. We blijven omzien naar onze inwoners en partners. Samen maken we immers niet alleen Flevoland. Samen **zijn** we Flevoland.

II. Jaarresultaat 2022

In het jaar 2022 is een positief resultaat gerealiseerd van € 12,6 mln. Dit resultaat, en het verschil ten opzichte van de begroting 2022 na wijziging, wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de voortgang van een aantal projecten en programma's uiteindelijk lager was dan verwacht, de bedrijfsvoeringslasten beperkt konden worden gehouden en doordat de baten, met name de provinciefondsuitkering, hoger zijn uitgevallen dan was voorzien. De verschillen zijn nader gespecificeerd en toegelicht bij de desbetreffende programma's.

Tabel 1.1: Opbouw resultaat

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	179.688	203.996	217.557	190.091	27.465
Baten	-197.218	-191.870	-223.468	-223.266	-201
Saldo van lasten en baten	-17.529	12.126	-5.911	-33.175	27.264
Stortingen in reserves	46.883	26.357	57.775	62.196	-4.421
Onttrekkingen aan reserves	-45.664	-38.483	-51.863	-41.575	-10.288
Saldo van reservemutaties	1.219	-12.126	5.911	20.621	-14.709
Gerealiseerd resultaat (- = overschot)	-16.310	0	0	-12.554	12.554

x € 1.000

In de Jaarrekening 2022 (onderdeel IV van deze jaarstukken) gaan we bij de diverse programmaonderdelen in op de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting 2022 (na wijziging) en het ontstaan van het rekeningresultaat 2022.

III. Weerstandsvermogen

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft een overzicht van de belangrijkste risico's van de provincie. Het risicoprofiel van de provincie is ten opzichte van de voorlaatste versie van de paragraaf (zoals opgenomen in de Programmabegroting 2023) toegenomen van € 8,8 mln. naar € 13,9 mln. De weerstandscapaciteit is eveneens ten opzichte van de Programmabegroting 2023 toegenomen van € 17,6 mln. naar € 19,9 mln. De dekkingsgraad (weerstandsratio) neemt daarmee af van 2,0 naar 1,4. Deze bevindt zich binnen de bandbreedte (van 1,1 tot 2,0), zoals is vastgelegd in de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020-2023'.

IV. Samenstelling college van Gedeputeerde Staten

De samenstelling van het college (inclusief bijbehorende portefeuille) is als volgt:

Naam	Portefeuille
Dhr. L. (Leen) Verbeek <i>Commissaris van de Koning</i>	Voorzitter Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten met in portefeuille: Rijksheertaken, Burgemeesterszaken, Aangelegenheden Koninklijk Huis, Koninklijke onderscheidingen en predicaten, Integriteit, Bemiddelingsverzoeken, Bezwaar en beroep, Openbare orde en veiligheid, Ondernijning, Veiligheid/Crisisbeheersing, Veiligheidsregio Flevoland, Archiefinspectie.
Dhr. J. (Jan) de Reus	Gedeputeerde met in portefeuille: Ruimtelijke ordening, Wonen, Landschap, Almere 2.0 (incl. RRAAM, Schaalsprong Almere, handelingsperspectief, Fonds Verstedelijking Almere en afronding IFA), Amsterdam Lelystad Airport (incl. Lelystad Airport Businesspark en OMALA incl. Airport Garden City C.V.), Mobiliteit (incl. infrastructuur, OV, verkeersveiligheid, IJsseldelta Zuid en Smart Mobility), MITC, Personeel & Organisatie, Bestuurlijke Adviescommissie (BAC) DROW, BAC Mobiliteit, BAC Werkgeverszaken en 100.000 woningen. 1e loco commissaris van de Koning.
Mw. G. (Gebke) van Gaal	Gedeputeerde met in portefeuille: Duurzaamheid (incl. stuurgroep Duurzaamheid, Het Goede Voorbeeld, beleid circulariteit/circulaire economie en Verhaal van Flevoland programmaliijn 3), Milieu (incl. bodem, klimaatadaptatie, VTH, omgevingsdiensten en Afvalzorg), Omgevingsvisie (incl. samenwerkingsagenda, Ruimte voor Initiatief, opgavegericht werken en Omgevingswet), Bestuurlijke vernieuwing, Inkoop & Aanbesteding en BAC VTH. 2e loco commissaris van de Koning.
Dhr. J.N.J. (Jan-Nico) Appelman	Gedeputeerde met in portefeuille: Economie (ruimtelijk-economisch beleid, uitvoering circulaire economie, Topsectoren en MKB, Horizon, Lelystad Airport Businesspark, OMALA, EFRO en Interreg), Floriade, Agrofood (Landbouw & Visserij), Landbouw Meerdere Smaken, Maritieme strategie (incl. Flevokust Haven, Maritieme Service Haven en Kornwerderzand), Human Capital-Agenda (incl. Hoger onderwijs), GR Regionaal Historisch Centrum Het Flevolands Archief (beleid), Facilitaire zaken en BAC Economie. 3e loco commissaris van de Koning.
Dhr. J.A. (Jop) Fackeldey	Gedeputeerde met in portefeuille: Energietransitie (coördinatie Klimaatakkoord, energiebesparing, warmtetransitie, windenergie, zonne-energie, energie-innovatie en EEF), Krachtige Samenleving (incl. gezondheid/zorg en Fonds Krachtige Samenleving), Toerisme & recreatie (incl. gebiedspromotie), Kwaliteit openbaar bestuur (incl. bestuurlijke zaken, Regiegroep MRA, Coördinatie Regio Zwolle, IPO-bestuur en coördinatie IBT), Communicatie & ICT, BAC Energie en Corona. 4e loco commissaris van de Koning.
Dhr. H.J. (Harold) Hofstra	Gedeputeerde met in portefeuille: Natuur (incl. natuurbeheer, N2000, natuurontwikkeling, Nieuwe Natuur, ontwikkeling Oostrand, GLB en POP), Vitaal Platteland (Fonds Vitaal Platteland), Water (incl. drinkwaterbescherming, Kaderrichtlijn Water, kaderstelling Waterschap, Markermeer-IJmeer), Financiën (incl. financieel toezicht gemeenten, Rijksvastgoedbedrijf en deelnemingen), Sport, BAC Vitaal Platteland, BAC Financiën en Stikstof. 5e loco commissaris van de Koning.
Dhr. M.A. (Michiel) Rijsberman	Gedeputeerde met in portefeuille: Kunst en cultuur (incl. musea, landschapskunst en programmaliijn 4 Fonds Verstedelijking Almere), Verhaal van Flevoland, Nationaal Park Nieuw Land (incl. uitvoering N2000 Beheerplan Oostvaardersplassen en rapport Van Geel, Marker Wadden en Oostvaardersoever), Europa (incl. Comité van de Regio's, vertegenwoordiger EU-netwerken en Huis Nederlandse Provincies), Lelystad Next Level en BAC Cultuur. 6e loco commissaris van de Koning.
Dhr. D.J. (Hans) Tijl	Provinciesecretaris/algemeen directeur

Gedeputeerde Staten van Flevoland verrichten naast hun bestuurlijke functie een aantal nevenfuncties. Zie voor een volledig overzicht: www.flevoland.nl

V. Leeswijzer

Doelstelling jaarstukken

De jaarstukken zijn een belangrijk instrument voor Provinciale Staten (PS). Hierin leggen Gedeputeerde Staten (GS) verantwoording af over gerealiseerde doelstellingen, uitgevoerde activiteiten en de inzet van de financiële middelen die provincie Flevoland ter beschikking stonden. De jaarstukken zijn daarmee ook een belangrijk instrument om inhoud te geven aan de controlerende rol van PS.

Plaats jaarstukken in de planning & controlcyclus

In de Programmabegroting 2022 wordt vastgelegd wat provincie Flevoland wil bereiken, wat daarvoor wordt gedaan en welke financiële middelen daarvoor beschikbaar worden gesteld. De programmabegroting wordt door PS vastgesteld. Een en ander wordt in financiële zin verder uitgewerkt in de productenraming, die door GS wordt vastgesteld.

Tussentijds kunnen plannen worden bijgesteld aan actuele ontwikkelingen. Dat kan integraal als onderdeel van de reguliere cyclus gebeuren via nota's (waaronder de zomernota en de perspectiefnota), maar ook separaat op basis van tussentijds door PS en GS genomen besluiten. Indien deze bijstelling financiële consequenties kent dan wordt met dat besluit eveneens een begrotingswijziging door PS vastgesteld (of in mandaat door GS, conform de financiële verordening).

In de Jaarstukken 2022 wordt eindverantwoording afgelegd over de uitvoering van de ambities, zoals verwoord in de Programmabegroting 2022, en eventueel bijgesteld bij de zomernota, of separate voorstellen. Er wordt aangegeven in welke mate de doelstellingen zijn gerealiseerd en er wordt verantwoording afgelegd over daarvoor uitgevoerde activiteiten en de inzet van financiële middelen. Dit document dient ter ondersteuning van de controlerende rol van PS.

Structuur jaarstukken

Vanaf de Programmabegroting 2020 wordt het Coalitieakkoord 2019-2023 'Ruimte voor de Toekomst' toegepast. De structuur en inhoud van de begroting is aangepast om zo goed als mogelijk hierbij aan te sluiten. De indeling van de programma's en programmaonderdelen is daardoor gewijzigd. Ook zijn de indicatoren, doelen en activiteiten hierop bijgesteld. De Jaarstukken 2022 kennen een verantwoording volgens deze programmastructuur (met zeven inhoudelijke programma's). Deze opzet voldoet daarmee aan het BBV. Dat stelt dat de jaarstukken een gelijke indeling moet kennen als de begroting.

De structuur van de jaarstukken wordt bepaald door wettelijke en niet wettelijke vormeisen.

Wettelijke vormeisen: het BBV

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat vormeisen voor de jaarstukken. Deze dient de volgende onderdelen te bevatten:

- De programmaverantwoording, waarin per beleidsprogramma een verantwoording wordt gegeven over de beoogde doelen en maatschappelijke effecten, en de wijze waarop getracht is deze te verwezenlijken.
- De paragrafen, bedoeld als nadere toelichting op onderwerpen die van wezenlijk belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Zij geven een verantwoording over de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en lokale heffingen weer. De wettelijk verplichte paragrafen zijn: 'Lokale heffingen', 'Weerstandvermogen en risicobeheersing', 'Onderhoud kapitaalgoederen', 'Financiering', 'Bedrijfsvoering', 'Verbonden partijen' en 'Grondbeleid'. Daarnaast kan besloten worden om additionele paragrafen op te nemen, hier is (vooralsnog) geen gebruik van gemaakt.
- Een jaarrekening die opgebouwd is uit een jaarrekening op hoofdlijnen, een overzicht van baten en lasten, dat alle baten en lasten van de in de programmaverantwoording opgenomen activiteiten bevat, en een balans met toelichting. De jaarrekening vormt de basis voor de controle op de rechtmatigheid en het getrouwe beeld door de accountant.
- De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde lasten en baten per taakveld en de specificatie van incidentele lasten en baten.

Niet-wettelijke vormeisen

Ieder hoofdstuk uit de programmaverantwoording begint met een korte introductie op het hoofdstuk, een beschrijving van de met het programma beoogde effect, een overzicht van de indicatoren (eigen indicatoren alsmede verplichte BBV-indicatoren) en de doelenboom. Per programmaonderdeel worden vervolgens de

doelen, doelrealisatie en de daarbij uitgevoerde activiteiten beschreven. Waar van toepassing is dit aangevuld met een duiding van de strategische risico's en beheersmaatregelen die realisatie van dit doel in de weg kunnen staan. Tot slot volgt een overzicht van de aangewende middelen en een verklaring bij het verschil tussen de rekening en de begroting na wijziging. Met deze werkwijze sluiten we aan bij het voorschrift van het BBV om binnen de programmaonderdelen onderscheid te maken in de 3 W-vragen ('Wat hebben we bereikt', 'Wat hebben we daarvoor gedaan', 'Wat heeft het gekost').

Nieuw en gewijzigd in 2022

- In februari 2022 is de herziene 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021' vastgesteld door PS. De nota risico en weerstandsvermogen is een door PS vast te stellen document, waarin de kaders van het risicomanagement binnen de provincie zijn beschreven. PS stellen – op basis van de financiële verordening van Flevoland – eenmaal per vier jaar de kaders inzake risicomanagement vast. Enkele belangrijke wijzigingen betreffen:
 - Het aanpassen van de werkwijze met betrekking tot een weerstandsratio van > 2,0;
 - Het introduceren van de “watervalssystematiek”;
 - Het doen van een beroep op de weerstandscapaciteit pas als laatste stap toe te passen;
 - Meer nadruk leggen op niet-financiële risico's;
 - Het opnemen van de financiële kengetallen en streefwaarden in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.De effecten van deze wijzigingen zijn, evenals voorgaand jaar, verwerkt in (de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van) deze jaarstukken.
- In september 2022 heeft de commissie BBV een bericht gepubliceerd ten aanzien van de Wet open overheid (Woo). Daarin staat (artikel 3.5 Openbaarheidsparagraaf) dat bestuursorganen in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering deze wet, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Daarnaast dient de openbaarheidsparagraaf Woo in de jaarrekening als afzonderlijke paragraaf te worden opgenomen. In deze jaarstukken is invulling hieraan gegeven via de paragraaf 'Openbaarheidsparagraaf Woo' in het onderdeel 'III Paragrafen'.

Autorisatie

PS heeft een kaderstellende en controlerende taak. In de Provinciewet is opgenomen dat PS de begroting (inclusief programmaplan, paragrafen en financiële begroting) vaststellen. Het financiële autorisatieniveau van de programmabegroting ligt per programmaonderdeel op het totaal van lasten en baten. Dit houdt in dat GS per programmaonderdeel niet meer mogen besteden dan het voor dat onderdeel geraamde totaal van de lasten (begroting na wijziging). Dit bedrag kan – meestal op grond van een voorstel van GS – via begrotingswijziging door PS worden gewijzigd. In deze jaarstukken verantwoorden wij in hoeverre wij in 2022 binnen de geautoriseerde bedragen zijn gebleven.

Mandaatverlening

Door eerdere besluitvorming van PS zijn er uitzonderingen ontstaan op de algemene lijn zoals hiervoor beschreven. Deze uitzonderingen hebben betrekking op gedelegeerde reserves, gedelegeerde oormerken in de 'Brede Bestemmingsreserve' en stelpost 'Nieuw beleid' en gemandateerde begrotingswijzigingen.

1. Gedelegeerde reserves

De provincie beschikt over een aantal reserves. Het beleid ten aanzien van de vorming en besteding van reserves en voorzieningen is vastgelegd in de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020-2023' (PS van 13 november 2019). Het besteden van de middelen binnen deze reserves is voorbehouden aan PS. Dit houdt in dat eerst een voorstel aan PS dient te worden voorgelegd, alvorens verplichtingen ten laste van reserves mogen worden aangegaan. Daarnaast is besloten de beslissingsbevoegdheid tot besteding en het aangaan van verplichtingen voor de uitvoeringsreserves en de egaliseringsreserves bij GS neer te leggen om de doelmatigheid en slagvaardigheid van de provincie te vergroten. De besteding van deze reserves vindt plaats in overeenstemming met de doelstellingen die PS daarvoor hebben vastgelegd. De hiermee verband houdende gemandateerde begrotingswijzigingen worden via de reguliere procedure ter kennisneming aan PS aangeboden.

2. Specifieke mandaten / delegaten

Naast het algemeen mandaat, zoals hierboven beschreven is er een aantal specifieke mandaten / delegaten door PS aan het college verleend, te weten enkele oormerken binnen de 'Brede Bestemmingsreserve' en de stelpost 'Nieuw Beleid', die gemandateerd zijn aan het college. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2018 - op 8 november 2017 - hebben PS mandaat verleend aan GS om specifieke begrotingswijzigingen vast te

stellen die nodig zijn om projecten in uitvoering te nemen uit de Perspectiefnota 2017-2021. Daartoe zijn in de 'Brede Bestemmingsreserve' en de stelpost 'Nieuw Beleid' bedragen geoormerkt. Aanvullend zijn bij de Najaarsnota 2020 en de Perspectiefnota 2022-2025 ook dergelijke besluiten genomen.

3. Gemandateerde begrotingswijzigingen

PS hebben – via de 'Financiële verordening provincie Flevoland 2021' – het college gemandateerd om de onderstaande begrotingswijzigingen door te voeren. Dit heeft tot doel om het aantal begrotingsmutaties dat in de loop van een begrotingsjaar via een begrotingswijziging ter vaststelling aan PS wordt voorgelegd, te beperken. In veel gevallen gaat het om technische (detail)wijzigingen of wijzigingen waarbij de provincie geen beïnvloedingsmogelijkheden heeft. Het gaat daarbij om de volgende typen wijzigingen:

- Doorgeven bijdragen van derden met een specifiek bestedingsdoel.
- Reeds genomen Statenbesluiten.
- Gedelegeerde onttrekkingen aan reserves (zie hierboven).
- Begrotingsvoordelen uit lagere uitgaven en/of hogere inkomsten.

Om PS volledig op de hoogte te stellen van de gemandateerde begrotingswijzigingen, stellen wij haar van gemandateerde wijzigingen in kennis (via de besluitenlijst). Door middel van een kwartaalrapportage (vanuit GS) heeft PS per kwartaal inzicht in deze begrotingswijzigingen.

Verklaring resultaat per programmaonderdeel

Bij de toelichting op de middelen geven wij conform de vereisten in het BBV – indien van toepassing - een verklaring bij het verschil tussen de gerealiseerde baten & lasten en de begroting na wijziging. Conform de bestendige gedragslijn zijn alle verschillen groter dan € 100.000 van een verklaring voorzien. Ter verhoging van de informatiewaarde hebben wij hieraan toegevoegd of de afwijking effect heeft op een reserve of op het rekeningsaldo. Door afronding in duizendtallen kunnen kleine afrondingsverschillen ontstaan in en tussen de verschillende tabellen.

II Programmaverantwoording

1. Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water

1.0 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste activiteiten beschreven die bijdragen aan de ruimtelijke ontwikkelingen in Flevoland.

Omgevingsvisie

De opgaven van de Omgevingsvisie zijn geconcretiseerd in de 'Uitvoeringsagenda 2020-2025'. Aan deze agenda hebben we het afgelopen jaar op allerlei terreinen uitvoering gegeven. Op verschillende plekken in dit jaarverslag zijn de resultaten terug te vinden. Sinds 2021 wordt gewerkt samen met Provinciale Staten (PS) aan de evaluatie van de Omgevingsvisie die is opgesteld tot 2030 en verder. In drie sessies is gesproken over de voortgang in de 'Monitor Omgevingsvisie' (2021), de werking van het instrumentarium van de Omgevingsvisie op basis van het rapport van Lysias Advies (Leren van de Omgevingsvisie) en de actuele ontwikkelingen die van invloed zijn op de uitvoering van de Omgevingsvisie. De vraag is hoe de visie als sturingsinstrument functioneert en of er mogelijk aanleiding is om de visie te actualiseren. Besloten is tot actualisatie over te gaan. Daarvoor is een startnotitie door PS vastgesteld en wordt gewerkt aan een negental bouwstenen. De actualisatie van de Omgevingsvisie wordt overgedragen aan de nieuwe Staten in de volgende bestuursperiode. Op deze wijze kunnen ontwikkelingen als de samspraak tussen Rijk en Flevoland in het proces van de 'Strategische Agenda Flevoland' worden betrokken en kan de ruimtelijke puzzel die het kabinet van de provincies verwacht worden meegenomen in de actualisatieslag.

De regionale samenwerking van de gezamenlijke overheden en met het Rijk is dan ook het afgelopen jaar geïntensiveerd. De gesprekken met het Rijk waren intensief en er is gewerkt aan het document 'Over de brug komen' als strategische samenwerkingsagenda Rijk-Regio. Er zijn bijeenkomsten georganiseerd voor onze samenwerkingspartners en inwoners in juni (Samen de boer op) en voor onze maatschappelijke partners in december (Samen aan de slag). Ook heeft de minister tijdens diverse werkbezoeken met diverse ministers en departementale vertegenwoordigingen gesproken over 'Samen Maken We Flevoland', de 'Strategische Agenda Flevoland' en de opgaven zoals deze voor Flevoland worden uitgedacht. Ons uitgangspunt daarbij is voortdurend dat we “meer dan stenen stapelen” en bouwen aan een samenleving. De drie pijlers van 'Over de brug komen' zorgen voor de nodige integraliteit: vitale steden en dorpen, een toekomstbestendige economie en een duurzaam natuurlijk fundament.

Ruimtelijke ontwikkeling en landschap

Een toekomstbestendige doorgroei van Flevoland vraagt om een zorgvuldige afweging van ruimtelijke opgaven. Extra woningbouw, bedrijventerreinen, mobiliteit en energie vragen ruimte, maar ook landbouw, klimaat en natuur. Flevoland heeft zich altijd gekenmerkt door ruimte voor groei en ontwikkeling. Deze ruimte willen we blijven bieden. Maar wel met behoud en doorontwikkeling van onze omgevingskwaliteit. We werken aan een ruimtelijke visie die dit mogelijk maakt. We moeten keuzes gaan maken en opgaven gaan combineren. Zo werken we met onze partners aan het Flevoland van de toekomst. We dagen onszelf en anderen uit om met de voorgenomen ontwikkelingen ook de omgevingskwaliteit van Flevoland te herstellen en versterken.

Lelystad Next Level

Lelystad heeft zich anders ontwikkeld dan ooit op de tekentafel was bedacht. De bevolkingsontwikkeling is minder snel gegaan en delen van de oorspronkelijke plannen zijn niet uitgevoerd. Daardoor zijn extra uitdagingen voor de stad ontstaan. Daarom hebben Rijk, provincie en gemeente gezamenlijk een plan ontwikkeld om ervoor te zorgen dat Lelystad zich verder ontwikkelt als een aantrekkelijke, economisch dynamische en duurzame stad die financieel gezond en zelfstandig is: 'Lelystad Next Level'. 'Lelystad Next Level' is erop gericht om kansen te benutten, voorwaarden te scheppen en belemmeringen weg te nemen op de terreinen 'Sociaal sterk', 'Onderscheidend onderwijs', 'Uitstekende woonmilieus', 'Next Level economie' en 'Natuur, recreatie & toerisme'.

Almere 2.0

Met het programma 'Almere 2.0' geven provincie, gemeente en Rijk uitvoering aan de afspraak die in 2013 is vastgelegd in de RRAAM-overeenkomst ('Rijk-Regioprogramma Amsterdam, Almere, Markermeer') over de verdere verstedelijking van Almere op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid en ecologie. Via het 'Fonds Verstedelijking Almere' (FVA) wordt op basis van een meerjarenprogramma geïnvesteerd in sleutelprojecten die het verschil maken in de ontwikkeling van Almere - inclusief de regio - en bijdragen aan de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel van de Randstad. Het gaat hier om projecten op het gebied van

bijvoorbeeld onderwijs, cultuur, economie, duurzaamheid en natuur. FVA-middelen dragen derhalve bij aan het versnellen van projecten, het verkennen van kansen en een plus zetten op de ontwikkeling van voorzieningen en het vestigingsklimaat van de stad Almere en de Noordvleugel van de Randstad.

100.000 woningen

In februari 2020 is in de Tweede Kamer de motie Koerhuis c.s. aangenomen (32847, nr. 621), waarin de regering wordt verzocht met de regio te onderzoeken of in Flevoland 100.000 woningen kunnen worden gebouwd. PS van provincie Flevoland hebben daarop unaniem een motie aangenomen (26 februari 2020, motie nr. 2) waarin staat dat het moet gaan om 'een volwaardige, leefbare en duurzame gebiedsontwikkeling'. In 2022 lag de nadruk op versnelling van het woningbouwtempo tot en met 2030. Dit heeft geresulteerd in een op 13 oktober 2022 gesloten overeenkomst tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en provincie Flevoland over de bouw van bijna 40.000 woningen tot en met 2030 en de voorbereiding van twee woondeals, een actualisatie van de Woondeal MRA en een nieuwe woondeal voor gemeenten Zeewolde, Dronten, Noordoostpolder en Urk. Een nieuwe wet Versterking regie Volkshuisvesting is in voorbereiding, waarin de regierol van de provincie wordt versterkt voor de huisvesting van een breed scala aan aandachtsgroepen die een passende woning moeten krijgen. Het Rijksvastgoedbedrijf maakt samen met gemeente Lelystad een masterplan voor Warande. De integrale opgave 'bouwen aan een vitale samenleving' is voorbereid, maar de nadruk in 2022 lag nog op wonen, zorg en welzijn (zie programma 4) en op biobased bouwen, samen met partners. Voor biobased bouwen wordt een ketenaanpak 'Van Land Tot Pand' voorbereid.

Omgevingswet

De invoering en implementatie van de Omgevingswet is een belangrijke wetgevingsoperatie die over meer gaat dan alleen het ombuigen van regels. Het vraagt nadrukkelijk een afweging om de leefomgeving te benutten (ruimte voor initiatieven en maatschappelijke opgaven) én te beschermen. Daarmee heeft het invloed op de rol en bevoegdheden van de provincie. Het is een beleidsmatige en cultuurverandering die ertoe dwingt keuzes te maken en zorgt voor meer consistente sturing. De invoering van de Omgevingswet is al meerdere keren vertraagd. Als invoeringsdatum wordt nu 1 januari 2024 gehanteerd.

Van de provincies wordt verwacht dat zij hun beleid en regels voor inwerkingtreding van de Omgevingswet in lijn brengen met het nieuwe stelsel van instrumenten. In dat kader is begin 2019 het provinciale beleid en regelgeving voor de fysieke leefomgeving technisch omgezet naar instrumenten van de Omgevingswet ('Omgevingsprogramma Flevoland' en 'Omgevingsverordening Flevoland'). De Staten zijn op diverse manieren hierin meegenomen, via onder andere de Statenleergang en beeldvormend over specifieke instrumenten. Zoals de lijst van gevallen van provinciaal belang.

Voor een goede samenwerking binnen de provincie is ambtelijk en bestuurlijk afgestemd met Flevolandse ketenpartijen via het (ambtelijk) Platform Omgevingswet Flevoland en de Bestuurderstafel Omgevingswet Flevoland.

Onder de Omgevingswet wordt gewerkt met een digitaal stelsel. Voor het digitaal stelsel dat landelijk beschikbaar wordt gesteld (DSO-LV) is in december 2018 een beheerakkoord gesloten tussen Rijk, Interprovinciaal Overleg (IPO), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Unie van Waterschappen (UvW) over het beheer en de doorontwikkeling ervan. Aan het digitaal werken in de keten zal dan ook samen met de ketenpartners invulling gegeven worden. De provincies gezamenlijk hebben informatieproducten opgeleverd die via het DSO-LV ontsloten zullen worden. De provincie is aangesloten op het DSO-LV (pre-omgeving). In 2023 zullen voor de inwerkingtreding de instrumenten verder getest en ingericht moeten worden.

Water

Waterberging, droogte, kwaliteit van (grond)water en drinkwatervoorziening en -bescherming zijn de komende periode de opgaven die spelen in Flevoland. De provincie heeft daarvoor de kaders gesteld waarbinnen het waterschap zijn werk doet. In nauwe samenwerking met Waterschap Zuiderzeeland zijn we aan de slag gegaan met maatregelen die Flevoland beter voorbereiden op extreme weerpieken. Ook is gewerkt aan andere thema's uit het waterprogramma, waaronder (grond)waterkwaliteit en -beschikbaarheid en drinkwater, in samenwerking met het waterschap en andere partners. Daarbij is het uitgangspunt dat Flevoland een robuust, veilig en schoon (drink-)watersysteem behoudt.

Maatschappelijk effect

Behoud van het gevarieerde aanbod van de leefomgeving door een evenwichtige en duurzame doorontwikkeling van ons stedelijk en landelijk gebied als aandeel in de regionale ontwikkeling.

Effect van ons beleid

Er is goed afgewogen waar voor welke ontwikkelingen ruimte is in provincie Flevoland en dat is helder en makkelijk te vinden voor alle betrokkenen.

Indicatoren Flevoland

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef- cijfer 2022	Rekening 2022
Evenwichtige en duurzame door-ontwikkeling	Harde planvoorraad bedrijventerreinen: in 2030 < 6 jaar <i>Bron: IBIS</i> <i>Toelichting: betreft de tijd die nodig is om harde planvoorraad uit te geven (harde voorraad/gemiddelde uitgifte per jaar)</i>	15 jaar	14 jaar	13 jaar	12 jaar	10 jaar
	Leegstand kantoren in provincie Flevoland (als percentage van de oppervlakte in m ²) <i>Bron: CBS</i>	5%	6%	7%	<6%	7%
	Ontwikkeling woningvoorraad <i>Bron: CBS</i> <i>Toelichting: het aantal dat jaarlijks aan de woningvoorraad is toegevoegd minus het aantal dat aan de voorraad is onttrokken, plus correcties</i>	2.988	2.432	3.341	3.500	3.165
	Percentage regionale keringen dat voldoet aan de normen <i>Bron: Provincie Flevoland</i>	90%	90%	90%	90%*	90%
	Percentage gerealiseerde Natuurvriendelijke oevers langs provinciale hoofdvaarten <i>Bron: provincie Flevoland</i>	n.b.	n.b.	48%	40%**	48%
	Almere 2.0 Met vastgestelde jaarprogramma's wordt invulling gegeven aan het Meerjarenprogramma 2021-2025 van Almere 2.0	-	-	20%	40%	36%

* In 2018 is het aantal regionale keringen teruggebracht naar 10. De waterkering tussen de Kadoelersluis en Blokzijl voldoet als gevolg van 'piping' niet meer aan de norm (de dijk lekt). Het is geen onveilige situatie, waardoor herstel gepland staat voor 2025. Daarom is een streefcijfer van 100% tot die tijd niet realistisch.

** In het beleid van provincie Flevoland is in 2009 voor de Europese Kaderrichtlijn Water opgenomen dat 40% van de oeverlengte langs de provinciale hoofdvaarten natuurvriendelijk wordt ingericht. Deze KRW-doelstelling is het minimum vereiste percentage met resultaatverplichting dat tussentijds niet aangepast kan worden (dit kan mogelijk na 2027). Inmiddels is de doelstelling ruimschoots behaald, maar provincie Flevoland zet blijvend in op de aanleg van natuurvriendelijke oevers bij noodzakelijke vervanging van traditionele oeverbeschoeiing.

Beleidsindicatoren BBV

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef- cijfer 2022	Rekening 2022*
Water- kwaliteit (oppervlakte- water)	Percentage van de waterlichamen met een ecologische kwaliteit*:					
	• goed	0%	0%	0%	>0%	0%
	• matig	72%	72%	95%	>95%	90%
	• ontoereikend	28%	28%	0%	0%	5%
	• slecht	0%	0%	5%	<5%	5%
	Bron: Waterkwaliteitsportaal, KRW-rapportages					

* Voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) moeten de doelen en maatregelen elke 6 jaar geactualiseerd worden op basis van de meest recente inzichten. Onderdeel van deze actualisatie is ook het verbeteren van de landelijke KRW-beoordelingsmethodiek (met dezelfde gegevens wordt dan tot andere KRW-scores gekomen). Hierdoor wordt de oude KRW-beoordelingsmethodiek onbruikbaar gemaakt en zijn de cijfers van 2021 niet te vergelijken met eerdere jaren.

De achteruitgang in 2022 wordt veroorzaakt door waterlichaam het Harderbroek Roerdomp en komt door een achteruitgang in het biologische kwaliteitselement fytoplankton dat ontoereikend scoort. Deze achteruitgang in de score van fytoplankton is waarschijnlijk veroorzaakt door het effect van droogte en hogere temperaturen gedurende afgelopen jaren of verandering van de meetlocatie in 2020.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
1. Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	De 'Uitwerkingsagenda Samen Maken We Flevoland' is uitgevoerd, geëvalueerd en geactualiseerd
		De invoering van de Omgevingswet is voorbereid
		Opstellen en uitvoering geven aan het programma 'Landschap van de Toekomst'
		In Flevoland is een verbeterde, prettige en gevarieerde woonomgeving/woonvoorraad gerealiseerd
		Almere 2.0: realiseren ambities met betrekking tot de ontwikkeling van Almere op basis van Handelingsperspectief MRA Oostflank
		De positie van Lelystad als aantrekkelijke, gezonde en duurzame stad is verbeterd
	1.2 Water	Het watersysteem is beter toekomstbestendig

Verbonden partij(en)

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) heeft uitvoering gegeven aan onze wettelijke verantwoordelijkheid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van water. Zij droeg daarmee bij aan het doel van het behoud van een robuust watersysteem.

De aandeelhouders van Vitens zijn gemeenten en provincies. Wettelijk is vastgesteld dat de aandelen van de drinkwaterbedrijven in publieke handen blijven voor de borging van een goede drinkwatervoorziening. Dit belang is verankerd in de statuten van Vitens waar het doel van verbonden partij omschreven is als: de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen: de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water, alsmede het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt. Twee keer per jaar is er een aandeelhoudersvergadering. Dan wordt er gestemd over nieuwe tariefvoorstellen en wordt het jaarverslag besproken.

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap

Portefeuillehouder

J. de Reus

G. van Gaal (Uitwerkingsagenda, Omgevingswet)

M.A. Rijsberman (Lelystad Next Level)

H.J. Hofstra (Agenda IJsselmeergebied 2050)

Doel (2019-2023)

De Uitwerkingsagenda Samen Maken We Flevoland is uitgevoerd, geëvalueerd en geactualiseerd.

Doelrealisatie

De uitvoering van de opgaven is op basis van de 'Uitwerkingsagenda Samen Maken We Flevoland 2020 -2025' verder vormgegeven. In september 2021 is het gesprek met PS gestart over evaluatie van de Omgevingsvisie. Na het doorlopen van het evaluatietraject op 13 juli 2022 besloten tot de actualisatie van de Omgevingsvisie FlevolandStraks en daarmee ook samenhangend het Omgevingsprogramma en de Omgevingsverordening te actualiseren. Voortkomend uit 'Samen Maken We Flevoland' is in 2022 verder gewerkt aan de 'Strategische Agenda Flevoland' (SAF).

Activiteiten 2022

- Vanuit de 'Uitwerkingsagenda SMWF 2020 – 2025' werken we aan de zeven strategische opgaven zoals beschreven in de 'Omgevingsvisie FlevolandStraks'. Een aantal van deze activiteiten zijn uitgelicht in dit jaarverslag zoals 'Duurzame Energie;', 'Circulaire Economie' en 'Krachtige Samenleving'.
- In 2022 is een evaluatie uitgevoerd om te bezien in hoeverre de Omgevingsvisie als sturingsdocument/ richtinggevend kader functioneert. Onderdeel van de evaluatie is geweest het presenteren van de Monitor 2021, de Tussenrapportage 'Leren van de Omgevingsvisie' en een aantal actualiteiten. Na het doorlopen van het evaluatietraject en het bespreken van een keuzenotitie in de Integrale Commissie in mei is op 13 juli 2022 besloten tot de actualisatie van de Omgevingsvisie FlevolandStraks en daarmee ook samenhangend het Omgevingsprogramma en de Omgevingsverordening te actualiseren (vaststelling 'Startnotitie Actualisatie Omgevingsvisie FlevolandStraks'). In de startnotitie zijn kaders voor actualisatie benoemd en is de aanpak vastgesteld om ter voorbereiding een negental bouwstenen in deze bestuursperiode op te leveren.
- Voortkomend uit 'Samen Maken We Flevoland' is in 2022 verder gewerkt aan de 'Strategische Agenda Flevoland' (SAF). Op meerdere momenten is in PS gesproken over de regionale samenwerking met de medeoverheden (gemeenten, het waterschap en het Rijk) en de strategische agenda. Net voor de zomer hebben PS condities meegegeven aan GS voor de verdere uitwerking. In oktober 2022 heeft minister Hugo de Jonge in dit kader een bezoek aan Flevoland gebracht. En in juni en december zijn bijeenkomsten georganiseerd voor onze maatschappelijke partners en inwoners; 'samen de boer op' resp. 'samen aan de slag'.
- Met de spelbijeenkomsten "Flevoland2050: Welkom in de Toekomst!" zijn in de Flevolandse samenleving, van maatschappelijke organisaties tot jongeren, toekomstbeelden opgehaald. Een brede basis van hoogleraren en Flevolandse lectoren heeft gereflecteerd op de rijke variëteit aan toekomstbeelden. De reflecties uit de wetenschap worden in 2023 gepresenteerd in een essaybundel rondom de langer termijn inrichting van Flevoland en haar uitdagingen naar een veerkrachtige samenleving.

Doel (2019-2023)

De invoering van de Omgevingswet is voorbereid, zodanig dat de provincie kan sturen op effectief beleid ten behoeve van duurzame leefkwaliteit.

Doelrealisatie

Het Rijk heeft de inwerkingtreding van de Omgevingswet wederom uitgesteld. Een voorstel (in de vorm van een Koninklijk Besluit) om de wet nu op 1 januari 2024 van kracht te laten worden is ingediend bij de Eerste en Tweede Kamer. De technische aansluiting op het Digitale Stelsel (DSO-LV) is voor de werkende onderdelen gerealiseerd. Op onderdelen als vergunningen en leges zijn noodzakelijke aanvullende werk- en procesafspraken gemaakt met ketenpartners.

Activiteiten 2022

- PS hebben begin 2022 kennisgenomen van en geoefend met de lijst van gevallen van Provinciaal Belang.
- PS en GS hebben in een gezamenlijke sessie geconcludeerd dat de Omgevingswet nadere afspraken vraagt over de onderlinge samenwerking en de samenwerking met mede-overheden.
- De conceptlijst van gevallen van provinciaal belang is aan alle Flevolandse ketenpartners ter consultatie voorgelegd.
- Samen met de medeoverheden (ketenpartijen) zijn voorstellen gemaakt voor het gezamenlijk afhandelen van vergunningaanvragen en het inrichten van omgevingstafels. In 2022 en 2023 worden botsproeven gehouden om deze werkafspraken te testen. Soortgelijke werkafspraken over wanneer de provincie betrokken wil worden en waar nodig wil interveniëren worden ook gemaakt voor het omgevingsplan, de opvolger van het bestemmingsplan. Deze zijn in 2022 voorbereid en worden in 2023 afgerond.
- In 2022 zijn er 111 nieuwe planprocedures (bestemmingsplannen & omgevingsvergunningen) opgestart door Flevolandse gemeenten waar we het provinciaal belang hebben ingebracht en (waar nodig) het instrumentarium hebben ingezet. Daarnaast kijken we ook naar adviesverzoeken van informele procedures en van overheden buiten Flevoland.
- Samen met ketenpartners is er getest met vragenbomen en of aanvragen ordentelijk bij de verschillende bevoegde gezagen correct binnenkwamen.

Doel (2019-2023)

We hebben een landschapsprogramma opgesteld dat uitgaat van landschap als integraal onderdeel van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Doelrealisatie

Het, in 2021 vastgestelde, programma 'Landschap van de Toekomst' geeft richting aan het herstel en de versterking van ons landschap.

Activiteiten 2022

- We geven uitvoering aan het programma 'Landschap van de Toekomst'.
- We werken integraal en met onze gebiedspartners verder aan het 'Landschap van de Toekomst'.

Doel (2019-2023)

In Flevoland is een verbeterde, prettige en gevarieerde woonomgeving/woonvoorraad gerealiseerd.

Doelrealisatie

Een evenwichtiger ontwikkeling van de woonagenda is regionaal voorbereid/vastgesteld. Hiertoe continueren en intensiveren we het beleid.

Activiteiten 2022

- Met de gemeenten en woningcorporaties voerden we gestructureerd overleg, mede ingegeven door de krachtige impuls vanuit de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ontwikkeling (VRO) om tot versnelling van het woningbouwtempo te komen en de sterkere rol die daarbij aan de provincie wordt gegeven.
- We hebben uitvoering gegeven aan de gemeenschappelijke regionale woonagenda en hebben nieuwe accenten toegevoegd, zoals extra aandacht voor huisvesting van diverse aandachtsgroepen. Het inzicht in de huidige situatie is versterkt en op basis daarvan hebben we met onze partners de koers verder bepaald.
- Voor het terrein wonen en zorg hebben we al een onderzoek (Companen) uitgevoerd naar de kwantitatieve behoefte en daaropvolgend is (ook door Companen) een kwalitatieve analyse in gang gezet, die momenteel nog loopt. Samen met onze partners zijn we gestart met de voorbereiding voor een 'Plan van aanpak Wonen & Zorg'.
- Onder impuls van een kwartiermaker biobased bouwen zijn we met onze partners aan het verkennen hoe we meer bouwprojecten met houtbouw en biobased bouwen kunnen ontwikkelen. De door provincie Flevoland, gemeente Almere en gemeente Lelystad in 2021 ondertekende 'Green Deal MRA Houtbouw' gaat uit van 20% houtbouw/biobased bouwen vanaf 2025. We zijn gestart met de voorbereiding van een ketenaanpak 'Van Land tot Pand', met als doel om met Flevolandse boeren vezels te telen, die binnen Flevoland in nieuwe 'fabrieken' verwerkt worden tot bouwmaterialen voor Flevolandse bouwprojecten. Samen met partners in Groningen en Friesland hebben we hiervoor in december 2022 een (eerste) Nationaal Groeifonds aanvraag ingediend.

- Het Natural Pavilion in Almere heeft zich in 2022 ontwikkeld tot dé plek in ons land waar kennis van houtbouw/biobased bouwen samen komt. Om die positie te behouden hebben we eerst geborgd dat het paviljoen na afloop van de Floriade mocht blijven staan om daar met nationale partners een programmering voort te kunnen zetten. Dat is gelukt.
- Met bijna 40.000 extra woningen tot en met 2030 is Flevoland met afstand de procentueel sterkste groeiprovincie, met zo'n 20%. Dat maakt het juist voor ons essentieel om te focussen op wat nodig is om aan een vitale samenleving te werken. We werken hiertoe onder meer met Almere aan een integrale Groeiagenda, waarvoor in 2022 voor versterking van onderwijs een (eerste) Regiodeal aanvraag is ingediend.
- De tweede tranche flexibele schil middelen om extra menskracht in te huren voor 2021/2022 is volledig beschikt en eind 2022 is een nieuwe aanvraag bij het ministerie van BZK ingediend voor 2023/2024. Daarnaast heeft BZK in oktober 2022 een specifieke uitkering gedaan voor het opstellen en uitvoeren van woondeals.

Doel (2019-2023)

De internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel van de Randstad is verbeterd door verdere ontwikkeling van Almere, waarbij de woningbouwopgave van Almere is bepaald en er zicht is op realisatie en cofinanciering van de IJmeerverbinding.

Doelrealisatie

Het 'Meerjarenprogramma 2021-2025' van het 'Fonds Verstedelijking Almere' (FVA) is in uitvoering. En dit jaar hebben PS en de gemeenteraad van Almere het 'Jaarprogramma 2023' vastgesteld.

Activiteiten 2022

- Het 'Jaarprogramma Fonds Verstedelijking Almere 2022' is uitgevoerd met als resultaat dat steeds meer projecten Almere 2.0 zichtbaar worden in de stad. Het gaat bijvoorbeeld om:
 - De vernieuwing van het centraal station is gereedgekomen. De oostelijke fietsenstalling is geopend en de buitenruimte groen ingericht.
 - Bij Windesheim is de lector Urban Innovation gestart. Het businessplan voor het MBO ICT Fieldlab is afgerond en de eerste cursussen zijn gestart.
 - PRICE heeft een (tijdelijk) fysieke locatie in het centrum geopend; in de afgelopen maanden zijn 10 challenges in gang gezet.
 - Voor de museale voorziening is een businesscase uitgewerkt. Het Kunstpaviljoen M. heeft vele enthousiaste bezoekers mogen ontvangen. Vanuit M. zijn verschillende culturele activiteiten georganiseerd zoals 'Art in my backyard' in Almere Haven.
 - Er is een nieuw uitvoeringsprogramma (fase 1 en fase 2 gecombineerd) voor Almeersepoort – Nationaal Park Nieuw Land vastgesteld door het college.
 - Voor de nieuwe Skills Garden en het buitenzwembad zijn locatie onderzoeken uitgevoerd.
 - De eerste Dutch Water Week voor de Almeerse kust was een groot succes.
 - Het concept WikiHouse en The Natural Paviljoen die mede met ondersteuning van de programmalijn 'Vernieuwend Wonen' gerealiseerd zijn, kunnen rekenen op grote (inter)nationale belangstelling. Beide projecten hebben verschillende nominaties voor (inter)nationale prijzen in het kader van architectuur en duurzaamheid.
 - Voor het stadsbos Almeerderhout zijn de 'Atlas', het 'Bostransformatieplan' en het 'Participatieplan' vastgesteld. Placemaking en activering van het gebied zijn gestart. De ontwerpen van de interventielocaties voor Excellente Groene en gezonde leefomgeving zijn verder uitgewerkt. De inrichtingsplannen voor de vier ecologische verbindingen zijn gereed.
- Voor de afspraken uit de uitvoeringsagenda 'Almere, stad met toekomst' zijn de eerste uitwerkingen gemaakt. In navolging van de uitvoeringsagenda is een 'Toekomstvast Investeringspakket' opgesteld. In het BO MIRT zijn afspraken gemaakt over onder meer de ontwikkeling van Almere Centrum en Pampus.

Doel (2019-2023)

De positie van Lelystad als aantrekkelijke, gezonde en duurzame stad is verbeterd.

Doelrealisatie

In 2021 is een uitvoeringsprogramma 'Lelystad Next Level' voor de jaren 2021-2022 opgesteld. De gemeente heeft dit programma vastgesteld, het Rijk en de provincie hebben er kennis van genomen. Mede door personele wisselingen kon de uitvoering van het programma niet zo krachtig ter hand worden genomen als was beoogd.

Activiteiten 2022

- Met het aantreden van het nieuwe college is 'Lelystad Next Level' weer met hernieuwde energie opgepakt en is een nieuwe projectorganisatie opgebouwd. Er is intensief contact met provincie en Rijk en een nieuw 'Afsprakenkader' en een nieuw uitvoeringsprogramma worden voorbereid. We nemen als strategisch partner deel aan de regietafel en het programmabureau, en leveren een bijdrage in de proceskosten.
- In 2022 is veel aandacht besteed aan het verhogen van het bouwtempo in Lelystad, met een beoogd tempo van tenminste 1.000 woningen per jaar. In de jaren 2021 en 2022 liep het bouwtempo al fors omhoog.
- Samen met het Rijksvastgoedbedrijf bereidt Lelystad een nieuw Masterplan voor Lelystad Warande voor. Hierin wordt de ambitie 'Hoofdstad van de nieuwe natuur' concreet ingevuld. De provincie is actief betrokken bij de voorbereiding van het Masterplan, onder meer vanwege de Laan van NieuwLand, het snelfietspad, de relatie met de verbreding van de A6, het onderzoek naar een station Lelystad Zuid en thema's als natuur en stikstof. Er wordt toegewerkt naar een samenwerkingsovereenkomst.

Middelen

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil
Lasten	11.403	10.352	11.924	10.609	1.315
Baten	-198	-590	-1.230	-983	-247
Saldo	11.205	9.762	10.694	9.626	1.068

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Omgevingswet	278	293	-15
2. Samen Maken We Flevoland / Verkenning Flevoland 2050	102	102	0
3. Agenda IJsselmeergebied 2050	80	0	80
4. Lelystad Next Level	109	0	109
5. Flevoland bouwt aan Nederland	571	300	271
Overige verschillen Almere 2.0	73	0	73
Overige verschillen Ruimtelijke ontwikkeling en landschap	102	38	65
Totaal Lasten	1.315	733	583
Baten			
5. Flevoland bouwt aan Nederland	-295	0	-295
Overige kleine verschillen	48	0	48
Totaal baten	-247	0	-247

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is in het derde kwartaal van 2022 wederom uitgesteld. Het oefenen met het digitaal stelsel en het inrichten van tijdelijke extra investering in dienstverlening is naar achteren geschoven en zal vooral in 2023 gaan plaatsvinden. Ook opleiding en training is doorgeschoven. Hierdoor heeft een lagere onttrekking aan de 'Brede Bestemmingsreserve', oormerk 'Omgevingswet' plaatsgevonden.

2. Samen Maken We Flevoland / Verkenning Flevoland 2050

De onderbesteding is veroorzaakt doordat bij de aanvraag voor de zomernota werd uitgegaan van inhuur voor communicatie en ondersteuning. Bij nader inzien bleek dit in de loop van het jaar binnen de vaste formatie te kunnen worden opgevangen. Daardoor is er bespaard op personeelskosten. Daarnaast zijn de kosten van een van de geplande evenementen lager uitgevallen dan begroot. Hierdoor heeft een lagere onttrekking plaatsgevonden van het ongeoormerkte deel van de 'Brede Bestemmingsreserve'.

3. Agenda IJsselmeergebied 2050

Ieder jaar draagt de provincie € 0,05 mln. bij aan de 'Agenda IJsselmeergebied'. In 2022 is de jaarbijdrage niet besteed, vanwege de organisatorische samenvoeging met het 'Deltaprogramma IJsselmeergebied'. In 2023 zal de bijdrage voor 2022 en 2023 worden benut voor diverse projecten volgend uit de 'Agenda IJsselmeergebied'.

4. Lelystad Next Level

Door het in 2022 achterblijven van activiteiten zijn pas in het laatste kwartaal van 2022 de eerste bijdragen geleverd aan proceskosten. De verwachting is dat vanaf 2023 een volledig beroep zal worden gedaan op beschikbare proceskosten.

5. Flevoland bouwt aan Nederland

GS hebben in 2022 aan drie gemeenten subsidie verleend op basis van de 'Regeling Specifieke uitkering Flexibele inzet woningbouw'. Het totaal budget hiervoor was € 1,33 mln., waarvan € 0,88 mln. dekking vanuit het Rijk (verantwoord onder de baten) en € 0,44 mln. vanuit de 'Brede Bestemmingsreserve', oormerk 'Motie Koerhuis'. Eind 2022 hebben hiervan twee gemeenten aangegeven deze regeling nog niet volledig in 2022 te kunnen realiseren en hebben zij hiervoor verlenging aangevraagd naar 2023.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
1.1.1 Ruimtelijke ontwikkeling en landschap	2.321	-144	2.177
1.1.2 Almere 2.0	7.120	-250	6.870
1.1.3 Lelystad Next Level	44	0	44
1.1.4 Flevoland bouwt aan Nederland	1.124	-589	535
Totaal	10.609	-983	9.626

x € 1.000

1.2 Water

Portefeuillehouder

H.J. Hofstra

Doel (2019-2023)

Het watersysteem is beter toekomstbestendig.

Doelrealisatie

In nauwe samenwerking met Waterschap Zuiderzeeland en andere partijen zoals gemeenten, Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (OFGV) en het drinkwaterbedrijf is voortdurend gewerkt aan maatregelen die provincie Flevoland verzekeren van een robuust, veilig en schoon (drink-) watersysteem.

Activiteiten 2022

We hebben het in 2021 vastgestelde waterprogramma uitgevoerd, door te werken aan de daarin beschreven maatregelen en door implementatie van het beleid, samen met de gebiedspartners.

Middelen

1.2 Water	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	719	1.155	811	820	-9
Baten	-591	-470	-470	-561	91
Saldo	128	685	341	259	82

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
Overige kleine verschillen	-9	30	-39
Totaal lasten	-9	30	-39
Baten			
Overige kleine verschillen	91	0	91
Totaal baten	91	0	91

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

Individuele verschillen zijn kleiner dan € 0,1 mln., derhalve niet van toepassing.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
1.2.1 Waterbeheer en -kwaliteit	820	-561	259
Totaal	820	-561	259

x € 1.000

1.3 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	Lasten	11.403	10.352	11.924	10.609	1.315
	Baten	-198	-590	-1.230	-983	-247
	Saldo	11.205	9.762	10.694	9.626	1.068
1.2 Water	Lasten	719	1.155	811	820	-9
	Baten	-591	-470	-470	-561	91
	Saldo	128	685	341	259	82
Totaal programma 1	Lasten	12.123	11.506	12.735	11.429	1.306
	Baten	-789	-1.059	-1.700	-1.544	-156
	Saldo	11.334	10.447	11.035	9.885	1.150

x € 1.000

2. Landbouw, visserij en natuur

2.0 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste activiteiten beschreven die bijdragen aan de sociaaleconomische ontwikkeling van het landelijke gebied en de toename van de natuur-en recreatieve waarden waarbij de internationale natuurwaarden zijn beschermd.

Landbouw: meerdere smaken

Een van de opgaven uit de 'Omgevingsvisie FlevolandStraks' is 'Landbouw Meerdere Smaken' (LMS). De provincie heeft daarin bijgedragen aan een meer diverse, wendbare, weerbare en duurzame agrofoodsector, die in de wereld bekend staat als praktijklaboratorium voor vernieuwing. We hebben geparticipeerd in de agro-expertise, we hebben bijgedragen aan proeftuinen en we hebben gewerkt aan condities die de verduurzaming en het innovatievermogen van het voedselsysteem bevorderen.

Programma Stikstof

In februari 2021 is de stikstofstrategie 'de aanpak van stikstof in Flevoland' opgesteld en goedgekeurd. Het programma bestaat uit 4 pijlers. In de pijler 1 'vergunningverlening op orde' zijn diverse vergunning en handavingsverzoeken afgehandeld in lijn met de zich snel ontwikkelende, ingewikkelde jurisprudentie. Daarnaast zijn de eerste 20 PAS-melders geverifieerd en aangeschreven. In pijler 2 'ruimte voor economische ontwikkelingen' is er stikstofruimte aangekocht onder andere ten behoeve van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF) mocht dat nodig zijn. Daarnaast is er een microdepositiebank en een doelenbank voor prioritaire projecten opgericht. Voor pijler 3 'stikstofreductie' is de strategie verder uitgewerkt en is de tweede ronde van het gebiedsproces gestart. Ook zijn er diverse innovaties op het gebied van stikstof beoordeeld. Pijler 4 'natuurinclusief' is ondergebracht bij het programma 'Flevoland Natuurinclusief' (PFNI). Dit programma is bedoeld om de transitie naar een natuurinclusieve samenleving vorm te geven (zie onder). In een dergelijke samenleving wordt het belang van natuur en biodiversiteit integraal meegenomen in de ontplooiing van maatschappelijke activiteiten en de ontwikkeling van beleidsthema's. Gedachte hierachter is dat de brede basis van de natuur hiermee versterkt wordt, niet alleen in de natuurgebieden maar met name ook daarbuiten. Inmiddels is er ook een landelijke 'Agenda Natuurinclusief'. De verdere ontwikkeling hiervan wordt verwerkt in het PFNI.

Bodem en Landbouw

Bodemdaling, klimaatverandering en intensief grondgebruik leiden samen tot achteruitgang in de kwaliteit van het bodem- en watersysteem en de biodiversiteit in het landelijk gebied. We hebben ons ingezet om samen met onze gebiedspartners voor blijvend en duurzaam grondgebruik, door de uitvoering van pilots, gebiedsontwikkeling en verduurzaming van de landbouwsector.

Visserij

De visserijsector is innovatief en heeft laten zien te kunnen innoveren om moeilijke tijden te overwinnen. Doorontwikkeling en verduurzaming van de visserij is vanuit economisch en ecologisch perspectief de komende jaren belangrijk om een blijvend rendabele en duurzame visserijsector te realiseren. Vooral de verwerkende industrie en de handel zijn groeiende en goed ontwikkeld. Met de verduurzaming van de visserij wordt de vangstcapaciteit in het IJsselmeer afgestemd op de hoeveelheid verantwoord te onttrekken vis. Dit doet recht aan de ruimtelijke ingrepen in het kader van het 'Deltaplan' en de 'IJsselmeeragenda 2050' om de natuurkwaliteit van het IJsselmeer te versterken.

Onder leiding van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) werken de provincies Noord-Holland, Fryslân, Flevoland en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) samen om via een uitkoopregeling en flankerende maatregelen te komen tot een vangstreductie op schubvis. Hierover hebben deze partijen overeenstemming bereikt in een bestuursovereenkomst. Het ministerie van LNV heeft in mei 2022 de notificatie van de uitkoopregeling ingediend bij de Europese Commissie. Doel is om de goedgekeurde uitkoopregeling in het voorjaar van 2023 open te kunnen stellen. In het ingediende voorstel doet het ministerie een ruimhartig aanbod aan de visserij om het uitkopen van vergunningen te stimuleren. Of de uitvoering van deze regeling in deze vorm daadwerkelijk kan, is aan de ene kant afhankelijk van de doorlooptijd bij de Europese Commissie en aan de andere kant van het staatssteunrechtelijk oordeel van de Europese Commissie. Wij hebben in 2022 de voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van sociaaleconomisch flankerend beleid voor beroepsvissers in het IJsselmeergebied die stoppen met vissen en voor beroepsvissers die minder afhankelijk willen worden van hun visserij-activiteiten, zodat deze gelijktijdig met de opening van de uitkoopregeling kunnen worden ingezet. Daarnaast is er eind 2022 gestart met het verkennen van smart fishing

in het IJsselmeergebied. Deze verkenning wordt in 2023 voortgezet en de verwachting is dat hier een pilot uit voortvloeit.

Natuur

Het fundament van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de Natura 2000-gebieden. Binnen dit netwerk staan de natuurwaarden voorop en zet de provincie zich samen met gebiedspartners in voor bescherming, beheer en kwaliteitsverbetering die samengaat met een toename van de bekendheid en de toegankelijkheid. Dit leidt tot robuuste, aantrekkelijke en beleefbare natuur. Ter versterking van het fundament is in 2022 gestart met de uitvoering van de projecten voor het programma 'Natuur' en met de projecten 'kwaliteitsverbetering Natuur Netwerk Flevoland'. Ook buiten het Natuurnetwerk zijn natuurwaarden aanwezig, via het 'Actieplan Biodiversiteit' en 'Bossenstrategie' wordt ingezet op herstel van de biodiversiteit en herstel van de vitaliteit van de bossen. Voor behoud en versterking worden faunabeheer, agrarisch natuurbeheer en invasieve exotenbeheer en -bestrijding toegepast. Binnen het natuurbeleid vraagt de aanpak van de stikstofproblematiek bijzondere aandacht. Het terugdringen van de uitstoot van stikstof en de depositie ervan in Natura 2000-gebieden is daarvoor noodzakelijk. We zoeken een nieuwe balans tussen ecologie, gebruik en economie. De transitie richting een natuurinclusieve samenleving is ingezet. Binnen het programma 'Flevoland Natuurinclusief' is dit verder vorm gegeven. Waarbij wij ook inzetten op het vergroten van de betrokkenheid van burgers, bedrijven en andere maatschappelijke partijen bij natuur en biodiversiteit.

Nationaal Park Nieuw Land

De provincie heeft samen met de partners gewerkt aan Nationaal Park Nieuw Land (NPNL) op basis van de ontwikkelingsvisie en het in 2022 ondertekende Handvest, met als doel de ontwikkeling van een uniek gebied dat zich kenmerkt als vogelparadijs van internationale betekenis en als zodanig kan worden beleefd en beheerd. De in NPNL samenwerkende partners streven ernaar het Nationaal Park te laten uitgroeien tot een begrip in binnen- en buitenland. Ook het project 'Oostvaardersoevers', dat een belangrijk onderdeel is om te komen tot een toekomstbestendig ecologisch systeem (TBES) van het Markermeer-IJmeer, valt binnen de begrenzing van het Nationaal Park.

Markermeer-IJmeer

Binnen het programma 'Markermeer-IJmeer' wordt gewerkt aan de verbetering van de natuur- en waterkwaliteit om te komen tot een TBES in samenhang met ruimtelijk-economische ontwikkeling zoals recreatie en de IJmeerverbinding. Nadat vorig jaar de derde editie van de Natuurthermometer is verschenen is dit jaar in opdracht van de Stuurgroep Markermeer-IJmeer een Trendanalyse uitgevoerd. Uit deze studie blijkt dat de oorspronkelijke uitgangspunten van TBES nog steeds geldig zijn en is een prognose gemaakt van de realisatie van TBES.

Floriade

Van 14 april tot en met 9 oktober 2022 vond de Floriade Expo 2022 plaats. Er is veel aandacht geweest voor de tegenvallende bezoekersaantallen en het daarmee gepaard gaande verlies voor de gemeente Almere. Er is helaas veel minder aandacht voor de kansen die de Floriade heeft opgeleverd om onze kenniseconomie structureel te versterken. Wij hebben partnerschappen en ideeën ontwikkeld die de komende tijd neerslaan in nationale (bv. Groeifonds, Regiodeal) en Europese subsidieaanvragen. Op terreinen als biobased bouwen, eiwittransitie en korte voedselketens wordt Flevoland inmiddels tot de koplopers gerekend. Dit is onder meer zichtbaar in de ontwikkeling die de Flevo Campus doormaakt, inclusief onder meer nieuwe masteropleidingen bij Aeres Almere. Onze expositie en de vergaderfaciliteiten in het provinciale paviljoen Food Forum zijn goed bezocht/gebruikt en hoog gewaardeerd. In november is Food Forum heropend, als onderdeel van de Flevo Campus ontwikkeling. Eind december heeft de BV Floriade de bouwhekken verwijderd en is ons pand goed bereikbaar. Nieuwe gebruikers melden zich.

Nieuwe Natuur

De projecten van het programma 'Nieuwe Natuur' worden gerealiseerd en dragen bij aan de versterking van de kwaliteit van de woon-, werk- en leefomgeving in heel Flevoland. De lessen die we hierbij getrokken hebben, hebben we geïntegreerd in het reguliere natuurbeleid.

Landelijk Gebied

We hebben een nieuwe invulling gegeven aan de agenda 'Vitaal Platteland' en het daarbij behorende 'Fonds Leefbaar Platteland', zodat die beter aansluit op de doelen van 'Krachtige Samenleving', 'Leader/POP' en de provinciale kerntaken, zoals (sociale) innovatie op het gebied van bereikbaarheid en educatie.

Provinciaal Programma Landelijk Gebied

Op basis van het 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' (NPLG) wordt gewerkt aan een 'Provinciaal Programma Landelijk Gebied' (PPLG). Het gebiedsplan stikstof is daar onderdeel van. Het Flevolandse PPLG heeft als doel een programma v n en vóór de toekomst van het landelijk gebied in provincie Flevoland. Centraal in het programma staat het toewerken naar een toekomstbestendig landelijk gebied waar het goed wonen, werken, recreëren en voedsel produceren is. Daarbij zijn de hoofddoelen (herstel) van de biodiversiteit en toekomstbestendige landbouw. Het realiseren van de doelen die in het kader van het NPLG zijn gesteld voor provincie Flevoland, hebben en krijgen in het PPLG een plaats. Samenwerking is daarbij belangrijk. Als provincie kunnen we het niet alleen en de vele kennis en creativiteit in de samenleving willen we benutten. Om te komen tot concrete uitvoerbare ideeën heeft de provincie de samenleving en mede-overheden uitgenodigd om te helpen. De ideeën bundelen we samen met bestaand beleid en lopende processen tot het PPLG dat we op 1 juli 2023 indienen bij het Rijk om in aanmerking te komen voor onder andere middelen uit het Transitiefonds voor het landelijk gebied.

Maatschappelijk effect

Een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied met een vitale en aantrekkelijke natuur waar het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren is.

Effect van ons beleid

De sociaal-economische ontwikkeling van het landelijk gebied is verbeterd, de natuur- en recreatieve waarden zijn toegenomen. De internationale natuurwaarden zijn voldoende beschermd.

Indicatoren Flevoland

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef-cijfer 2022	Rekening 2022
Landbouw	Aantal werknemers in de agrofoodsector <i>Bron: Vestigingenregister Provincie Flevoland</i>	20.953	21.410	21.872	� 21.872	21.724
	Aantal ondersteunde proeftuinen <i>Bron: Provincie Flevoland/Horizon</i>		7	9	10	11
Natuur	Aantal hectaren Nationaal Natuurnetwerk <i>Bron: Provincie Flevoland/Voortgangsrapportage Natuur (VRN)</i>	26.274	26.271	26.271,7	� 26.000	26.271
Floriade	Paviljoen Food Forum is gebouwd en in gebruik	40%	60%	100%	100%	100%
Nationaal Park Nieuw Land	Uitvoering geven aan de eerste bouwstenen uit de ontwikkelingsvisie	n.v.t.	10%	30%	30%	35%
	In samenwerking met gebiedspartners is de MIRT-verkenning Oostvaardersoever afgerond en besluitvorming (voorkeursbeslissing) door ministerie is voorbereid	20%	40%	85%	100%	100%
Markermeer IJmeer	Marker Wadden fase 1 is gerealiseerd	95%	99%	100%	100%	100%
	Afronding Marker Wadden met E-eilanden			30%	60%	90%
Nieuwe Natuur	De initiatiefnemers zijn gestart met de fysieke inrichting van gehonoreerde projecten	18%	47%	58%	71%	76%

Beleidsindicatoren BBV

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef-cijfer 2022	Rekening 2022
Beheerde natuur	Het beheer van natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN), met contract. <i>Toelichting: dit betreft het oppervlakte grondgebied dat in beheer is als natuurgebied. Hierbij gaat het om gesubsidieerd natuurbeheer in het kader van het 'Subsidiestelsel Natuur en Landschap'</i>	23.606	23.691	23.686	≈ 23.500	23.696
Ontwikkelde nieuwe natuur	De ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). <i>Toelichting: dit betreft het oppervlakte verworven en ingerichte natuur vanuit de landelijke opgave voor realisatie van het NNN. De indicator richt zich in dit geval alleen op ingericht natuurgebied</i>	0	25	0	0	0

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
2. Landbouw, visserij en natuur	2.1 Landbouw en visserij	De bijdrage die de provincie kan leveren aan de transitie van de landbouw is bepaald
		De agrofoodsector landbouw is verder geïnnoveerd, verduurzaamd en meer circulair geworden
		Kringlooplandbouw is beter bekend
		Bodemkwaliteit is verbeterd
		Benutten van kansen die Floriade biedt voor de Flevolandse (kennis)economie
		De Urker visserij is geherstructureerd
	2.2 Natuur en landelijk gebied	De natuurwaarden zijn behouden en de beleefbaarheid van natuurgebieden is toegenomen
		De kwaliteit van natuur en biodiversiteit in het landschap is verbeterd
		Uitvoering geven aan de eerste bouwstenen van de ontwikkelingsvisie Nationaal Park Nieuw Land
		Vorbereiding besluitvorming realisatie Oostvaardersoever door het doorlopen van de MIRT-fasen
		In het Markermeer-IJmeer zijn natuur- en recreatiemogelijkheden ontwikkeld
		Nieuwe Natuur: toegankelijke natuur met ruimte voor recreatie is ontwikkeld
		Flevoland benut de mogelijkheden van Europese structuurfondsen (POP)

Verbonden partij(en)

De Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek heeft uitvoering gegeven aan onze wettelijke verantwoordelijkheid voor toezicht en handhaving op het gebied van natuur. Zij droeg daarmee bij aan het doel om de natuurwaarden te behouden.

2.1 Landbouw & Visserij

Portefeuillehouder

J.N.J. Appelman
H.J. Hofstra
G. van Gaal (ABW)

Doel (2019-2023)

De bijdrage die de provincie kan leveren aan de transitie van de landbouw is bepaald, waarbij op basis van proeftuinen de optimale condities voor de landbouwtransitie zijn verkend.

Doelrealisatie

Via de programmasporen 'strategie', 'optimale condities' en 'proeftuinen' wordt de bijdrage van de provincie verkend.

Activiteiten 2022

- We hebben verkend op welke wijze de provincie de condities voor de transitie van de landbouw het best kan ondersteunen. We hebben daartoe een voorstel voorbereid met een rol voor innovatiehubs, de doorontwikkeling van de 'Boerderij van de Toekomst', de doorontwikkeling van het experimenteelgebied kringlooplandbouw en de uitvoering van de daaraan gelieerde voucherregeling voor innovatie.
- We hebben een propositie uitgewerkt voor de opschaling van 'Landbouw: Meerdere Smaken - Flevoland Stadsland'.
- We hebben de Agro Expert Raad Flevoland ondersteund en daarin geparticipeerd. Daarin hebben we meegewerkt aan de totstandkoming van 6 adviezen. De Agro Expert Raad heeft als laatste activiteit de provincie geadviseerd over de rol van ruimtelijke ordening in de ontwikkeling van de landbouw. We hebben met – en op verzoek van – gebiedspartners verkend wat een sturende coalitie voor het voedselsysteem in Flevoland zou kunnen behelzen.
- We hebben via het IPO input geleverd en binnen 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' (NPLG) en het 'Nationaal Strategisch Programma' voor het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (NSP) meegewerkt aan de totstandkoming van Europees en Rijksbeleid voor landbouw. Daarnaast hebben we meegewerkt aan de totstandkoming van rijksbeleid voor landbouw via het nieuwe nitraatbeleid, de experimenten kringlooplandbouw en de pilots grondgebruik.

Doel (2019-2023)

Met behulp van proeftuinen en kennisnetwerken innovaties is de agrofoodsector landbouw verder geïnnoveerd, verduurzaamd en meer circulair geworden. We hebben stappen gezet in het promoten van streekproducten, het verkorten van de ketens richting de consument en het hergebruik van restproducten binnen de landbouw en gaan zo ook voedselverspilling tegen.

Doelrealisatie

We werken aan de doelen met behulp van 10 proeftuinen. In het netwerk 'Voedsel Verbindt' en het Interregprogramma 'Foodchains4EU' werken we aan het promoten van streekproducten, verkorten van ketens en hergebruik van restproducten. Daarvoor hebben we onder andere de app 'Voedsel Verbindt' ontwikkeld.

Activiteiten 2022

- Vanuit 'Landbouw Meerdere Smaken' hebben wij concrete programma's aangejaagd die bijdragen aan:
 - Innovaties.
 - Sluiten en verkorten van de ketens in de landbouw.
 - Natuurinclusieve landbouw, agroforestry en biodiversiteit.
 - Versterking van de precisielandbouw.
 - Kringlooplandbouw (hergebruik van restproducten en tegengaan voedselverspilling).
 - Voedselkwaliteit en gezonde voeding.

We ondersteunen inmiddels 10 proeftuinen op bovenstaande thema's. Informatie is te vinden in de [infographic](#) op www.omgevingsvisieflevoland.nl

- We hebben 4 experimenten kringlooplandbouw georganiseerd in het kader van de landbouwvisie van het Rijk. Deze richten zich op het verminderen van knellende regelgeving voor het realiseren van kringlooplandbouw. Er zijn experimenten gestart over benutten van gecomposteerd slootmateriaal in de

landbouw; duurzame pachtvoorwaarden; samenwerking akkerbouw-melkveehouderij en terugbrengen van stoffen uit de afvalwaterzuivering in de landbouw.

- We participeren in 'Voedsel Verbindt' en hebben daarbinnen activiteiten uitgevoerd die zich richten op een duurzamer en meer circulair voedselsysteem, verkorten van de keten en promoten van streekproducten. Zo hebben we een app doorontwikkeld, het Big Data Value Center Agrofood gestart, 3 kennisbijeenkomsten georganiseerd en gezamenlijke projecten op eiwittransitie en voedselverspilling uitgevoerd.
- We hebben geparticipeerd in de Agro-Expertraad en hebben drie gebiedsbijeenkomsten georganiseerd om de adviezen bekend te maken en daarover in gesprek te gaan met gebiedspartners. We hebben een slotconferentie georganiseerd en het samenvattende advies en de voorzitter van de Agro-Expertraad heeft dit advies toegelicht in de commissie RND.
- We hebben een aanzet voor een 'Kennis- en Innovatieagenda' geschreven, gericht op de lange termijn ambitie: Flevoland Stadsland. We hebben de kansrijkheid van twee innovatiehubs verkend, die de opschaling van innovaties, waaronder die uit de proeftuinen, verbeteren. We hebben gewerkt aan een Teeltplan van de toekomst als oplossing voor een duurzaam verdienmodel in de landbouw.

Doel (2019-2023)

De kringlooplandbouw is beter bekend.

Doelrealisatie

De kringlooplandbouw is beter bekend doordat we in samenwerking met het ministerie van LNV met een viertal projecten als onderdeel van de 'Experimenteerruimte Kringlooplandbouw' zijn gestart. In overleg met het ministerie wordt – in samenhang met onder andere de proeftuinen van LMS - gewerkt aan uitbreiding hiervan. Tevens hebben we als provincie in samenwerking met het Flevolands Agrarisch Collectief middels een gebiedsdialog deelname aan de landelijke van ontwikkeling KPI's kringlooplandbouw voorbereid. Voor Flevoland ligt de focus op KPI's (stuurbare doelen) voor de akkerbouw gebaseerd op twee landelijk vastgestelde systematieken: 'KPI-Kringlooplandbouw' en de 'Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw'.

Activiteiten 2022

- We hebben met alle proeftuinen kennisactiviteiten georganiseerd en een bijdrage geleverd aan de nieuwe proeftuinen 'Circulaire zilte teelten' en 'Biologische landbouw Hemus'. Binnen de regio 'Voedsel Verbindt' hebben we 3 netwerkbijeenkomsten georganiseerd op de Floriade. We hebben een kennisdag bodem en water georganiseerd.
- We hebben verschillende bijeenkomsten georganiseerd om samen met boeren stuurbare doelen (KPI's) voor de akkerbouw te verkennen. We hebben opdracht verstrekt tot een pilot KPI's. We hebben met de sector verkend hoe deze KPI's de basis kunnen vormen voor een beloningsmodel voor vergroening van de landbouw.

Doel (2019-2023)

De bodemkwaliteit is verbeterd als basis voor een toekomstbestendige en duurzame landbouw, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor bodemdaling en meervoudig ruimtegebruik.

Doelrealisatie

Op basis van de evaluatie van het 'Actieplan Bodem en Water' (ABW) is besloten extra aandacht te blijven besteden aan toekomstbestendige en duurzame landbouw door middel van een nieuwe periode voor ABW in dit langdurige samenwerkingsverband.

Activiteiten 2022

- We hebben geparticipeerd in drie pilots rond bodemdaling, bodemkwaliteit en meervoudig ruimtegebruik, samen met het Rijksvastgoedbedrijf.
- We participeren in het 'Actieplan Bodem en Water' (ABW), zoals vastgelegd in de bestuursovereenkomst 2022-2026.
- We regisseren (door inhuur gebiedsregisseur) het gebiedsproces bodemdalingsgebied Flevoland. Afgelopen jaar is via de nadere uitwerking van 4 kennissporen gestart het verzamelen van en komen tot oplossingen en strategieën hoe om te gaan met de gevolgen van bodemdaling.
- We ontwikkelen een geïntegreerde benadering voor de gebiedsontwikkeling in gebieden met bodemdaling om met vrijwillige kavelruil de grondmobiliteit te vergroten.

Doel (2019-2023)

We hebben een bijdrage geleverd aan een netwerk waarin de agrofoodsector werkt aan een duurzamer systeem als basis voor een toekomstgerichte landbouw.

Doelrealisatie

Het 'Actieplan Bodem en Water' is aan de tweede programmaperiode van 2021 tot en met 2026 begonnen. Het programma is opgesteld en de uitvoering georganiseerd.

Activiteiten 2022

We hebben gezamenlijk met gebiedspartijen uitvoering gegeven aan het 'Actieplan Bodem en Water' met voortzetting van projecten en nieuwe activiteiten en projecten. We hebben een nieuwe gezamenlijke programmamanager geworven en deze ingewerkt. Tevens is de verbinding met de Flevolandse agrarische netwerken versterkt.

Doel (2019-2023)

De Flevolandse economie is versterkt, waarbij de kansen die de Floriade biedt in de volle breedte zijn benut en de kenniseconomie is toegenomen.

Doelrealisatie

Het paviljoen Food Forum is sinds juni 2021 in gebruik, dus bijna een jaar vóór de Floriade. Het pand staat op, en maakt onderdeel uit van, de Flevo Campus. Aeres Hogeschool heeft pal naast Food Forum de nieuwe school in gebruik genomen, die het afgelopen jaar diverse prijzen heeft gewonnen. Dit geldt ook voor het Natural Pavilion, dat de komende jaren op de huidige plek blijft staan en wordt gebruikt door netwerkpartners op zowel stedelijke voedselvraagstukken als biobased bouwen. Tijdens de expo werd Food Forum door 180.000 mensen bezocht, die vooral de virtuele ballonvaart over Flevoland hoog waardeerden. De eerste verdieping werd voor zakelijke ontvangsten gebruikt, waaronder alle VIP-ontvangsten op de Nationale Dagen. De expo leverde wel een aantal beperkingen op (verplicht ticket; op afstand parkeren). Daardoor was het tijdelijk niet goed mogelijk om het pand te gebruiken als ontmoetingsplek voor professionals om aan de toekomst van voedsel te werken.

In het veld helpen we Flevolandse boeren met de teelt van plantaardige eiwitten en samenwerking in de keten om daarvan nieuwe producten te maken. De Flevolandse korte voedselketen krijgt een krachtige impuls met de (door)ontwikkeling van de Vereniging Flevo Food. De korte keten krijgt nieuwe impulsen met het Europese Horizon-project 'EU4ADVICE' (met Almere als één van de vier beoogde living labs) en het RAAK/PRO-project 'Korte Ketens in de Catering' (met betrokkenheid van ons bedrijfsrestaurant en Food Forum). De kennis die in de Bruggencampus is opgedaan wordt gewaardeerd en heeft geresulteerd in de module 'Digitale Bouwkeet' in een nationale groeifondsaanvraag.

Activiteiten 2022

- We hebben de Floriade benut om ons netwerk rondom de Flevo Campus te versterken en nieuwe innovaties te ontwikkelen. Voorbeelden zijn de voorgenomen ontwikkeling van een kenniscentrum binnen Aeres Hogeschool voor drijvende teelten, de voorgenomen vestiging van de campus biobased bouwen in het Natural Pavilion, de ondertekende intentie tot samenwerking met Suriname over duurzame landbouw en verkennende gesprekken over samenwerking tussen Aeres en universiteiten in Dubai en Bolzano. De rol van de provincie is faciliterend en verbindend: het draait om onze kennisinstellingen en ondernemers. Met Almere werken we aan de groeiagenda voor de stad en aan de ontwikkeling van een Green Innovation Hub. In 2023 werken we alle ideeën samen met partners uit tot een kennis- en innovatieagenda voor de komende jaren.
- Food Forum wordt als onderdeel van de Flevo Campus gebruikt door diverse partners, maar we ontwikkelen ook als provincie een programmering die zich blijft richten op een combinatie van korte voedselketens en eiwittransitie. Met onze chef-kok Sharon de Miranda hebben we een unieke plek in het speelveld, omdat we boeren en consumenten kunnen verbinden via innovaties op het bord.
- Met de realisatie van vier bijzondere bruggen op de Floriade en de bundeling van kennis in de Bruggencampus hebben we veel belangstelling gewekt. Met partners binnen de G40 en Rijksoverheid hebben we een module Digitale Bouwkeet in een nationale groeifondsaanvraag ontwikkeld om hieraan een vervolg te geven.

- Met een door Horizon Flevoland uitgevoerde B2B programmering en een door Visit Flevoland uitgevoerd programma 'Floriade in de Regio' hebben we toeristisch-recreatieve en andere Flevolandse ondernemers betrokken bij de Floriade. Op de opbrengsten van de B2B programmering wordt in 2023 voortgebouwd.

Doel (2019-2023)

De visserij op schubvis in het IJsselmeer is geherstructureerd waarbij de vangstrechten worden afgestemd op het niveau dat het ecosysteem duurzaam kan genereren en er een duurzaam ontwikkel- en arbeidsmarktperspectief blijft bestaan.

Doelrealisatie

Een herstructurering inclusief flankerende maatregelen en vangstreductie is voorbereid.

Activiteiten 2022

We geven met het herstructureringsplan uitvoering aan de bestuursovereenkomst 'Verduurzaming IJsselmeervisserij'. Dit herstructureringsplan bestaat uit een warme sanering (uitkoop van visrechten) en sociaal flankerende maatregelen om de sector te ondersteunen naar een duurzaam ontwikkel- en arbeidsmarktperspectief. Dit plan werd in 2022 getoetst in Brussel, er is begin 2023 nog geen uitsluitel gegeven door Brussel.

Middelen

2.1 Landbouw & Visserij	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil
Lasten	2.631	2.640	3.685	3.346	339
Baten	-998	-978	-1.755	-1.418	-337
Saldo	1.633	1.662	1.930	1.929	1

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Pilots rond bodemdaling, bodemkwaliteit en meervoudig ruimtegebruik	151	142	9
2. Floriade	186	-83	269
Overige kleine verschillen	2	0	2
Totaal lasten	339	59	280
Baten			
2. Floriade	-337	-53	-284
Totaal Baten	-337	-53	-284

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Pilots rond bodemdaling, bodemkwaliteit en meervoudig ruimtegebruik

De pilot 'Meervoudig Ruimtegebruik' is geïnitieerd door Rijksvastgoedbedrijf (RVB). Door middel van een praktijkpilot met energieopwekking (zon) in combinatie met agrarisch gebruik (strokenteelt) verkenning naar positief verdienmodel boer in combinatie handhaving gebruik land voor voedselproductie en versterking ecologische potenties.

De pilot 'Bodemkwaliteit en Pacht' is onder het 'Actieplan Bodem en Water' in samenwerking met RVB met meerdere gebiedspartners vormgegeven. De stap naar een praktijktoets op een aantal landbouwpercelen is door financiële redenen omtrent inzet gronden helaas niet doorgezet. In afstemming met onder andere het RVB en het ministerie van LNV wordt verkend of en hoe we hier komend jaar vervolg aan geven. Op dit moment wordt gewerkt aan Flevoland specifieke streefwaardes voor de landelijke landbouwbodemindicatoren, die hier ook een bouwsteen voor kunnen vormen.

Het 'Actieplan Bodem en Water' (ABW) is afgelopen jaar samen met de nieuwe onafhankelijke ABW-programmamanager van de 3 gebiedspartijen gewerkt aan lopende en nieuwe activiteiten en projecten. Dit is gefinancierd vanuit zowel dit budget, als het waterbudget en het LMS-budget. Specifiek voor dit budget hebben we in aantal projecten met groepswerk nog wel naweeën gehad als gevolg van corona. Daarnaast zijn een aantal projecten uitgebouwd zoals 'Groene Draad door het Klimaat' en 'Praktijkproeven perceelafspoeling'. De komende jaren zal vanuit dit langdurige samenwerkingsverband (vanuit de huidige Samenwerkingsovereenkomst) minimaal tot en met 2026 werken aan water, bodem maar ook klimaat en biodiversiteit (NPLG-doelen) en een toekomstbestendige landbouw – met als basis de bodem. Hiervoor blijft budget benodigd (beschikbaar binnen de reserve 'Bodem').

Het gebiedsproces bodemdaling (gestart in november 2021) – tevens invulling van de pilot bodemdaling – heeft in 2022 zijn vervolg gehad. Naast de inzet van de gebiedsregisseur (vervolgopdracht tot november 2024) zijn een aantal inhoudelijke thema's verder verdiept en zijn met de betrokken partners onderzoeken uitgezet en praktijkcases voorbereid gericht op het verzamelen van kennis hoe om te gaan met de gevolgen van bodemdaling. De uitvoeringskosten zijn daarbij sterk afhankelijk van een gezamenlijke aanpak en daardoor op voorhand lastig in te schatten. In 2023/2024 zal het gebiedsproces worden vervolgd waarbij ook praktijktesten met betrokken agrariërs en grondgebruikers worden uitgevoerd.

2. Floriade

Het onderdeel Floriade omvat het project 'Floriade Werkt', de 'Nadere Regel Floriade', de 'Floriade programmering' en de exploitatie van het Food Forum. Met de beëindiging van de Floriade BV kan in 2023 de financiële afhandeling plaats vinden van het beschikbaar gestelde budget van € 10,0 mln. provinciale cofinanciering (vanuit de FVA). Dit bedrag is niet volledig besteed eind 2022.

De opdracht was om de Floriade te benutten om tot een kennis- en innovatieagenda te komen, waardoor de werkzaamheden niet eindigden met het sluiten van de expo, maar doorlopen in 2023. In overleg met gemeente Almere wordt ernaar gestreefd het restbudget in 2023 over te hevelen naar de provincie.

Doordat de toegang van het Food Forum voor een groot deel van 2022 zich beperkte tot de bezoekers van de Floriade is de exploitatie van het Food Forum verliesgevend geweest.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.1.1 Landbouw en visserij	1.122	0	1.122
2.1.2 Bodem en landbouw	308	0	308
2.1.3 Floriade	1.916	-1.418	498
Totaal	3.346	-1.418	1.929

x € 1.000

2.2 Natuur & landelijk gebied

Portefeuillehouder

H.J. Hofstra

M.A. Rijsberman (uitvoering Nationaal Park Nieuw Land, inclusief Oostvaardersoever)

Doel (2019-2023)

De natuurwaarden zijn behouden en zo mogelijk versterkt, de beleefbaarheid van natuurgebieden is toegenomen en de economische activiteiten in natuurgebieden ondersteunen een succesvol beheer zonder de natuurwaarden te bedreigen. En de activiteiten van het programma dienen te voldoen aan de vereisten van de nieuwe Wet Natuurbescherming.

Doelrealisatie

Het natuurbeheer is op orde door ons natuurbeleid en de uitvoering daarvan door een breed scala aan gebiedspartners.

Activiteiten 2022

- In 2022 is gestart met de uitvoering van door PS vastgestelde 'Bossenstrategie'. In de komende jaren zal de verdere uitvoering van deze strategie plaatsvinden. Daarnaast is er een Life-subsidie aangevraagd en samen met 'Landbouw Meerdere Smaken' is het netwerk agroforestry opgezet.
- In 2022 is het definitieve 'Natura 2000 beheerplan Lepelaarplassen' vastgesteld.
- In 2022 hebben GS ingestemd met de verlenging van het 'Natura 2000 beheerplan Wieden-Weerribben', waar provincie Flevoland vanwege het Vollenhovermeer mede bevoegd gezag voor is.
- We combineren de economische activiteiten in natuurgebieden voor zover deze een succesvol beheer ondersteunen en de natuurwaarden niet bedreigen. Zo zetten wij ons vanuit natuur in om een balans te creëren tussen beschermde natuurwaarden en de recreatieve behoeften buitendijks.
- Provincie Flevoland is betrokken bij het opstellen van aan het interprovinciaal wolvenplan en de handelingsprotocollen. Begin 2023 wordt een addendum op het huidige wolvenplan vastgesteld en later volgt een volledige actualisatie van het huidige wolvenplan. Dit interprovinciaal wolvenplan vormt de basis voor de verdere beleidsinvulling van het wolvendossier voor provincie Flevoland.
- De dóórontwikkeling van het faunabeheer, zoals opgenomen in het coalitieakkoord, is met het aantreden van de nieuwe WBE-besturen afgerond.
- We hebben, samen met onze partners, uitvoering gegeven aan de vastgestelde 'visie toezicht en handhaving buitengebied' en het opgestelde convenant. En dragen zo zorg dat toezicht en handhaving in het buitengebied op orde is.
- We werkten samen met maatschappelijke partners en medeoverheden aan de aanpak van de stikstofproblematiek. Daarmee willen wij de uitstoot van stikstof in provincie Flevoland verminderen en inzetten op maatregelen die primair ook bijdragen aan de andere doelen uit het 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' (NPLG), namelijk water en klimaat, en daarnaast aan eigen doelen zoals het vergroten van de biodiversiteit, het programma 'Landbouw Meerdere Smaken' en de energietransitie.
- We zochten daarnaast naar mogelijkheden om stikstofruimte te creëren voor de realisatie van projecten van provinciaal belang, zoals de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland op Urk en het Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum in Marknesse. Ook zochten wij naar stikstofruimte voor de legalisatie van PAS-melders.

Doel (2019-2023)

De kwaliteit van de natuur en de biodiversiteit in het landschap is verbeterd, waarbij combinaties worden gezocht met natuurinclusieve landbouw en met recreatie en toerisme.

Doelrealisatie

Door uitvoering van de eerste acties in het kader van het 'Actieplan Biodiversiteit', pilots 'Landbouw Meerdere Smaken', 'Actieplan Bodem en Water', de inzet voor Nationaal Park Nieuw Land, invasieve exotenbeheer en -bestrijding en andere combinaties met recreatie en toerisme zijn de eerste stappen gezet voor verbetering van de natuur en biodiversiteit in het landschap en de beleving daarvan. Deze acties zijn in lijn met het nieuwe programma 'Flevoland Natuurinclusief'.

Activiteiten 2022

- De uitvoering van het 'Actieplan biodiversiteit' is in 2022 samen met betrokken gebiedspartners gestart. Provincie Flevoland heeft de pachtcontracten voor het beheer van de wegbermen aangepast voor wat betreft ecologisch beheer. Met IVN, waterschap, landschapsbeheer en alle gemeenten is het lerend netwerk natuur gestart. Er zijn in 2022 subsidies verstrekt voor herstel van de biodiversiteit aan het waterschap, de gemeenten Almere, Noordoostpolder en Zeewolde, een agrariër, twee terrein beherende organisaties (tbo's) en een stichting.
- 'Flevoland Natuurinclusief': in 2022 is dit programma verder uitgewerkt met een inspiratiedocument Flevoland natuurinclusief, waarbij natuurinclusieve doorontwikkeling van de provinciale beleidsthema's en de gebiedsgerichte doorwerking centraal staan. Op 18 mei 2022 is het inspiratiedocument Flevoland natuurinclusief beeldvormend besproken in de Statencommissie Ruimte, Natuur en Duurzaamheid (RND). Hierna is er gewerkt aan een verdere concretiseringslag in de vorm van een bouwstenennotitie. Op de Floriade is tijdens de Natuurtop op 17 juni 2022 de nationale 'Agenda Natuurinclusief' gepresenteerd. Provincie Flevoland, IPO en het ministerie van LNV organiseerde deze bijeenkomst. Provincie Flevoland heeft met Stichting Steenbreek en gemeente Almere op 27 september de 'Nationale Groendag' georganiseerd op de Floriade met als thema stedelijke ontwikkeling voor een leefbare stad en het betrekken van bewoners bij het vergroenen van straat en tuin.

- In 2022 heeft provincie Flevoland samen met een aantal grote groene organisaties het 'Groen Flevoland Festival' georganiseerd. Een week met diverse workshops, lezingen en wandelingen om de groene vrijwilligers te bedanken voor hun onmisbare inzet.
- De voorbereidingen voor de nieuwe periode 'Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer' van 2023 tot en met 2028 zijn afgerond met een openstellingsbesluit en een aanvraag van het Flevolands Agrarisch Collectief voor het gehele bedrag van € 1,4 mln. per jaar.
- Provincie Flevoland heeft via de subsidieregeling 'Kwaliteitsimpuls Natuur- en Landschap' beschikkingen afgegeven aan Natuurmonumenten, Flevo-Landschap en Staatsbosbeheer voor uitvoering van projecten voor het programma 'Natuur'. De projecten worden uitgevoerd in de periode 2022 tot en met 2025. Ook is er in 2022 uitvoering gegeven aan kwaliteitsverbetering van de natuurgebieden via de POP3-subsidies.
- Het 'Uitvoeringsprogramma Invasieve exoten Flevoland' is in 2022 door GS vastgesteld. Hiervoor is jaarlijks € 0,25 mln. beschikbaar via het programma 'Flevoland Natuurinclusief'. In 2022 zijn de volgende maatregelen uitgevoerd: organisatie diverse kennisbijeenkomsten voor gebiedspartners, bestrijding reuzenberenklauw en Japanse duizendknoop langs de provinciale wegen, gecoördineerde aanpak van ongelijkbladig vederkruid in Emmeloord en subsidie aan gebiedspartners voor bestrijding.

Risico

Faunaschade

Agrariërs kunnen te maken krijgen met schade die veroorzaakt is door natuurlijk in het wild levende dieren. Faunaschade kan opgelopen worden aan gewassen of dieren. Voor faunaschade heeft de provincie jaarlijks € 0,18 mln. begroot. In de achterliggende jaren bleek dit voldoende, echter in 2018 is op één perceel voor € 0,1 mln. aan schadevergoeding uitgekeerd. Mocht dit meerdere keren in één jaar voorkomen dan is het gereserveerde bedrag niet toereikend.

Doel (2019-2023)

Aan de eerste bouwstenen uit de ontwikkelingsvisie van het Nationaal Park is uitvoering gegeven.

Doelrealisatie

De partners in Nationaal Park Nieuw Land (NPNL) werken actief aan de ontwikkeling van NPNL vanuit de gezamenlijke stuurgroep NPNL, waarin bestuurlijke vertegenwoordigers van elk van de partners zitting hebben. De stuurgroep wordt ondersteund door een projectgroep met ambtelijke vertegenwoordigers van de partners. De partners hebben in de onderlinge samenwerking binnen het Nationaal Park verder vorm en inhoud gegeven in het in 2022 ondertekende 'Handvest Nationaal Park Nieuw Land'.

Binnen de geografische grenzen van NPNL vinden veel projecten plaats, die natuurontwikkeling, -beleving en -beheer als oogmerk hebben. De provincie draagt aan meerdere van deze projecten bij en zoals in de Statenmededeling 'Stand van zaken Nationaal Park Nieuw Land per oktober 2021' staat. Het betreft onder meer financiële bijdragen aan de poortprojecten in de gemeente Almere en Lelystad en projecten in de Oostvaardersplassen. Verder spant de provincie zich in voor en levert financiële bijdragen aan de activiteiten en projecten die in de Ontwikkelingsvisie onder 'Kennis en waarden delen' zijn genoemd, te weten marketing, educatie, onderzoek, communicatie en ondernemerschap.

Activiteiten 2022

- We hebben samen met de gemeenten Almere en Lelystad en met Staatsbosbeheer gewerkt aan de poortontwikkeling bij Almere en Lelystad. Gemeente Lelystad en Staatsbosbeheer hebben eind 2022 een Realisatieovereenkomst ondertekend, die randvoorwaardelijk is voor het verstrekken van de bijdrage (subsidie) van provincie Flevoland aan het project. Gemeente Almere heeft in de zomer van 2022 een geactualiseerd 'Uitvoeringsprogramma Almeersepoort fase 1 en 2' opgeleverd, dat de basis vormt voor de uitvoering van activiteiten tussen 2022 en 2026.
- We hebben, na het leveren van een financiële bijdrage in 2021, ook in 2022 het proces ten behoeve van de totstandkoming en ingebruikname van de E-eilanden van de Marker Wadden ondersteund via periodieke overleggen met de projectgroep en stuurgroep Marker Wadden.
- We hebben de projecten 'Nieuwe Natuur' die binnen de grenzen (project 'Oostvaardersplassengebied' bij Trekweg/Ibisweg, onderdeel van de Ontwikkelingsvisie NPNL) of binnen de invloedssfeer (projecten Noorderwold-Eemvallei en Eemvallei-Zuid fase 2) van het Nationaal Park liggen gefaciliteerd en er heeft afstemming plaatsgevonden ten behoeve van de aansluiting op de Ontwikkelingsvisie NPNL. De basismaatregelen in het project 'Oostvaardersplassengebied' zijn gereed waardoor het project in 2023 kan worden afgewikkeld.

- We hebben ingezet het in samenhang met TBES-maatregelen (TBES: Toekomstbestendig Ecologisch Systeem) doorontwikkeling van Nationaal Park Nieuw Land, wat tot uiting komt in de ontwikkeling van Marker Wadden en Oostvaardersoevers in het Markermeer. Vanuit NP NL is intensief meegewerkt aan de uitwerking van Oostvaardersoevers.
- We hebben - onder meer via de Stuurgroep Markermeer-IJmeer, inbreng bij Oostvaardersoevers en samenwerking rond Almeerse Poort - geparticipeerd in ruimtelijke ontwikkelingen in en rondom het Nationaal Park zoals bij de kustontwikkeling Lelystad, ontwikkeling Lelystad-Zuid, het Handelingsperspectief Almere 2.0 en Amsterdam Bay Area.
- We hebben een subsidie verstrekt voor het uitvoeren van een onderzoek naar de mogelijkheden van meer natuurinclusieve landbouw in het gebied aan de Oostkant van de A6 (invloedsfeer NP NL), om de potentie van het gebied als etalagegebied voor natuurinclusieve landbouw te bepalen en de mogelijkheden die dat biedt om de natuurwaarden en biodiversiteit binnen NP NL daarmee te versterken. Het onderzoek zal in 2023-2024 worden uitgevoerd onder regie van een agrarisch ondernemer in het gebied.
- We hebben uitvoering gegeven aan de maatregelen uit het beleidskader 'Oostvaardersplassen' op het gebied van natuurontwikkeling en -beleving, onder meer via de realisatie van de projecten in het Trekweg/Ibisweggebied en projecten in de driehoek, de reset van het moeras en het grazige deel van de Oostvaardersplassen.
- We hebben samen met gemeente Lelystad gewerkt aan een handreiking 'Familie van Rotondes', het concept was eind 2022 gereed en zal begin 2023 voor akkoord aan de stuurgroep worden voorgelegd.
- In samenwerking met gemeente Lelystad is een verkeerscirculatieonderzoek gestart om meer inzicht te krijgen in hoe we de lokale, regionale en bovenregionale bezoekers van NP NL in de toekomst naar en door het park willen laten bewegen. De uitkomsten van het onderzoek worden in 2023 verwacht.
- We hebben samen met gemeente Lelystad doorkijkpanelen laten ontwerpen, en bepaald op welke locaties deze meerwaarde hebben bij het vertellen van het verhaal en de historie van het gebied. De panelen zijn in productie en worden naar verwachting vóór de start van het toeristisch recreatieve seizoen geplaatst op verschillende locaties in het park.
- We zijn samen met gemeente Lelystad en studenten van Windesheim gestart met het (laten) ontwerpen van een iconische uitkijktoren, die de beleefbaarheid van de natuur in en om Poort Lelystad vergroot en én kan bijdragen aan de beoogde positionering van Lelystad als hoofdstad van de nieuwe natuur.
- We hebben in 2022 het 'Handvest Nationaal Park Nieuw Land' ondertekend, waarin de opgaven, daarvoor benodigde strategieën, de samenwerking en organisatorische afspraken zijn beschreven.
- We bevorderen samen met de partners de ontwikkeling van recreatieve producten en arrangementen binnen Nationaal Park Nieuw Land. In 2022 heeft onder andere een tweede groep ondernemers deelgenomen aan het IVN-programma 'Gastheer van het Landschap', waardoor inmiddels ruim 30 ondernemers zich Gastheer van NP NL mogen noemen.
- We hebben in april 2022 een NP NL-congres georganiseerd met als thema 'Natuur en ondernemerschap'.

Doel (2019-2023)

Over de mogelijke ontwikkeling van de Oostvaardersoevers als natuurlijke verbindingszone is besloten.

Doelrealisatie

De 'Voorkeursbeslissing Oostvaardersoevers' is vastgesteld door de minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), in overeenstemming met de minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Hiermee is de MIRT-Verkenning afgerond. De aanvraag voor PAGW- middelen (tranche 3) is gehonoreerd en daardoor is er aanvullend Rijksbudget gereserveerd voor de realisatie van het 'Voorkeurseindbeeld van Oostvaardersoevers'. Ook de partners hebben middelen gereserveerd om het project financieel mogelijk te maken. De planuitwerkingsfase, waarin het ontwerp concreet wordt ingevuld zodat er een uitvraag kan worden gedaan aan marktpartijen ten behoeve van de realisatie, is gestart en loopt door in 2023.

Activiteiten 2022

- De MIRT verkenning is afgerond, waarna in een MIRT-planuitwerking het voorkeursalternatief verder is uitgewerkt. Partners hebben middelen gereserveerd om het project mogelijk te maken. Het concreet invullen van het project ten behoeve van de uitvraag aan de markt en realisatie is gestart in 2022 en loopt door in 2023.

- Met het Rijk en Europa hebben we overleg gevoerd over de meerwaarde, de financiering en de haalbaarheid van dit project. Eind 2022 heeft het Rijk extra financiering ter beschikking gesteld voor Oostvaardersoever, wat aantoont dat het Rijk de meerwaarde van het project erkent en het project haalbaar acht. De gesprekken met het Rijk en Europa zullen gedurende de looptijd van het project gevoerd blijven worden.

Doel (2019-2023)

In het Markermeer-IJmeer zijn natuur- en recreatiemogelijkheden ontwikkeld als onderdeel van een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) en ontstaan er kansen voor ruimtelijk-economische ontwikkelingen.

Doelrealisatie

Nadat PS in 2021 hebben ingestemd met het beschikbaar stellen van € 1 mln. voor de afronding van de Marker Wadden eerste fase door de aanleg van de E-eilanden is dit werk gestart. De uitvoering hiervan is in 2022 grotendeels voltooid en wordt in 2023 afgerond. Op basis van drie Natuurthermometers (metingen om de 3 jaar) is een Trendanalyse uitgevoerd die achteruit en vooruit kijkt. Uit de studie blijkt dat de oorspronkelijke uitgangspunten van TBES nog steeds geldig zijn. Ook blijkt dat grofweg één derde van de TBES-opgave is gerealiseerd met onder andere Marker Wadden en Trintelzand en één derde van de opgave in studie of voorbereiding is, waaronder het project 'Oostvaardersoever'.

Activiteiten 2022

- We stimuleerden het op termijn (inschatting 30-50 jaar) realiseren van een TBES in het Markermeer en IJmeer om de ruimtelijk-economische structuur van provincie Flevoland te versterken.
- We registreerden de ruimtelijke ingrepen op het Markermeer-IJmeer en samen met andere partijen brachten we de natuurontwikkeling in beeld.
- We zochten met samenwerkingspartners in BPIJ-verband naar de vergroting van de samenhang tussen de verschillende ontwikkelingen in het Markermeer-IJmeer, ook in relatie tot de ontwikkelingen in het IJsselmeergebied.
- We adviseerden ook dit jaar in het Stuurgroep Markermeer – IJmeer-verband over de randvoorwaarden die vanuit N2000 en KRW alsook TBES gesteld worden aan de ruimtelijke opgaven die zich in en rond het Markermeer-IJmeer voordoen.
- We leverden, in Markermeer-IJmeer-verband, een inbreng in de kustontwikkeling Lelystad, en de MIRT-verkenning Amsterdam Bay Area.
- We hebben gewerkt aan samenhang tussen TBES-maatregelen en doelstellingen van het Nationaal Park Nieuw Land (zoals de ontwikkeling van Marker Wadden en Oostvaardersoever).
- We volgden de effecten van natuurprojecten en hun bijdrage aan de gestelde natuurdoelen.
- We onderzochten de benodigde maatregelen om te komen tot een TBES.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

De realisatie van het TBES is vanwege de natuurlijke omstandigheden niet volledig te garanderen. Daarom monitoren verschillende partijen de effecten van maatregelen zoals Marker Wadden en de kwaliteit van het Markermeer-IJmeer.

Doel (2019-2023)

De projecten van het programma 'Nieuwe Natuur' zijn gerealiseerd en dragen bij aan de combinatie natuur en recreatie, het natuurnetwerk, de biodiversiteit en structurele verandering naar duurzame landbouw.

Doelrealisatie

Alle 'projecten Nieuwe Natuur' zijn in zelfstandig beheer van de initiatiefnemers en ook in uitvoering gekomen. Afspraken over de uitvoering als ook over het beheer en de verantwoording zijn vastgelegd in de realisatieovereenkomsten inclusief de borging van de realisatie van de opgenomen natuurcompensaties.

Activiteiten 2022

- We hebben gewerkt aan de verdere afwikkeling van het programma waarbij de projectinitiatiefnemers bij de realisatie en verantwoording van een aantal projecten zijn gefaciliteerd. De projecten 'Gouden Randen', 'Swifterpark' en 'Urkerveld' kunnen worden afgerond. Besluitvorming over de volgende fasen van de projecten 'Noorderwold-Eemvallei' en 'Eemvallei-Zuid' als ook afwikkeling van het 'Oostvaardersplassengebied', 'Oostkant Dronten' en 'Nieuwe Natuur bij Schokland' is in voorbereiding.

- De compensatieverplichtingen zijn inmiddels allemaal geborgd in relevante notariële akten en (in procedure zijnde) bestemmingsplannen.
- De ervaringen die zijn opgedaan met het nieuwe natuur zijn gebruikt bij de voorbereiding op de werkzaamheden voor de voorbereidende werkzaamheden ten behoeve van de uitnodiging van de maatschappij in het kader van het 'Nationaal Programma Landelijk Gebied'.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Binnen het programmavermogen is rekening gehouden met onvoorziene tegenvallers tijdens de realisatiefase van de projecten. Het betrof alleen risico's die betrekking hebben op de rol als beheerder van het programma. Projectrisico's zijn neergelegd bij de initiatiefnemers. Het nog beschikbare programmavermogen is voldoende om de risico-inschatting af te dekken. In 2022 is geen aanleiding geweest om aanspraak te doen op dit vermogen.

Doel (2019-2023)

De (financierings)mogelijkheden van het Plattelandsontwikkeling Programma (POP) zijn optimaal benut.

Doelrealisatie

POP3-subsidies zijn verstrekt met gebruikmaking van overprogrammering. Hiermee heeft de agrarische sector een impuls gekregen, is verbetering van de bodem- en waterkwaliteit in gang gezet en zijn bestaande en nieuwe netwerken binnen het Flevolandse platteland beter op elkaar aangesloten.

Activiteiten 2022

- We hebben het gebruik van POP3-subsidies gestimuleerd en subsidies verstrekt, waarmee we de agrarische sector hebben gestimuleerd, de bodem- en waterkwaliteit hebben verbeterd en lokale en sociale netwerken op het Flevolandse platteland hebben versterkt.
- We zijn aangesloten bij de kaders van het Fonds Leefbaarheid Landelijk Gebied en hebben daarbij een maximaal multipliereffect nagestreefd.
- We hebben uitvoering gegeven aan het programma 'Leefbaar Platteland', met inbegrip van de subsidieregeling 'Fonds Leefbaar Platteland 2021-2023'.
- In 2022 zijn 17 aanvragen ingediend voor een subsidie vanuit het 'Fonds Leefbaar Platteland 2021 – 2023'. Van deze aanvragen zijn er 5 afgewezen.
- De Adviescommissie Fonds Leefbaar Platteland 2021-2023 is in 2022 vijf maal bijeen geweest.
- We hebben daarbij afgestemd met Leader en de subsidiemogelijkheden vanuit de gemeentelijke overheden, bijvoorbeeld door de aanvragen via één loket te leiden.
- We hebben ingezet op het creëren van een platform waarin initiatiefnemers elkaar ontmoeten en van elkaar leren of inspiratie opdoen. Dit in afstemming en samenwerking met het programma 'Krachtige Samenleving' (zie hoofdstuk 4.3).

Middelen

2.2 Natuur & landelijk gebied	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	17.335	20.783	23.528	17.798	5.730
Baten	-1.176	-500	-3.209	-1.573	-1.636
Saldo	16.159	20.283	20.319	16.225	4.094

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verskil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Projectplan Grazig deel (Natura 2000 / Oostvaardersplassen)	1.176	1.176	0
2. Gebiedsgerichte aanpak stikstof	323	323	0
3. Beheer natuur	147	147	0
4. Oostvaardersplassen	121	66	55
5. Natuurinclusief / programma Natuur	518	0	518
6. Natuurinclusief / Actieplan biodiversiteit	200	200	0
7. Natura 2000	247	247	0
8. Nationaal Park Nieuwland	1.464	-4	1.468
9. Nieuwe Natuur	129	129	0
10. Europese programma's landbouw (POP)	1.331	1.331	0
Overige kleine verschillen	74	-19	93
Totaal lasten	5.730	3.596	2.134
Baten			
5. Natuurinclusief / programma Natuur	-518	0	-518
8. Nationaal Park Nieuwland	-1.415	0	-1.415
10. Europese programma's landbouw (POP)	298	298	0
Overige kleine verschillen	-1	0	-1
Totaal baten	-1.636	298	-1.934

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Projectplan Grazig deel (Natura 2000 / Oostvaardersplassen)

Staatsbosbeheer voert het projectplan 'Grazige deel binnen de Oostvaardersplassen' uit. Hiervoor is in eind 2020 een meerjarige projectsubsidie afgegeven voor de projectperiode 2020 tot en met 2023. Voor de uitvoering van dit plan is als gevolg van juridische procedures en onenigheid met de aannemer vertraging in de uitvoering ontstaan, met als gevolg dat de gerealiseerde kosten voor jaarschijf 2022 fors lager uitvallen dan begroot. Er is hier sprake van een timingsverschil; de in 2022 niet bestede middelen worden in de restant projectperiode alsnog uitgegeven en blijven in de reserve ('Beheer en ontwikkeling natuur') beschikbaar voor de uitvoering van de maatregelen.

2. Gebiedsgerichte aanpak stikstof

Het stikstofteam bestond sinds de start voor een groot deel uit externe mensen. Medio 2022 is een deel van de externe inzet opgepakt door eigen personeel. De kosten voor eigen personeel drukken op programma 7, waardoor op het budget voor procesgeld stikstof een onderbesteding zichtbaar is. De middelen blijven beschikbaar binnen de 'Brede Bestemmingsreserve'.

3. Beheer natuur

De provincie verleent subsidies voor het reguliere beheer van natuurterreinen aan de terreinbeherende organisaties (tbo's). Dit wordt vormgegeven via de 'Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer Flevoland (SNL)'. Het niet bestede deel wordt toegevoegd aan de reserve 'Beheer en ontwikkeling natuur'.

4. Oostvaardersplassen

In 2022 zijn minder juridische kosten gemaakt dan in de jaren daarvoor, waardoor het beschikbare budget niet geheel is besteed. Tevens schuift een deel van de kosten voor de meerjarensubsidie voor onderzoek aan de WUR door naar 2023.

5. Natuur inclusief / 'Programma Natuur'

In januari 2022 is de SKNL voor maatregelen 'Uitvoeringsprogramma Natuur' door GS vastgesteld met openstelling vanaf de zomer en een subsidieplafond van afgerond € 6,0 mln. Sinds de openstelling in juni zijn subsidies beschikbaar aan 3 tbo's die versterkende maatregelen uitvoeren in diverse natuurgebieden tot einde 2023 met uitloop naar 2025. De onderschrijving wordt veroorzaakt door vertraging bij (op)starten van projecten door personele en uitvoeringstechnische uitdagingen waardoor minder lasten zijn gemaakt in 2022. De niet bestede middelen worden in de looptijd van de regeling alsnog ingezet, binnen de mogelijke uitloop tot 2025.

6. Natuurinclusief / 'Actieplan biodiversiteit'

Een aantal verwachte subsidie aanvragen van gemeenten, stichtingen en tbo's heeft vertraging opgelopen. Deze worden begin 2023 verstrekt.

7. Natura 2000

Provincie Flevoland is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Natura 2000-beheerplannen. In 2022 zijn geen grote ingrepen uitgevoerd, waardoor een deel van het budget niet is besteed. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Beheer en ontwikkeling natuur'.

8. Nationaal Park Nieuw Land

De onderschrijving is opgebouwd uit 2 onderdelen:

- Door het Rijk is een eenmalige specifieke uitkering aan de provincie toegekend, voor uitvoering van activiteiten die gerelateerd zijn aan de ontwikkeling van het Nationaal Park Nieuw Land. De provincie heeft deze uitkering, in de vorm van IBP-subsidies doorgezet aan gebiedspartners die zorg dragen voor de realisatie van de activiteiten. In de jaarrekening rapporteren de gebiedspartners over de gerealiseerde voortgang. De realisatie loopt achter op de begroting doordat het werven van promovendi en de voorbereiding op de uitvoering van de activiteiten meer tijd heeft gekost dan vooraf bedacht. Van het ministerie van LNV hebben wij de subsidie als voorschot ontvangen. Omdat de lasten € 1,415 mln. lager zijn dan begroot, zijn ook de baten voor hetzelfde bedrag lager.
- Daarnaast is van het budget procesgeld voor NP NL niet volledig nodig geweest in 2022.

9. Nieuwe Natuur

In 2022 hebben wij geen verzoeken ontvangen voor het betaalbaar stellen van de resterende toegekende bijdragen aan projecten. Daardoor zijn er ook minder proceskosten gemaakt.

10. Europese programma's landbouw (POP)

Bij de uitvoering van het Europese subsidieprogramma voor het ontwikkelen, verduurzamen en innoveren van de agrarische sector zijn uitvoerders gehinderd door de coronacrisis en liepen verschillende onderdelen van de uitvoering vertraging op. Hierdoor komt ook de cofinanciering later beschikbaar (beschikbaar binnen de reserve 'POP'). Omdat het POP-programma veel (inter)nationale afstemming vraagt, hebben de twaalf provincies voor de technische ondersteuning een gezamenlijke subsidie aanvraag ingediend en ontvangen. Deze ontvangen subsidie is als bate verantwoord.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.2.1 Natuurbeheer	13.641	-615	13.026
2.2.2 Nationaal Park Nieuw Land	1.120	-660	459
2.2.3 Markermeer-IJmeer	7	0	7
2.2.4 Nieuwe Natuur	121	0	121
2.2.5 Europese programma's: landbouw (POP)	2.677	-298	2.379
2.2.6 Leefbaarheid landelijk gebied	233	0	233
Totaal	17.798	-1.573	16.225

x € 1.000

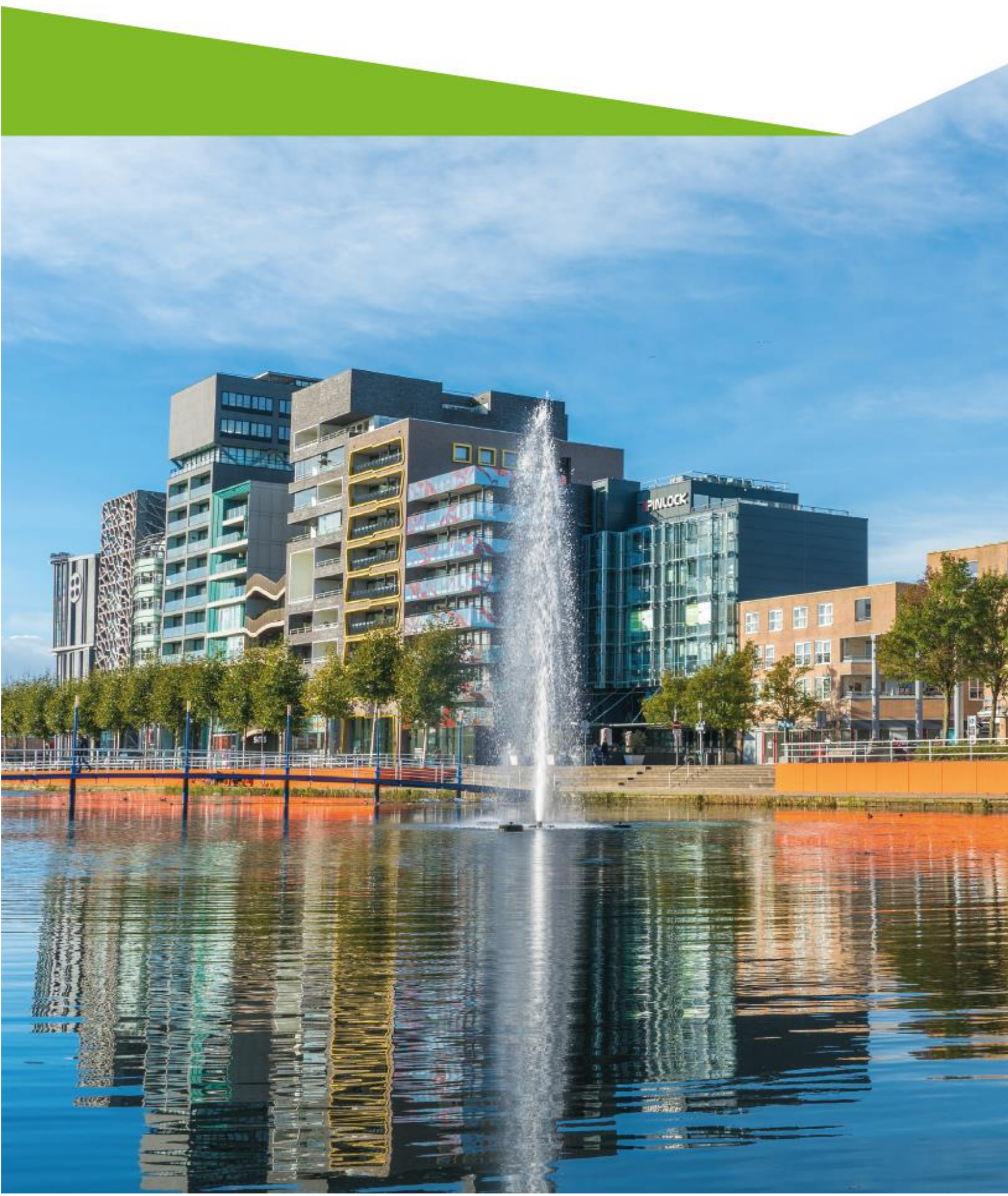
2.3 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
2.1 Landbouw en visserij	Lasten	2.631	2.640	3.685	3.346	339
	Baten	-998	-978	-1.755	-1.418	-337
	Saldo	1.633	1.662	1.930	1.929	1
2.2 Natuur en landelijk gebied	Lasten	17.335	20.783	23.528	17.798	5.730
	Baten	-1.176	-500	-3.209	-1.573	-1.636
	Saldo	16.159	20.283	20.319	16.225	4.094
Totaal programma 2	Lasten	19.966	23.423	27.213	21.145	6.069
	Baten	-2.174	-1.478	-4.964	-2.991	-1.973
	Saldo	17.793	21.945	22.249	18.154	4.096

x € 1.000

3. Economie

3.0 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste activiteiten beschreven die hebben bijgedragen aan economische structuurversterking, het stimuleren van innovatie, groei, het vinden van personeel, internationalisering en de profilering van de vrijetijdseconomie.

Gebiedsopgaven

De ontwikkeling van Amsterdam Lelystad Airport, Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF) en Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC) in Marknesse zijn voorbeelden van gebiedsontwikkeling waaraan de provincie bijdraagt. Met lef en in samenwerking met onze partners werken we aan het realiseren van onze ruimtelijk-economische ambities. Dit doen we met aandacht voor: Fysieke omgeving, Innovatie en Talent. Via concrete projecten en initiatieven geven we zo economische structuurversterking vorm voor verbreding van de welvaart.

Amsterdam Lelystad Airport/OMALA, het bedrijventerrein Lelystad Airport Businesspark en de overslaghaven Flevokust Haven zijn van bovenregionaal belang en versterken de economische structuur van de regio. Met deze ontwikkelingen wordt gewerkt aan een krachtig logistiek knooppunt in de regio. Ook zijn deze ontwikkelingen van belang voor de economie van Nederland en de Metropoolregio Amsterdam, omdat deze regio een belangrijke schakel vormt tussen West- en Oost-Nederland en het achterland (onder andere Duitsland).

De containerterminal en overslagkade van Flevokust Haven zijn gedurende geheel 2022 verpacht voor activiteiten op het gebied van agrofood, logistiek, maakindustrie en circulaire economie.

Met het Rijk en regiopartijen hebben we in de 'Regio Deal Noordelijk Flevoland' langs de lijnen 'fysieke ontwikkeling', 'innovatie' en 'talent' afspraken gemaakt over de versterking van het Maritieme Cluster op Urk én de ontwikkeling van een Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC) in Marknesse.

In 2020, 2021 en 2022 zijn voor het Maritieme Cluster op Urk betekenisvolle stappen gezet. Op het gebied van de fysieke ontwikkeling van de maritieme servicehaven is belangrijk dat het inpassingsplan onherroepelijk is geworden. In de voorbereiding voor de realisatiefase is een verdiepende ontwerpsslag gemaakt, de raming geactualiseerd en zijn de risico's beter inzichtelijk gemaakt. Op het gebied van clusterontwikkeling heeft het cluster Urk Maritime zich verder ontwikkeld en geprofessionaliseerd.

Rond het nieuwe MITC ontvouwt zich een krachtig, breed cluster van bedrijven betrokken bij smart mobility. Het nieuwe bestemmingsplan heeft voor de zomer van 2022, tegelijk met de aanpassing van het provinciale omgevingsbeleid, ter inzage gelegen. De vaststelling van het bestemmingsplan zal in 2023 plaatsvinden, wanneer RDW helderheid heeft over de ontwikkelingen in Europese regelgeving voor het testen van voertuigen en de NLR helderheid heeft over de recente regelgeving voor het vliegen met het testen van drones. De Politieacademie wil haar nieuwe rijvaardigheidscentrum op het MITC vestigen, een ontwikkeling die in het bestemmingsplan is meegenomen. Eind 2022 is besloten een tijdelijke campusvoorziening te realiseren, de kans deed zich voor om hiervoor gedurende 5 jaar een Floriade paviljoen in Marknesse te plaatsen.

Flevoland: ecosysteem voor ondernemerschap

In 2022 is verder uitvoering gegeven aan het 'Economisch Programma' met de volgende vier programmalijnen: 'Financiering & Support', 'Internationalisering', 'Ondernemerscultuur' en de 'Human Capital-agenda'. Daarmee hebben we bijgedragen aan het versterken van ondernemerschap en groei van het midden- en kleinbedrijf (MKB), uitgaande van de behoefte van de ondernemer en het ecosysteem. Het doel is groei van de regionale economie en verbetering van het vestigingsklimaat, waardoor nieuwe banen worden gecreëerd.

In 2022 is het nieuwe economisch beleid, op basis van de kaders van PS, voorbereid en door GS vastgesteld.

Circulaire economie

Duurzaamheid is in ons economisch beleid een belangrijk overkoepelend thema. Het thema 'Circulaire economie' is verder uitgewerkt in hoofdstuk 5 'Energie, duurzaamheid en milieu'.

Vrijetijdseconomie

Ook begin 2022 had de sector nog te maken met beperkende voorwaarden in het kader van het coronavirus. Uitgesteld boekingsgedrag en beperkt bezoek leidde ertoe dat er in de sector nog steeds omzetverlies geleden

werd. Na het vervallen van de maatregelen is het herstel goed op gang gekomen, met name ook door de 'terugkomst' van de internationale gast. Ondernemerschap in de vrijetijdssector is een onderdeel dat valt binnen ons economisch beleid. Het thema 'Recreatie en vrijetijdssector' is verder uitgewerkt in hoofdstuk 4 'Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige samenleving'.

Maatschappelijk effect

Het ondernemersklimaat en de verdien capaciteit van provincie Flevoland zijn versterkt door het stimuleren van innovatie, groei, scholing, internationaal ondernemen en gebiedspromotie.

Effect van ons beleid

De provinciale stimuleringsmaatregelen voor innovatie, groei, vinden van personeel en internationalisering hebben zichtbaar gewerkt voor de ondernemers.

Indicatoren Flevoland

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef- cijfer 2022	Rekening 2022
Amsterdam Lelystad Airport/ OMALA	Maximaal rendement uit de aan Amsterdam Lelystad Airport gerelateerde gebiedsontwikkeling	25%	25%	30%	50%	30%
	Uitgifte Lelystad Airport Businesspark <i>Toelichting: In totaal 100 hectare uit te geven terrein</i>	35%	35%	50%	50%	50%
	Voortgang van de met gebiedspartners uitgevoerde innovatie-, duurzaamheids- en talentontwikkelingsprojecten. <i>Toelichting: duurzame waterketen, energieneutraliteit, biodiversiteit, toekomstbestendige luchthavenomgeving</i>	10%	20%	30%	30%	30%
Flevokust Haven	Besluitvorming spooraansluiting/overslagperron	0%	0%	50%	75%	100%
Noordelijk Flevoland	De Maritieme Servicehaven is gereed voor ondernemers om hun bedrijfspanden te realiseren:					
	- planologisch mogelijk	90%	25%	90%	100%	100%
	- aanbesteding afgerond			0%	100%	25%
	- fysiek gerealiseerd			0%		0%
	<i>Toelichting: Pas in september 2022 heeft de Raad van State het inpassingsplan onherroepelijk verklaard. Dit heeft tot vertraging geleid in de (voorbereiding van de) realisatiefase.</i>					
	Uitvoering Regiodeal			35%	35%	35%
	Realisatie maritieme campus			25%	25%	25%
	Scholingsfonds Maritiem Noordelijk Flevoland Pilot Herstructurering IJsselmeervisserij			95% 50%	123% 75%	125% 75%

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef- cijfer 2022	Rekening 2022
	De vorming van het Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC) is in 2025 gerealiseerd. <i>Toelichting: Het MITC zal later operationeel zijn dan aan het begin van deze bestuursperiode werd voorzien (2023). De besluitvorming binnen RDW en het ministerie van IenW hebben meer tijd gevegd. Bovendien bleek het afgelopen jaar herschikking/verschuiving noodzakelijk waardoor het bestemmingsplanproces een jaar later tot afronding komt.</i>			10%	10%	10%
	- De nieuwe testbaan van RDW in Marknesse is gerealiseerd dan wel in de afrondingsfase					
	- Er is een krachtig, breed cluster van bedrijven, onderwijs- en onderzoeksinstituten betrokken bij het MITC					
	- De DigiCity op het MITC-terrein biedt ruimte aan bedrijven die zich met innovaties op het vlak van slimme, duurzame en veilige mobiliteit bezighouden					
	Toezien op de realisatie en afronding van de lopende ZZL-projecten en rechtmatige besteding van de bijbehorende middelen <i>Toelichting: Het percentage van de afgegeven beschikkingen ten opzichte van de beschikbare middelen</i>	85%	100%	100%	100%	100%
Economisch Programma	Vestigingen van snelgroeiende bedrijven in Flevoland Bron: LISA* <i>Toelichting: Beleidsdoelstelling 'meer groeiende bedrijven' uit Economisch Programma</i>	379	298	265	n.b.	273
	Toegekende aanvragen Voucherregeling Ondernemerschap Bron: Horizon/Provincie Flevoland	126	125	94	120	78**

* Vanaf 2022 wordt LISA als bron gehanteerd i.p.v. het CBS. Hiermee kan actuelere data worden gepresenteerd (CBS-data loopt een jaar achter). De cijfers zijn met terugwerkende kracht (voor voorgaande jaren) aangepast.

** Voor de vouchers 'Kennis & expertise' en 'Persoonlijke ontwikkeling' was het subsidieplafond in Q3 2022 bereikt, waardoor er tijdelijk geen vouchers konden worden uitgegeven. Begin 2023 wordt dat subsidieplafond weer verhoogd.

Beleidsindicatoren BBV

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef-cijfer 2022	Rekening 2022
Bruto Regionaal Product	Percentage toename van het Bruto Regionaal Product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar.	1,5%	-2%	4,4%	> 3%	n.n.b.
Werk-gelegenheid	Percentage banen ten opzichte van de totale beroepsbevolking <i>Bron: CBS</i>	74,4%	74,7%*	75%	≥ 75%	76,2%

* Vanwege wijzigingen in het onderzoeksdesign en de vragenlijst van de enquête van het CBS zijn de cijfers over 2019 en 2020 niet zonder meer vergelijkbaar met de cijfers zoals gerapporteerd in eerdere jaarstukken.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
3. Economie	3.1 Economische ontwikkeling	De regionale economie is versterkt, het vestigingsklimaat is verbeterd en het ondernemerschap is versterkt
		Verder ontwikkelen Horizon voor het stimuleren van bedrijvigheid in Flevoland
		Ontwikkelen Human Capital-visie
		Meer zichtbare (inter)nationale bedrijvigheid en vestiging van internationale bedrijven
		Meer groeiende bedrijven en het lerend vermogen van partijen is vergroot
		Flevoland benut de mogelijkheden van Europese structuurfondsen (KvW/Interreg)
	3.2 Gebiedsopgaven	Amsterdam Lelystad Airport is operationeel
		De overslaghaven Flevokust Haven is een belangrijke schakel in mainportlogistiek van de Metropoolregio Amsterdam, met een onderscheidend profiel
		Het Maritieme Cluster op Urk is versterkt en toekomstbestendig
		Het Mobiliteit Infrastructuur Test Centrum in Marknesse is operationeel en biedt ruimte aan bedrijven die zich met slimme, duurzame en veilige mobiliteit bezighouden
		De economische structuur van Noordelijk Flevoland is versterkt

Verbonden partij(en)

Horizon B.V. is door de provincie opgericht en opereert als de regionale ontwikkelingsmaatschappij van Flevoland. Het doel van de vennootschap is het versterken van de economische structuur en het stimuleren van de werkgelegenheid in provincie Flevoland. De provincie is enig aandeelhouder in Horizon. De vennootschap is aandeelhouder in diverse Flevolandse fondsen, zoals het 'MKB Fonds Flevoland B.V.', het 'Technofonds Flevoland B.V.' en 'De Aanjager B.V.'. Met deze fondsen worden Flevolandse bedrijven ondersteund.

Het 'Technologisch MKB Innovatie Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.' is door de provincie opgericht. Deze vennootschap heeft als doel om (gebruikmakend van middelen uit het 'Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en Rijks cofinanciering') via participaties en/of (achtergestelde) converteerbare leningen te voorzien in een deel van de financieringsbehoefte van Flevolandse innovatieve MKB-ondernemingen. De provincie heeft een aandeel van € 1 in het fonds en is daarmee 100% eigenaar van deze entiteit. In 2021 is het 'Groeifonds Flevoland' officieel opgericht, samen met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Daarmee heeft Horizon ook officieel de 'ROM-status' gekregen. Horizon krijgt jaarlijks een exploitatiesubsidie vanuit het ministerie van EZK.

3.1 Economische ontwikkeling

Portefeuillehouder

J.N.J. Appelman

Doel (2019-2023)

De regionale economie is versterkt, het vestigingsklimaat in Flevoland is verbeterd en het ondernemerschap, met name in het MKB, is versterkt.

Doelrealisatie

We hebben Flevolandse ondernemers geholpen bij het realiseren van hun groeiambities.

Activiteiten 2022

- In 2022 is het nieuwe economisch beleid, op basis van de kaders van PS uit de pilot 'voorkantsturing en nieuw economisch beleid', voorbereid en in ontwerp door GS vastgesteld.
- We hebben aan Horizon een exploitatiesubsidie toegekend die het mogelijk maakt om vouchers, risicokapitaal, kennis en netwerken beschikbaar te maken voor ondernemers en hen te steunen bij het realiseren van hun groeiambities. Er is een strategisch meerjarenplan ontwikkeld voor 2023 – 2027, waarin een duidelijke strategische focus wordt gekozen op een drietal transities (voedsel, grondstoffen en energie). Het strategische meerjarenplan wordt begin 2023 vastgesteld door de aandeelhouder.

Doel (2019-2023)

Horizon is als Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) volop doorontwikkeld tot een krachtige partner bij het stimuleren van de bedrijvigheid in Flevoland en is uitgebreid met een groeifonds.

Doelrealisatie

De toegang tot kapitaal is vergroot door vouchers aan ondernemers te verstrekken, financieringen vanuit het TMI Proof of Conceptfonds Flevoland en Groeifonds Flevoland te verstrekken en afstemming tussen financiers te bevorderen.

Activiteiten 2022

- We hebben samen met Horizon gewerkt aan een sterke en nationaal en internationaal gewaardeerde positie als Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM). In 2022 is het fondsenlandschap in Flevoland geëvalueerd op doelmatigheid en doeltreffendheid en de aanbevelingen die daaruit zijn gekomen worden geïmplementeerd.
- We hebben de uitvoering van de MIT-regeling, die in mandaat door Horizon wordt uitgevoerd, gecontinueerd.
- In samenwerking met het ministerie van EZK is er een extra luik in het Groeifonds Flevoland gemaakt waarin aanvullende middelen zijn gestort, waardoor het mogelijk is om kleinere leningen te verstrekken en daarmee te voorzien in een behoefte van ondernemers in hun groeiambitie.
- Op verzoek van de provincie heeft Horizon in 2021 een evaluatie van de bij haar in beheer zijnde fondsen laten uitvoeren. In 2022 zijn de aanbevelingen onderzocht en is gestart met de implementatie ervan.

Doel (2019-2023)

Een brede Human Capital-visie met uitvoeringsprogramma ontwikkelen.

Doelrealisatie

We hebben de afstemming en samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven gefaciliteerd en verbeterd.

Activiteiten 2022

- De brede Human Capital-visie en uitvoeringsprogramma zijn in 2022 samen met onze stakeholders verder ontwikkeld.
- We hebben in 2022 uit het Flevolands scholingsfonds (financiering bedoeld voor coronaondersteuning) vier activiteiten gefinancierd, gericht op het vergroten van de instroom in tekortsectoren, behoud van personeel en het anders organiseren van werk.
- We hebben uitvoering gegeven aan de MKB-deal. In 2022 zijn in totaal 1280 ondernemers ondersteund of geadviseerd bij vraagstukken over financiën, marketing, strategie, organisatie, uitvoering en personeel.

- We hebben samen met Noord-Holland en de MRA uitvoering gegeven aan de 'Human Capital agenda Klimaatopgave'. De activiteiten waren gericht op het werven en behouden van technici.
- Met onze PPS-regeling hebben wij in 2022 financieel bijgedragen aan de realisatie van twee nieuwe publiek-private samenwerkingen in Flevoland.
- We hebben het programma 'Talent kleurt Flevoland' uitgebreid naar het bedrijfsleven en lokale overheden.

Doel (2019-2023)

De internationale bedrijvigheid van Flevolandse ondernemingen is zichtbaarder geworden en hun aantal producten en vestigingen is gestegen.

Doelrealisatie

Buitenlandse bedrijven die zich in Nederland willen vestigen, zien provincie Flevoland als een potentiële vestigingslocatie en overwegen zich in provincie Flevoland te vestigen. Een groeiend aantal Flevolandse bedrijven ziet kansen om de afzet in het buitenland te vergroten.

Activiteiten 2022

- We hebben de opdracht aan Horizon verlengd, om internationaal zakendoen bij Flevolandse ondernemers te bevorderen door kennis en netwerken te ontsluiten.
- We hebben de uitvoering van de 'Voucherregeling Ondernemerschap Flevoland', die in mandaat door Horizon wordt uitgevoerd, gecontinueerd.
- We hebben de opdracht aan Horizon om internationale bedrijven te interesseren voor Flevoland en hen te begeleiden bij vestiging in Flevoland gecontinueerd.
- We hebben onze bijdrage aan het 'Investor Relations programma' van het Rijk gecontinueerd om de relaties met reeds gevestigde internationale bedrijven goed te onderhouden.
- Horizon heeft succesvol Business-to-Business activiteiten op de Floriade uitgevoerd.

Doel (2019-2023)

De samenhang en samenwerking van partijen in het economisch ecosysteem is vergroot.

Doelrealisatie

We hebben de samenwerking bevorderd tussen de verschillende partijen die ondernemers met raad en daad ondersteunen.

Activiteiten 2022

- Met het programma 'Groeimakelaar' zijn ondernemers met raad en daad bijgestaan en is de samenwerking tussen partijen die ondernemers ondersteunen versterkt. Met de Groeibuzz is gewerkt aan het verder versterken van de ondernemerscultuur in Flevoland.
- Er is een strategie opgesteld waarmee Win4All, dat nu doorgaat als Economic board van Flevoland, de volgende stap kan zetten als netwerkpartner in het Flevolandse ecosysteem. Samen met onze partners hebben we succesvol ondernemerschap uitgedragen, onder meer via actieve bijdrage aan het netwerk van de Flevolandse zakenvrouwen en het groei-event Flevoland.

Doel (2019-2023)

De (financierings)mogelijkheden van de Europese subsidieprogramma's en de interregionale samenwerking in grensoverschrijdende programma's zijn optimaal benut.

Doelrealisatie

In 2022 participeerde de provincie als partner in de volgende Europese programma's:

1. EFRO (Europees Fonds voor de Regionale Ontwikkeling) - 'Kansen voor West 2014-2020' (inclusief het aanvullende EFRO-programma 'REACT EU') en 'Kansen voor West 2022-2029'.
2. Interreg-programma 'Duitsland – Nederland'.

Activiteiten 2022

- We hebben de Europese thematische fondsen en structuurfondsen optimaal benut en hebben een innovatieve en duurzame impuls aan de regionale economie gegeven en het MKB ondersteund.
- We hebben aan INTERREG-projecten (innovatieprojecten en projecten ter verduurzaming van de Europese economie) gewerkt, waarmee we de interregionale, grensoverschrijdende en internationale samenwerking en regionale ontwikkeling hebben bevorderd.

Middelen

3.1 Economische ontwikkeling	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	5.763	6.461	7.121	5.220	1.901
Baten	-720	-267	-1.398	-582	-816
Saldo	5.043	6.194	5.723	4.638	1.084

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Financiering & Support	850	850	0
2. Uitvoering economisch programma - afwikkelingsverschillen	226	226	0
3. Europese programma's - Economie	742	742	0
Overige kleine verschillen	83	83	0
Totaal lasten	1.901	1.901	0
Baten			
1. Financiering & Support	-405	-405	0
3. Europese programma's - Economie	-393	-393	0
Overige kleine verschillen	-18	-18	0
Totaal baten	-816	-816	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Financiering & Support

De programmalijn 'Financiering & Support' van het 'Economisch programma' onderschrijdt het begrotingsaldo met een bedrag van € 0,45 mln. Deze onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de onderuitputting (€ 0,76 mln.) van het lastenbudget dat dient ter dekking van de uitvoering van de MIT-regeling 2021 en 2022. Dit als gevolg van het feit dat de subsidieasten (en baten uit hoofde van 's Rijks cofinanciering, afwijking € 0,41 mln.) slechts aan het boekjaar dienen te worden toegerekend voor zover er sprake is van de realisatie van subsidiabele prestaties door de begunstigden (het MKB). Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de onderschrijding binnen de programmalijn 'Financiering & Support' is voor een bedrag van € 0,36 mln. gestort in de bestemmingsreserve 'Economisch programma', ter aanwending in volgende jaren. Daarnaast is een bedrag van € 0,09 mln. als gevolg van de gerealiseerde onderschrijding minder onttrokken aan voorgenoemde reserve.

2. Uitvoering 'Economisch programma' - afwikkelingsverschillen

Het budgettair voordeel is gevormd doordat in 2022 vaststelling van de exploitatiesubsidie aan Horizon over 2021 heeft plaatsgevonden. Door Horizon niet bestede subsidiebedragen hebben geleid tot deze lagere vaststelling ten opzichte van de in de subsidieverleningsbeschikking opgenomen (en in eerdere jaren in de provinciale jaarrekening verantwoorde) last. Dit budgettair voordeel is gestort in de bestemmingsreserve 'Economisch programma'.

3. Europese programma's -Economie

De provinciale cofinanciering voor Kansen voor West en Interreg zijn vastgelegd in subsidiebeschikkingen en zullen in 2023 uitbetaald worden (vanuit de reserve 'Cofinanciering EU-projecten 14-20').

Daarnaast zijn nog niet alle kosten gedeclareerd die gemaakt zijn tijdens de uitvoering van provinciale projecten en zijn er minder baten vanwege de beëindiging van de werkzaamheden voor de Management Autoriteit.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
3.1.1 Uitvoering economisch programma	4.609	-712	3.897
3.1.2 Europese programma's: economie (KvW/interreg)	612	130	742
Totaal	5.220	-582	4.638

x € 1.000

3.2 Gebiedsopgaven

Portefeuillehouder

J.N.J. Appelman (Flevokust Haven, Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland)

J. de Reus (MITC, Amsterdam Lelystad Airport samen met J.N.J. Appelman)

Doel (2019-2023)

Uit de gebiedsontwikkeling die Lelystad Airport met zich meebrengt, is maximaal rendement behaald door de faciliteiten en de benodigde infrastructuur te realiseren voor het functioneren van de luchthaven.

Doelrealisatie

De verwachting was dat er in 2022 besluitvorming zou zijn over openstelling van Amsterdam Lelystad Airport voor groothandelsverkeer (vakantievluchten) als overloopvluchthaven van Schiphol. Het Rijk heeft in juni 2022 aangegeven dat besluitvorming niet eerder dan medio 2024 kan plaatsvinden. Voor een deel zijn trajecten en ontwikkelingen die grotendeels samenhangen met de openstelling daardoor vertraagd. Dat neemt niet weg dat in 2022 de nodige inspanning is verricht voor een goede inpassing in de leefomgeving en duurzame ontwikkeling om voorbereid te zijn op het benutten van de kansen die de gebiedsontwikkeling rondom openstelling van Amsterdam Lelystad Airport met zich meebrengt. Daarnaast is het overleg met het Rijk en de luchthaven voortgezet om te komen tot besluitvorming in 2024.

Activiteiten 2022

- Met het Rijk, de luchthaven en de gemeente Lelystad streven we naar zo spoedig mogelijke besluitvorming en openstelling in 2024. In de tweede helft van 2022 zijn de gesprekken voortgezet om besluitvorming door het Rijk in 2024 mogelijk te maken.
- We bewaken een goede inpassing van Amsterdam Lelystad Airport in de leefomgeving met betrekking tot gezondheid en milieu. In 2022 is er overleg met de bewoners in de directe omgeving geweest over de consequenties van de uitgestelde besluitvorming. Op basis van een verzoek van de bewoners is door het Rijk, provincie en gemeente en de luchthaven in 2022 opnieuw gekeken naar de afspraken met betrekking tot hinder. Er zijn aanvullende afspraken gemaakt, die in 2023 worden uitgevoerd.
- We hebben ingezet op stimulering en facilitering van kennisontwikkeling en innovatie op en rond de luchthaven met betrekking tot toekomstbestendige luchtvaart, luchthaven- en luchthavenomgeving.
- Via Ontwikkelingsmaatschappij Airport Lelystad Almere (OMALA) zetten we in op een duidelijke profilering van Lelystad Airport Businesspark (LAB). Het afgelopen jaar is er sprake van toenemende verkoop van bedrijfsterrein op LAB 1.
- In 2022 is gestart met het verkennen van de mogelijkheden van een LAB 2. Bij deze uitbreiding zetten we in op een duidelijke profilering die bijdraagt aan een hoogwaardig kwalitatief en duurzaam ambitieniveau. Verwacht wordt dat in 2023 daar keuzes over kunnen worden gemaakt.
- In 2022 hebben we deelgenomen aan bestuurlijk overleg met het Rijk, de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) en de Commissie Regionaal Overleg luchthaven Lelystad. Ook nemen we onze verantwoordelijkheid voor de bij ons belegde werksporen van de Alderstafel Lelystad.
- In 2022 hebben we verder inbreng geleverd vanuit de regio bij de nationale beleids- en uitvoeringstrajecten die van invloed zijn op of relevant zijn voor de ontwikkeling van Amsterdam Lelystad Airport en provinciale omgevingstaken, waaronder de 'Luchtvaartnota' en de 'Uitvoeringsagenda van de Luchtvaartnota', de herziening van het Nederlandse luchtruim en het 'Integraal Monitoring- en evaluatieprogramma Lelystad Airport 2020-2023'.

Doel (2019-2023)

Op en rondom Amsterdam Lelystad Airport en Lelystad Airport Businesspark (LAB) zijn samenwerkingsprojecten op het gebied van duurzaamheid, waaronder duurzame energie en duurzame waterketen gestart.

Doelrealisatie

Als provincie ondersteunen we de ambitie van Amsterdam Lelystad Airport om uit te groeien tot duurzaamste luchthaven van Europa. Vanwege het feit dat er nog geen duidelijkheid is over opening van Amsterdam Lelystad Airport, is er minder inzet gepleegd op duurzaamheid, omdat minder capaciteit en middelen beschikbaar waren. Dat neemt niet weg dat er in 2022 samen met de omgevingspartijen de nodige inspanning is verricht voor de duurzame en toekomstbestendige ontwikkeling van Amsterdam Lelystad Airport en Lelystad Airport Businesspark. Daarnaast is de verkenning gestart naar de ontwikkeling van een tweede fase van Lelystad Airport Businesspark.

Activiteiten 2022

- We hebben ingezet op het stimuleren en faciliteren van het gebruik van Europese fondsen ('EFRO', 'INTERREG', 'LIFE') voor een duurzame ontwikkeling van de luchthaven en LAB.
- We werken samen met de luchthaven, OMALA en andere gebiedspartners aan een programma duurzame ontwikkeling, waaronder duurzame luchtvaart, duurzame energie, circulariteit, duurzame waterketen, biodiversiteit en klimaatadaptatie. In 2022 is een regeling opengesteld voor maatregelen ter bevordering van de biodiversiteit, voor een duurzame ontwikkeling van het gebied.

Risico's en beheersmaatregelen

Uitstel van de opening van de luchthaven voor vakantievluchten vertraagt de ontwikkeling van (een deel van) het bedrijventerrein en activiteiten op het gebied van duurzaamheid, economie, opleidingen en kennisontwikkeling. Er wordt ingezet op zo spoedig mogelijke besluitvorming over openstelling voor vakantievluchten.

Doel (2019-2023)

Het havenbedrijf Flevokust Haven is opgericht en operationeel, heeft de opdracht om (duurzame) clustervorming, ketenverbreding en cross-overs te stimuleren. En er is duidelijkheid over de mogelijkheden voor spooraansluiting op Flevokust Haven of een overslagperron bij het service-/opstel terrein bij de Houtribweg.

Doelrealisatie

De buitendijkse multimodale haven met containerterminal is operationeel.

Activiteiten 2022

- De haven is gedurende het gehele jaar 2022 verhuurd geweest. Eén deel aan een container terminal bedrijf. Het andere deel aan een internationaal transport- en logistiekbedrijf voor de overslag en assemblage van windmolens.
- We hebben gedurende 2022 regelmatig overleg gehad met de gemeente Lelystad – maar ook met andere belanghebbende partijen – ter stimulering van de ontwikkeling van het binnendijkse bedrijventerrein. Resultaat is dat nagenoeg het gehele binnendijkse bedrijventerrein verkocht of in optie genomen is. Het gaat bijvoorbeeld om bedrijven zoals Bestsellers, Jysk en BOL.com.
- We exploiteren en onderhouden de haven. We onderzoeken de mogelijkheden deze activiteiten voor de langere termijn te borgen. Gedurende 2022 is een traject gestart de haven voor een langere termijn te verpachten, eventueel inclusief het beheer en onderhoud.
- Gedurende 2022 hebben we samen met gemeente Lelystad, Engie en andere partijen de mogelijkheden verkend op het gebied van duurzame energievoorzieningen, bijvoorbeeld ten aanzien van waterstofopwekking, transport en levering.
- Gedurende 2022 hebben proactieve gesprekken plaatsgevonden met strategische partners om samenwerkings- mogelijkheden te onderzoeken ter stimulering van bovenregionale potentie. Het gaat hier voornamelijk om gesprekken met andere havenautoriteiten en logistieke samenwerkingsverbanden.
- In 2021 is een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor een spooraansluiting of een railterminal. Begin 2022 heeft besluitvorming plaatsgevonden en is aan PS medegedeeld dat er op dit moment onvoldoende potentie is om een spooraansluiting of railterminal bij Flevokust Haven rendabel te maken.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

We onderkennen het risico dat de exploitatie van Flevokust Haven tegenvalt door tegenvallende marktvraag en ladingstromen. Het gevolg daarvan kan zijn dat de economische en maatschappelijke potentie van Flevokust Haven niet optimaal wordt benut. Het financiële gevolg is dat de investeringen en exploitatielasten binnen de huidige projecthorizon niet volledig terugverdiend kunnen worden. Daar staat tegenover dat beide terreindelen van de haven – net als vorig jaar – het gehele jaar (2022) zijn verpacht. En dat ook voor de middellange termijn volledige verpachting van de gehele haven is voorzien. Er worden meer en eerder inkomsten gegeneerd dan was voorzien in de businesscase.

Doel (2019-2023)

Door de ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland, innovatieve ontwikkelingen en versterking van het maritieme onderwijs heeft Urk de mogelijkheid om door te groeien tot een internationaal toonaangevend maritiem centrum.

Doelrealisatie

In 2022 hebben we ten aanzien van de ontwikkeling van het Maritieme Cluster op Urk met name stappen gezet op het gebied van talentontwikkeling, innovatie en de doorontwikkeling en het verder professionaliseren van het cluster Urk Maritime. De ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven is vertraagd door de vernietiging van het inpassingsplan in december 2019. De Raad van State heeft op 21 september 2022 de bezwaren op het inpassingsplan ongegrond verklaard en het inpassingsplan is daarmee onherroepelijk geworden.

Activiteiten 2022

- Het inpassingsplan voor de MSNF is onherroepelijk geworden.
- Vanwege een sterk opgelopen kostenraming voor de realisatie van de MSNF is er een verdiepingsslag gemaakt om een nauwkeurig inschatting te kunnen maken van de investeringskosten. Hiertoe is aanvullend veldonderzoek gedaan, zijn aanvullende ontwerpplannen gemaakt en is de kostenraming geactualiseerd. In 2023 zal er in aanloop naar het op de markt zetten van de aanbesteding van de MSNF aan PS gevraagd worden om het investeringskrediet op te hogen.
- De privaatrechtelijke overeenkomsten met het Rijk, waterschap en ondernemers zijn uitgewerkt. Deze zullen ondertekend worden voorafgaand aan de aanbestedingsprocedure.
- Met het Rijk en met regiopartijen is invulling gegeven aan de uitvoering van de 'Regio Deal Noordelijk Flevoland' – onderdeel Maritiem Cluster Urk - om de economische en maatschappelijke spin-off van de maritieme sector te verbreden en te verbinden aan andere domeinen.
- We hebben de toepassing van innovaties in de maritieme sector gestimuleerd onder andere door de inzet van een business developer van Horizon en het verstrekken van innovatievouchers.
- Het cluster Urk Maritime is mede dankzij de inzet van een boegbeeld Maritiem Urk in ledenaantal verdubbeld, verder geprofessionaliseerd en inhoudelijk qua programmering versterkt.
- De ontwikkeling van de maritieme campus loopt voorspoedig. Er is een aanvullende subsidie verstrekt uit de Regiodeal middelen van € 0,35 mln. en inhoudelijk is het onderwijsaanbod verbreed met ontwikkeling van opleidingsaanbod voor ten behoeve van de energietransitie en emissieloos varen, ontwikkeling van de 1ste elektrisch voortgestuwde lifeboat en de ontwikkeling van een proeflokaal voor onderzoekend onderwijs en innovatieopdrachten in samenwerking met het practoraat.
- Het scholingsfonds Maritiem Noordelijk Flevoland is een groot succes en volledig uitgeput. Hiermee hebben bijna 900 personen zich kunnen om- en bijscholen om beter inzetbaar te zijn in de maritieme sector.
- Er is overeenstemming bereikt over de realisatie van de verbreding van de sluizen en vaargeul bij Kornwerderzand door de provincie Fryslân. Belangrijk element hierin is de bijdrage van de marktpartijen.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

De kostenraming voor de realisatie van de MSNF is sterk gestegen ten opzichte van de raming van 2019 op basis waarvan het toenmalig investeringskrediet door PS is vastgesteld. Voorafgaand aan de daadwerkelijke aanbesteding zal een voorstel aan PS worden voorgelegd om het investeringskrediet op te hogen. Desondanks is er een risico dat de aanbesteding niet zal leiden tot gunning van het werk vanwege hogere prijzen en minder beschikbare opdrachtnemers.

Doel (2019-2023)

De vorming van het Mobiliteit Infrastructuur Test Centrum (MITC) is in 2023 gerealiseerd: de verhuizing van de Rijksdienst Wegverkeer (RDW) naar Marknesse is afgerond en de verlengde testbaan met MITC-faciliteiten is operationeel. Ook is er een krachtig, breed cluster van bedrijven betrokken en het MITC faciliteert cross-

sectorale samenwerking tussen bedrijfsleven, kennis- en onderzoeksinstituten complementair aan bestaande automotive en smart mobility-clusters.

Doelrealisatie

Het MITC zal later operationeel zijn dan aan het begin van deze bestuursperiode werd voorzien. Het nieuwe bestemmingsplan heeft voor de zomer van 2022, tegelijk met de aanpassing van het provinciale omgevingsbeleid, ter inzage gelegen. De vaststelling van het bestemmingsplan zal in 2023 plaatsvinden, wanneer de RDW helderheid heeft over de ontwikkelingen in Europese regelgeving voor het testen van voertuigen en de NLR helderheid heeft over de recente regelgeving voor het vliegen met het testen van drones. De Politieacademie wil haar nieuwe rijvaardigheidscentrum op het MITC vestigen, een ontwikkeling die in het bestemmingsplan is meegenomen.

Eind 2022 is besloten een tijdelijke campusvoorziening te realiseren, de kans deed zich voor om hiervoor gedurende vijf jaar een Floriade paviljoen te plaatsen. Tussen de gebiedspartners en onderwijspartijen wordt gewerkt aan de inhoudelijke agenda. Met de partners is het portfolio van producten en diensten opgezet en zijn de inhoudelijke thema's vanuit gezamenlijkheid beschreven.

Activiteiten 2022

- Op basis van de 'Regio Deal Noordelijk Flevoland' bereiden we met de diverse betrokken partners, overheden, kennis- en onderzoeksinstituten en bedrijfsleven de realisatie van het MITC inclusief de verlengde testbaan en bijbehorende faciliteiten van de RDW voor. Het Politie Diensten Centrum heeft haar keuze gemaakt en haar interne besluitvorming afgerond en besloten zich te vestigen bij het MITC.
- In 2022 is besloten het "Franse paviljoen" van de Floriade over te nemen om op deze wijze een impuls te geven aan de start van een campusvorming.
- We werken met de regiopartijen aan de uitvoering van de gezamenlijke strategische agenda voor de positionering en doorontwikkeling van het MITC, waarvan we in 2021 de hoofdlijnen zijn overeengekomen (portfolio, branding). Met een vertaling naar negen deelplannen in 2022 wordt hieraan vorm gegeven.
- Een mogelijk gezamenlijk portfolio is beschreven. Thema's zijnde 'Duurzaamheid', 'Digitalisering', 'Veiligheid' en 'Beïnvloeding wet- en regelgeving' zijn uitgewerkt.
- Er is in samenspraak met de gemeente Noordoostpolder constructief overleg geweest met de omgeving. Een flyer en een website is operationeel, een speciale "bewonerspagina" is toegevoegd.

Doel (2019-2023)

De economische structuur van Noordelijk Flevoland is versterkt.

Doelrealisatie

De economische structuur van Noordelijk Flevoland is versterkt door de uitvoering van diverse projecten binnen de programma's 'ZZL' en 'Regio Deal Noordelijk Flevoland'.

Activiteiten 2022

In overleg met de betrokken partners hebben we toegezien op de realisatie en afronding van de lopende projecten 'Zuiderzeelijngelden' (ZZL) en rechtmatige besteding van de bijbehorende middelen. Dit betreft de projecten met een toegekende subsidie uit het ZZL-programma: 'Ontsluitingsweg Port of Urk', 'Integrale Gebiedsontwikkeling Schokland', 'Waardevol Waterloopbos', 'Basiskamp Kuinderbos' en 'Recreatieve routeontwikkeling'.

De activiteiten die uitgevoerd zijn voor de programma's die onder de Regio Deal Noordelijk Flevoland vallen, zijn hierboven beschreven.

Middelen

3.2 Gebiedsopgaven	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	4.085	7.729	6.354	2.152	4.202
Baten	-1.203	-950	-1.127	-1.200	73
Saldo	2.882	6.779	5.227	952	4.275

x € 1.000

Waarvoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening- saldo
Lasten			
1. Amsterdam Lelystad Airport	89	87	2
2. Flevokust Haven	-349	13	-362
3. Programma Zuiderzeelijngelden	2.470	2.470	0
4. Programma Regiodeal NF	1.875	1.875	0
5. Procesgelden Noordelijk Flevoland	129	129	0
Overige kleine verschillen	-12	-12	0
Totaal lasten	4.202	4.562	-360
Baten			
2. Flevokust Haven	350	0	350
3. Programma Zuiderzeelijngelden	-294	-294	0
Overige kleine verschillen	17	16	1
Totaal Baten	73	-278	351

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Amsterdam Lelystad Airport/OMALA

In 2022 zijn er minder lasten geweest voor de beschikbaar gestelde bijdragen vanuit het Luchthavenfonds. Verwacht werd dat in 2022 een besluit zou worden genomen over de openstelling van Amsterdam Lelystad Airport. Door de uitgestelde besluitvorming naar 2024 is ook een aantal activiteiten doorgeschoven. Onder andere betreft dit de toekomstbestendige luchthaven.

2. Flevokust Haven

Zowel de lasten als de baten zijn € 0,35 mln. hoger, wat wordt veroorzaakt door de boekhoudkundige verwerking van de kapitaallasten (per saldo dus geen resultaatseffect).

3. Programma 'Zuiderzeelijngelden'

In overleg met de betrokken partners vindt de afronding van de lopende projecten 'Zuiderzeelijngelden' (ZZL) en rechtmatige besteding van de bijbehorende middelen in 2023 plaats. Dit betreft de projecten met een toegekende subsidie uit het ZZL-programma: 'Ontsluitingsweg Port of Urk', 'Integrale Gebiedsontwikkeling Schokland', 'Waardevol Waterloopbos', 'Basiskamp Kuinderbos' en 'Recreatieve routeontwikkeling'.

Vanwege de vertraging bij de uitvoerende partijen is er in 2022 niets gedeclareerd. Alle beschikbare middelen (in de reserve 'Zuiderzeelijngelden') zijn geprogrammeerd en worden in 2023 afgerekend.

4. Programma 'Regiodeal Noordelijk Flevoland'

De middelen voor de Regiodeal zijn mede bedoeld voor versterking van het Maritieme Cluster Urk. Vanwege een latere realisatie van de maritieme servicehaven (pijler fysieke ontwikkeling), is er op de pijler innovatie ook sprake van uitloop. De verwachting is dat de resterende middelen (in de reserve 'Regiodeal Noordelijk Flevoland') grotendeels in 2023 worden besteed.

5. Procesgelden Noordelijk Flevoland

Doordat de uitvoering van het programma 'Regiodeal Noordelijk Flevoland' later gerealiseerd wordt (zie punt 4), loopt ook een deel van de proceskosten door naar 2023, waardoor in 2022 uiteindelijk minder besteed is dan begroot. De middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Procesgelden gebiedsontwikkeling'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
3.2.1 Amsterdam Lelystad Airport/OMALA	217	-16	200
3.2.2 Flevokust Haven	778	-1.183	-405
3.2.3 Noordelijk Flevoland	745	-1	744
3.2.4 Overige gebiedsprogramma's	412	0	412
Totaal	2.152	-1.200	952

x € 1.000

3.3 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil
3.1 Economisch programma	Lasten	5.763	6.461	7.121	5.220	1.901
	Baten	-720	-267	-1.398	-582	-816
	Saldo	5.043	6.194	5.723	4.638	1.084
3.2 Gebiedsopgaven	Lasten	4.085	7.729	6.354	2.152	4.202
	Baten	-1.203	-950	-1.127	-1.200	73
	Saldo	2.882	6.779	5.227	952	4.275
Totaal programma 3	Lasten	9.848	14.190	13.475	7.372	6.103
	Baten	-1.923	-1.216	-2.525	-1.782	-743
	Saldo	7.925	12.973	10.950	5.590	5.359

x € 1.000

4. Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving

4.0 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat over het 'Verhaal van Flevoland', over de eigenheid en culturele identiteit van ons gebied, en over hoe dit verhaal doorwerkt in onze leefomgeving en samenleving. Hier worden de belangrijkste ontwikkelingen beschreven die bijdragen aan de promotie van de culturele en toeristische-recreatieve sectoren en voorzieningen. We besteden aandacht aan de verbindende en verrijkende rol van erfgoed en de maatschappelijke waarde van sport. Het programma 'Krachtige Samenleving' levert tot slot een belangrijke bijdrage aan de gezondheid van onze bewoners.

Verhaal van Flevoland

In de 'Omgevingsvisie FlevolandStraks' hebben PS beschreven hoe belangrijk het is om het 'Verhaal van Flevoland' beter en gezamenlijk uit te dragen. Het 'Verhaal van Flevoland' verdient het om met verve te worden verteld, zodat de eigenheid en culturele identiteit van Flevoland duidelijk wordt. Door meer aandacht te besteden aan het 'Verhaal van Flevoland' kunnen de Flevolandse inwoners het zich verder eigen maken en met trots uitdragen. Dit heeft op zijn beurt weer invloed op beeldvorming over Flevoland buiten Flevoland. Het gedachtegoed van het 'Verhaal van Flevoland' wordt zichtbaar gemaakt in kunst, cultuur, erfgoed, natuurbeleving, recreatie en toerisme, zoals in dit programma onderdeel verder uitgewerkt wordt. Het 'Verhaal van Flevoland' is ook te lezen in ons landschap. Daarom speelt behoud en herstel van landschappelijke kwaliteit ook een belangrijke rol hierbij (zie hoofdstuk II, 1).

Recreatie en vrijetijdssector

De vrijetijdssector groeit jaarlijks en biedt kansen voor Flevoland om in mee te groeien. De provincie faciliteert bij publiekstrekkingen en grootschalige evenementen met als doel recreanten en toeristen vaker te laten komen, langer te laten verblijven en meer te laten besteden, waarbij we rekening houden met de ruimtelijke kwaliteiten van Flevoland. Met het 'Beleidsplan Toerisme en Recreatie Flevoland' is ingezet op betere benutting van het unieke en onderscheidende karakter van Flevoland. We hebben het 'Verhaal van Flevoland' uitgedragen, zowel in promotie als in ons vrijetijdsaanbod. We laten het een onderdeel zijn bij het ontwikkelen van nieuwe producten en verschillende routes. Via Visit Flevoland hebben we bijgedragen aan een verbeterde bekendheid van Flevoland als toeristisch-recreatieve bestemming in binnen- en buitenland. Samen met onze partners versterken we zo het profiel van Flevoland als vrijetijds- en vakantiebestemming.

De vrijetijdseconomie is in de afgelopen jaren bijzonder hard geraakt door de beperkende voorwaarden in het kader van het coronavirus. Er was sprake van omzetverlies door gehele sluiting mede door de contactrijke activiteiten die plaatsvinden zowel in verblijf als vermaak. Echter het herstel hiervan is in 2022 goed ingezet.

Cultuur en erfgoed

Cultuur en erfgoed hebben een grote maatschappelijke betekenis en zorgen voor verbinding in de samenleving. We hebben als provincie een bijdrage geleverd in het samenspel met andere overheden om gezamenlijk zorg te dragen voor een breed en divers cultureel klimaat. In lijn met de vorige beleidsperiode zijn we in het dit jaar van de 'Cultuurnota 2021-2024' blijven inzetten op (aandacht voor) het ontstaan, groeien en verrijken van de Flevolandse identiteit en het versterken van de Flevolandse culturele infrastructuur; Het 'Verhaal van Flevoland' is daarbij gebruikt als onderlegger. In het kader van de opgave 'Krachtige Samenleving' is het onderwerp 'Laaggeletterdheid' opgepakt.

Het 'Erfgoedprogramma Flevoland – Erfgoed van de Toekomst' vormde ook in 2022 onze leidraad voor de inzet van erfgoed voor onze samenleving. Een van onze belangrijke doelen is bewoners en bezoekers kennis te laten maken met ons unieke verhaal. We hebben daarom ingezet op het openstellen van erfgoedlocaties, het organiseren van evenementen en het subsidiëren van initiatieven die daaraan bijdragen. We werken interbestuurlijk samen met de erfgoedpartners in ons gebied en delen kennis en ervaring met elkaar. We hebben voor verdere professionalisering van ons Provinciaal Archeologisch Depot in 2022 capaciteit en middelen beschikbaar gesteld. Afgelopen jaar is daarnaast volop gewerkt aan het mogelijk maken van de vernieuwing van museum Erfgoedpark Batavialand en het daaraan toe te voegen Nationaal Scheepsarcheologisch Depot.

Krachtige Flevolandse samenleving

In dit derde jaar van het programma 'Krachtige Samenleving' hebben we, gekoppeld aan recente ontwikkelingen, een aantal nieuwe thema's opgepakt. Zo heeft de Zorgtafel het huisartsentekort opgepakt en is nagedacht over de consequenties van het IZA (Integraal Zorgakkoord) voor deze regio. Samen met Flever is het programma 'Versterken Inwoners' vernieuwd met een duidelijke focus en afbakening. In het traject Wonen, Welzijn en Zorg -

gekoppeld aan de woonopgave (zie programma hoofdstuk II, 1) - zijn mooie stappen gezet op weg naar een regionale aanpak met alle sectoren en overheden aan boord. Ook is samen met de gemeenten nagedacht over de invulling van de strategische agenda – pijler vitale steden en dorpen. Wat is er nodig qua woon- en zorgaanbod, leefomgeving en maatschappelijke en sociale voorzieningen in het licht van de verwachte Flevolandse ontwikkelingen zoals de schaa sprong met betrekking tot inwoneraantal? En wat betekent dit voor ruimtelijke en andere keuzes? Dit denkproces, waarin we de uitspraak ‘we bouwen geen huizen, maar een samenleving’ verder concretiseren, zetten we voort in 2023. Verder verwijzen we naar de voortgangsrapportage 'Krachtige Samenleving 2019-2022' die PS begin maart 2023 hebben ontvangen. Daarin staat een uitgebreid overzicht van de activiteiten, werkwijze en resultaten van deze opgave uit de 'Omgevingsvisie FlevolandStraks'.

Sport

In dit laatste jaar van de uitvoering van de Flevolandse sportnota hebben we bijgedragen aan het herstel van de Flevolandse sportsector als gevolg van corona. Het coronasteunpakket is in 2022 afgerond en diverse sportaanbieders zijn ondersteund met financiën als ook met kennisuitwisseling en afstemming. We zien de maatschappelijke waarde van sport in het bevorderen van participatie en sociale samenhang. Via Sportservice Flevoland hebben we uitvoering gegeven aan het Flevolandse sportbeleid, gericht op talentontwikkeling, sportevenementen en aangepast sporten. Ook creëren we mogelijkheden voor actieve buitensportbeoefening. Zo dragen we bij aan een sportieve, gezonde leefstijl. In 2022 is gestart met op interactieve wijze ontwikkelen van nieuw provinciaal sportbeleid. Samen met de sector en belanghebbenden is dit besproken in PS en is het ontwerp sportbeleid in december 2022 door PS vastgesteld.

Maatschappelijk effect

In provincie Flevoland is het goed wonen, werken en recreëren met een versterkte Flevolandse identiteit en een verbeterd imago.

Effect van ons beleid

De promotie van de culturele en toeristisch-recreatieve voorzieningen heeft geleid tot grotere bekendheid, hogere bezoekersaantallen en meer kansen voor ondernemers.

Indicatoren Flevoland

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef-cijfer 2022	Rekening 2022
Recreatie en Toerisme	Visit Flevoland:					
	• Bereik (x 1 mln.)	154	55	155	150	267,5*
	• Mediawaarde (x € 1.000)	5.700	370	560	500	575
	Bezoekers:					
	• Aantal overnachtingen (x 1 mln.) <i>bron: CBS, cijfer over 2022 is voorlopig</i>	2,25	1,76	2,19	>2,19	2,71
	Economische impact:					
Culturele kracht en identiteit	• Aantal banen <i>bron: Vestigingenregister Flevoland/LISA</i>	12.490	12.180	11.440	> 11.440	12.190
	Totaal aantallen bezoekers van voorstellingen, festivals, culturele instellingen en -evenementen die met provinciale middelen mogelijk gemaakt zijn (incl. Batavialand) <i>Bron: Provincie Flevoland, Subsidiebeschikkingen</i> <i>Toelichting: Doorgaans zijn in juli de cijfers over het voorgaande jaar beschikbaar</i>	261.998	53.016	76.155	97.000	n.n.b.**
	Aantallen bezoekers Batavialand	94.653	40.945	34.506	60.000	55.000 voorlopig cijfer

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef- cijfer 2022	Rekening 2022
Sport	Realisatie grootschalige (inter-) nationale sportevenementen	9	2	3	5	6
	Realisatie en/of verlenging Regionale trainingscentra	5	5	5	5	5
	Sportdeelname: percentage mensen met een beperking dat minimaal 2,5 uur per week matig intensief beweegt. <i>Bron: Provincie Flevoland/Rapportage Onbeperkt in Beweging</i>	n.b.	n.b.	51%	≥ 51%	n.b. (onderzoek wordt eens per 3 jaar uitgevoerd)
Krachtige Samen- leving	Ervaren gezondheid (percentage volwassenen dat zijn/haar gezondheid als (zeer) goed ervaart) <i>Bron: GGD/RIVM/CBS</i>	74,3%	n.b.	78,1%	n.b.	78,1%
	Spanningsindicator arbeidsmarkt Zorg & Welzijn <i>Bron: UWV</i>	Krap (2,60)	Krap (2,08)	Zeer krap (4,65)	<4,65***	Zeer krap (5,58)

* 2023 was een uitzonderlijk jaar voor Visit Flevoland. Mede door de extra inzet en aandacht rondom de Floriade, het programma 'Floriade in de regio' en de corona-herstelcampagne vanuit het Provinciaal Noodfonds. Cijfers over bereik en mediawaarde zijn voorlopig. De definitieve jaarcijfers worden opgenomen in het jaarverslag 2022 van Visit Flevoland (verwacht in mei 2023).

** Het totaal aantal bezoekers wordt gebaseerd op de subsidieverantwoordingen over 2022, die per juni 2023 binnen zijn. Het realisatiecijfer 2022 is daarom op dit moment nog niet bekend. In de programmabegroting 2024 wordt hierover gerapporteerd.

*** In juli 2022 is door het UWV een grondige revisie doorgevoerd in de methodiek waarop de schatting van de spanningsindicator tot stand komt. De spanningsindicator is volgens de nieuwe methodiek met terugwerkende kracht tot en met het 2019 opnieuw berekend. Dit heeft geleid tot licht gewijzigde uitkomsten. Het streefgetal zoals opgenomen in eerdere P&C-stukken is in lijn gebracht met deze nieuwe methodiek.

Beleidsindicatoren BBV

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef- cijfer 2022	Rekening 2022
Restauratie- volume	Gebouwde rijksmonumenten (exclusief functie woonhuis): staat van het casco, categorie 'matig' en 'slecht' <i>Bron: Monumentenwacht/Provincie Flevoland</i>					
	1. Percentage	9,1%	6,8%	6,8%	6,8%	10%
	2. Kubieke meters <i>Bron: Monumentenwacht</i>	1.675	1.271	1.271	1.271	1.541

Toelichting: In 2022 waren er in totaal 40 rijksmonumenten zonder woonfunctie in Flevoland, daarvan vallen er 4 in de categorie 'matig' of 'slecht' voor wat betreft de staat van onderhoud van het casco.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
4. Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	4.1 Recreatie en toerisme	Flevoland is aantrekkelijk als regio, waarbij het aandeel van recreatie, toerisme en evenementen is gegroeid en de bekendheid van de identiteit is verbeterd
	4.2 Cultuur en erfgoed	Goede bekendheid van de Flevolandse geschiedenis en draagvlak voor cultureel erfgoed
		De bescherming van erfgoed op basis van een erfgoedprogramma
	4.3 Krachtige samenleving	De samenleving van Flevoland is gezond, welvarend en betrokken (iedereen doet mee en hoort erbij)

Verbonden partij(en)

Sportservice Flevoland BV heeft uitvoering gegeven aan het sportbeleid in Flevoland. Zij droeg daarmee bij aan het doel: de sport in Flevoland is onderscheidend, draagt bij aan de Flevolandse identiteit en leidt tot grotere bekendheid en aantal bezoekers.

Visit Flevoland BV ontvangt subsidie voor het promoten van vrijetijdsaanbod (onder andere ruimte, natuur, landschapskunst, cultuur, sport en archeologie) van Flevoland. Hierbij is het unieke en onderscheidende karakter van Flevoland onder de aandacht gebracht bij de diverse kansrijke (inter)nationale doelgroepen. Zij draagt daarmee bij aan het doel: een versterkte profilering van het onderscheidende karakter van Flevoland als unieke vrijetijdsbestemming.

4.1 Recreatie en toerisme

Portefeuillehouder

J.A. Fackeldey

H.J. Hofstra (Ontwikkeling Oostrand)

Doel (2019-2023)

Flevoland is aantrekkelijk als toeristisch-recreatieve bestemming, waarbij het vrijetijdsaanbod en de beleving is toegenomen en de bekendheid van de bestemming is gegroeid.

Doelrealisatie

We hebben het 'Beleidsplan Recreatie & Toerisme Flevoland' in 2022 uitgevoerd. Daarnaast hebben we samen met gemeenten en samenwerkingspartners een uitvoeringsdocument opgesteld genaamd 'Perspectief Bestemming Flevoland 2030'. Samen geven we bij ontwikkeling en promotie richting aan hoe het verhaal van Flevoland verder vorm te geven, zichtbaarder te maken en uit te dragen. Onderstaande uitvoeringsactiviteiten hebben bijgedragen aan een versterkte profilering en de regionale kracht van Flevoland als vrijetijdsbestemming.

Activiteiten 2022

- We hebben samen met Visit Flevoland en de Flevolandse gemeenten uitvoering gegeven aan het 'Provinciale Beleidsplan Toerisme en Recreatie Flevoland' en de daarin benoemde programmalijnen.
- Vanuit de nationale visie 'Perspectief Nederland 2030' en bijbehorende spreidingsopgave van grote stromen toeristen hebben we samen met de Flevolandse gemeenten ingezet op een versteviging van de unieke recreatieve kracht van de regio via een regionale doorvertaling van de landelijke visie; 'Perspectief Flevoland 2030'. Door gezamenlijk toerisme in te zetten als middel bij diverse maatschappelijke vraagstukken, is de ambitie dat iedere Flevolander in 2030 profijt kan hebben van toerisme. We zetten de komende jaren gezamenlijk in op de verdere ontwikkeling en promotie van de vrijetijdsbestemming Flevoland als 'Nieuw Land op de zeebodem' met de thema's 'Watererfgoed', 'Nieuwe natuur', 'Agro & Food', 'Vernieuwend Ontwerp', 'MRA' en 'IJsselmeerdistrict'.
- Ook in 2022 is de vrijetijdssector nog herstellende van de diverse maatregelen vanwege corona. Er is gezamenlijk gekeken naar hoe een snel herstel van de gewenste (inter)nationale vraag en bestedingen

(verdienvermogen) voor de vrijetijdssector gefaciliteerd kon worden onder andere door extra campagne-inzet en aandacht.

- Visit Flevoland en Branding Flevoland hebben in 2022 uitvoering gegeven aan het Floriade-in-de-regio plan waarbij is ingezet op een nadrukkelijker verbinding tussen Floriade Expo en bestemming Flevoland. Via educatie, ambassadeurs en recreatieve arrangementen is ingezet om de Flevolandse inwoner en vrijetijdssector meer te verbinden aan Floriade Expo en de thematiek.
- Branding Flevoland was in 2022 deelnemer en/of samenwerkingspartner bij meerdere projecten zoals 'Smaakmakers', 'Dutch Waterweek', de 'Ladiestour' en de 'Flevoland.... Duidelijk Anders campagne'.
- We hebben subsidie verleend voor het maaien van waterplanten in het IJ- en Markermeer en in de Randmeren. En samen met Noord-Holland bijgedragen aan de lancering van het platform waterplanten.nu om voor de waterrecreatie de bevaarbaarheid te verbeteren. Bij verschillende gebiedsopgaven en -ontwikkelingen in het gebied is gekeken of er een meekoppelkans ligt voor een structurele oplossing van de waterplantproblematiek.
- De 'Nationale Toerisme Top' heeft in september 2022 plaatsgevonden. Flevoland was gastprovincie en heeft zich samen met medeorganisatoren het ministerie van EZK en NBTC ingezet voor het ontwikkelen van een inhoudelijk programma en zakelijk congres rondom het thema 'Duurzaam toerisme'.

Middelen

4.1 Recreatie en toerisme	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	1.288	1.450	1.617	1.565	52
Baten	-38	-28	-28	-45	17
Saldo	1.250	1.422	1.589	1.520	69

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
Overige kleine verschillen	52	0	52
Totaal lasten	52	0	52
Baten			
Overige kleine verschillen	17	0	17
Totaal baten	17	0	17

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

Geen individuele verschillen > € 0,1 mln., derhalve van toepassing.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.1.1 Recreatie, toerisme en gebiedspromotie	1.565	-45	1.520
Totaal	1.565	-45	1.520

x € 1.000

4.2 Cultuur en erfgoed

Portefeuillehouder

M.A. Rijsberman

Doel (2019-2023)

De huidige cultuurnota (2017-2020) is herijkt en geactualiseerd in samenspraak met culturele (ondersteunings)instellingen en gemeenten.

Doelrealisatie

Ook in het tweede uitvoeringsjaar van de 'Cultuurnota 2021-2024: Flevoland, ruimte voor cultuur' hebben we gewerkt aan het realiseren van een sterk cultureel klimaat van hoge artistieke waarde, waarvan maker en publiek, maatschappij, economie en ruimtelijke omgeving profiteren. Dat hebben we gedaan via de twee beleidsroutes 'Cultuur maken' en 'Cultuur beleven', die zich vanuit verschillende pijlers richten op het verder versterken van de Flevolandse identiteit en culturele infrastructuur. Het 'Verhaal van Flevoland' is daarbij de 'onderlegger' van het gehele beleid.

Voor 'Erfgoed' bestaat sinds begin 2020 een apart programma; zie verder hieronder.

Activiteiten 2022

- We hebben onderdelen van de 'Cultuurnota 2021-2024' uitgevoerd. Enkele voorbeelden:
 - Voor het 'Verhaal van Flevoland' is een samenwerking aangegaan met Visit Flevoland. Die houdt in dat zij op hun website Flevolandse onderwerpen plaatsen waaruit de eigenheid van Flevoland blijkt. Het gaat hierbij om onder andere podcasts, audiotours en muziekstukken.
 - Het 'Flevolands Fonds voor culturele ontwikkeling' is vastgesteld. De onderdelen 'Nadere regels Versterken en Vernieuwen' en de 'Nadere regels Mede mogelijk maken' zijn open gesteld en hebben tot het toekennen van subsidies geleid. Ook het fondsonderdeel crowdfunding via platform Voordekunst is in werking getreden. Dat heeft geleid tot 10 projecten waaraan de provincie een bijdrage heeft geleverd. De aanpak van het programmadeel van het fonds is in de commissie van november 2022 toegelicht door de programmamaker.
 - Tijdens de Floriade in Almere is het kunstpaviljoen opengesteld voor publiek. Daarnaast is gewerkt aan de business case van het kunstmuseum in oprichting; in dat verband zijn gesprekken gevoerd over het daarin duurzaam onderbrengen van de collectie landschapskunst en de activiteiten van de stichting Land Art Flevoland.
 - In het kader van de Impuls beheer en onderhoud Landschapskunst is de restauratie van het Observatorium en de Groene Kathedraal afgerond. Landschapskunstwerk De Tong is na zware stormschade hersteld en wordt begin 2023 teruggeplaatst op de Knardijk.
 - De 'Nadere regels Talentontwikkeling Podiumkunst' die in 2021 zijn opengesteld hebben in 2022 geleid tot uitvoering van drie projecten. Het budget voor 2023 is inmiddels uitgeput.
 - Na evaluatie is de 'regeling Innovatiefonds Bibliotheekfunctie Flevoland' vernieuwd en verlengd tot en met 2025.
 - De provincie heeft diverse projecten ondersteund in het kader van de aanpak laaggeletterdheid, onder andere via het Bibliotheeknetwerk Flevoland.
 - Expertisecentrum Cultuureducatie Flevoland, FleCk, heeft de cultuureducatieprogramma's op basis- en middelbare scholen in Flevoland vernieuwd en voortgezet.
 - De Cultuurmonitor over de jaren 2019-2021 is uitgevoerd. Daarin staat de impact van het cultuurbeleid met daarbij voorbeelden van projecten en activiteiten die de culturele waarden (artistiek, maatschappelijk, ruimtelijk-historisch en economisch) tot uiting hebben gebracht.
 - De eerste tweejarige aanvragen voor Professionele Podiumkunst zijn gehonoreerd.

Daarnaast is meegewerkt aan onderzoeken van IPO en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) over de cultuurregio's en is een conceptplan opgesteld voor cultuurregio Flevoland.

Doel (2019-2023)

De bescherming van het Flevolands erfgoed is verstevigd en bouwen we verder aan de beleving van en de kennis over het Flevolands erfgoed op basis van het 'Erfgoedprogramma'.

Doelrealisatie

Het erfgoedprogramma van provincie Flevoland 'Erfgoed van de Toekomst' is begin 2020 vastgesteld. De bescherming van het Flevolands erfgoed is verstevigd en we bouwen verder aan de beleving van en kennis over het Flevolands erfgoed onder andere door de verdere ontwikkeling van Batavialand te steunen.

Activiteiten 2022

- Er zijn twee erfgoedtafels georganiseerd voor alle Flevolandse erfgoedorganisaties.

- De scheepswrakkenpalen zijn beter beleefbaar gemaakt in samenwerking met Landschapsbeheer Flevoland, bijvoorbeeld door het vervangen van de oude scheepswrakkenpalen.
- De succesvolle podcastserie 'Het Wrakke Water' over scheepswrakken in Flevoland is met provinciale subsidie ontwikkeld en gepubliceerd.
- De Scheepswrakkenpaspoorten zijn in het voorjaar 2022 gepresenteerd en verstuurd naar de eigenaren met een wrak op hun erf.
- Er is een begin gemaakt met het opstellen van nadere regels subsidieverlening voor het beleefbaar maken van erfgoed.
- In 2022 is een 'Onderzoeksagenda Archeologie Flevoland' ontwikkeld, die in 2023 beschikbaar komt.
- De provinciale archeologische monumentenkaart is geactualiseerd. De oplevering is in 2023.
- We hebben een integrale bijdrage geleverd vanuit erfgoed, recreatie en toerisme en natuur aan de doorontwikkeling van Werelderfgoed Schokland, onder andere door deelname aan de siteholdersgroep.
- Het traject Interbestuurlijke Samenwerking erfgoed heeft geleid tot een voorstel voor regionale archeologische samenwerking. In 2023 krijgt dit verder vorm.
- Voor verder archeologisch onderzoek van de locatie van twee bij toeval ontdekte middeleeuwse lanspunten is opdracht verstrekt.
- De boorkern van de diepe steekboring die in de Oostvaardersplassen is gezet en waarvan de geologische gelaagdheid een grote tijdsdiepte laat zien, is met provinciale subsidie geconserveerd zodat deze tentoongesteld kan worden.
- Er is een begin gemaakt met de ontwikkeling van een lespakket paleontologie voor Flevolandse scholieren.
- Er zijn stappen gemaakt in de voorgenomen doorontwikkeling van stichting Erfgoedpark Batavialand, waaraan het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot wordt toegevoegd. Besluitvorming is begin 2023.
- De Erfgoed Deal campagne 'ONGEZOUTEN' (voorheen 'Kusten van het IJsselmeer') heeft in 2022 plaatsgevonden in Almere. In 2023 staat Dronten (samen met Kampen) op de planning. Ook in de andere vier deelnemende provincies vinden activiteiten plaats.

Middelen

4.2 Cultuur en erfgoed	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	6.573	5.948	7.414	6.104	1.310
Baten	-185	-344	-762	-699	-64
Saldo	6.388	5.604	6.652	5.405	1.247

x € 1.000

Waarvoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Speerpunt landschapskunst	105	0	105
2. Regionale Culturele Infrastructuur	61	0	61
3. Flevolands Fonds culturele ontwikkeling	107	107	0
4. Corona	142	0	142
5. Kwaliteitsborging Erfgoed in de regio	197	0	197
6. Erfgoedprogramma	97	5	92
7. Afwikkelingsverschil Batavialand	474	0	474
Overige kleine verschillen	127	88	39
Totaal lasten	1.310	200	1.110
Baten			
1. Regionale Culturele Infrastructuur	-61	0	-61
Overige kleine verschillen	-3	0	-3
Totaal Baten	-64	0	-64

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Speerpunt landschapskunst / reparatie Tong

In de Najaarsnota 2020 is € 0,2 mln. beschikbaar gesteld voor de restauratie van het kunstwerk De Tong. In 2021 zijn onderzoeken uitgevoerd ter voorbereiding op de restauratie, waarna de daadwerkelijke restauratie heeft plaatsgevonden in 2022. Eind 2022 is op het budget nog € 0,1 mln. over, waarvan in 2023 nog kosten gemaakt moeten worden voor de laatste restauratiewerkzaamheden, transport, herplaatsing, nametingen, evaluatie en mogelijk aanpassingen aan het beeld ten aanzien van stormbestendigheid.

2. Regionale Culturele Infrastructuur

De provincie heeft in 2021 een meerjarige specifieke uitkering ontvangen voor activiteiten die bijdragen aan de versterking van de regionale culturele infrastructuur. Voor de uitvoering hiervan is een meerjarige subsidie verstrekt aan Stichting StrandLAB Almere. De gemaakte kosten in 2022 zijn lager dan geraamd. De uitvoering van het programma heeft wat vertraging opgelopen. Deze subsidie heeft in 2022 derhalve geleid tot lagere lasten voor de provincie. De niet bestede middelen zullen in de verdere looptijd van het project worden ingezet.

3. Flevolands Fonds culturele ontwikkeling

In de eerste fase van de uitvoering van het programma heeft de programmamaker gewerkt aan zaken die veelal niet direct uitgaven met zich meebrengen, zoals gesprekken met podia en andere partijen en het maken van briefings voor marketing-/communicatiebureaus. Bovendien was met PS afgesproken dat de programmamaker eerst de aanpak van de uitvoering van het programma zou toelichten in de Statencommissie Economie, Mobiliteit en Samenleving (EMS), voordat er uitgaven gedaan zouden worden. Die presentatie heeft op 23 november 2022 plaatsgevonden. De nog niet ingezette middelen uit 2022 blijven beschikbaar in de reserve ('Fonds Culturele ontwikkeling') voor uitvoering in de resterende looptijd van het fonds.

4. Corona

Eén onderdeel van het 'COVID-19 steunpakket Cultuur' is de cofinancieringsregeling voor (film)theaters, musea en poppodia. Hiervoor zijn in 2022 geen aanvragen ontvangen, waardoor de beschikbare middelen niet zijn uitgegeven.

5. Kwaliteitsborging Erfgoed in de regio

In 2021 is het traject 'Interbestuurlijke Samenwerking Erfgoed' van start gegaan om met de gemeenten en het waterschap te komen tot afspraken rondom kwaliteitsborging erfgoed in de regio. Verschillende opties voor meer kennis en kunde in de regio hebben de revue gepasseerd, maar het proces is in 2022 vertraagd vanwege de gemeentelijke verkiezingen. Het traject heeft geresulteerd in een voorstel om gezamenlijk een regio-archeoloog in dienst nemen, die enerzijds de gemeenten ondersteunt en anderzijds de steunpunttaken archeologie vervult. Begin 2023 wordt over het actuele voorstel een bestuurlijke beslissing verwacht.

6. Erfgoedprogramma

Het is in 2022 niet gelukt om het erfgoedbudget volledig weg te zetten. De reden hiervoor is dat het zorgvuldig voorbereiden en goed formuleren van een effectieve opdracht de nodige tijd en capaciteit vraagt, evenals de

begeleiding van de opdracht en de inbedding van de resultaten in de organisatie. Ook de gewenste samenwerking met erfgoedpartners vraagt tijd: de voorbereidende gesprekken voor bijvoorbeeld het 'Lespakket Paleontologie' zijn in juni 2022 gestart, maar de opdracht voor het verkennende onderzoek is pas in januari 2023 verleend. Dit komt omdat er overeenstemming nodig is tussen de provincie, de makers, de inhoudelijk deskundigen en het onderwijsveld om tot een duurzaam product te komen dat aansluit bij de gewenste doelgroep, in dit geval leerlingen van groep 7 en 8. Dit betekent, kortom, dat van sommige opdrachten welke in 2022 zijn voorbereid de resultaten pas in 2023 worden verwacht en ook dan pas worden betaald. In 2022 had het taakveld erfgoed bovendien te kampen met verminderde capaciteit, waardoor niet alle geplande werkzaamheden konden worden gerealiseerd.

7. Afwikkelingsverschil Batavialand

Het positieve afwikkelingsverschil is ontstaan doordat in 2022 twee subsidies aan Batavialand over eerdere boekjaren lager zijn vastgesteld. Beide subsidies zijn in de voorgaande jaren volledig als last verantwoord in de provinciale jaarrekening. Het voordeel dat nu is ontstaan komt ten gunste van het rekeningsaldo.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.2.1 Cultuur	4.165	-691	3.474
4.2.2 Erfgoed	1.939	-8	1.931
Totaal	6.104	-699	5.405

x € 1.000

4.3 Krachtige samenleving

Portefeuillehouder

J.A. Fackeldey (Krachtige samenleving)

H.J. Hofstra (Sport en Leefbaar Platteland)

Doel (2019-2023)

De samenleving van Flevoland is gezond, welvarend en betrokken (iedereen doet mee en hoort erbij).

Doelrealisatie

- De vier programmalijnen binnen 'Krachtige Samenleving' (vastgesteld in september 2020) - 'Een gezond en veerkrachtig Flevoland (gericht op preventie en positieve gezondheid)', 'Leefbaar Platteland', 'Toekomstbestendige Gezondheidszorg' en 'Arbeidsmarkt & Participatie' – zijn in uitvoering en dragen bij aan het versterken van de infrastructuur en arbeidsmarkt gezondheidszorg, positieve benadering van eigen invloed op gezondheid en stimuleren van inwonersinitiatieven.
- We hebben een verbindende rol vervuld tussen gemeenten, zorgaanbieders en Rijk als het gaat om (gezondheids)zorg. Dit doen we voornamelijk via het vehikel 'regionale Zorgtafel Flevoland' en overleggen met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), NZa en Zorgverzekeraar. Ook Flever (voorheen CMO Flevoland) speelt hierbij een actieve rol.
- Vanuit 'Krachtige Samenleving' dragen we bij aan strategische trajecten zoals de woonopgave en strategische agenda en werken we samen op thema's als 'human capital agenda', 'gezonde leefomgeving' en 'energieweerbaarheid'.
- We hebben een bijdrage geleverd aan de sociale acceptatie, veiligheid en gelijke behandeling van LHBTIQ+'s in Flevoland, waar nodig hebben we de samenwerking met relevante maatschappelijke organisaties en gemeenten opgezocht.

Activiteiten 2022

Een gezond en veerkrachtig Flevoland

- We hebben preventie en positieve gezondheid gestimuleerd onder de vlag van het platform 'WEL in Flevoland'. 'WEL' is gelinkt aan de Zorgtafel. Er wordt samen gewerkt op verschillende thema's, onder andere bij de uitvoering van de 3-jarige Preventie Coalitie.
- Via het netwerkplatform WEL in Flevoland is kennis en inspiratie gedeeld via de website en andere media – verhalen, blogs, de podcast WELdoeners, video's en goede initiatieven.
- De eerste fase van WEL in Flevoland (periode 2020 tot en met 2022) stond in het teken van aanjagen, inspireren, netwerkontwikkeling, verbinden, en verspreiden van het gedachtegoed van positieve gezondheid. Inmiddels staat positieve gezondheid overal op de agenda (Rijk, gemeenten, GGD en zorginstellingen) en is steeds bekender bij professionals en beleidsmakers. Medio 2022 is gestart met fase 2: toepassing van positieve gezondheid in de praktijk.
- Ondersteuning onderzoek, experimenten en initiatieven die op regionaal niveau een gezonde leefstijl en (positieve) gezondheid bevorderen, onder andere door bijdrage aan de Werkplaats Sociaal Domein (Windesheim), bijvoorbeeld op het gebied van doorbreken van armoedepatronen of laaggeletterdheid.

Leefbaar platteland (zie programma 2)

- In 2022 zijn 17 aanvragen ingediend voor een subsidie vanuit het 'Fonds Leefbaar Platteland 2021 – 2023'. Van deze aanvragen zijn er 5 afgewezen.
- De Adviescommissie Fonds Leefbaar Platteland 2021-2023 is in 2022 vijf keer bijeen geweest.

Toekomstbestendige Gezondheidszorg

- De provincie faciliteert in samenwerking met Zilveren Kruis de 'Zorgtafel' (voorzitter en bureau) en onderhoudt een actief netwerk met de deelnemers, het ministerie van VWS, woordvoerders TK en landelijke partners zoals de NZa. In 2022 heeft het ministerie van VWS (op DG-niveau) voor het eerst deelgenomen aan de Zorgtafel.
- De procesbegeleiding voor de ontwikkeling van de nieuwe anderhalvelijnsvoorziening – het Getijde, is afgerond. In oktober 2022 heeft het Getijde officieel haar deuren geopend.
- We hebben projectleiding en -ondersteuning geleverd voor het traject 'Wonen, Welzijn en Zorg' (gekoppeld aan de 'Woonagenda', 'Samen maken we Flevoland' en de woonopgave daarbinnen). We hebben mooie stappen gezet voor een regionale aanpak en het opbouwen van een cross sectoraal netwerk.
- In maart 2022 is de regionale preventiecoalitie 'Flevoland Gezond en Wel' van start gegaan. In de preventiecoalitie trekken zorgverzekeraar, gemeenten, provincie, zorgaanbieders en GGD samen op om sector overstijgende opgaven regionaal aan te pakken en zo krachtiger in te zetten op preventie.
- In april 2022 hebben we de 'inspiratiesessie Ouderen' voor de Zorgtafel georganiseerd. Hier kwam het gesprek op gang over ketensamenwerking en verbindingenprojecten. Uitvloeisel hiervan is het voorstel van de GGD (op verzoek van gemeenten) voor het opzetten van een regionale 'Proeftuin Ouderen' waarmee wordt ingezet op betere ketensamenwerking.

Arbeidsmarkt & participatie

- De 'Human Capital Agenda Zorg & Welzijn Flevoland' (2021-2025) is ruim een jaar onderweg (ondertekening 30 september 2021). Er is een goede start gemaakt (regionale strategische personeelsplanning laat zien dat instroom is toegenomen), maar we staan nog steeds voor grote uitdagingen. Zo is onder andere de uitstroom niet afgenomen, is er een scherpe toename van zzp'ers en zijn er voornemens van het kabinet om zorguitgaven te remmen. Deze uitdagingen zijn besproken tijdens de jaarlijkse bestuurlijke bijeenkomst, waar concrete afspraken zijn gemaakt over welke partij wat gaat oppakken.
- Initiatieven met regionale potentie op het gebied van arbeidsmarkt & participatie zijn ondersteund, waardoor ze vanaf 2023 op eigen voeten verder kunnen. Voorbeelden hiervan zijn het project 'Academische Verpleeg(t)huiszorg' en het project 'Buurtconciërges' (dankzij bijdragen uit het bedrijfsleven kan het project verder als publiek private samenwerking).

Overige activiteiten

- Als uitvoeringsorganisatie en strategische partner van het programma 'Krachtige Samenleving' heeft Flevier in 2022 haar positie versterkt en draagt bij aan een betaalbare, goede en toegankelijke Flevolandse sector zorg en welzijn. Eind 2022 is gestart met de tussenevaluatie die eind april 2023 wordt opgeleverd.
- We hebben drie verschillende jeugddebatten gefaciliteerd, ter bevordering van de kennis van jongeren over democratie en de provinciale organisatie. Dit zijn 'Op Weg Naar Het Lagerhuis' (OWNHL), 'Model European Parlement' (MEP) en het 'Provinciaal Jeugddebat'.

- In 2022 hebben we als Regenboogprovincie subsidie verleend aan stichting Pride Photo om hun buitententoonstelling 'Celebrating the Unseen' te kunnen vertonen in Almere. We zijn de eerste Respectprovincie van Nederland geworden, waarbij een lespakket hoort dat in 2023 wordt verspreid onder Flevolandse scholen. Tijdens de week van Coming Out Day op 11 oktober werden twee Progress Pride vlaggen gehesen. Ook is dit jaar het provinciehuis oranje aangelicht in het kader van 'Orange the World', een wereldwijde campagne tegen vrouwengeweld.

Regionale aanpak Eenzaamheid (gefinancierd uit het coronamaatregelenpakket):

- In 2022 is de regionale aanpak eenzaamheid echt van start gegaan (oktober 2021 officiële aftrap). De aanpak bestaat uit een aantal samenhangende elementen zoals de inventarisatie van (lokale) vragen en knelpunten, het verzamelen van succesvolle initiatieven, het bieden van maatwerkondersteuning aan gemeenten, de uitwisseling van kennis en expertise, en onderzoek en monitoring.
- Eind 2022 is de Flevolandse conferentie 'Eenzaamheid' georganiseerd met een lezing van Ronald Giphart, workshops, de lancering van de videoclip 'Hoe het gaat' (lied over eenzaamheid door Thomas Gerla), en een reizende tentoonstelling met foto's, verhalen en quotes van Flevolandse.
- Flevor heeft maatwerkondersteuning geboden bij vier gemeenten. Dit resulteerde onder andere in de coalitie 'Een tegen Eenzaamheid Lelystad' en de coalitie 'ZeewoldeSamen'. Provincie Flevoland is daarbij coalitiepartner.

Doel (2019-2023)

De samenleving van Flevoland is gezond, welvarend en betrokken (iedereen doet mee en hoort erbij).

Doelrealisatie

We hebben organisaties geholpen om gebiedsoverstijgende sportactiviteiten als sportevenementen, kernsporten en aangepast sporten in Flevoland te versterken.

Activiteiten 2022

- We hebben samen met Sportservice Flevoland B.V. uitvoering gegeven aan de provinciale Sportnota 'Samenspel rendert in Flevoland 2019 - 2023'. Hiervoor zijn we onder meer opdrachtgever en aandeelhouder van Sportservice Flevoland B.V.
- We hebben (bovenregionale en internationale) sportevenementen ondersteund. Als gevolg van corona hebben veel evenementen echter geen doorgang kunnen of mogen vinden. Samen met organisaties is naar passende oplossingen gezocht.
- We hebben sporttalenten ondersteund en bijgedragen aan de toegankelijkheid en zichtbaarheid van aangepast sporten/gehandicaptensport door geld beschikbaar te stellen voor onder andere de 'maand van het aangepast sporten'.
- We hebben de sportinfrastructuur versterkt door stimulering van partners binnen lokale sportakkoorden, kennisuitwisseling en afstemming binnen watersport en triatlon. We hebben sportorganisaties en sportaanbieders via Sportservice Flevoland ondersteund door het ondersteuningsfonds sport corona.
- We hebben op speelse wijze PS betrokken bij de ontwikkeling van het kader voor het nieuwe provinciale sportbeleid. Deze is op 14 december 2022 met breed draagvlak vastgesteld door PS.

Middelen

4.3 Krachtige samenleving	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	2.743	2.704	3.183	2.938	245
Baten	-18	0	0	-10	10
Saldo	2.725	2.704	3.183	2.928	255

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Krachtige Samenleving	146	146	0
Overige kleine verschillen	99	0	99
Totaal lasten	245	146	99
Baten			
Overige kleine verschillen	10	7	3
Totaal baten	10	7	3

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Krachtige Samenleving

'Krachtige Samenleving' is een meerjarig programma. Er is in 2022 volop gewerkt aan de realisatie van de programmaliijnen. De grootste reden voor het lager uitvallen van de uitgaven is een verwachte subsidieaanvraag vanuit de GGD voor een 'proeftuin ouderen'. Deze aanvraag is doorgeschoven naar Q1 2023, waardoor een deel van het budget doorgeschoven diende te worden. De niet bestede middelen uit 2022 blijven beschikbaar in de reserve 'Krachtige Samenleving' voor de uitvoering van het programma in 2023.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.3.1 Krachtige samenleving	1.945	-10	1.936
4.3.2 Sport	992	0	992
Totaal	2.938	-10	2.928

x € 1.000

4.4 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
4.1 Recreatie en toerisme	Lasten	1.288	1.450	1.617	1.565	52
	Baten	-38	-28	-28	-45	17
	Saldo	1.250	1.422	1.589	1.520	69
4.2 Cultuur en erfgoed	Lasten	6.573	5.948	7.414	6.104	1.310
	Baten	-185	-344	-762	-699	-64
	Saldo	6.388	5.604	6.652	5.405	1.247
4.3 Krachtige samenleving	Lasten	2.743	2.704	3.183	2.938	245
	Baten	-18	0	0	-10	10
	Saldo	2.725	2.704	3.183	2.928	255
Totaal programma 4	Lasten	10.604	10.102	12.214	10.606	1.608
	Baten	-241	-372	-790	-754	-37
	Saldo	10.363	9.730	11.424	9.853	1.571

x € 1.000

5. Energie, duurzaamheid en milieu

5.0 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste ontwikkelingen beschreven die bijdragen aan de stappen naar duurzame energie en het behouden van de goede uitgangspositie op gebied van bodem- en luchtkwaliteit, veiligheid en geluid.

Regionale Energie Strategie

Ons doel voor 2023 is energieneutraal Flevoland exclusief mobiliteit en voor 2030 energieneutraal Flevoland inclusief mobiliteit. Dit betekent dat we binnen de provincie net zoveel hernieuwbare energie opwekken als er aan totale energie wordt verbruikt. Uit onderzoek is gebleken dat energieneutraliteit in 2030 met de huidige beleidsinspanningen niet haalbaar is. GS hebben met een mededeling begin 2021 aangegeven bij vervolgstappen op het gebied van energie de reductie van broeikasgassen als belangrijkste kapstok te zien¹. Denken in lijn met het Klimaatakkoord betekent een bredere focus dan energieverbruik en -opwek. Hiertoe zullen GS een provinciaal klimaatplan opstellen².

Als koploper in de productie van hernieuwbare energie draagt Flevoland bij aan het behalen van de nationale doelstellingen van het Klimaatakkoord. Het uitgangspunt daarbij is dat de aanpak van de klimaatopgaven haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar moet zijn. Net als alle andere regio's heeft PS samen met onze gebiedspartners 30 juni 2021 het Statenvoorstel 'Regionale Energie Strategie (RES) 1.0' vastgesteld. Hierin is aangegeven hoeveel elektriciteit met wind en zon we gaan produceren in 2030 en hoe we in 2050 gebouwen niet meer met aardgas verwarmen. We zijn in de regio druk bezig met de uitvoering.

Energie Expertise Centrum Flevoland (EEF)

Stichting DE-on is in 2014 opgericht om de energietransitie te versnellen door financiering van energiebesparings- en energie-opwekprojecten daar waar sprake is van marktfalen. Vanaf 2019 is hieraan levering ontwikkelcapaciteit en expertise toegevoegd. Vanaf 2020 voert Stichting DE-on de naam 'Energie Expertisecentrum Flevoland' afgekort 'EEF'. Het EEF-fonds is volledig belegd en de middelen komen vanwege het revolverende karakter later vrij. In 2022 is door Flevoland een aanvullende lening van € 6,5 mln. beschikbaar gesteld.

Duurzaamheid en circulaire economie

Onze ambitie is om in 2030 grondstoffenleverancier te zijn voor de circulaire economie, met als dragers groene grondstoffen, gebruikte materialen en het geven van het goede voorbeeld door de provinciale organisatie. Met het Platform Circulair Flevoland zijn diverse circulaire keteninitiatieven ontwikkeld om het hergebruik van materialen en grondstoffen te stimuleren en nieuwe ketens te ontwikkelen. In samenwerking met ondernemers, overheden, onderwijs en andere organisaties werken we aan businesscases, het circulaire verdienvermogen en het oplossen van belemmeringen in de keten en in de wet- en regelgeving.

Ondanks de uitdagingen van afgelopen jaar zijn er in 2022 diverse circulaire (platform)bijeenkomsten georganiseerd, zoals de bijeenkomst 'Van plant tot pand', waarbij de circulaire biobased bouwconomie in Flevoland verder wordt gestimuleerd. Daarnaast is er gewerkt aan het circulaire inkoopbeleid en zijn er diverse Groeifondsaanvragen geschreven, die in 2023 opnieuw worden ingediend. Om de circulaire economie in Flevoland verder te bevorderen is een subsidieregeling opgezet die in 2023 opengaat.

Milieu: lucht, bodem en geluid

Het is de ambitie dat Flevoland de huidige kwaliteit op het gebied van milieu en gezondheid behoudt. De wettelijke kaders opgelegd door de Rijksoverheid, zijn voor ons leidend. Dat betekent dat we nieuwe ontwikkelingen zorgvuldig hebben ingepast, zodat die zo min mogelijk ten koste gaan van de kwaliteit van de leefomgeving.

¹ Mededeling "Energieneutraliteit in Flevoland", 20 april 2021, te raadplegen via: <https://stateninformatie.flevoland.nl/documenten/ingekomen-stukken/DOCUVITP-2629403-v17-MededelingEnergieneutraliteit-in-Flevoland.PDF>.

² Mededeling "Inzet Klimaatakkoord", 28 september 2021, te raadplegen via: <https://stateninformatie.flevoland.nl/documenten/ingekomGn-stukken/DOCUVITP-2831666-v7-MededelingPS-Inzet-Klimaatakkoord.PDF>.

- Er zijn in 2022 geen overschrijdingen geweest van wettelijke normen voor luchtkwaliteit en bodemverontreiniging.
- De provincie heeft in 2022 stappen gezet in de uitvoering van het 'Schone Lucht Akkoord' (onder ander Schone luchtcongres op de Floriade, een scholieren meetproject binnen het project 'Talent Kleurt Flevoland').
- Flevoland heeft het initiatief genomen om samen met andere provincies een oplossing te vinden voor de problematiek Varend Ontgassen door binnenvaartschepen langs de oevers van het IJsselmeer, het Markermeer en op de binnenwateren.
- De geluidbelasting van het verkeer op de provinciale wegen is in beeld gebracht. Er zijn kaarten gepubliceerd met daarop ook de geluidsbelasting van de woningen langs deze wegen.
- Er is samen met de gemeenten een nieuwe bodemkwaliteitskaart voor Flevoland opgesteld waarin de achtergrondwaarden voor Poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) is opgenomen.
- Er is in verband met het vervallen van de Wet Bodembescherming nieuw beleid ontwikkeld voor grondwatersanering, dat tegelijk met de Omgevingswet in werking treedt.

Omgevingsdiensten

Net als in voorgaande jaren is ook in 2022 bij de opdrachtverlening aan de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) een heldere koppeling gemaakt tussen het strategische/operationele beleid van de provincie en de uitvoering van taken door de OFGV. Hierdoor kan bij de tussentijdse verantwoording van de door de OFGV uitgevoerde taken worden aangegeven hoe dit zich verhoudt tot de gestelde doelen en kunnen ook de juiste prioriteiten en doelen worden gesteld.

Energie in balans

Om de opslag van energie een impuls te geven is in 2022 onder de vlag van 'Energie in Balans' een plan van aanpak opgesteld waarin voor de korte en middellange termijn acties zijn geformuleerd voor de verdere ontwikkeling en realisatie van projecten op het gebied van energieopslag in waterstof, batterijen en warmte. Met betrekking tot de waterstoftransitie is onder aanvoering van de provincie in 2022 een Memorandum of Understanding ondertekend met meer dan 25 waterstofinitiatiefnemers, bedrijven en kennisinstellingen uit Flevoland en omliggende provincies met als doel om samen de waterstofeconomie in Flevoland vorm te geven. Verschillende bijeenkomsten zijn met ondersteuning van Horizon Flevoland en EEF georganiseerd om de eerste stappen tot waterstofketens te zetten. Belangrijk element hierin is inzet op het versneld aansluiten op de landelijke waterstofbackbone.

Maatschappelijk effect

De bewoners en bedrijven van provincie Flevoland profiteren van de energietransitie, de CO₂-uitstoot vermindert en de Flevolandse leefomgevingskwaliteit blijft behouden.

Effect van ons beleid

Provincie Flevoland produceert in 2023 evenveel hernieuwbare energie als door bewoners, bedrijven en instellingen exclusief transport aan energie wordt verbruikt, initiatiefnemers hebben de eerste stappen gezet op weg naar energieneutraliteit in 2030 inclusief transport en de leefomgevingskwaliteit is goed afgewogen bij nieuwe ontwikkelingen in de ruimte.

Indicatoren Flevoland

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef-cijfer 2022	Rekening 2022
Energie*	Percentage hernieuwbare energie ten opzichte van het totale energieverbruik door bewoners, bedrijven en instellingen, exclusief transport Bron: <i>Klimaatmonitor</i>	55,7%	61,2%	n.n.b.	n.b. (100% in 2023)**	n.n.b.
	Verbruikte energie totaal in terrawattuur (voertuigbrandstoffen, elektriciteit, warmte) Bron: <i>Klimaatmonitor</i>	10,59	9,96	n.n.b.	n.b.	n.n.b.

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef- cijfer 2022	Rekening 2022
	Verbruik warmte en elektriciteit in terrawattuur <i>Bron: Klimaatmonitor</i>	6,23	6,24	n.n.b.	n.b.	n.n.b.
	Totale productie hernieuwbare energie in terrawattuur (biobrandstof vervoer, hernieuwbare warmte, hernieuwbare elektriciteit) <i>Bron: Klimaatmonitor</i>	3,44	3,87	n.n.b.	n.b.	n.n.b.
	Afspraak met het Rijk over productief vermogen windenergie in megawatt (MW op 31/12) <i>Bron: RVO/Klimaatmonitor/Provincie Flevoland</i>	1.147	1.133,7	1.346,5	n.b. (1.390,5 in 2023)	n.n.b.
	Bewoners en ondernemers in Flevoland krijgen gelegenheid financieel te participeren bij nieuwe windmolens <i>Bron: provincie Flevoland</i>	ja	ja	ja	ja	ja
Milieu	Luchtkwaliteit: aantal inwoners dat is blootgesteld aan hogere waarden NO2 en PM10 dan toegestaan <i>Bron: Monitoring Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)</i>	0	0	0	0	0
	Aantal woningen met hoge geluidbelasting langs provinciale wegen <i>Toelichting: Indicator komt uit het Actieplan Geluid</i> <i>Bron: provincie Flevoland</i>	1.072	n.b.	n.b.	n.b.	1.162

* Voor getallen bij de indicatoren van energie maakt de provincie veelal gebruik van de 'Klimaatmonitor' van Rijkswaterstaat. Dit is de landelijke standaard voor energiemonitoring en zorgt voor continuïteit in de datastroom. Het verzamelen en bewerken van data neemt tijd in beslag waardoor de getallen in de monitor enige tijd achterlopen. De meeste cijfers voor 2022 zijn daarom nog niet bekend (n.n.b.). We werken aan het verbeteren van de actualiteit van deze indicatoren, zowel in IPO-verband als via het landelijke project 'Verbetering Informatievoorziening Energietransitie (VIVET)'.

** Uit onderzoek blijkt dat 100% energieneutraliteit in 2030 met de huidige beleidsinspanningen niet haalbaar is. GS hebben met de mededeling 'Energienneutraliteit in Flevoland' (april 2021) aangegeven bij vervolgstappen op het gebied van energie de reductie van broeikasgassen als belangrijkste kapstok te zien.

*** In 2022 zijn nieuwe geluidbelastingskaarten gemaakt, waarin het aantal geluidbelaste woningen aan bod komt op basis van de genomen maatregelen tot en met 2022. Dit wordt om de 5 jaar gemonitord conform de wettelijke verplichting om iedere 5 jaar geluidkaarten te maken. Deels door de autonome groei van het wegverkeer is het aantal geluidbelaste woningen gestegen ten opzichte van de vorige opgave (2017, was 1.144). Ook de uitbreiding van het netwerk van verkeerspunten geeft een beter inzicht in het gebruik van wegen. Voor de afgelopen jaren heeft de coronasituatie tot een ander gebruik van wegen geleid. De opgave is daarom gebaseerd op het representatieve gebruik van de wegen in 2019. Hierbij is wel de realisatie van een geluidsscherm langs de Buitenring in Almere betrokken waardoor het aantal woningen met een geluidbelasting van 55 dB Lden en meer in Almere is afgenomen. Dit geluidsscherm is in mei 2022 opgeleverd als geluidmaatregel uit het Actieplan Geluid 2018-2023. Daarnaast is tot juli 2022 aan 13 woningen subsidie verstrekt voor het verbeteren van de geluidwering. Het streven is om het aantal geluidbelaste woningen niet te laten toenemen. Tot de invoering van de Omgevingswet is dit wel een uitdaging omdat wij geen grip hebben op de autonome groei van het wegverkeer.

Beleidsindicatoren BBV

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef-cijfer 2022	Rekening 2022
Emissie broeikas-gassen	Totale emissie broeikasgassen (uitgedrukt in CO2 equivalenten) in absolute aantallen (in tonnen)	2.513.400	2.220.000	n.n.b.	n.b.	n.n.b.
Energie-neutraliteit	Totale productie van hernieuwbare energie uitgedrukt in petajoule (PJ) (biobrandstof vervoer, hernieuwbare warmte, hernieuwbare elektriciteit) <i>Bron: Klimaatmonitor</i>	12,37	13,9	n.n.b.	n.b.	n.n.b.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
5. Energie, duurzaamheid en milieu	5.1 Regionale energiestrategie	De gezamenlijke inzet voor het behalen van de nationale klimaatdoelen is vastgelegd in een Regionale Energie Strategie (RES)
		Een integraal ruimtelijk/landschappelijk beleid voor alle vormen van energieopwekking en -opslag is opgesteld
		De ontwikkeling van zon-op-land verder inpassen in zowel landschap als energie-infrastructuur
	5.2 Duurzaamheid & circulaire economie	Flevoland staat bekend als grondstoffenleverancier voor de nieuwe circulaire economie
		Ons inkoop- en aanbestedingsbeleid is verder verduurzaamd
	5.3 Milieu: lucht, bodem, geluid	De kwaliteit van onze leefomgeving is in Flevoland behouden, zodanig dat gerichte aandacht is besteed aan gezondheid, bodem, water, lucht en geluid

Verbonden partij(en)

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek heeft uitvoering gegeven aan onze wettelijke verantwoordelijkheid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Zij droeg daarmee bij aan het behoud van een goede uitgangspositie van de omgevingskwaliteit.

Het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland beheert de financiële middelen voor de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen. Daarmee droeg zij bij aan het behoud van een goede uitgangspositie voor de omgevingskwaliteit.

Afvalzorg Holding N.V. beheert de stortplaatsen in Flevoland. Provincie Flevoland heeft een belang van 10% in Afvalzorg. Tweemaal per jaar vindt de Algemene Vergadering van Aandeelhouders plaats.

Alliander is het energienetwerkbedrijf dat verantwoordelijk is voor de levering van gas en elektriciteit naar inwoners en bedrijven in een groot deel van Nederland. Alliander is het netwerkbedrijf van het vroegere Nuon. Het is in 2009 afgesplitst van Nuon. De aandelen worden gehouden door provincies en gemeenten.

EEF heeft, met behulp van een lening van de provincie, duurzame-energieprojecten mede mogelijk gemaakt. Daarmee heeft zij bijgedragen aan energieneutraliteit in 2030 en het duurzaam benutten van de ondergrond.

5.1 Regionale energiestrategie

Portefeuillehouder

J.A. Fackeldey

Doel (2019-2023)

Samen met onze gebiedspartners is de gezamenlijke inzet voor het behalen van de nationale klimaatdoelen vastgelegd in een Regionale Energie Strategie (RES). Volgens de huidige planning betekent dit RES 1.0 in 2021 en elke 2 jaar daaropvolgend een volgende RES.

Doelrealisatie

Samen met onze gebiedspartners is in 2022 de uitvoering van de RES 1.0 flink ter hand genomen.

Activiteiten 2022

- We hebben RES 1.0 gezamenlijk met partners opgesteld en vastgesteld in 2021, de uitvoering hiervan is voortvarend opgepakt in 2022 en zal de komende jaren nog doorlopen. Er is ook een opmaat gemaakt voor de RES voortgangsrapportage 2023.
- De 'Flevolandse Energieagenda' (FEA) is in het voorjaar 2018 opgezet door 20 organisaties. Zij onderschrijven een gezamenlijke ambitie en manier van samenwerken met als doel de energietransitie in Flevoland te versnellen. De FEA richt zich op het ontwikkelen, uitbreiden, inspireren en stimuleren van het netwerk van partners die zich hierbij aangesloten hebben. Het netwerk van de FEA is voornamelijk in digitale vorm bijeengekomen. In 2022 zijn 9 kenniscafés geweest die via de website www.fea.nl kunnen worden teruggekeken. In de tweede helft van 2022 hebben de partners elkaar weer kunnen ontmoeten. Het netwerk is uitgebreid met 10 leden en is daarmee uitgegroeid tot ruim 60 partners.
- Het veldwerk van het seismisch onderzoek in de MRA is in 2021 uitgevoerd. Met de bewerking van hieruit volgende ruwe data is eind 2021 begonnen. Het aantal partijen in de 'Samenwerkingsovereenkomst Versnelling Aardwarmte' in de MRA is uitgebreid met een aantal gemeenten (waaronder Almere) en marktpartijen. In dit kader is eind 2022 is op basis van de bewerkte data uit het seismisch onderzoek een potentie-onderzoek gepresenteerd aan alle gemeenten in Noord-Holland en Flevoland. Ook is in 2022 een handreiking aardwarmte voor gemeenten opgeleverd. We werken samen met de provincies Noord-Holland, Energiebeheer Nederland (EBN) en de andere SOK-partijen aan een routekaart en handreiking voor gemeenten. Met als doel het stimuleren en versnellen van de inzet van warmte uit de diepe ondergrond bij het verwarmen van woningen en andere gebouwen.

Doel (2019-2023)

We wekken meer windenergie op met minder molens die beter zijn ingepast in het landschap en waarbij Flevolandse de gelegenheid krijgen te participeren.

Doelrealisatie

In 2022 zijn windmolens met meer capaciteit geplaatst met een betere inpassing in het landschap. In de projectgebieden is ook gestart met een sanering van oude windmolens. Beide ontwikkelingen zijn conform projectplannen die vóór 2022 goedgekeurd werden. In deze projectplannen zijn afspraken gemaakt over participatie van de omgeving.

Activiteiten 2022

In 2022 hebben we verder gewerkt aan de uitvoering van het Regioplan en Omgevingsverordening voor Windenergie. We hebben doorgewerkt aan de windplanontwikkeling van projectgebied West en we hebben samen met alle andere initiatiefnemers van windparken het onderzoek voortgezet naar het beperken van de hinderbeleving als gevolg van obstakelverlichting. Windpark Zeewolde is geopend en Windplan Blauw en Windkoepel Groen zijn gestart met de bouw en de sanering van windmolens in hun projectgebied. We hebben waar nuttig en nodig bijgedragen aan het draagvlak en de acceptatie van windenergie en hebben juridische procedures begeleid.

Doel (2019-2023)

Op basis van een tussenbalans van ons beleid voor 'Zon op Land' na realisatie van de eerste 500 ha, PS een besluit laten nemen over het al dan niet vrijgeven van de volledige ruimte van 1.000 ha.

Doelrealisatie

Op basis van de aanbevelingen van de tussenbalans van de eerste tranche uit 2021 is het beleid 'Zon op Land' aangepast. Het besluit tot openstelling van de tweede 500 hectare is in werking getreden.

Activiteiten 2022

We werken samen met de gemeenten verder aan de uitvoering van het beleid zon op land. Op basis van de 'Structuurvisie Zon', die in juli 2018 in werking is getreden, was eind 2022 circa 493 hectare van de eerste tranche van 500 hectare Zon op Land in procedure genomen, waarvan 458 hectare was vergund. Op basis van de aanbevelingen van de tussenbalans van de eerste tranche uit 2021 is het beleid aangepast. Het ontwerpbeleid Zon op Land werd op 20 april 2022 door PS vastgesteld. Na het doorlopen van een inspraakronde – is het definitieve beleid 'Zon op Land' op 9 november 2022 door PS vastgesteld. Op 8 december 2022 zijn het beleid Zon op Land en het besluit tot openstelling van de tweede 500 hectare in werking getreden, zodat nu de totale 1000 hectare zon op land is vrijgegeven.

Middelen

5.1 Regionale energiestrategie	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil
Lasten	3.289	3.200	5.020	4.698	322
Baten	-805	-792	-1.962	-2.379	417
Saldo	2.484	2.408	3.058	2.319	739

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Energietransitie	294	538	-244
2. Opgave Duurzame energie	241	231	10
3. Regionale Energie Strategieën	86	86	0
4. Verduurzamen maatschappelijk vastgoed	114	0	114
5. Schadeloosstelling sanering windturbine	-496	0	-496
Overige kleine verschillen	83	0	83
Totaal lasten	322	855	-533
Baten			
4. Verduurzamen maatschappelijk vastgoed	-100	0	-100
5. Schadeloosstelling sanering windturbine	496	0	496
Overige kleine verschillen	21	0	21
Totaal baten	417	0	417

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Energietransitie

Binnen het programma 'Energietransitie' is er op de diverse onderdelen (REIS, Aanpak grootste gasverbruikers, kwartiermaker opgave 'Energie, klimaatplan') een onderbesteding van in totaal € 0,3 mln. Niet alle opdrachten van energie hebben geleid tot uitgaven in 2022, omdat een deel van de opdrachten over het jaar heen zijn getild. Externe factoren hebben ertoe geleid dat opdrachten niet voor het einde van het jaar zijn afgerond. De afronding van deze opdrachten vinden plaats in 2023. Het verschil van € 0,3 mln. wordt toegevoegd aan de reserve 'Duurzame energie' volgens de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020-2023'.

2. Opgave Duurzame energie

De geraamde middelen voor de subsidieregelingen 'Zon voor Asbest' zijn niet geheel uitgenut in 2022. Enkele subsidieaanvragen zijn eind 2022 ontvangen, die aanvragen worden in 2023 afgehandeld. De looptijd van de regeling 'Zon voor Asbest' was tot en met 31 december 2022. Deze middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Duurzame energie' voor het ontwikkelen een nieuw instrument om de groei van zon op dak te blijven stimuleren (Perspectiefnota 2023-2026).

3. Regionale Energie Strategieën

Via de meicirculaire 2022 zijn er aanvullende gelden ontvangen voor de ondersteuning van het opstellen en beleidsmatig verankeren van de Regionale Energie Strategieën (RES) in Flevoland. De kosten voor de uitvoering van onderzoeken en de inhuur van ondersteuning zijn lager dan begroot onder andere door aanbestedingsvoordeel en niet alle verplichtingen hebben geleid tot kosten in 2022. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Duurzame energie'.

4. Verduurzamen maatschappelijk vastgoed

Vanaf 2021 kunnen kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren voor het verduurzamen van hun gebouwen gebruik maken van advies en ondersteuning vanuit het ontzorgingsprogramma binnen de provincie. Hiervoor heeft het ministerie van BZK gelden (specifieke uitkering) ter beschikking gesteld aan de provincies. De onderbesteding op dit budget komt onder andere door aanbestedingsvoordeel en in de oorspronkelijke raming is rekening gehouden met de inzet van vaste medewerkers. Dit is niet mogelijk gebleken. Voor 2023 is voorzien om een vaste medewerker aan te nemen ten behoeve van het ontzorgingsprogramma. Daarnaast wordt in 2023 extra capaciteit ingehuurd om zoveel mogelijk kleine maatschappelijke vastgoedeigenaren te kunnen helpen. Ten slotte is het de verwachting dat BZK rond de zomer de mogelijkheid biedt om het programma met een jaar te verlengen. Hierop is met de inhuur van extra capaciteit al geanticipeerd. Met het aannemen van een vaste medewerker, het inhuren van extra capaciteit en het verlengen van het programma met een jaar is het de verwachting dat alle voor het programma beschikbare middelen worden ingezet.

5. Schadeloosstelling sanering windturbine

De Rechtbank Midden-Nederland heeft in de cassatieprocedure in januari 2023 een vonnis uitgesproken. Conform de uitspraak van de rechtbank dient provincie Flevoland een schadeloosstelling te betalen aan de eigenaar van de onteigende windturbine, daarnaast ook de rente over het bedrag van de schadeloosstelling en een vergoeding voor juridische en deskundige bijstand. De provincie zal de schadeloosstelling betalen uit het saneringsfonds, dat hiervoor is opgericht.

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat inzichten van belang voor de financiële positie, dienen te worden verwerkt in de jaarrekening, ook als deze inzichten zijn verkregen na 31 december, maar vóór het vaststellen van de jaarstukken. Met het vonnis van 25 januari 2023 zijn de financiële gevolgen nog verwerkt in de jaarstukken 2022. Deze mutaties hebben geen effect op het rekeningresultaat.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.1.1 Energietransitie (incl. DE-ON)	4.698	-2.379	2.319
Totaal	4.698	-2.379	2.319

x € 1.000

5.2 Duurzaamheid en circulaire economie

Portefeuillehouder

G. van Gaal

J.N.J. Appelman (tevens circulaire economie)

Doel (2019-2023)

Flevoland staat in 2030 bekend als grondstoffenleverancier voor de nieuwe circulaire economie en een deel van de het provinciale economisch instrumentarium is toegespitst op het stimuleren van de circulaire economie.

Doelrealisatie

Er is een start gemaakt met het aanpassen van het provinciale economisch instrumentarium.

Activiteiten 2022

- We hebben voor het 'Platform Circulair Flevoland' diverse bijeenkomsten georganiseerd. De communicatie (met nieuwe huisstijl) en het netwerk zijn verder versterkt.
- We hebben diverse keteninitiatieven opgezet in de groene grondstofketen (samenwerkingsverband tussen verschillende partijen die bijvoorbeeld werken aan reststromen, verwerking en nieuwe producten).

- We hebben actief ingezet op circulaire bouw- en gebiedsontwikkeling. Met partnerships in PRICE en C-creators hebben we onder andere de provinciale gemeenten ondersteund met het opstellen van beleid.
- De samenwerking met Horizon en de OFGV op het gebied van circulaire economie is gecontinueerd. Horizon heeft uitvoering gegeven aan de opdracht voor Business Development om circulariteit binnen bedrijven in de regio verder aan te jagen. Met de Omgevingsdienst is, ook in IPO-verband, verdere invulling gegeven aan de Bouwstenenvisie om de inzet van vergunningverlening, toezicht en handhaving ten behoeve van de transitie naar een circulaire economie te versterken.
- Er is onderzoek gedaan naar een subsidieregeling voor circulaire initiatieven. De voucher- en subsidieregeling komt in 2023 beschikbaar.
- In IPO-verband is actief gewerkt aan de 'Krachtenkaart Circulaire Economie', onder andere de handreikingen circulair inkopen en aanbesteden, circulair bestendigen van omgevingsvisie en VTH Uitvoeringspraktijk en monitoring CE. Daarnaast is er input geleverd voor het 'Nationaal Plan Circulaire Economie' dat naar verwachting in februari 2023 door Rijksoverheid wordt gepresenteerd.
- In de Metropoolregio Amsterdam is samen met de partners gewerkt aan de uitvoering van de 'MRA Green Deals'.
- In diverse partnerschappen wordt gewerkt aan circulaire skills ontwikkeling voor onder andere het opleiden van studenten.

Doel (2019-2023)

Ons inkoop- en aanbestedingsbeleid is verder verduurzaamd, zodat de CO2-voetafdruk van aan ons te leveren diensten, werken en producten één van de afwegingscriteria is, de belasting van het milieu wordt geminimaliseerd en zodat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden betrokken.

Doelrealisatie

In de uitvoering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid voor onze provinciale organisatie is CO2-reductie, circulair inkopen en duurzaamheid toegepast.

Activiteiten 2022

- We stimuleren bij aanbestedingen, waar mogelijk, de toepassing van hernieuwbare energie, de bio- en circulaire economie.
- Onze aanbestedingen worden zodanig ingericht, dat we verbeteringen bereiken in het gebruik van materialen en energie.

Middelen

5.2 Duurzaamheid en circulaire economie	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	677	867	1.062	888	174
Baten	-41	0	-171	-104	-67
Saldo	636	867	891	783	107

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Lagere lasten Circulaire Economie	105	0	105
Overige kleine verschillen	69	0	69
Totaal lasten	174	0	174
Baten			
Overige kleine verschillen	-67	0	-67
Totaal baten	-67	0	-67

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Lagere lasten 'Circulaire Economie'

In 2022 is er voor 'Circulaire Economie' een onderbesteding geweest door uitstel en herbeoordeling van een aantal Nationaal Groeifonds aanvragen 'Groeiplan Watertechnologie' en 'Toekomstbestendige leefomgeving' en vertraging in project 'Kringloopsluiting van Nutriënten uit Afvalwater en Proceswater'. De beoordelingscommissie heeft de aanvragen beoordeeld en gevraagd de projectaanvragen aan te passen. De projecten worden in Q1/Q2 van 2023 opnieuw voorgelegd ter beoordeling. Naast deze uitgestelde aanvragen was er een onderbesteding van de out of pocket middelen van onze business developer circulair grijs van Horizon.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.2.1 Duurzaamheid & circulaire economie	888	-104	783
Totaal	888	-104	783

x € 1.000

5.3 Milieu: lucht, bodem, geluid

Portefeuillehouder

G. van Gaal

Doel (2019-2023)

De kwaliteit van onze leefomgeving is in Flevoland behouden, zodanig dat gerichte aandacht is besteed aan gezondheid, bodem, water, lucht en geluid.

Doelrealisatie

De duurzame bescherming en benutting van de ondergrond en de kwaliteit van onze leefomgeving is verbeterd op basis van het beleid in de Omgevingsvisie, -programma en -verordening.

Activiteiten 2022

- In IPO verband hebben wij ons voorbereid op de inzet van het Vergunning-, Toezicht- en Handhavingssinstrumentarium voor het onderwerp 'Circulaire Economie'.
- Wij hebben ons voorbereid op de implementatie van de Omgevingswet en staan samen met de OFGV en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) klaar om de wet te implementeren in het VTH-proces.
- Het toezicht en de handhaving op het aspect Stikstof in de Wet natuurbescherming is belegd bij de OFGV.
- Varend ontgassen door de binnenvaart is door provincie Flevoland op de landelijke agenda gezet en er zijn stappen gezet naar een vervroegde beëindiging van de emissies door varend ontgassen.
- De bodemkwaliteitskaart, inclusief de toegevoegde achtergrondwaarden voor PFAS, wordt door alle regio-partijen gebruikt.
- We hebben in verband met het vervallen van de Wet Bodembescherming bij het in werking treden van de Omgevingswet nieuw beleid ontwikkeld voor grondwaterverontreinigingen. Dit beleid is opgenomen in het regionale waterprogramma en in de omgevingsverordening.

- Er is een bodemcommunity ingericht. Met dit overleg 'Polderbreed' bevorderen de provincie en gemeenten samen een duurzaam gebruik van de bodem. In dit overleg is ook de warme overdracht van de bodemtaken in het kader van de Omgevingswet op een constructieve wijze voorbereid.
- Met de gemeenten en de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek is een pilot 'Regionaal Schakelpunt (RSP) Bodem' gedraaid, om aanvullend op de landelijke bodem- en ondergrondkennis, regionaal de kennis te ontsluiten. De pilot is succesvol verlopen. Er is kennis en informatie uitgewisseld en er zijn beleidsvoornemens ontwikkeld. De wens om de pilot een vervolg te geven wordt breed gedragen.
- Voor de 'Warme overdracht bodemtaken' zijn alle locaties in het bodeminformatiesysteem (BIS) beoordeeld op overgangsrecht. In 2021 zijn eerst alle locaties aan het overgangsrecht getoetst. In 2022 is dit aangevuld met de overige situaties die volgens de door het Rijk in het najaar van 2021 uitgebrachte redeneerlijn onder het overgangsrecht vallen. In 2022 zijn de lijsten met locaties die onder de Omgevingswet onder bevoegdheid van gemeenten komen te vallen met de gemeenten besproken en op kaart gezet.
- In provincie Flevoland zijn we goed op schema met het afronden van de spoedlocaties. In Flevoland zijn er nu nog twee spoedlocaties waar de provincie verantwoordelijk is voor de sanering: Lange Nering 69 te Emmeloord en Houtwijk 23 te Dronten. Bij beide gaat het om voormalige chemische wasserijen waar een grondwaterverontreiniging nog aanwezig is. De sanering van Lange Nering 24 te Emmeloord is afgerond.
 - Voor locatie Houtwijk in Dronten is er nog sprake van een doorlopende monitoring; de grondwatermonitoring loopt tot en met 2024.
 - De verontreiniging bij Lange Nering 24 heeft een stabiele eindsituatie bereikt en hiervoor is de eindevaluatie ingediend.
 - In 2021 is het monitoringsplan opgesteld voor de Lange Nering 69 en is de eerste monitoringsronde uitgevoerd. Begin 2022 is het monitoringsnet uitgebreid. De monitoring loop door tot en met 2029.

Middelen

5.3 Milieu: lucht, bodem, geluid	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	5.842	6.454	5.982	5.658	324
Baten	-491	-473	-571	-569	-2
Saldo	5.351	5.982	5.411	5.089	322

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Omgevingsdiensten	235	111	124
Overige kleine verschillen	89	0	89
Totaal lasten	324	111	213
Baten			
Overige kleine verschillen	-2	0	-2
Totaal baten	-2	0	-2

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Omgevingsdiensten

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG) voert de WABO-brede vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken voor de zes Flevolandse BRZO- en/of IPPC categorie 4-bedrijven. Vanwege de onzekerheid van de inwerkingtreding van de Omgevingswet is zoveel mogelijk de begroting van 2021 aangehouden aangevuld met de bouwtaken voor de provincie. Bij de Zomernota 2022 hadden we voor de bouwtaken aanvullende middelen gevraagd. Op basis van de voorlopige afrekening blijkt dat NZKG minder uren heeft besteed en waren de aanvullende middelen niet nodig. De middelen blijven beschikbaar in het ongeoormerkte deel van de 'Brede Bestemmingsreserve'. Voor het verschil tussen de voorlopige afrekening en de betaalde voorschotten is er een vordering opgenomen op NZKG.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.3.1 Milieu en leefomgeving	1.409	-559	850
5.3.2 Omgevingsdiensten	4.249	-10	4.239
Totaal	5.658	-569	5.089

x € 1.000

5.4 Klimaatakkoord

Portefeuillehouder

J.A. Fackeldey

Doel (2019-2023)

Een provinciaal Klimaatplan, waarin we aangeven op welke manier de provincie en haar maatschappelijke partners willen bijdragen aan de doelstellingen van het in 2019 vastgestelde nationale Klimaatakkoord, met inbegrip van activiteiten, menskracht en middelen.

Doelrealisatie

Het proces om te komen tot een provinciaal klimaatplan is gestart, waarbij de Flevolandse uitstoot van broeikasgassen is berekend en waarbij de meningen van Flevolandse over de klimaatopgave in beeld zijn gebracht.

Activiteiten 2022

- Er is een verkenning uitgevoerd naar de Flevolandse uitstoot van broeikasgassen voor de domeinen 'Energieopwek', 'Mobiliteit', 'Industrie', 'Landbouw en landgebruik' en 'Gebouwde omgeving'. In deze verkenning zijn tevens drie scenario's doorgerekend die inzicht geven langs welke weg Flevoland de beoogde doelstelling voor 2050 kan bereiken.
- Er is onderzocht hoe Flevolandse denken over de klimaatopgave en over de rol die hierin van de provincie wordt verwacht.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Voor de realisatie van de doelen van het Klimaatakkoord is de provincie mede afhankelijk van de financieringsstromen van het Rijk.

Middelen

5.4 Klimaatakkoord	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil
Lasten	19	0	28	28	0
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	19	0	28	28	0

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
Overige kleine verschillen	0	0	0

Totaal lasten	0	0	0
Baten			
Overige kleine verschillen	0	0	0
Totaal baten	0	0	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

Geen individuele verschillen < € 0,1 mln., derhalve niet van toepassing.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.4.1 Klimaatakkoord	28	0	28
Totaal	28	0	28

x € 1.000

5.5 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
5.1 Regionale energiestrategie	Lasten	3.289	3.200	5.020	4.698	322
	Baten	-805	-792	-1.962	-2.379	417
	Saldo	2.484	2.408	3.058	2.319	739
5.2 Duurzaamheid & circulaire economie	Lasten	677	867	1.062	888	174
	Baten	-41	0	-171	-104	-67
	Saldo	636	867	891	783	107
5.3 Milieu: lucht, bodem, geluid	Lasten	5.842	6.454	5.982	5.658	324
	Baten	-491	-473	-571	-569	-2
	Saldo	5.351	5.982	5.411	5.089	322
5.4 Klimaat akkoord	Lasten	19	0	28	28	0
	Baten	0	0	0	0	0
	Saldo	19	0	28	28	0
Totaal programma 5	Lasten	9.827	10.521	12.091	11.271	820
	Baten	-1.338	-1.265	-2.704	-3.052	348
	Saldo	8.490	9.257	9.387	8.219	1.168

x € 1.000

6. Mobiliteit

6.0 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste activiteiten beschreven die hebben bijgedragen aan de verbetering van de bereikbaarheid van Flevoland.

Programma Mobiliteit en Ruimte

De 'Mobiliteitsvisie Flevoland' heeft het jaar 2030 als horizon. Innovatieve verkeersoplossingen en duurzaamheid zijn belangrijke thema's. De snelle ontwikkelingen in onze samenleving vragen ook bij verkeer om een flexibele planvorming, maar wel met duidelijke uitgangspunten en doelen. Dit biedt ruimte om in de programmering in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen en kansen. Er is een nieuw 'Programma Mobiliteit en Ruimte' opgesteld en vastgesteld om Flevoland ook in de toekomst bereikbaar te houden.

Waar het gaat om onze provinciale infrastructuur hebben we (de voorbereiding van) een aantal (grote) infrastructuurprojecten uitgevoerd, waarbij we invulling hebben gegeven aan de ambities uit het collegeakkoord. Ondanks corona, is het mogelijk gebleken om veel van onze plannen volgens planning uit te voeren. We hebben een verkenning uitgevoerd naar de verbetering van de ontsluiting van Urk. We hebben onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor realisatie van Rondweg Lelystad Zuid, we hebben een onderzoek gedaan naar knelpunten voor de kortere termijn tot 2030 op kruispunten van de ringen van Almere en we hebben in overleg met de gebiedspartners een plan opgesteld voor het verbeteren van het (snel)fietspadennet. Ten aanzien van de geplande netwerkstudie naar onder andere de snelwegaansluitingen rondom Lelystad is besloten deze uit te stellen naar 2023. We hebben investeringsprojecten uitgevoerd van het 'Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport' (p-MIRT jaarschijf 2022) en de maatregelenlijst 2022-2026. We hebben de bestaande (vaar)wegen en fietspaden kwalitatief op peil gehouden.

(Innovatie) openbaar vervoer

In april 2022 is de aanbesteding van het openbaar vervoer (OV) voor de concessie IJssel-Vecht 2023-2035 afgerond. De concessie start in december 2023 in Flevoland en zal praktisch 100% emissievrij zijn omdat de nieuwe vervoerder de elektrische bussen overneemt vanuit de voorgaande concessie en zelf ook extra elektrische bussen inkoopt.

Ook in 2022 heeft provincie Flevoland zich ingezet voor betere metro- en spoorverbindingen en stationsknooppunten. Zo is de 'Ontwikkelagenda Flevolijn' vastgesteld in het vervoerberaad met de gemeenten. De hubstrategie is geschreven in overleg met betrokken partijen en in 2023 zal deze worden vastgesteld en start de implementatie. In diverse overlegverbanden landelijk (bijvoorbeeld overleggen over de routing van goederenvervoer en de Berlijnlijn) en regionaal (bijvoorbeeld binnen de MRA/SBaB en met de noordelijke provincies) zijn de belangen van Flevoland ingebracht om het OV-aanbod per metro en spoor toekomstvast te maken.

In het eerste kwartaal was het nog verplicht om met een mondkapje in het OV te reizen. Nu de pandemie achter de rug lijkt, maken mensen weer gebruik van het OV. Maar niet op dezelfde manier als in 2019. Het thuiswerken en digitaal vergaderen heeft invloed op ons reisgedrag. Omdat in Flevoland de meeste OV-reizigers scholieren en studenten zijn, is deze invloed kleiner dan in andere concessies in Nederland. Ook in 2022 heeft de provincie financiële steun gekregen van het Rijk (beschikbaarheidsvergoeding OV) om de verliezen als gevolg van lagere reizigers aantallen op te vangen.

Duurzame Mobiliteit

In de Klimaatwet en het Klimaatakkoord zijn en worden ambitieuze doelen gesteld voor het terugdringen van de uitstoot van het broeikasgas CO₂. Ten opzichte van 1990 betreft dit een reductie van 49% in 2030 en 95% in 2050. In haar coalitieakkoord heeft het Rijk de ambitie verder opgevoerd naar een reductie van 55% met een beleidsinzet voor 60% totale reductie in 2030. Voor de sector mobiliteit streeft het Rijk naar een reductie van 26% in 2030. Het belangrijkste deel van de maatregelen uit het Klimaatakkoord moet worden gerealiseerd op nationaal en Europees niveau. Daarop aansluitend wordt ook regionaal en lokaal inzet gevraagd om de doelen van het Klimaatakkoord te halen. Om de regionale uitvoering van het Klimaatakkoord vorm te geven, is met het Rijk afgesproken per regio 'Regionale Mobiliteitsprogramma's' (RMP's) op te zetten. Het regionaal mobiliteitsprogramma is voor zover het Flevoland betreft verwerkt in het ontwerp van het nieuwe 'Programma Mobiliteit en Ruimte'. Hiermee blijft het 'Programma Mobiliteit en Ruimte' het integrale kader.

We hebben voortgebouwd op de activiteiten die al liepen en eerder vastgesteld beleid, zoals deelname aan het programma 'MRA-Elektrisch', de visie duurzaam goederenvervoer, eisen aan de verduurzaming van het busmaterieel bij de aanbesteding van de nieuwe OV-concessie IJssel-Vecht en de aanbesteding van de regiotaxi en diverse activiteiten op het gebied van 'Smart Mobility', verduurzaming eigen infrastructuur en eigen mobiliteit. Voor het wegwerken van ontbrekende schakels in het (snel)fietspadennetwerk is samen met gemeenten, natuurorganisaties en de Fietzersbond een 'Kernnetwerk Fiets Flevoland' opgesteld. Dit Kernnetwerk is onder andere gericht op de aanpak van de fietsknelpunten in het fietsnetwerk. In 2023 en volgende jaren wordt uitvoering gegeven aan het thema 'fiets' als onderdeel van het 'Programma Mobiliteit en Ruimte'.

Maatschappelijk effect

Provincie Flevoland is goed bereikbaar, zowel voor regionaal, inkomend als uitgaand verkeer en via openbaar vervoer. Vlotte en veilige bereikbaarheid draagt bij aan de economie en aan de deelname van Flevolandse aan het maatschappelijke leven.

Effect van ons beleid

De bereikbaarheid van provincie Flevoland (ook via openbaar vervoer) is op een duurzame manier verbeterd, waardoor betere randvoorwaarden zijn ontstaan voor wonen, werken en recreëren.

Indicatoren Flevoland

Indicator	Omschrijving	2019		2020		2021		Streef- cijfer 2022	Rekening 2022	
Openbaar vervoer	Stiptheid: % ritten van de concessie IJsselmond dat voldoet aan stiptheidsnormen <i>Toelichting: De norm van $\geq 85\%$ is vastgelegd in de concessieovereenkomst voor de gehele contractperiode</i> <i>Bron: OV-Oost/MIPOV</i>	91,3%		93%		91,7%		$\geq 85\%$	90,8%	
Doorstroom-tijden provinciale wegen	De norm is een reistijd tijdens de spits die maximaal 1,25 keer de reistijd in de dalperiode is. De reistijden worden gemonitord op de drukste provinciale wegen in Flevoland:									
		OS	AS	OS	AS	OS	AS	<1,25	OS	AS
	• N301 - Nijkerkerweg ri Nijkerk	1,10	1,10	1,01	1,05	0,96	1,04	<1,25	1,05	1,15
	• N301 - Nijkerkerweg ri Almere	1,04	1,06	1,03	1,03	1,01	0,99	<1,25	1,06	1,05
	• N302 - Ganzenweg ri Harderwijk	1,00	1,40	0,97	1,08	0,96	1,26	<1,25	0,92	1,02
	• N302 - Ganzenweg ri Lelystad	1,08	1,03	1,01	0,99	0,97	0,98	<1,25	1,01	0,98
	• N302 - Larserweg ri Harderwijk	1,02	1,05	0,99	1,01	0,97	0,99	<1,25	0,98	1,00
	• N302 - Larserweg ri Lelystad	1,05	1,09	0,91	0,93	1,00	1,04	<1,25	0,98	1,02
	• N305 - Waterlandseweg ri A27	1,02	1,04	1,02	1,05	0,98	1,00	<1,25	1,03	1,09
	• N305 - Waterlandseweg ri	1,02	1,01	0,99	1,01	1,00	1,01	<1,25	1,09	1,06
	• N305 - Gooiseweg ri Dronten	1,02	1,30	1,02	1,09	0,97	1,11	<1,25	1,02	1,01
	• N305 - Gooiseweg ri A27	1,06	0,99	1,01	1,00	0,99	0,98	<1,25	1,01	0,99
	• N307 - Dronten - Roggebotsluis	1,03	1,50	0,98	1,27	0,85	1,18	<1,25	0,97	1,19
	• N307 - Roggebotsluis - Dronten	1,04	1,01	1,02	1,01	0,90	0,87	<1,25	1,04	1,01
	• N702 - Hogering ri A6	1,10	1,03	1,04	1,02	1,03	1,02	<1,25	1,01	0,99
	• N702 - Hogering ri Buitenring	1,02	1,09	1,00	1,06	1,03	1,07	<1,25	1,00	1,06
	• N702 - Buitenring ri A6	0,99	1,00	1,02	1,03	0,95	0,96	<1,25	0,99	1,01
	• N702 - Buitenring ri Binnenring	0,96	0,95	1,01	1,02	0,95	0,96	<1,25	0,97	0,98
	• N703 - Tussenring ri A6	1,05	1,05	1,02	1,02	1,03	1,02	<1,25	1,01	1,01
	• N703 - Tussenring ri N702	1,01	1,04	1,01	1,03	1,01	1,04	<1,25	1,01	1,05

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef- cijfer 2022	Rekening 2022
	<i>Toelichting: OS = Gemiddelde ochtendspits, AS = Gemiddelde avondspits; ri = richting Bron: NDW</i>					
Ernstige verkeers-slachtoffers	Aantal mensen dat door een verkeersongeval op provinciale wegen wordt opgenomen in een ziekenhuis of overlijdt. In dit verband wordt onderscheid gemaakt tussen					
	• Aantal verkeersgewonden (in ziekenhuis opgenomen)	62	56	50	<50	40
	• Aantal verkeersdoden <i>Toelichting: Het relatief lage aantal maakt het lastig een trend waar te nemen Bron: ViaStat</i>	5	4	6	<4	6
Onderhouds-toestand	De provinciale wegen hebben ten minste het door Provinciale Staten vastgestelde onderhoudsniveau B	94%	100%	91%	90%	89,9%
	De provinciale kunstwerken hebben ten minste het door Provinciale Staten vastgestelde onderhoudsniveau B	98%	97%	100%	90%	99%
	De provinciale oeverconstructie heeft ten minste het door Provinciale Staten vastgestelde onderhoudsniveau B <i>Toelichting: in 2019 is een nieuwe vijfjaarlijkse inspectie uitgevoerd. Een gedeelte van de oevers die vijf jaar eerder nog aan niveau B voldeden zijn inmiddels niveau C</i>	94%	79%	86%	85%	85%
Technische beschikbaarheid	De beschikbaarheidsgraad van gerenoveerde bruggen en sluizen <i>Toelichting in 2020 wordt de eerste gerenoveerde brug/sluis opgeleverd. Vanaf 2021 kan de technische beschikbaarheid van gerenoveerde bruggen en sluizen gemeten worden.</i>	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	98%	96,4%
	De beschikbaarheidsgraad van verkeerslichten	n.v.t.	99,3%	98,5%	98%	99,2%
	De provinciale wegen zijn bij gladheid preventief gestrooid binnen de normtijden van het CROW <i>Bron: Provincie Flevoland</i>	100%	100%	100%	98%	99%

Toelichting:

Oeverconstructies

Met de oeverconstructies voldoen we aan de ambities uit de programmabegroting. Voor de oeverconstructies staat voor 2022 een lager ambitieniveau in de programmabegroting dan in de SUP 2.0, omdat we bezig zijn met een inhaalslag. Daarnaast hebben we te maken een ontoereikend budget, waardoor andere keuzes gemaakt moeten worden. Dit is medegedeeld aan PS middels een mededeling over de voortgang (mededeling 'Voortgang Meerjarenprogramma Oeveronderhoud Flevoland'). De meest druk bevaren vaarwegen worden als eerste opgeknapt. Door middel van een wekelijkse schouw houden we in de gaten dat er geen onveilige situaties op het water ontstaan. Voor de overige trajecten zal de komende periode bekeken worden hoe de materiaalkosten zich verder ontwikkelen en hoe het vervolg van het programma het beste kan worden ingestoken. De norm van 90% verwachten we komende jaren als gevolg van bovenstaand nog niet te bereiken.

Programma GOBS (Beschikbaarheid bruggen en sluisen)

Voor de gerenoveerde objecten voldoen we nog niet aan de gestelde normen (96,4% versus 98%). We zien wel verbeteringen ten aanzien van de beschikbaarheidsgraad, zo was de gerapporteerde beschikbaarheidsgraad medio 2022 nog 95,4%. Om het percentage duiding te geven, het betreft zo'n 190 uur aan storingstijd over de verschillende objecten, over een totaal van zo'n 5260 bedieningsuren in 2022.

Voor bovenstaande is volgende verklaring.

- Het nieuwe besturingssysteem is geavanceerd en voldoet aan de laatste stand van de techniek ten aanzien van machineveiligheid. Het veiliger maken van machinebewegingen heeft tot gevolg dat tijdens het openen en sluiten van een brug en het schutten van een sluis op veel aspecten wordt gemonitord of het proces veilig verloopt. Hiermee is de kans groter geworden dat er een keer een afwijking wordt geconstateerd en het systeem automatisch wordt gestopt, dit voor het waarborgen van de veiligheid.
- Kinderziekten welke gebruikelijk optreden na de oplevering van een omgebouwde brug of sluis, veroorzaakt door afstellingen sensoren en aandrijvingen. Deze blijken soms te gevoelig afgesteld te staan waardoor storingen ontstaan, instellingen van sensoren en aandrijvingen moeten dan worden gewijzigd. Het oplossen van deze storingen valt overigens binnen de garantie vanuit de aannemer.

Beleidsindicatoren BBV

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef-cijfer 2022	Rekening 2022
Waardering openbaar vervoer	Klantenwaardering concessie IJsselmond	7,7	7,7*	7,7	7,8	7,7
	7Klantenwaardering concessie Lelystad*	7,8	n.b.**	8,1	7,5	7,8
	Bron: CROW-KPVV Toelichting: het streefcijfer voor de concessie IJsselmond gaat uit van het landelijk gemiddelde (LG). In 2020 was het landelijk gemiddelde 7,8. In de concessie Lelystad staat een 7,5 als doelstelling.					

* Vanaf september 2021 is provincie Flevoland de concessieverlener voor de concessie Lelystad.

** In 2020 zijn er minder metingen uitgevoerd vanwege de coronapandemie.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
6. Mobiliteit	6.1 Openbaar vervoer	Onderzoeken van verbeteringen in toekomstig openbaar vervoer
		Nachttreindienst realiseren
		Bereikbaarheid Nationaal Park Nieuwe Land
		Kleine kernen blijven bereikbaar door slim maatwerk OV

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
	6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	Reizigers kunnen snel, betrouwbaar en veilig reizen en kunnen kiezen tussen vervoermiddelen
		Oplossen van knelpunten buiten Flevoland die van invloed zijn op de bereikbaarheid van Flevoland
		Stimuleren Smart Mobility
		Regionale mobiliteitsprogramma Flevoland integreren in het omgevingsprogramma
	6.3 Infrastructuur	De bereikbaarheid van Flevoland is verbeterd t.b.v. het goed kunnen functioneren van onze samenleving
		De kwaliteit van onze wegen is op peil en we hebben maatregelen getroffen die de (sociale)verkeersveiligheid verbeteren

Verbonden partij(en)

Door de 15 leden, waaronder provincie Flevoland, is de rechtspersoon Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A. te Utrecht opgericht. De coöperatie heeft als doel het faciliteren en ondersteunen van de leden bij collectieve vraagstukken op het gebied van de exploitatie, infrastructuur en services voor reizigers, zoals informatievoorziening over het openbaar vervoer en andere vormen van collectief of individueel vervoer. Uiteindelijk doel is te komen tot een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt vervoer voor de reiziger.

6.1 Openbaar vervoer

Portefeuillehouder

J. de Reus

Doel (2019-2023)

De mogelijkheden voor realisatie van snelle (rail)verbindingen tussen Flevoland en de andere delen van het land zijn onderzocht.

Doelrealisatie

In 2022 is onderzoek gedaan naar en/of bijgedragen aan onderzoek naar de realisatie of verbetering van openbaar-vervoerverbindingen met de omliggende regio's. De aanbesteding IJssel-Vecht 2023-2035 heeft ook een aantal concrete verbeteringen opgeleverd voor het buslijnnet. Zo komt er met ingang van december 2023 een directe busverbinding tussen Urk en Lelystad en een snellere busverbinding tussen Urk en Kampen. Het OV-aanbod tussen Harderwijk-Zeewolde-Almere zal overdag en in de avonduren op werkdagen substantieel toenemen.

Activiteiten 2022

- De aanbesteding IJssel-Vecht 2023-2035 is succesvol afgerond. De implementatie is voortvarend opgepakt en in december 2022 is vervoerder EBS al gaan rijden in Overijssel en Gelderland.
- In samenwerking met de MRA-partners, provincie Utrecht en een aantal gemeenten langs de Gooilijn (spoorverbinding Amsterdam Centraal – Amersfoort Centraal) is onderzocht of er op korte termijn meer treinen over deze lijn kunnen rijden, bijvoorbeeld meer treinen tussen Almere en Utrecht. Dit blijkt op korte termijn niet te kunnen. De Gooilijn 'zit vol'. Binnen de bestaande infrastructuur zijn meer treinen tussen Almere en Utrecht alleen mogelijk als er minder goederentreinen via Weesp-Hilversum rijden en de capaciteit op de Flevolijn anders verdeeld wordt. Iets wat bijvoorbeeld met het aanleggen van de IJmeerlijn kan worden gerealiseerd. Dat laatste is nodig omdat niet alleen de Gooilijn maar ook de Hollandse Brug een knelpunt is.
- Provincie Flevoland heeft meegewerkt aan een bereikbaarheidsvisie Regio Zwolle waarin ook het openbaar vervoer is betrokken.
- Provincie Flevoland heeft inbreng geleverd voor een aantal landelijke OAO-notities (OAO = Opgave-Afbakening-Omgeving): herroteringen Berlijnlijn (een optie is om deze lijn via Flevoland te laten rijden) en

Goederen Noord-Oost-Europa (een andere route voor het goederenvervoer is nodig om de groei van het reizigersvervoer te kunnen faciliteren).

- Provincie Flevoland is betrokken geweest bij het Deltaplan Noord-Nederland en de totstandkoming van de afspraken met het Rijk dat in 2023 en 2024 een MIRT-onderzoek zal plaatsvinden.
- Dankzij de extra rijksbijdragen (Beschikbaarheidsvergoeding OV 2022) en de door PS geormerkte middelen was het niet nodig om het OV-aanbod in 2022 af te schalen, hoewel de reizigersaantallen en reizigersopbrengsten nog achterbleven ten opzichte van 2019. Het herstel van de reizigersaantallen loopt richting de 90% en de opbrengsten rond de 85%.

Doel (2019-2023)

De nachtelijke bereikbaarheid van zowel Schiphol als Amsterdam Lelystad Airport is verbeterd.

Doelrealisatie

De bereikbaarheid is gelijk gebleven.

Activiteiten 2022

Voor dit project zijn in 2022 geen activiteiten uitgevoerd omdat over de datum van de openstelling van Amsterdam Lelystad Airport nog geen besluit is genomen. Een andere reden is dat de aanbesteding IJssel-Vecht 2023-2035 en de start van de implementatie van deze concessie, het in stand houden van het OV gedurende de coronapandemie en een aantal andere OV-dossiers (onder andere de aanbesteding Hoofdrailnetconcessie en de aankondiging van het proefbedrijf ERTMS) veel ambtelijke capaciteit heeft gevraagd.

Doel (2019-2023)

De bereikbaarheid van Nationaal Park Nieuw Land is verbeterd.

Doelrealisatie

De bereikbaarheid van Nationaal Park Nieuw Land per openbaar vervoer is in 2022 gelijk gebleven.

Activiteiten 2022

- In 2022 is in opdracht van provincie Flevoland een Quick Scan uitgevoerd naar de kansrijkheid van een nieuw station Lelystad Zuid, enerzijds om de OV-bereikbaarheid van de uitbreiding van woningen in de wijk Warande te faciliteren en anderzijds om de OV-bereikbaarheid van het Nationaal Park te verbeteren. Als vervolg hierop is in het BO Mirt afgesproken om een onderzoek uit te voeren in 2023 naar de gewenste multimodale ontsluiting van de woonwijk Warande getoet op de woningbouwopgave.
- Het onderzoek naar de mogelijkheid van het concept 'Buitenpoort' voor de stations Almere Oostvaarders en Lelystad is vertraagd en zal in 2023 worden uitgevoerd.

Doel (2019-2023)

De bereikbaarheid van de kleine kernen is door slim maatwerk-OV op peil gehouden.

Doelrealisatie

De OV-bereikbaarheid van kernen en steden is gerealiseerd door op (nagenoeg) alle lijnen vervoer te blijven aanbieden ondanks de dalende reizigersaantallen tijdens en na de coronapandemie.

Activiteiten 2022

Er is een breed en verdiepend marktonderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan vraaggericht vervoer in de gemeente Noordoostpolder. De resultaten geven aan dat deze behoefte aanwezig is en dat er ook bereidheid is om hiervoor te betalen. Dit is aanleiding geweest om voor de voorbereiding van het uitvoeren van een pilot in de gemeente Noordoostpolder ook provinciale middelen te gaan reserveren als onderdeel van het nieuwe vastgestelde beleidskader voor Smart Mobility ('Fundament Smart Mobility Flevoland 2021 – 2025'). De gemeente Noordoostpolder was voornemens om volop te participeren in de MaaS-pilot. Na de gemeenteraadsverkiezingen heeft een nieuw college andere prioriteiten benoemd en hiervoor de beschikbare middelen geraamd. Als gevolg hiervan wordt momenteel onderzocht welke mogelijkheden resteren om in het landelijk gebied van Flevoland een MaaS-pilot te organiseren.

Middelen

6.1 Openbaar vervoer	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil
Lasten	35.232	37.948	37.070	36.539	531
Baten	-7.554	-8.294	-8.020	-8.050	30
Saldo	27.677	29.654	29.050	28.490	561

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Afwikkelingsverschillen	544	544	0
Overige kleine verschillen	-13	-13	0
Totaal lasten	531	531	0
Baten			
Overige kleine verschillen	30	30	0
Totaal baten	30	30	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Afwikkelingsverschillen

Het budgettair voordeel is voornamelijk gevormd doordat in 2022 vaststelling van de exploitatiesubsidie aan OV Regio IJsselmond over 2021 heeft plaatsgevonden. Hierbij betrokken is de in het kader van de ministeriële regeling Beschikbaarheidsvergoeding 2021 toe te passen berekeningssystematiek voor de reizigersopbrengsten, welke met terugwerkende kracht is toegepast. De afrekening heeft geleid tot een € 0,58 mln. lagere dan in eerdere jaren in de provinciale jaarrekening verantwoorde last. Het budgettair voordeel is voor een bedrag van € 0,54 mln. gestort in de bestemmingsreserve 'Mobiliteit'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.1.1 Openbaar vervoer	36.539	-8.050	28.490
Totaal	36.539	-8.050	28.490

x € 1.000

6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit

Portefeuillehouder

J. de Reus

Doel (2019-2023)

Reizigers kunnen snel, betrouwbaar en veilig reizen en kunnen kiezen tussen vervoermiddelen.

Doelrealisatie

We zijn gestart met het aanpakken van de urgente knelpunten die staan in het p-MIRT (2021 - 2024).

Activiteiten 2022

- We hebben het 'Programma Mobiliteit en Ruimte' geactualiseerd en als bijlage gevoegd bij de programmabegroting ter vaststelling.

- We hebben een nieuw 'Programma Mobiliteit en Ruimte' vastgesteld.

Doel (2019-2023)

Knelpunten buiten Flevoland, die van invloed zijn op de bereikbaarheid van Flevoland, zijn opgelost of er zijn voorbereidingen getroffen voor het oplossen ervan.

Doelrealisatie

Het doel is (grotendeels) behaald. Aangezien er vaak sprake is van afhankelijkheid van en draagvlak bij andere gebiedspartners en van de Rijksoverheid is het een zaak van de lange adem.

Activiteiten 2022

- In 2022 zijn er in het kader van het MIRT onderzoek Amsterdam Bay Area aanvullende onderzoeken gedaan ten aanzien van mobiliteit. Een verdiepend wegnelpuntenonderzoek en een quick scan OV ontsluiting Almere Pampus. Tevens is er een toekomstvast investeringspakket opgesteld waarvan een deel is gehonoreerd in het BO-MIRT 2022.
- Het Rijk heeft ten aanzien van de verbreding van de A27 tussen aansluiting Zeewolde en knooppunt Eemnes aangegeven in 2022 eerst een actualisatie van de kostenraming te willen doen alvorens te kunnen starten met de MIRT verkenning. Deze verkenning is in 2022 uitgevoerd en hieruit is gebleken dat de kostenraming moest worden bijgesteld naar € 190 mln. In het BO MIRT is afgesproken dat in 2023 nog niet kan worden gestart met de verkenning maar dat de situatie wordt gemonitord.
- Bij het Rijk en andere gebiedspartners hebben wij aangedrongen op besluitvorming die voor de bereikbaarheid van Flevoland essentieel is:
 - de verbreding van de N50 tussen Kampen-Zuid en Hattemberbroek op basis van een kostenraming die door de regio is opgesteld (naast de verbreding van het traject Kampen – Kampen Zuid waarover al afspraken met het Rijk zijn gemaakt);
 - de verbreding van de sluis, bruggen en vaargeulen bij Kornwerderzand.
- De doorstroming op de N301 tussen de Spiekweg en A28 is gemonitord en er zijn nog geen tekenen die wijzen op uitvoering van maatregelen op korte termijn. De ombouw van het kruispunt Spiekweg-Nijkerkerweg naar verkeerslichten is in 2022 wel grotendeels voorbereid. De eventuele komst van een kazerne kan een nieuw impuls zijn voor de discussie over maatregelen op de N301 naar de A28.
- We nemen deel aan het rijksregioprogramma 'Samen Bouwen aan Bereikbaarheid'.

Doel (2019-2023)

Bereikbaarheid in Flevoland is verbeterd door de inzet van smart mobility.

Doelrealisatie

De bereikbaarheid in provincie Flevoland is door de inzet van Smart Mobility deels verbeterd.

Activiteiten 2022

- We hebben het beleid voor 'Smart Mobility' vernieuwd en randvoorwaardelijk gemaakt binnen het nieuwe 'Programma Mobiliteit en Ruimte' aan alle inspanningen teneinde de mobiliteitstransitie te versnellen en Flevoland qua bereikbaarheid toekomstbestendig te maken.
- De twee - door een onafhankelijke beoordelingscommissie - geselecteerde consortia (Tripservice en Sweco) hebben succesvol hun producenten/diensten kunnen testen en doorontwikkelen tijdens de Walibi Fright Nights en nog een evenement naar keuze. Eind 2022 is de innovatiecompetitie afgelopen, de oplevering en resultaten van de ontwikkelde producten/diensten zal in het eerste kwartaal van 2023 gaan plaatsvinden. Dit zal onder andere input kunnen vormen voor de vraag op welke wijze, provincie Flevoland in de toekomst verdere invulling kan geven aan verkeers- en mobiliteitsmanagement.

Doel (2019-2023)

De mobiliteit is verduurzaamd als bijdrage aan het Klimaatakkoord volgens de principes van haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar (rijksopdracht).

Doelrealisatie

Verduurzaming van mobiliteit is een proces van lange adem, dat samenwerking vraagt met een groot aantal externe partners. Via het 'Programma mobiliteit en Ruimte' en het regionaal mobiliteitsprogramma wordt hier invulling aan gegeven.

Activiteiten 2022

- In 2021 hebben we samen met regionale partners een eerste regionaal mobiliteitsprogramma opgesteld, waarin we hebben uitgewerkt hoe we, ter uitvoering van het Klimaatakkoord, met alle regionale partijen samen invulling geven aan de verandering en verduurzaming van de mobiliteit. De hoofdlijnen hebben we geïntegreerd in het nieuwe 'Programma Mobiliteit en Ruimte'.
- In het verlengde van het regionaal mobiliteitsprogramma hebben we in diverse overleggen en kennissessies met gemeenten gesproken over mogelijke concrete maatregelen ter verduurzaming van mobiliteit. Daarnaast hebben we bijgedragen aan het ontwikkelen van een landelijke monitorings- en prognose-instrument en hebben we binnen het rijks-MRA programma 'Samen Bouwen aan Bereikbaarheid' bijgedragen aan het stimuleren van duurzame mobiliteit door werkgevers. Daarnaast hebben we met de MRA-partners gewerkt aan een 'Regionale Uitvoeringsagenda Stadslogistiek', ter voorbereiding op de verduurzaming van logistiek en (mogelijke) invoering van zero-emissiezones voor stadslogistiek. Deze wordt in 2023 afgerond.
- In 2022 is de aanleg van de laadinfra (deel waarvoor de provincie verantwoordelijk is) voor de concessie Airport Express afgerond. De bussen rijden nog niet omdat de Airport formeel nog niet open is. Voor de concessie IJssel-Vecht geldt dat de concessiehouder (vervoerder EBS) bezig is om de laadinfra aan te leggen. De planning dat dit eind 2023 gereed en operationeel is. Er is geen verantwoordelijkheid (meer) bij de provincie voor de realisatie van de laadinfra, dit ligt volledig bij de vervoerder. Vanuit de provincie worden wel subsidies verstrekt aan de vervoerder om tegemoet te komen aan de investeringskosten.
- Binnen het project 'MRA-Elektrisch' werken we met onder andere Noord-Holland, Utrecht en de Flevolandse gemeenten samen om elektrisch vervoer te stimuleren en een netwerk van publieke oplaadpunten te realiseren. Afgelopen jaar (2022) zijn vanuit het project 'MRA-Elektrisch' bijna 200 publieke laadpalen geplaatst in provincie Flevoland. Eind 2022 stonden nog eens circa 240 laadpalen in proces om geplaatst te worden. Door een groot tekort aan materiaal (onder andere elektronica en staal) en een tekort aan personeel bij de netwerkbeheerder (Liander) is een achterstand opgelopen bij het plaatsen van deze laadpalen. Naar verwachting zal deze achterstand de komende jaren worden weggewerkt en gaan we het voor Flevoland benodigde aantal van circa 5000 laadpunten (is 2500 laadpalen) in 2030 realiseren. Het grootste deel is geplaatst in de gemeente Almere, gevolgd door de gemeente Lelystad. Ook bij de kleinere gemeenten worden steeds meer laadpalen geplaatst. Alle Flevolandse gemeenten zijn ondertussen aangesloten bij de MRA-E. In totaal zijn alleen al vanuit de MRA-E ondertussen bijna 1000 publieke laadpalen in Flevoland in bedrijf gesteld.
- Voor het wegwerken van ontbrekende schakels zijn de knelpunten in het (snel)fietspadennetwerk samen met gemeenten, natuurorganisaties en de Fietzersbond vastgesteld en zijn onderdeel van het 'Programma Mobiliteit en Ruimte 2022-2030', thema 'fiets'. De aanpak van de provinciale fietsknelpunten zijn opgenomen in het 'Meerjarenprogramma Beheer en Vervanging Infrastructuur' (MBVI) voor de komende jaren. De verkenning van de snelfietsroute Almere-Lelystad is afgerond, waarbij de aanleg van het snelfietspad is gepland in 2024 en gereed in 2025. Het één en ander is afhankelijk van de nog te doorlopen ruimtelijke procedures.
- In onze aanbestedingen hebben we standaard als eis opgenomen dat de CO₂-uitstoot als gevolg van brandstofverbruik met 50% gereduceerd wordt. Dit door gebruik te maken van biobrandstoffen en/of elektrisch materieel.
- In onze aanbestedingen maken we gebruik van de milieu kosten indicator (MKI). De MKI waarde van asfalt- en betonmengsels nemen we op als kwaliteitscriterium. Zo worden aannemers fictief beloond voor het inschrijven met duurzamere mengsels. Hiermee wordt ingezet op een lagere CO₂ uitstoot en een hogere mate van circulariteit.
- In 2022 hebben we binnen het project 'Bremerbergweg' een pilot uitgevoerd met een ander type wegmarkering, die minder impact heeft op het milieu ten opzichte van reguliere wegmarkering.
- Op het moment van een aanbesteding werken we verder aan het volledig emissievrij maken van ons eigen wagenpark. Bij vervanging kiezen we steeds de optie met de minste CO₂-uitstoot die voldoet aan alle gestelde voorwaarden.

Middelen

6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	2.146	4.017	2.820	1.900	920
Baten	-341	0	-300	-300	0
Saldo	1.805	4.017	2.520	1.600	920

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Verkeersveiligheid	750	750	0
Overige kleine verschillen	170	170	0
Totaal lasten	920	920	0
Baten			
Overige kleine verschillen	0	0	0
Totaal baten	0	0	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Verkeersveiligheid

Het budgettair voordeel is ontstaan doordat de activiteiten op het N50-tracé Kampen-Kampen Zuid (waarvoor tussen het Rijk, provincie Overijssel en provincie Flevoland een bestuursovereenkomst is gesloten, waarin Flevoland cofinanciering heeft toegezegd van € 0,75 mln.) in 2022 nog niet zijn gestart. Zodra de aanpassingen worden gerealiseerd zullen de met de bijdrage samenhangende lasten naar rato worden verantwoord. Tot die tijd blijven de hiervoor beschikbare dekkingsmiddelen beschikbaar binnen de bestemmingsreserve 'Mobiliteit', oormerk 'Bijdrage N50'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.2.1 Mobiliteit en verkeer	1.900	-300	1.600
Totaal	1.900	-300	1.600

x € 1.000

6.3 Infrastructuur

Portefeuillehouder

J. de Reus

Doel (2019-2023)

De bereikbaarheid van Flevoland is verbeterd t.b.v. het goed kunnen functioneren van onze samenleving.

Doelrealisatie

Oplossingen van de knelpunten in de bereikbaarheid van provincie Flevoland zijn voorbereid.

Activiteiten 2022

- 'Hogering': Het werk is nagenoeg afgerond en in gebruik genomen. Later worden de restpunten en het administratieve proces afgerond.

- 'Ombouw Ganzenweg- Knardijk': Buiten is het fysieke werk afgerond. De afronding van het administratieve proces volgt later.
- Project 'N307 Roggebot-Kampen': Het werk is volop in uitvoering. Zo is de nieuwe brug ingehangen, zijn de laatste liggers geplaatst en is een groot deel van de wegen gerealiseerd.
- 'Laan van Nieuw Land' en 'Verlengde Westerdreef': De planvoorbereiding en de planologische inpassing van de projecten is verder vormgegeven. Dit vindt plaats in samenwerking met de gemeente Lelystad.
- 'Ontsluitingsweg Urk': Er zijn nieuwe stappen gezet op weg naar de realisatie van de ontsluitingsweg. De bestuursovereenkomst is door alle partijen ondertekend en de planvoorbereiding is opgestart. Zowel ambtelijk als bestuurlijk zijn de gemeenten Urk en Noordoostpolder goed aangehaakt.
- Er is een onderzoek gedaan naar de doorstroming op kruispunten van de ringen van Almere met als tijdshorizon 2030.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

In de paragraaf 'Weerstandvermogen en risicobeheersing' is aandacht voor de (financiële) risico's die we lopen op enkele infrastructurele projecten en de daarbij behorende beheersmaatregelen.

Doel (2019-2023)

De kwaliteit van onze wegen is op peil en we hebben maatregelen getroffen die de (sociale) verkeersveiligheid verbeteren.

Doelrealisatie

We hebben de kwaliteit van onze wegen op peil gehouden volgens de vastgestelde kwaliteitsniveaus.

Activiteiten 2022

- De jaarschijf 2022 uit van het 'Meerjarenprogramma Beheer en Vervanging Infrastructuur' (MBVI) is uitgevoerd. Zo is er groot onderhoud, dan wel reconstructies, uitgevoerd op verschillende wegen en fietspaden. Zijn bomen langs diverse wegen vervangen als gevolg van de essentakziekte. Daarnaast hebben we langs de Urkervaart en de Lage Vaart langs een tracé de oeverbeschoeiing vervangen. Dit waren risicolocaties vanuit het oeverprogramma.
- Van de 27 (in 2022) geprogrammeerde regioprojecten zijn uiteindelijk 4 projecten doorgeschoven naar 2023. Vertragingen hebben in deze verschillende redenen, hierover is gecommuniceerd in de '2e VGR Regioprojecten'.
 1. Langere duur werkzaamheden nutsbedrijven;
 2. Capaciteitsproblemen projectleiders;
 3. Planten van bomen in plantseizoen;
 4. Technische complexiteit.
- In het Programma 'Groot Onderhoud Bruggen en Sluizen' zijn in 2022 de Noordersluis, Voorstersluis en Sluis de Blauwe Dromer afgeleverd en vervroegd in gebruik genomen. Er zijn twee bedientafels omgebouwd, in totaal zijn nu vijf van de acht bedientafels op het nieuwe systeem aangesloten. De steigers, remming- en geleidewerken bij de Noordersluis zijn grotendeels vervangen. In de hele Flevopolder is het marifoontkanaal gewijzigd naar één kanaal.
- Binnen onze niet-jaarlijks onderhoudsprojecten voeren we standaard verkeersveiligheidsmaatregelen door, zoals het aanbrengen van kantstrookverruwing en glasbollen. Ook zorgen we voor draagkrachtige of vergevingsgezinde bermen, om zo bestuurders die van de weg raken de mogelijkheid te bieden op een veilige wijze terug te keren naar de rijbaan. Het kruispunt Bremerbergweg/Alikruikweg is voorzien van een kruispuntplateau, markering en zwart/gele zuiltjes, om de zichtbaarheid en herkenbaarheid van het kruispunt te vergroten. Bij de Oostvaardersdijk ter hoogte van het gemaal Blocq Van Kuffeler is in samenspraak met onder andere bewoners gekozen om de veiligheid te verbeteren door fietsoversteken duidelijker te accentueren met bebording, middengeleiders en markering, en een ontbrekend stuk voetpad aan te leggen.
- Het MBVI 2023 en de Maatregelenlijst voor de periode 2023-2027 zijn opgesteld. Het MBVI 2023 is vastgesteld in de besluitvorming rondom de Programmabegroting 2023.
- We starten samen met de regionale partners het uitvoeringsprogramma in het kader van het 'Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV)'.
- We legaliseren de beheerstroken langs de wegen.
- We implementeren de wettelijk noodzakelijke maatregelen ten behoeve van de cybersecurity van de beweegbare bruggen en sluizen.

- We hebben met de regionale partners in 2021 risicoanalyses uitgevoerd en afgerond. Deze zullen de basis zijn voor het 'Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid'. Met de minister is afgesproken dat de decentrale overheden eind 2023 hun uitvoeringsprogramma gereed hebben.

Middelen

6.3 Infrastructuur	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil
Lasten	22.174	26.455	25.844	25.305	539
Baten	-1.771	-474	-474	-705	231
Saldo	20.403	25.981	25.369	24.600	769

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Gladheidsbestrijdingen	-153	0	-153
2. Jaarlijks onderhoud wegen	690	0	690
3. Kapitaallasten	-108	-108	0
Overige kleine verschillen	110	52	58
Totaal lasten	539	-56	595
Baten			
1. Gladheidsbestrijding	118	0	118
2. Jaarlijks onderhoud wegen	113	0	113
Totaal baten	231	0	231

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Gladheidsbestrijdingen

De gladheidsbestrijding heeft een overschrijding van € 0,15 mln. Dit is grotendeels het gevolg van de prijsstijging van zout en areaalgroei. In het seizoen 2022/2023 was er sprake van 15 strooibeurten. Provincie Flevoland strooit ook voor derden (gemeenten en collega provincies). De kosten hiervoor worden doorberekend. In het budget staat hier geen bedrag voor begroot, omdat niet goed te voorspellen is hoeveel strooibeurten er zullen worden verricht.

2. Jaarlijks onderhoud - lasten

Aan de lastenkant is sprake van een onderschrijding van afgerond € 0,7 mln. De belangrijkste oorzaken zijn (x € 1 mln.):

A. Groenvoorziening	€ -0,41
B. Droogteschade	€ -0,06
C. Dienstauto's	€ -0,13
D. Indexering	€ -0,09
E. Overige lasten	€ -0,04

Totaal onderschrijding € -0,73

De bovenstaande opstelling laat zien dat er onderschrijding is van de lasten van jaarlijks onderhoud van € 0,73 mln. Hierbij wordt opgemerkt dat bij de Zomernota 2022 er een extra budget van € 0,43 mln. is toegekend voor de dekking van extreme prijsstijgingen bij jaarlijkse onderhoudsuitgaven. Zonder dit extra budget zou de onderschrijding uitgekomen zijn op € 0,3 mln.

Hieronder is een toelichting uiteengezet op de onderschrijding:

A. Groenvoorziening: De grootste onderschrijding binnen het jaarlijks onderhoud heeft betrekking op groenvoorziening. De onderschrijding voor groenvoorziening van € 0,41 mln., met name met betrekking op beplanting, heeft voornamelijk als hoofdoorzaak dat de aannemers door middel van personeelstekorten de werkzaamheden niet volledig hebben kunnen uitvoeren. Een groot gedeelte van deze achterstand zal worden uitgevoerd in 2023.

B. Droogteschade: In 2022 is er afzonderlijk budget toegekend voor de aanpak van droogteschade door PS. Het deel hiervan wat betrekking had op JO bedroeg € 0,06 mln. In 2022 zijn er geen uitgaven geweest op dit onderdeel aangezien pas vanaf toekenning door PS het werk ingepland en voorbereid kan worden. Dit bedrag zal het komende jaar worden uitgegeven en daarom zal dit budget nog nodig zijn in 2023. Het bedrag zal als doorgeschoven activiteit worden bestempeld zodat dit bestemd blijft voor de aanpak van droogteschade.

C. Dienstauto's: De onderschrijding van de dienstauto's is het gevolg van elektrificeren van het wagenpark (twaalf auto's). Deze investering in duurzaamheid heeft geleid tot een onderschrijding van € 0,13 mln. als gevolg van besparing op fossiele brandstoffen.

D. Indexering: Bij de Zomernota in 2022 is voor jaarlijks onderhoud een bedrag toegekend van € 0,43 mln. voor extreme prijsstijgingen, met name als gevolg van de oorlog in de Oekraïne. De werkelijke indexatie in 2022 kwam uit op € 0,34 mln., hetgeen € 0,09 mln. lager was dan het toegekende budget van € 0,43 mln.

E. Overige lasten: De onderschrijding van de overige lasten bedraagt per saldo € 0,04 mln.

2. Jaarlijks onderhoud - baten

Aan de batenkant is sprake van een overschrijding van € 0,11 mln. De belangrijkste oorzaak is gelegen in schade-uitkeringen. De schade-uitkeringen zijn afhankelijk van gehonoreerde schadeclaims. Dit bedrag valt niet goed te voorspellen. In sommige gevallen is ook het schadejaar en het uitkeringsjaar niet gelijk aan elkaar.

3. Kapitaallasten

Op basis van de jaarstukken 2022 heeft een herberekening plaatsgevonden van de kapitaallasten van investeringen in Infrastructuur, die er toe leidt dat deze in 2022 € 0,11 mln. hoger uitvallen dan verwacht werd bij de begroting 2022. De hogere lasten van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen komen volgens de gebruikelijke werkwijze ten laste van de reserve 'Activering Vervangingsinvesteringen'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.3.1 Investering provinciale infrastructuur	4.325	0	4.325
6.3.2 Instandhouding en realisatie provinciale infrastructuur	20.980	-705	20.275
Totaal	25.305	-705	24.600

x € 1.000

6.4 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
6.1 Openbaar vervoer	Lasten	35.232	37.948	37.070	36.539	531
	Baten	-7.554	-8.294	-8.020	-8.050	30
	Saldo	27.677	29.654	29.050	28.490	561
6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	Lasten	2.146	4.017	2.820	1.900	920
	Baten	-341	0	-300	-300	0
	Saldo	1.805	4.017	2.520	1.600	920
6.3 Infrastructuur	Lasten	22.174	26.455	25.844	25.305	539
	Baten	-1.771	-474	-474	-705	231
	Saldo	20.403	25.981	25.369	24.600	769
Totaal programma 6	Lasten	59.552	68.421	65.733	63.744	1.989
	Baten	-9.666	-8.768	-8.794	-9.055	261
	Saldo	49.885	59.652	56.939	54.689	2.250

x € 1.000

7. Vernieuwend Bestuur

7.0 Inleiding

Algemeen

Voor de kwaliteit van het openbaar bestuur is het vertrouwen van de samenleving in de overheid cruciaal. Daarom heeft de provincie zich ingezet om veel aandacht te besteden aan de relatie met de samenleving, met partners, met inwoners. We hebben ons ingezet om de betrokkenheid van Flevolandse bij de ontwikkeling van ons gebied te vergroten. Soms is dat gelukt, soms had dit beter gekund. Het aantreden van een nieuw kabinet heeft geleid tot activiteiten die vooraf minder voorzien waren. Met dit kabinet en met de diverse departementen zijn het afgelopen jaar steeds meer en intensievere contacten en samenspraken geweest. In deze periode hebben we in bestuurlijk opzicht onze relaties kunnen onderhouden en uitbreiden in Den Haag, in de regio's om ons heen en binnen onze eigen provincie.

Bestuurlijke vernieuwing

Naar aanleiding van de verbeteragenda 'Quick Scan Provinciale Democratie' (QSPD) uit 2021, heeft de provincie in 2022 respondenten en andere belangstellenden (inclusief stakeholders, gebiedspartners en medeoverheden) uitgenodigd om verder te praten over bestuurlijke vernieuwing en de onderwerpen uit de verbeteragenda. De centrale vraag van de verdiepingsgesprekken was: "Hoe ervaren inwoners en (gebieds)partners de participatie en verbinding met onze organisatie, hoe kunnen we dat nog beter doen op een manier die aansluit bij de omgeving? En wat vraagt dat van ons?" Uit deze gesprekken zijn waardevolle suggesties voortgekomen. Daarnaast is in 2022 een nadere analyse gemaakt van een aantal trajecten waar sprake is van samenwerking tussen provincie, andere overheden en de samenleving: het Windpark Zeewolde, de strategische agenda 'Over de brug komen' en 'Snel internet op het platteland'. Onze (omgevings)partners waarderen aan provincie Flevoland dat we een goede samenwerkingspartner en procesbegeleider zijn. Daarnaast zorgt de provincie ervoor dat er één 'loket' is waar men met vragen terecht kan, dit zorgt voor korte lijnen. Ook wordt de creativiteit van de medewerkers geroemd. Daarnaast worden er ook nog genoeg dingen genoemd waarin de provincie zich nog zou kunnen ontwikkelen: Het omgevingsbewustzijn kan beter en er is meer transparantie gewenst. Ook wordt het handelen van de provincie soms als 'zakelijk en bedrijfsmatig' ervaren, terwijl er juist behoefte is aan meer verbinding en menselijk contact (empathie) met de provincie. Dit heeft geresulteerd in een aantal uitgangspunten voor participatie, die nog aan de huidige PS worden voorgelegd om verder op te kunnen voortbouwen in de nieuwe Statenperiode.

In deze bestuursperiode is bestuurlijke vernieuwing een relevant thema. De afgelopen jaren hebben we dat programmatisch aangepakt en daarbij maken we onderscheid in drie relaties:

1. Flevoland met inwoners:
we bevorderen de relatie van de provincie met de samenleving, belangenbehartigers, ondernemers en instellingen. Ook Flevoland wil aansluiten bij de energie van de samenleving en daarom zien we burgerparticipatie en maatschappelijke initiatieven waardevol.
2. Relatie Flevoland en medeoverheden:
'Samen maken we Flevoland', dat voortkomt uit de 'Omgevingsvisie FlevolandStraks' impliceert al dat we het als provincie niet alleen willen doen. De relatie tussen provincie en mede-overheden is verstevigd.
3. Relatie PS en GS (en organisatie):
PS benadrukken dat zij vroegtijdig betrokken willen worden bij kaderstelling. Bovendien willen PS de eigen agenda, een selectie van majeure thema's, bepalen. 'Bestuurlijke vernieuwing' is één van de thema's. Daarnaast hebben de Staten geïnvesteerd in de verbetering van de onderlinge relatie door dialoogbijeenkomsten te houden. Het gaat daarbij om het gesprek over waarden en drijfveren en niet over standpunten en debat.

Regionale samenwerkingsverbanden

De veranderende samenleving vraagt om meer samenwerking. Alleen op die manier kunnen we opgaven effectief adresseren. Daarom zijn we als Flevoland actief in diverse regionale samenwerkingsverbanden. Onze ligging is daarbij van onschatbare waarde. Centraal gelegen en daardoor letterlijk in de positie om te kunnen verbinden met alle windstreken. Bovendien heeft Flevoland ruimte om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. Een belangrijk pluspunt in deze tijd van ruimtelijke puzzels.

De regionale schaal leent zich voor een gezamenlijke aanpak van opgaven. Dat daarbij de begrenzing van die regio varieert is dan een gegeven. Daarom zijn we als provincie het afgelopen jaar actief geweest in uiteenlopende regionale samenwerkingsverbanden. In het voorjaar 2023 komt het rapport over het 'Bestuurlijk

Regionaal Ecosysteem Flevoland' uit, een vergelijkend onderzoek dat door de Rijksuniversiteit Groningen en Berenschot wordt uitgevoerd onder tien regio's. Dit biedt inzicht in hoe het bestuurlijk en maatschappelijke ecosysteem van samenwerking in Flevoland functioneert en hoe dat de komende tijd kan worden ontwikkeld. Naar voren is gekomen dat er diverse redenen zijn waarom de samenwerking in Flevoland succesvol kan worden:

- de overzichtelijkheid van het gebied;
- de verbindende en actieve inzet van de provincie;
- de aanwezigheid van ruimte in het gebied om keuzes te maken.

Onze provincie gaat samenwerkingsrelaties aan om een ambitie te realiseren en om samen meer te bereiken rond regionale opgaven en in de dienstverlening dan zij alleen kan. De samenwerking raakt de kerntaken van de provincie vanuit een maatschappelijk, bestuurlijk of financieel belang. Met deze samenwerkingsverbanden geven we een impuls aan onze samenwerking op regionale schaal. Flevoland neemt daardoor in bekendheid en aanzien toe. Het heeft ervoor gezorgd dat we in staat zijn te werken aan de leefbaarheid van onze regio. Want die staat onder druk door de diverse ruimteclaims. En daarmee staan we aan de vooravond van het maken van afwegingen, van ruimtelijke keuzes voor ons gebied. Welke ontwikkelingen willen we en waar dan? Want niet overal kan dit (alles).

Niet alleen samenwerkende decentrale overheden, maar ook het Rijk zet in op het regionaal aangaan van opgaven. Het kabinet Rutte IV investeert niet in grootschalige structuurveranderingen in het binnenlands bestuur, maar legt stevig de nadruk op "de regio" en "regionale afspraken", op tal van beleidsterreinen. De ontwikkeling van de provinciale rol in het ruimtelijk domein is de afgelopen jaren regelmatig besproken. Deze trend was al eerder zichtbaar door de decentralisaties in het sociaal domein. Ook andere complexe maatschappelijke opgaven die hoog op de agenda staan worden op regionale schaal aangepakt.

Samenwerken dient bij ons altijd een doel: om een inhoudelijke ambitie te realiseren, relaties te intensiveren en/of onze zichtbaarheid te vergroten. Dat is en was in 2022 niet anders. We merken dat door actief te zijn in verschillende netwerken het "soortelijk gewicht" van onze provincie is toegenomen. Daarmee bedoelen we dat Flevoland steeds meer als een interessante partner wordt gezien met een duidelijke toegevoegde waarde. Het heeft ertoe geleid dat we in 2022 belangrijke stappen hebben gezet om te komen tot een 'Strategische Deal' met de Rijksoverheid.

Onze provincie ligt centraal en heeft een verbindende functie tussen verschillende regio's. Een rol die we serieus nemen en waar we het afgelopen jaar actief invulling aan hebben gegeven. Niet voor niets is regionale samenwerking een belangrijke ambitie uit ons coalitieakkoord.

De positie van Flevoland is het afgelopen jaar beter zichtbaar geworden. Het Rijk en onze samenwerkingsverbanden leren ons steeds beter kennen en zien de meerwaarde die Flevoland heeft in de ontwikkeling van ons land. Daardoor is het belang om samen te werken met ons als partner toegenomen. We merken een toenemende inzet op deze samenwerkingsrelaties. Zo heeft onze deelname in de Regio Zwolle geleid tot meer bekendheid en betrokkenheid op elkaar. Intensivering van contacten zorgt ervoor dat onze inzet en belangen worden meegenomen in de programmering en afspraken. Dat komt onze inwoners ten goede op diverse terreinen als bereikbaarheid, arbeidsmarkt, ruimtelijke ontwikkelingen en dergelijke. Met de gemeenten Dronten, Urk en Noordoostpolder hebben we onze inbreng in de Regio Zwolle verkend. We zien op veel terreinen kansen in de samenwerking binnen de Regio Zwolle voor onze inwoners en bedrijven en willen we concreet bijdragen aan de uitvoering van de verstedelijkingsstrategie en bijbehorend investeringsprogramma van dit samenwerkingsverband.

Onder de noemer 'Samen Maken We Flevoland' verstevigen provincie Flevoland, de zes Flevolandse gemeenten en waterschap Zuiderzeeland de samenwerking in Flevoland om voor inwoners een toekomstbestendige en duurzame leefomgeving te ontwikkelen en de regionale opgaven samen aan te pakken. Vanuit deze bestuurlijke samenwerking zijn de Flevolandse overheden met het Rijk in gesprek over afspraken die worden vastgelegd in de 'Strategische Agenda Flevoland'. Deze afspraken zijn verwoord in het document 'Over de brug komen' (deel I) en 'Uitvoeringsagenda' (deel II) en zij worden gemaakt om gezamenlijk de grote maatschappelijke vraagstukken aan te pakken en wat Flevoland daarvan kan en wil bijdragen. Dit proces en de bijbehorende stukken is zeer regelmatig met PS besproken. Ook het Rijk is met een aantal departementen hierbij als partner betrokken. Het kabinet besluit over de samenwerking en de Uitvoeringsagenda en de inzet daarbij van het Rijk. De opgaven

worden integraal aangepakt aan de hand van drie pijlers: 'Vitale steden en dorpen', 'Toekomstbestendige regionale economie' en 'Robuust natuurlijk fundament'.

Met de drie noordelijke provincies vragen wij bij het Rijk aandacht voor de aanleg van de Lelylijn. Deze mogelijkheid heeft namelijk een prominente plaats gekregen in het regeerakkoord van Rutte IV en is het afgelopen jaar intensief besproken en verkend. Daarmee is een eerste stap gezet naar de komst van de spoorlijn tussen Lelystad, Emmeloord, Heerenveen, Drachten en Groningen. Naast het nieuwe kabinet zijn Europese en regionale fondsen beschikbaar om de Lelylijn aan te leggen. Deze lijn heeft samenhang met de IJmeerverbinding en de bereikbaarheid van Flevoland in het algemeen in het licht van de grote opgaven en toename van het aantal Flevolandse richting 2050. Voor de inwoners van onze provincie betekent de komst van de Lelylijn een betere en snellere ontsluiting van en naar Noord-Nederland. Bovendien kan woningbouw en werkgelegenheid zich concentreren rond een dergelijke verbinding.

Wat betreft de samenwerking met de Regio Zwolle heeft het onderbrengen van een medewerker bij bureau Zwolle onze zichtbaarheid en positie verbeterd. In nauw contact met de gemeenten Dronten, Urk en Noordoostpolder laten we zien wat we deze regio te bieden hebben. Met name op het gebied van duurzame voedselvoorziening, human capital, mobiliteit/bereikbaarheid en woningbouw kunnen we nieuwe elementen aan deze samenwerking toevoegen. Dat we samen de schouders eronder willen zetten, blijkt uit de samenwerkings-intentieverklaring die we met de andere deelnemers van de regio Zwolle hebben getekend. Daarin maken we duidelijk dat we samen willen werken aan een robuuste, regionale agenda.

Sinds 1 januari 2022 werken we volgens de nieuwe governance van de Metropoolregio Amsterdam. Dit jaar geldt als een overgangsjaar, waarbij we met elkaar ervaren hoe de nieuwe regels in de praktijk werken. Met de evaluatie -waartoe we bij de vaststelling van de governance- hadden besloten, is eind 2022 een begin gemaakt. De resultaten zijn binnenkort bekend.

Door de Metropoolregio Amsterdam is een start gemaakt met het vormen van een nieuwe directie. Vanuit de provincie ondersteunen we deze met drie fte. Onze gedetacheerde medewerkers richten zich op de Verstedelijkingsstrategie, het NOVEX-programma en de ondersteuning van de raden en Staten. De gemeenten Almere en Lelystad hebben ook medewerkers geleverd. Op die manier is onze deelregio steviger vertegenwoordigd in de "machinekamer" van de Metropoolregio Amsterdam. En het heeft er mede toe geleid dat een belangrijk thema zoals een IJmeerverbinding tijdens de BO-MIRT overleggen meer gewicht krijgt.

Omdat dit jaar een overgangsjaar is, kon niet de volledige begrotingscyclus conform de governance worden gevolgd. Daarom is het proces voor de Meerjarenbegroting 2021-2024 aangepast en is het een directe vertaling van de jaarlijkse begroting. Vanuit onze deelregio hebben we met succes aandacht gevraagd voor de indexatie van de inwonersbijdrage. En voor meer duidelijkheid waar de middelen voor het 'Aanjaagbudget nieuwe integrale programma's of activiteiten' voor bestemd gaan worden in de periode 2023 - 2024. Met de gemeenten Almere en Lelystad hebben we de deelregionale samenwerking verder versterkt. Tijdens het bestuurlijk overleg van de deelregio bereiden we de inbreng voor de Algemene Vergadering voor. Op verzoek van PS is de informatievoorziening over de Metropoolregio Amsterdam aangevuld met een eigen digitale nieuwsbrief, De Metropolitaan. Hierin berichten we over actuele zaken binnen de Metropoolregio Amsterdam vanuit Flevolands perspectief. Zo zorgen we ervoor dat PS in positie blijven om besluiten te kunnen nemen over voor Flevoland belangrijke zaken.

In het voorjaar is de gebiedsagenda Ermelo, Harderwijk en Zeewolde gereed gekomen. Samen met de provincie Gelderland ondersteunen we de samenwerking van deze drie gemeenten die met elkaar een 'daily urban system' vormen. De gebiedsagenda belicht de kansen die er zijn voor samenwerking op de thema's 'ruimte', 'wonen', 'werklocaties', 'bereikbaarheid' en 'recreatie en toerisme'.

Samen werken in Flevoland

Het afgelopen jaar is 'Samen Maken We Flevoland' een volwassen informele samenwerking geworden. Naast periodiek bestuurlijk overleg zijn bijeenkomsten belegd voor inwoners en voor maatschappelijke partners.

Relevant is het al genoemde proces met de 'Samenwerkingsagenda met het Rijk' en de opstelling van 'Over de brug komen' (versie 2.0) inclusief een eerste Uitvoeringsagenda. Vanuit de bestuurlijke regionale samenwerking is een proces op gang gekomen waarin we als regio met het Rijk in gesprek zijn over de toekomst van Flevoland. Daarbij is het uitgangspunt dat de overheden als gelijkwaardige partners samenwerken aan de opgaven in dit

gebied. De één overheidsgedachte ligt daaraan ten grondslag. Een structurele samenwerkingsvorm om daarmee aan de slag te gaan, wordt opgezet om de afspraken tussen Rijk en regio te realiseren; de eerste contouren van die governanceafspraken zijn opgesteld.

Europa

Provincie Flevoland heeft in het afgelopen jaar namens de 12 provincies in het HNP bestuurlijk en ambtelijk zich gericht op de lobby voor de structuurfondsen. Dit heeft er onder meer toe geleid dat voor Nederland € 1,3 miljard beschikbaar is voor de structuurfondsen ('Europees Fonds Regionale Ontwikkeling'; 'Europees Sociaal Fonds'; 'Interreg'). Daarnaast zijn door Flevolandse inzet nieuwe fondsen beschikbaar gekomen zoals herstel en compensatiefondsen voor Brexit en corona.

Ook heeft Flevoland namens de twaalf provincies de Europese belangenbehartiging voor 'Duurzame en Slimme Mobiliteit' getrokken. Dit heeft er in geresulteerd dat in het herziene Trans Europees Netwerk Transport (TEN-T) verschillende lobbydoelen voor duurzame en slimme mobiliteit zijn overgenomen. Verder is Flevoland via de samenwerking in het Huis Nederlandse Provincies en de Regio Randstad actief in de Europese belangenbehartiging voor andere belangrijke Europese onderwerpen zoals de versnelling van de energietransitie, het Europese digitaliseringsbeleid en het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). Afgelopen jaar zijn daar als nieuwe lobby dossiers toegevoegd 'Duurzame en Gezonde leefomgeving' en 'Circulaire Economie'.

Tot slot is Flevoland actief in de Raad van Europa. De Commissaris van de Koning vervult voor een periode van 2½ jaar de functie van president van het Congres van Lokale en Regionale Overheden van de Raad van Europa.

Bestuursstijl

Hoewel er al veel dingen heel goed gaan, is nog veel ruimte tot verbetering in de manier waarop we samenwerken met onze omgeving. Zo zou het niet moeten gaan over inspraak over door de provincie bedachte plannen, maar zou al veel eerder, namelijk bij de analyse van wat het vraagstuk inhoudt, de samenspraak met de omgeving moeten worden gezocht.

Een essentieel onderdeel van vernieuwend besturen is het gezamenlijk eigenaarschap / gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het eindresultaat. Het gaat immers om brede maatschappelijke vraagstukken, die niet alleen vraagstukken van de provincie zijn, maar waarmee veel partijen worden geconfronteerd. Het is dan belangrijk om met alle relevante partijen vanuit een gedeelde analyse en een gezamenlijke verantwoordelijkheid afspraken te maken over de aanpak en ieders aandeel daarin. Op die manier kan de kennis, inzet en creativiteit van samenwerkingspartners ook maximaal worden benut. Die essentie -het vooraf samen definiëren van het vraagstuk en het samen zoeken naar de beste aanpak- is een belangrijke sleutel voor het verbeteren van de samenwerking met de omgeving. Het sluit in elk geval uitstekend aan bij de ambitie om inhoud te geven aan opgevegericht werken.

Dat verlangt van bestuurders en volksvertegenwoordigers dat zij durven los te laten en van ambtenaren dat zij nog meer dan ooit naar buiten gaan. Uiteraard horen daar ook heldere kaders bij. Belangrijkste daarbij is niet dat bestuurders of volksvertegenwoordigers dat zien als een stap terug doen, maar dat we samen stappen vooruitzetten. Dit samen definiëren van het vraagstuk en het samen zoeken naar de beste aanpak is een belangrijke sleutel zijn voor het verbeteren van de (bestuurlijke) samenwerking met de omgeving. De reis is daarbij wellicht zelfs belangrijker dan de uiteindelijke bestemming

Om als provinciale overheid betrouwbaar en open te zijn moeten we ons voortdurend bewust zijn hiervan en ons inspannen om de transparantie en openheid te bevorderen en betrokkenheid te vergroten. Met PS hebben we dit gedaan door te investeren in de samenwerkingsrelatie tussen politiek en bestuur via de dialoog en door in te zetten op 'voorkantsturing'; dit doen we in overleg met werkgroepen in PS. We zijn voortdurend op zoek naar de optimale informatievoorziening, naar samenwerking met de mede-overheden, binnen de regio, met omringende gebieden en met het Rijk. Het afgelopen jaar is bij herhaling gebleken dat het belang van de regionale schaal voor de aanpak van grote maatschappelijke opgaven, in onze situatie de provincie, van grote toegevoegde waarde is. Die kwaliteiten van Flevoland hebben we zo veel mogelijk benut. Naar openheid en transparantie van het bestuur is een onderzoek gedaan, dat enkele handvatten biedt voor de komende bestuursperiode.

Provinciale Staten/Statengriffie

In voorbereiding op een nieuwe Statenperiode is de visie herijkt onder de noemer “Politiek aan het roer” en is gestart met de voorbereidingen op de Provinciale Statenverkiezingen 2023. De commissaris van de Koning, de heer Verbeek, heeft zijn pensioen aangekondigd. Met de aankondiging van zijn vertrek, is de voorbereiding voor de zoektocht naar een nieuwe commissaris van de Koning gestart.

In voorbereiding op de verkiezingen zijn negen deelprojecten opgestart. Eén van de deelprojecten en onderdeel van participatie is de organisatie van de cursus politiek actief. Ook vanuit de werkgroep dialoog GSPS is ingezet op participatie bijvoorbeeld door het organiseren van een dialoog waarbij PS, GS en Flevolandse met elkaar het gesprek zijn aangegaan. Dit zijn voorbeelden van investeringen in volksvertegenwoordiging vanuit het burgerperspectief.

Regiopolitiek staat op de Flevolandse agenda. Dit is onder andere gefaciliteerd vanuit een regioadviseur die in samenwerking met de gemeenten Lelystad en Almere is ingezet en door de inzet van de benoemde rapporteurs. Daarbij zijn de belangrijkste samenwerkingsverbanden aangewezen als een vast agendapunt. Een voorbeeld waarbij PS in de regio stuurt gedurende de opgave is de actieve inbreng op de ‘Verstedelijingsstrategie regio Zwolle’ waarmee het kaderstellend optreedt vanuit de Flevolandse agenda. Daarnaast heeft strategische advisering plaatsgevonden op de IPO-samenwerking in het bijzonder voor de Algemene Vergadering (AV) en is een begin gemaakt met het herijken van de governance van het IPO.

Om de veiligheid van PS te waarborgen zijn de veiligheidsrollen in het kader van de bedrijfsvoering opnieuw belegd.

PS hebben in 2022 ruimte genomen voor politiek, ondersteund door de Statengriffie.

Maatschappelijk effect

De ruimtelijke economische structuur is versterkt door integrale grootschalige gebiedsprogramma's.

Indicatoren Flevoland

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streefcijfer 2022	Rekening 2022
Gemeenten onder preventief financieel toezicht	Aantallen gemeenten onder preventief toezicht	0	0	0	0	0
Opkomst bij verkiezingen	De opkomstcijfers van verkiezingen Tweede Kamer/Provinciale Staten/gemeenteraden weergegeven in percentage kiezers/stemgerechtigden	53,6% (PS)	n.v.t.	75,4% (TK)	n.v.t.	n.v.t.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
7 Vernieuwend bestuur	7.1 Bestuur	Versterkte belangenbehartiging Flevoland als actieve partner in de EU Een versterkte effectiviteit van het openbaar bestuur
	7.2 Provinciale Staten/Statengriffie	Optimaal gefaciliteerde Staten in kaderstellende, volksvertegenwoordigende en controlerende rol Optimaal ondersteunde besluitvorming door Provinciale Staten Door de Statengriffie uitgevoerde going concern taken conform haar kernwaarden
	7.3 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	Een solide financieel beleid en een efficiënte begroting
	7.4 Bedrijfsvoering	IT-systemen veilig en op orde

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
	7.5 Reserves	

Verbonden partij(en)

Via onze participatie in de verbonden partijen OMALA N.V. en Airport Garden City C.V. hebben wij directe invloed gehouden op de ontwikkelingen rondom Amsterdam Lelystad Airport om de economische, infrastructurele en duurzaamheidsdoelstellingen van deze ontwikkeling te realiseren.

7.1 Bestuur

Portefeuillehouder

L. Verbeek (rijkstaken, veiligheid)
G. van Gaal (bestuurlijke vernieuwing)
J.A. Fackeldey (bestuurlijke zaken)
M.A. Rijsberman (Europa, INTERREG)

Doel (2019-2023)

De mogelijkheden om, in samenwerking met andere overheden, de belangenbehartiging van provincie Flevoland te versterken zijn benut.

Doelrealisatie

Provincie Flevoland heeft de mogelijkheden om haar belangen in Europa, Den Haag en regionaal te behartigen optimaal ingezet om de ontwikkeling van Flevoland te bevorderen, de Flevolandse samenleving te verbeteren, schade te voorkomen en te herstellen. Het Flevolandse bestuur is via haar regionale, landelijke en internationale posities erin geslaagd om voor Flevoland relevante thema's en onderwerpen te agenderen en fondsen beschikbaar te krijgen. De regionale samenwerking binnen Flevoland is versterkt en de behartiging van het Flevolandse geluid en de zichtbaarheid van Flevoland in ons land is verbeterd. Daarmee is de verwachting dat we de ruimtelijk-economische structuur en de ontwikkeling van de Flevolandse samenleving hebben versterkt.

Activiteiten 2022

- In de Europese belangenbehartiging heeft Gedeputeerde Rijsberman namens de twaalf provincies in het HNP in Brussel een trekkersrol vervuld in de lobby voor de Europese fondsen en in het Europese mobiliteitsbeleid, onder andere via zijn lidmaatschap van het Europees Comité van de Regio's waarin hij voorzitter is van de Nederlandse delegatie, maar ook via de netwerken Assemblee of European Regions (AER) en CPMR (Conference of Peripheral Maritime Regions, zie hierna). Daarbij is ingezet op een zo groot mogelijke nationale enveloppe voor de structuurfondsen voor Nederland en een inzet van middelen voor de thema's 'innovatie' en 'verduurzaming'.
- We hebben op verzoek van en in afstemming met PS de effectiviteit van de inbreng van provincie Flevoland in de MRA onderzocht. Daarbij zijn vier inhoudelijke beleidslijnen verkend. De resultaten van hiervan en het advies zijn begin 2023 aan PS aangeboden.
- We hebben verder concrete lobbyresultaten geboekt, bijvoorbeeld het behoud van programmagebied voor het 'Interreg programma Nederland Duitsland' en vereenvoudigde audit- en monitoringseisen voor de uitvoering van Europese Fondsen.
- We zijn in het Europees netwerk CPMR (Conference of Peripheral Maritime Regions) actief in de Europese visserijlobby. Gedeputeerde Appelman is in dit netwerk voorzitter van de Marine Resource Group.
- We hebben in samenwerking met het Huis Nederlandse Provincies (HNP) en Regio Randstad belangrijke Europese dossiers zoals 'Klimaat en energie', 'Digitalisering', 'Agrofood', 'Duurzame en gezonde leefomgeving' en 'Circulaire Economie' gemonitord en belobbyd. Op elk van deze dossiers zijn lobbyresultaten gerealiseerd. Een concreet voorbeeld is de lancering van een online handboek voor Europese fondsen, programma's en calls.
- We hebben in het IPO deelgenomen in de BAC's en het IPO Bestuur en daarover geregeld gesproken met de Statencommissies. Met en namens de gezamenlijke provincies zijn we gesprekspartner geweest voor het kabinet Rutte IV. Samen met het Rijk hebben we als Regio gezamenlijk afspraken voorbereid over de aanpak van landelijke opgaven voor de komende coalitieperiode, zoals 'de woonopgave', 'de werkgelegenheid', 'de

transitie van de landbouw', 'het landelijk herstelplan', 'de energietransitie' en 'het klimaatakkoord, brede welvaart'. We hebben hierbij gewerkt vanuit het principe dat we bouwen aan de Flevolandse samenleving.

- We hebben zowel via het IPO als door lobby en in netwerken de belangen van de provincie Flevoland en de Flevolandse onder de aandacht gebracht bij de vorming van een nieuw kabinet en onderhouden de contacten daarover met ministeries en bewindslieden.
- We brengen samen met de gemeenten Lelystad en Almere de belangen van Flevoland onder de aandacht binnen de Metropoolregio Amsterdam. Zo zijn in MRA-verband tijdens het BO-MIRT overleg met succes extra middelen beschikbaar gekomen voor mobiliteitsknelpunten, zoals verbreding van de A6, en start een strategische verkenning naar de ontwikkeling van Almere Pampus in relatie tot de IJmeerverbinding.
- De samenwerking met de regio Zwolle heeft zich verder uitgekristalliseerd. We zijn zichtbaarder geworden voor de andere deelnemers, onder andere door detachering van een medewerker. Maar ook tijdens bestuurlijke overleggen is er meer aandacht gekomen voor de toegevoegde waarde van onze provincie.
- Samen met de provincie Gelderland leveren we een ambtelijke en bestuurlijke bijdrage aan de gebiedsagenda Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Er spelen veel issues in dit relatief kleine gebied. In nauw overleg met de gemeente Zeewolde stemmen we af opdat de ruimtelijke ontwikkelingen passend zijn onze ambities en wensen.

Doel (2019-2023)

Flevoland is een actieve regionale partner in Europese instellingen, Europese regionale netwerken en samenwerkingsverbanden.

Doelrealisatie

Flevoland heeft zich op het Europese niveau als gebied gepresenteerd, onze belangen behartigd, thema's onder de aandacht gebracht en politieke en bestuurlijke invloed uitgeoefend op besluitvorming op Flevolandse onderwerpen. Bestuurlijk is provincie Flevoland een actieve partner in diverse instellingen en netwerken.

Activiteiten 2022

- In juni hebben we voor PS-leden en beleidsexperts een informatiebijeenkomst georganiseerd over EU-beleid voor 'Circulaire Economie'. Het werkbezoek voor PS naar Brussel kon voor een tweede keer helaas niet doorgaan.
- In het afgelopen jaar hebben de gedeputeerden de Reus, Hofstra en Fackeldey individuele werkbezoeken gebracht op de thema's 'slimme en duurzame mobiliteit', 'natuur' en 'energie'. Tijdens de European Week of the Regions and Cities heeft het college een gezamenlijk werkbezoek afgelegd aan Brussel.
- In september is Flevoland gastheer geweest voor een bijeenkomst van het Congres van de Raad van Europa.

Doel (2019-2023)

Een versterkte effectiviteit van het openbaar bestuur.

Doelrealisatie

Door te investeren in regionale bestuurlijke samenwerking, een open bestuursstijl en betrokkenheid van PS en maatschappelijke partners, in veiligheid en bestuurlijke weerbaarheid in Flevoland is de kwaliteit en effectiviteit van het bestuur bevorderd en geborgd.

Activiteiten 2022

- We hebben de bestuurlijke samenwerking tussen de overheden in de regio en met ons omringende regio's geïntensiveerd. We hebben de organisatie en governance van deze samenwerkingsrelaties vorm gegeven en besproken met PS. Dit geldt voor zowel de netwerkachtige vormen van samenwerking Metropoolregio Amsterdam MRA, de Regio Zwolle, de gebiedsagenda Ermelo, Harderwijk, Zeewolde als 'Samen Maken We Flevoland'. In elk platform of netwerk is gesproken over de werking ervan, zijn afspraken (opnieuw) gemaakt of in voorbereiding. Ook de governance in IPO-verband is onderwerp van bespreking binnen en tussen de provincies.
- We hebben het afgelopen jaar elkaar regelmatig ontmoet, we hebben nieuw samengestelde colleges ontmoet, regionale conferenties en (thematische) portefeuillehoudersoverleggen georganiseerd en de regionale, bovenlokale en bovenregionale opgaven die in de 'Strategische Agenda Flevoland' aan de orde komen in drie pijlers besproken. Vanuit de gedachte om als één overheid op te trekken hebben we structurele ambtelijke en bestuurlijke contacten op het niveau van Rijk en regio. Daarnaast hebben we bilaterale contacten en overleg in IPO- en in MRA-verband met het Rijk gehad.

- We hebben PS intensief betrokken bij de regionale samenspraak met het Rijk over de 'Strategische Agenda' en het document 'Over de brug komen'.
- De uitvoering van de bestuurlijke opgaven uit de Omgevingsvisie hebben we gerealiseerd overeenkomstig de 'Uitwerkingsagenda 2020 - 2025'. In het afgelopen jaar hebben we de evaluatie van de Omgevingsvisie besproken met PS en hebben we de actualisatie van deze visie voorbereid en in gang gezet met een startnotitie en diverse gesprekken met de Staten. Dit traject kan leiden tot een bijstelling en aanvulling van onze Omgevingsvisie mede op basis van het traject van de 'Samenwerkingsagenda Flevoland' (Rijk-regio) en de ruimtelijke puzzel die het kabinet van de provincies verwacht in het kader van de NOVEX.
- We hebben de 'bestuurderstafel Omgevingswet' verder ontwikkeld en hebben afspraken over de samenwerking voorbereid via het 'ambtelijk platform Omgevingswet'. We hebben praktijkproeven voor omgevingsstafels bijgewoond, die door gemeenten worden georganiseerd. Een 'leergang Omgevingswet' heeft PS inzicht gegeven in de veranderingen in de regelgeving inclusief de andere sturingsmethode die daarmee samenhangt.
- We hebben met PS regelmatig gesproken over het thema 'participatie' en hebben in beeld gebracht hoe de provincie de afgelopen periode participatie heeft ingezet. We hebben dit begin 2023 beeldvormend met PS besproken. De door PS vastgestelde uitgangspunten vormen een bouwsteen voor verdere uitwerking van participatiebeleid en -verordening in de nieuwe Statenperiode. De begin 2023 door de Staten vast te stellen uitgangspunten participatie vormen, samen met de reeds opgedane ervaringen van de afgelopen jaren ten aanzien van participatie, een bouwsteen voor het vervolgtraject om te komen tot nieuw participatiebeleid en een participatieverordening. PS zijn bevoegd participatiebeleid en -verordening vast te stellen.
- De nieuwe Staten kunnen aan het begin van de nieuwe Statenperiode overleggen over de gewenste mate van betrokkenheid van PS aan de voorkant van processen; afgestemd wordt bij welke (beleids)onderwerpen - zoals een nieuw economisch programma - 'voorkantsturing' gewenst is, zodat PS vroegtijdig richting kunnen geven. Ook kan PS daarbij stil staan welke rol de inwoners en omgevingspartners daarbij krijgen.
- We hebben als 217a Provinciewet onderzoek gekozen voor het onderwerp "openheid en transparantie van bestuur". Tijdens dit onderzoek is met partners in de regio en met media gesproken over de vraag of en hoe ons bestuur open en transparant is. Dit onderzoek is gepubliceerd begin 2023 en biedt handreikingen voor de huidige bestuursperiode.
- We hebben de invoering van de Wet Open Overheid (Woo) per 2022 voorbereid en de eerste maatregelen in de organisatie doorgevoerd. In de paragraaf 'Bedrijfsvoering' kan daarover meer informatie worden gevonden. Op een aantal aspecten wordt samengewerkt met de andere provincies.
- De commissaris van de Koning (CdK) heeft als rijksorgaan rol op het terrein van veiligheid en ten aanzien van de Veiligheidsregio. We onderhouden de relatie met ons netwerk regionaal, interprovinciaal en landelijk. Ook in 2022 zullen effecten van de coronacrisis merkbaar zijn en doorwerken in het veiligheidsdomein.
- We hebben het afgelopen jaar intensief samengewerkt met de Veiligheidsregio. Deze heeft zich in het bijzonder beziggehouden met de opvang van Oekraïense vluchtelingen en het organiseren van de crisishulpverlening van de overige vluchtelingen. Corona heeft alleen in het begin van dit jaar nog impact gehad. De crisishulpverlening is inmiddels weer onderdeel van de provinciale regietafels waar naast crisishulpverlening ook de huisvesting van statushouders wordt besproken. Zowel de CdK als de portefeuillehouder huisvesting statushouders nemen daarin deel.
- Begin 2022 hebben we nog te kampen gehad met beperkingen als gevolg van corona. Daardoor is er in 2022 geen nieuwjaarsreceptie in de gebruikelijke vorm geweest. Vanaf april hebben de formele ambtsbezoeken aan gemeenten weer plaatsgevonden met uitzondering van gemeenten Almere en Lelystad. Deze worden in 2023 ingepland. Ter gelegenheid van de Floriade heeft de CdK samen met het college tientallen buitenlandse delegaties ontvangen. Daarnaast is hij protocolair (mede)gastheer geweest bij diverse (netwerk)evenementen en andere bezoeken. Er is dit jaar een predicaat Hofleverancier toegekend aan de Orchideeënhoef in Luttelgeest. Eénenvijftig Flevolandse hebben een Koninklijke Onderscheiding gekregen. De Commissaris heeft daarover advies uitgebracht. Er is een procedure opgestart om een nieuwe burgemeester voor Almere te zoeken waarin zowel de Commissaris als de gemeenteraad en de Minister van BZK een rol hebben.
- We hebben een werkwijze hoe we, als het bestuurders betreft, omgaan met agressie en geweld. Om deze goed te borgen wordt deze komend jaar verder uitgewerkt en vastgelegd. Er zijn enkele demonstraties geweest in en rond het provinciehuis onder meer over het stikstofbeleid en de Oostvaardersplassen. In afstemming met de betrokkenen en gemeente en politie zijn deze in goede sfeer verlopen.
- In het kader van het vergroten van de bewustwording van specifieke doelgroepen die in het kader van ondermijning een signalerende rol hebben, hebben we bijeenkomsten en/of gesprekken gefaciliteerd en georganiseerd. Zo hebben we een bijeenkomst gehad van makelaars en burgemeesters in midden

Nederland over de rol van vastgoed in ondermijning. Er is een bijeenkomst geweest met gemeenten over het belang van BAG-registratie op vakantieparken (registreren van mensen die op vakantieparken verblijven) en de waarde van een parkenbank, waarin allerlei gegevens zijn opgeslagen over de vakantieparken die als monitor dient (bijvoorbeeld incidentenregistratie, aantal huisjes, staat van het vakantiepark). We hebben een bedrijf opdracht gegeven om deskundigheid aan te bieden aan eigenaren van vakantieparken. De resultaten van de ambities die in de Flevolandse norm zijn tweejaarlijks gemonitord, op basis van de input van de gemeenten en de provincie.

- We hebben een herziening van de kwetsbare functies en processen in brede zin (onder andere ondermijning, integriteit) nagenoeg afgerond en hebben de maatregelen om risico's te beperken geactualiseerd. Dit wordt ambtelijk opgepakt.
- In april 2022 is PS een voorstel voorgelegd inzake het opheffen van geheimhouding op aan PS verstrekte geheime documenten in de periode 2018 tot en met 2021. Dit als resultaat van het Statenbesluit om het opheffen van geheimhouding periodiek te agenderen. Besluiten tot opheffen van geheimhouding, zullen jaarlijks aan PS worden voorgelegd. Het opheffen van geheimhouding op documenten die, conform artikel 55 Provinciewet, enkel door GS is opgelegd, wordt aansluitend opgepakt.
- Een integere en betrouwbare overheid heeft ook integere partners. Toepassing van Bibob beleid draagt daaraan bij. Met de wijziging van de Wet Bibob in 2020 is het toepassingsbereik uitgebreid. We actualiseren het beleid en verbreden de toepassingsmogelijkheid. Inbedding in de organisatie is daarbij randvoorwaarde.
- Ook in 2022 zijn diverse Bibob onderzoeken uitgevoerd. In dat kader is ook een adviesaanvraag aan het Landelijk Bureau Bibob gedaan. Met het oog op de voorgenomen actualisering van het Bibob beleid en de beoogde verbreding van het toepassingsbereik (en daarmee meer onderzoeken) is ingezet op versterking van de capaciteit. Die versterking is gelet op de huidige arbeidsmarkt in 2022 nog niet gerealiseerd. In 2023 wordt daarop opnieuw ingezet.

Middelen

7.1 Bestuur	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	1.017	2.106	3.148	319	2.828
Baten	-143	-27	-27	-163	136
Saldo	874	2.079	3.121	157	2.964

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Openbare orde / ondermijning	383	0	383
2. Voorziening APPA	2.187	0	2.187
3. Bestuurlijke vernieuwing	180	0	180
Overige kleine verschillen	78	128	-50
Totaal lasten	2.828	128	2.700
Baten			
4. Kring van Commissarissen	122	0	122
Overige kleine verschillen	14	0	14
Totaal baten	136	0	136

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Lagere lasten voor openbare orde en ondermijning / ondermijning vakantieparken

Als gevolg van corona en de opvang en noodhulp van en aan vluchtelingen uit de Oekraïne, wat binnen dezelfde discipline als ondermijning wordt uitgevoerd binnen de gemeenten, is minder dan geraamd uitgegeven voor de

ondersteuning bij ondermijning via de gemeenten. Vanaf december 2022 is er binnen de provincie extra capaciteit beschikbaar voor ondermijning.

2. Lagere lasten vrijval door voorziening 'APPA'

Jaarlijks wordt op balansdatum bepaald in hoeverre een storting of vrijval aan de voorziening 'APPA' (pensioenen (oud) GS-leden) gedaan dient te worden om de toekomstige verplichtingen te kunnen dekken. Een externe pensioenuitvoerder stelt op basis van actuariële berekeningen vast in hoeverre een storting of vrijval noodzakelijk is. Er bleek ruim € 1,8 mln. te kunnen vrijvallen waar ruim € 0,3 mln. als storting geraamd was. Dit is een financieel gevolg van de wijziging van onder andere de rekenrente, welke fors hoger is dan de jaren hiervoor als gevolg van de hogere inflatie.

3. Het programma 'Bestuurlijke vernieuwing' is later in 2022 gestart

Het programma 'Bestuurlijke vernieuwing' is in Q3 gestart met onder meer investeringen voor het schrijven van een reflectiedocument en de inhuur van Kennisnetwerk voor participatie en uitdaagrecht en loopt door in 2023, waardoor de middelen die reesteren in 2022 benodigd zijn voor de doorloop van het programma in 2023. Te denken valt aan het verkennen en ontwikkelen van nieuwe (digitale) participatie-instrumenten, zoals een burgerpanel, een burgerforum en andere middelen. Ook het vormgeven van participatiebeleid en participatieverordening zullen in 2023 een verder vervolg krijgen, evenals het uitwerken van een voorstel voor het uitdaagrecht en het starten van experimenten met dit recht.

4. Hogere baten door nog te verzorgen doorbelasting

Provincie Flevoland is penvoerder voor de Kring van Commissarissen. De lasten hiervoor worden voor 11/12e deel aan de 11 overige provincies doorbelast. Deze post is als nog te ontvangen middelen op de balans verantwoord.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
7.1.1 Kabinet, openbare orde & veiligheid en toezicht	875	0	875
7.1.2 Bestuurlijke samenwerking	813	-122	691
7.1.3 Gedeputeerde Staten	-1.369	-40	-1.409
Totaal	319	-163	157

x € 1.000

7.2 Provinciale Staten

Portefeuillehouder

N.v.t.

Doel (2019-2023)

Faciliteren van de nieuwe Staten, gericht op de kaderstellende, volksvertegenwoordigende en controlerende rol.

Doelrealisatie

De Staten zijn gefaciliteerd in de drie voor haar relevante rollen met onder meer strategische advisering, de voorzet voor het experiment van een strategische lange termijnagenda en de herijking van de visie onder de noemer "Politiek aan het roer".

Activiteiten 2022

De Statengriffie heeft:

- Strategisch geadviseerd op majeure dossiers;
- De Strategische lange termijnagenda uitgewerkt in een experiment in afstemming met het seniorenconvent;
- Het provinciespel ter beschikking gesteld in het kader van het educatieprogramma over democratiegericht op jongeren;
- Uitvoering gegeven aan het communicatieplan PS door onder andere publicatie van de hoofdlijnen van de programmabegroting in huis aan huis bladen en verslag van PS in het weekbericht van de provincie Flevoland;

- Haar visie herijkt onder de noemer “Politiek aan het roer” waarin onder ander de versterking in de relatie tussen raden en Staten is opgenomen als onderdeel van de opgave Regiopolitiek op de Flevolandse agenda;
- Een continu leerprogramma voor PS betrokken in de voorbereidingen op de verkiezingen waarbij gewerkt wordt met zowel een inwerk- als een doorwerk-programma.

Doel (2019-2023)

Herijking en inrichting van de gewenste ondersteuning t.b.v. besluitvorming door Provinciale Staten.

Doelrealisatie

In 2022 zijn er 12 Statenvergaderingen, 26 commissievergaderingen en 34 beeldvormende sessies georganiseerd waarbij we in toename zien in het aantal interpellatiedebatten en agenderingsverzoeken. PS hebben samen met de gemeenteraden van Almere en Lelystad een strategisch regioadviseur aangetrokken die de Staten en raden ondersteunt bij het volgen van onder andere de Metropool Regio Amsterdam (MRA) en de Regionale Energie Strategie (RES). Daarnaast is een herijking in de governancestructuur van het IPO Algemene Vergadering bewerkstelligd en is een werkgroep ‘Herijking Planning- & Controlcyclus’ ingesteld. Met de herijking van de visie is de koers bepaald voor de randvoorwaardelijke ondersteuning aan PS om invulling te geven aan de opgaven:

- Kaderstellend met een Flevolandse agenda;
- Volksvertegenwoordigend vanuit burgerperspectief;
- Sturend gedurende de opgave;
- Regiopolitiek op de Flevolandse agenda.

Activiteiten 2022

De Statengriffie heeft:

- De inzet van PS in de regionale samenwerking versterkt met de inzet van een regioadviseur waardoor informatie over de MRA en RES actief gedeeld wordt met PS en de gemeenteraden van Almere en Lelystad. Daarnaast is strategische geadviseerd op de IPO-samenwerking;
- De dialoogsessies gecontinueerd en een dialoog georganiseerd tussen PS, GS en Flevolandse inwoners;
- De digitale ondersteuning van PS gecontinueerd waarvoor een digitale module moties en amendementen gereed staat welke momenteel wordt getoetst aan de voorwaarden voor digitoegankelijkheid. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor de werving van een informatie expert;
- Een inventarisatie uitgevoerd op noodzakelijke en gewenste aanpassingen op het Reglement van Orde. In overleg met het Seniorenconvent wordt dit betrokken in de evaluatie in de nieuwe Statenperiode.

Doel (2019-2023)

De dienstverlening van de Statengriffie in overeenstemming te brengen met haar kernwaarden.

Doelrealisatie

De dienstverlening van de Statengriffie is verder in overeenstemming gebracht met haar kernwaarden en de dienstverlening is herijkt aan de hand van de voorbereiding op de visie “Politiek aan het roer”.

Activiteiten 2022

De Statengriffie heeft:

- Het project ‘Verkiezingen 2023’ gestart in opdracht van het Seniorenconvent en uitgewerkt aan de hand van negen deelprojecten welke in 2022 zijn gestart;
- De kennisdeling voor PS geoptimaliseerd met de griffierubriek in haar nieuwsbrief, de kennisdeling geborgd in de visie en voorbereidingen getroffen voor de werving van een informatie expert voor de verdere optimalisering van de kennisdeling;
- Met PS geklankbord over de gewenste dienstverlening aan de hand van de herijking van haar visie “Politiek aan het roer” en door de interviews met Statenleden in voorbereiding op het ‘Van Staten tot Staten’, als onderdeel van het project ‘Verkiezingen’;
- De verduurzaming en innovatie van haar bedrijfsvoering betrokken in de herijking van haar visie.

Middelen

7.2 Provinciale Staten	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	1.492	1.853	2.004	1.595	409
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	1.492	1.853	2.004	1.595	409

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening- saldo
Lasten			
1. Afwikkelingsverschillen	137	170	-33
Overige kleine verschillen	272	0	272
Totaal lasten	409	170	239

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Afwikkelingsverschillen

Het budgettair voordeel is gevormd doordat zich in 2022 incidentele mee- en tegenvallers over eerdere jaren hebben voorgedaan. PS hebben op 31 maart 2022 de fractievergoedingen 2021 vastgesteld en besloten tot terugvordering van de niet bestede fractievergoedingen (€ 0,17 mln.) over te gaan. Dit budgettair voordeel is gestort in het ongeoormerkt deel van de 'Brede Bestemmingsreserve'. Daarnaast heeft de accountantscontrole over 2021 geleid tot meerwerk. Deze kosten zijn ten laste van het rekeningssaldo gebracht.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
7.2.1 Provinciale Staten	1.595	0	1.595
Totaal	1.595	0	1.595

x € 1.000

7.3 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten

Portefeuillehouder

H.J. Hofstra

Doel (2019-2023)

Een degelijk en solide financieel beleid zodanig dat er jaarlijks een sluitende begroting wordt aangeboden en dat onze reserves op een verantwoord niveau blijven.

Doelrealisatie

We hebben een degelijk en solide financieel beleid gevoerd, waardoor we een sluitende meerjarenbegroting hebben kunnen aanbieden. De weerstandratio valt binnen de daarvoor vastgestelde bandbreedte.

Activiteiten 2022

We hebben de veertien 'bestuurlijke afspraken op financieel gebied' die zijn opgenomen in het 'Coalitieakkoord 2019-2023 Flevoland; Ruimte voor de toekomst' als uitgangspunt toegepast.

Middelen

7.3 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	-12	7.922	4.219	10	4.209
Baten	-177.100	-174.698	-198.467	-200.271	1.804
Saldo	-177.113	-166.775	-194.248	-200.261	6.013

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Onvoorziene uitgaven	140	0	140
2. Loon- en prijsontwikkeling	2.200	0	2.200
3. Stelpost 'Nieuw beleid'	994	0	994
4. Onzekerheden perspectiefnota	800	0	800
Overige kleine verschillen	75	0	75
Totaal lasten	4.209	0	4.209
Baten			
5. Opcenten motorrijtuigenbelasting	-214	0	-214
6. Provinciefondsuitkering	1.241	55	1.186
7. Rentebaten	219	0	219
8. Afwikkelingsverschillen	473	0	473
Overige kleine verschillen	85	0	85
Totaal baten	1.804	55	1.749

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

Lasten

1. Onvoorziene uitgaven

Jaarlijks is in de begroting een bedrag geraamd voor onvoorziene uitgaven. Hiervan is in 2022 geen gebruik gemaakt.

2. Loon- en prijsontwikkeling

Jaarlijks is in de begroting een bedrag geraamd voor de loon- en prijsontwikkeling op basis van de verwachtingen van het Centraal Planbureau. Hiervan is in 2022 geen gebruik gemaakt.

3. Stelpost 'Nieuw beleid'

Dit budget was beschikbaar voor nieuwe initiatieven. Daarbinnen waren enkele oormerken opgenomen voor specifieke onderwerpen die nog nadere uitwerking of besluitvorming behoeften. De beschikbare ruimte voor nieuw beleid is uiteindelijk voor een bedrag van € 0,99 mln. niet ingezet in 2022.

4. Onzekerheden perspectiefnota

De stelpost 'Onzekerheden perspectiefnota' was met name bedoeld als risicobuffer voor tegenvallende opbrengsten uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting bij toenemende elektrificering van het voertuigenbestand. Dit risico is ook opgetreden, waardoor de inkomsten uit opcenten MRB € 0,21 mln. zijn achtergebleven bij de raming. In de begroting worden diverse rekenkundige aannames gedaan, die omgeven zijn door onzekerheden (zoals de ontwikkeling van de belastingcapaciteit en de provinciefondsuitkering). Deze stelpost was bedoeld om eventuele tegenvallers die zich daarbij voordoen op te vangen. Omdat dergelijke onzekerheden zich niet hebben voorgedaan is deze beschikbare ruimte uiteindelijk niet ingezet in 2022.

Baten

5. Opcenten motorrijtuigenbelasting

Door mutaties in omvang en samenstelling van het wagenpark (waaronder de toegenomen elektrificering) is de uiteindelijke opbrengst over 2022 circa € 0,2 mln. lager dan was geraamd (een relatieve afwijking van 0,38%). Dit is het gevolg van een daling van het aantal belastbare voertuigen.

6. Provinciefondsuitkering

De geraamde provinciefondsuitkering is voor het laatst bijgesteld bij de Slotwijziging 2022 en was gebaseerd op de septembercirculaire 2022. Nadien is de decembercirculaire 2022 verschenen. De effecten van deze circulaire zijn niet meer in de begrotingsraming verwerkt. Uiteindelijk is de uitkering circa € 1,2 mln. hoger uitgevallen dan de raming. Deze toename wordt veroorzaakt door:

- voor € 0,1 mln. veroorzaakt door bijstellingen van met name inwonertallen, maar deels ook andere maatstaven;
- voor € 0,3 mln. veroorzaakt door nieuwe (decentralisatie-)uitkeringen, met name voor natuur (SNL);
- voor € 0,8 mln. veroorzaakt door de (verwachte) nacalculatie van de belastingcapaciteit over 2021.

De nacalculatie van de uitkering op basis van de gerealiseerde belastingcapaciteit (die in 2023 plaatsvindt) leidt naar verwachting tot een hogere uitkering, omdat het verdeelmodel provinciefonds rekening houdt met de werkelijke belastingopbrengst en de belastingcapaciteit in provincie Flevoland heeft zich in 2022 ten opzichte van de andere provincies ongunstiger ontwikkeld.

7. Rentebaten

Dit betreft voornamelijk de ontvangen rente op schatkistbankieren. Bij het opstellen van de begroting was het rentetarief nog nihil.

8. Afwikkelingsverschillen

Dit betreft een in 2022 (meicirculaire provinciefonds) ontvangen bijdrage van het Rijk voor de regionale cultuursector in 2021. Deze bate is kon niet in 2021 verantwoord worden, omdat de toekenning toen niet bekend was.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
7.3.1 Algemene dekkingsmiddelen	10	-200.271	-200.261
7.3.2 Onvoorzien en stelposten	0	0	0
Totaal	10	-200.271	-200.261

x € 1.000

7.4 Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder

J. de Reus (Personeel & Organisatie)
G. van Gaal (Inkoop- en aanbestedingsbeleid)
J.N.J. Appelman (Facilitaire zaken)
J.A. Fackeldey (Communicatie & ICT)
H.J. Hofstra (Financiën)

Doel (2019-2023)

De IT-systemen voor de informatievoorziening zijn beter en veiliger en het beheer daarvan is op orde.

Doelrealisatie

In 2022 zijn alle noodzakelijke en essentiële stappen gezet voor de vernieuwing, beheer en (betere) beveiliging van de informatiesystemen van de provincie Flevoland.

Activiteiten 2022

- Op basis van de geactualiseerde en in 2021 vastgestelde visie op de informatiestrategie worden nieuwe ontwikkelingen zoals op het gebied van datatoepassingen gerealiseerd.
- We sluiten waar dat mogelijk is aan bij het programma 'Interprovinciale Digitale Agenda 2.0' en leveren wij daaraan onze inbreng.

- Voor de informatievoorziening nemen we alle noodzakelijke maatregelen om de veiligheid en de technische en juridische kwaliteit te waarborgen.
- Als basis voor de Wet Open Overheid wordt een strategie uitgewerkt voor het verbeteren van het informatie- en archiefbeheer.

Middelen

7.4 Bedrijfsvoering	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Lasten	55.271	53.954	64.725	62.600	2.124
Baten	-3.843	-2.987	-3.497	-3.656	159
Saldo	51.428	50.967	61.228	58.944	2.284

x € 1.000

Waarvoor wijkt het af	Vershil	Waarvan effect op:	
		Reserve	Rekening-saldo
Lasten			
1. Lagere lasten voor salarissen / inhuur	2.947	977	1.970
2. Hogere lasten voor inhuur	-1.867	8	-1.875
3. Lagere lasten WW mede door vrijval voorziening	132	3	129
4. Vrijval stelposten	108	87	21
5. Hogere lasten werving en selectie	-113	0	-113
6. Lagere lasten duurzame inzetbaarheid en mobiliteit	124	124	0
7. Hogere lasten voor participatiewet	-132	-132	0
8. Lagere facilitaire lasten	196	0	196
9. Lagere lasten voor informatievoorziening	132	132	0
Overige kleine verschillen	597	353	244
Totaal lasten	2.124	1.552	572
Baten			
10. Hogere baten voor bijdragen salarissen derden	261	0	261
Overige kleine verschillen	-101	29	-131
Totaal baten	159	29	130

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1 en 2. Lagere personele lasten dan begroot

Binnen provincie Flevoland zijn in 2022 88 vacatures opengesteld geweest. Dit komt neer op circa 20% van alle totale functies. Doordat tussen uitdiensttreding en indiensttreding soms enige periode van frictie zit ontstaan lagere lasten. Voor een deel van deze frictie, als ook voor vervanging van zieke of zwangere medewerkers is op de bedrijfsvoering ingehuurd. De lagere salarislaster gelden hierbij als dekking voor de inhuur. Per saldo is ruim € 1,1 mln. minder ingezet dan begroot. Dit komt neer op een uitputting van bijna 98% van deze budgetten.

3. Lagere lasten WW mede door vrijval voorziening

Op balansdatum heeft provincie Flevoland niet langer langlopende verplichtingen in het kader van de WW. De verplichtingen die er waren kunnen vrijvallen als het gevolg van het feit dat de mensen voor wie deze verplichting gold of een nieuwe dienstbetrekking hebben gevonden of met vervroegd pensioen zijn gegaan. Ieder jaar zal de provincie op balansdatum nagaan of er sprake is van meerjarige verplichtingen die in de vorm van een voorziening op de balans moeten worden opgenomen.

4. Vrijval stelposten

Binnen de bedrijfsvoering is in 2022 een aantal stelposten opgenomen ter dekking van diverse lasten. Deze is voor ruim 2/3e deel benut. Een deel voor de versterking van de organisatie (€ 0,08 mln.) en een klein deel welke bestemd is voor het inhuren of aantrekken van trainees (€ 0,02 mln.) is niet gebruikt en valt derhalve vrij.

5. Hogere lasten voor werving en selectie

De arbeidsmarkt bleef net als in 2022 relatief krap, waardoor er extra geld is uitgegeven aan werving en selectie om geschikte kandidaten voor diverse functies te kunnen vinden.

6. Lagere lasten voor duurzame inzetbaarheid en mobiliteit

Het kan worden beargumenteerd dat deze zelfde krappe arbeidsmarkt mogelijk heeft geleid tot lagere lasten voor duurzame inzetbaarheid en mobiliteit. Omdat de vraag naar arbeid groot is en het aanbod relatief klein is, zijn er weinig middelen benodigd mensen te bewegen tot mobiliteit of te ondersteunen bij mobiliteit.

7. Hogere lasten voor participatiewet

In 2022 heeft de provincie Flevoland 18,93 FTE aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst gehad. De quotumwet schrijft voor dat dit minimaal 17,82 FTE had moeten zijn. Vanuit het oogpunt van een maatschappelijke voorbeeldrol en vanwege het feit dat een aantal bepaalde-tijdscontracten in 2022 omgezet zijn naar onbepaalde-tijdscontracten is er in 2022 meer uitgegeven dan geraamd. Het tekort wordt gedekt uit de reserve 'Personeel', waar middelen voor dit specifieke doel in aanwezig zijn.

8. Lagere facilitaire lasten

Binnen de facilitaire begroting is op een aantal posten een klein bedrag dat resteert. Dit telt in totaal op tot € 0,2 mln., oftewel iets minder dan 4% van de facilitaire begroting.

9. Lagere lasten voor informatievoorziening

Voor de lasten voor informatievoorziening is een egaliseringsreserve om eventuele tekorten uit op te vangen. Medio november is een raming gemaakt om een onttrekking te doen aan deze reserve ter dekking van de lasten. In de praktijk bleek een deel van de lasten lager te zijn uitgevallen, wat leidt tot een overschot binnen deze begroting. Dit deel blijft beschikbaar in de reserve 'Informatievoorziening'.

10. Hogere inkomsten voor salarisvergoedingen van derden

Zowel de inkomsten vanuit detacheringen als de inkomsten vanuit ziekte- en zwangerschapsgelden en opgenomen geboorteverlof waren € 0,13 mln. hoger dan geraamd.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
7.4.1 Personeel en organisatie	50.509	-2.710	47.799
7.4.2 Financiën, communicatie en jur.zaken	370	0	370
7.4.3 Facilitaire zaken	5.095	-938	4.156
7.4.4 Informatievoorziening	6.627	-8	6.620
Totaal	62.600	-3.656	58.944

x € 1.000

7.5 Reserves

Portefeuillehouder

H.J. Hofstra

Middelen

7.5 Reserves	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil
Lasten	46.883	26.357	57.775	62.196	-4.421
Baten	-45.664	-38.483	-51.863	-41.575	-10.288
Saldo	1.219	-12.126	5.911	20.621	-14.709

x € 1.000

Stortingen in reserves	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil	Waarvan effect op rekening- saldo
Algemene reserve	356	356	0	0
Personeel	900	1.479	-579	0
Monumentenzorg	286	327	-41	0
Brede Bestemmingsreserve	25.002	25.797	-795	0
Sport	0	0	0	0
Technische bijstand Europa	0	39	-39	0
Procesgelden gebiedsontwikkeling	900	900	0	0
p-PMJP /POP	1.880	1.880	0	0
Bodem	0	0	0	0
Egalisatie gladheidsbestrijding	0	0	0	0
Cofinanciering EU-projecten 14-20	900	900	0	0
Nieuwe Natuur	0	0	0	0
Activering vervangingsinvesteringen	4.781	4.967	-186	0
Almere 2.0	6.700	6.700	0	0
Jaarlijks onderhoud infrastructuur	0	0	0	0
Mobiliteit	9.797	11.137	-1.340	0
Beheer en ontwikkeling natuur	950	1.498	-548	0
Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Doorgeschoven activiteiten	1.376	1.376	0	0
Economisch programma	1.373	1.966	-593	0
Duurzame energie	436	729	-294	0
Regiodeal Noordelijk Flevoland	0	0	0	0
Fonds Culturele Ontwikkeling	840	848	-8	0
Krachtige Samenleving	350	350	0	0
Fonds Vitaal Platteland	0	0	0	0
Informatiestrategie	848	848	0	0
Flevoland Natuurinclusief	100	100	0	0
Totaal stortingen	57.775	62.196	-4.422	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting stortingen

Een aantal reserves kent een hogere storting ten opzichte van de begroting na wijziging. De hogere stortingen passen binnen het door PS vastgestelde beleid ten aanzien van de desbetreffende reserves, zoals is vastgelegd in de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020-2023' of nadien genomen (instellings-)besluiten. Hieronder is een toelichting opgenomen op alle reserves met een verschil > € 0,1 mln.

1. Personeel

Voor de onttrekking aan de reserve 'Personeel' wordt vanuit het voorzichtigheidsbeginsel de maximale onttrekking (worst case scenario) geraamd. In de praktijk bleek een aantal verplichtingen lager uit te vallen, waardoor de werkelijke storting (diverse restantbudgetten) hoger was dan de raming.

2. Brede Bestemmingsreserve

Het verschil ten opzichte van het kader voor 2022 wordt met name veroorzaakt door enkele (incidentele) hogere stortingen dan begroot (na wijziging). Voor een gedetailleerd overzicht van de gerealiseerde stortingen in de 'Brede Bestemmingsreserve' wordt verwezen naar bijlage 1 van deze jaarstukken.

3. Egalisatiereserve vervangingsinvesteringen infrastructuur

Deze reserve heeft betrekking op de instandhouding van bestaande provinciale infrastructuur op de afgesproken kwaliteitsniveaus (zie ook programmaonderdeel 6.3). De budgetten voor het jaarlijks onderhoud zijn aangepast op basis van actuele inzichten, zoals ook opgenomen in de 'Strategische Uitvoeringsplannen' (SUP 2.0). Dit wordt gedekt uit deze reserve, waarvoor in de reserve voldoende vrije middelen beschikbaar zijn. Het restant van de mutatie betreft wijzigingen in de kapitaallasten die voortvloeien uit de geactualiseerde 'Activastaat 2023-2026', gebaseerd op de huidige bestedings- en investeringsplannen.

4. Mobiliteit

Het verschil tussen de beschikbare middelen voor het openbaar vervoer en fietsmaatregelen (die via het provinciefonds en via een specifieke uitkering worden ontvangen) en de daaruit te dekken kosten en investeringen wordt conform bestaand beleid geëgaliseerd via deze reserve (zie programma 6).

5. Beheer en ontwikkeling natuur

Het verschil tussen de beschikbare middelen voor de gedecentraliseerde natuurtaken en de werkelijke kosten worden conform bestaand beleid toegevoegd aan deze reserve (zie programmaonderdeel 2.2.1).

6. Economisch programma

De niet bestede middelen voor het 'Economisch Programma' zijn conform bestaand beleid toegevoegd aan deze reserve (zie programmaonderdeel 3.1).

7. Duurzame energie

Binnen het programma 'Energietransitie' is er op de diverse onderdelen een onderbesteding van in totaal € 0,3 mln. Niet alle opdrachten van energie hebben geleid tot uitgaven in 2022, omdat een deel van de opdrachten over het jaar heen zijn getild. De middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Duurzame energie'.

Voor een gedetailleerd inzicht in de reserves wordt verwezen naar bijlage 1 'Overzicht reserves en voorzieningen'.

Onttrekkingen aan reserves	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Waarvan effect op rekening- saldo
Algemene reserve	-4.470	-4.470	0	0
Personeel	-3.217	-2.376	-841	0
Monumentenzorg	0	0	0	0
Brede Bestemmingsreserve	-16.857	-15.433	-1.424	0
Sport	-354	-354	0	0
Zuiderzeelijngelden	-2.481	-279	-2.201	0
Technische bijstand Europa	0	0	0	0
Procesgelden gebiedsontwikkeling	-1.378	-1.307	-72	0
p-MJP / POP	-3.412	-1.925	-1.487	0
Bodem	-450	-308	-142	0
Egalisatie gladheidsbestrijding	0	0	0	0
Cofinanciering EU-projecten 14-20	-900	-592	-308	0
Nieuwe Natuur	-250	-121	-129	0
Egalisatie activering vervangingsinvesteringen	348	0	348	0
Almere 2.0	-6.750	-6.750	0	0
Jaarlijks onderhoud infrastructuur	0	0	0	0
Mobiliteit	0	0	0	0
Beheer en ontwikkeling natuur	-1.713	-620	-1.093	0
Meerjaren aanpak bedrijfsvoering	0	0	0	0
Doorgeschoven activiteiten	-547	-547	0	0
Dekking afschrijvingslasten	0	0	0	0
Economisch programma	-2.124	-1.998	-126	0
Duurzame energie	-1.227	-891	-336	0

Onttrekkingen aan reserves	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Waarvan effect op rekening- saldo
Regiodeal Noordelijk Flevoland	-1.910	-34	-1.876	0
Fonds Culturele Ontwikkeling	-214	-107	-107	0
Krachtige Samenleving	-823	-670	-153	0
Fonds Vitaal platteland	-260	-233	-27	0
Informatiestrategie	-2.000	-1.860	-140	0
Flevoland Natuurinclusief	-875	-702	-173	0
Totaal onttrekkingen	-51.863	-41.575	-10.288	0

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting onttrekkingen

De aanwending van bestemmingsreserves is veelal afhankelijk van projectvoortgang en de daarmee gemoeide uitgaven. Hierdoor ontstaan verschillen in de onttrekkingen aan de reserves (indien minder is uitgegeven hoeft minder onttrokken te worden aan de reserves). De verklaringen zijn opgenomen bij de desbetreffende programmaonderdelen in deze jaarstukken. Een aantal reserves kent een overschrijding ten opzichte van de begroting na wijziging (meer onttrokken dan begroot). Deze hogere onttrekkingen passen binnen het door PS vastgestelde beleid ten aanzien van de desbetreffende reserves, zoals is vastgelegd in de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020-2023' of nadien genomen (instelling-)besluiten. Hieronder is een toelichting opgenomen op alle reserves met een verschil > € 0,1 mln.

1. Personeel

Voor de reserve 'Personeel' wordt de onttrekking worst case geraamd, vanuit een voorzichtigheidsbeginsel. Binnen provincie Flevoland zijn in 2022 88 vacatures opengesteld geweest. Dit komt neer op circa 20% van alle totale functies. Per saldo is ruim € 1,1 mln. minder ingezet dan begroot. Dit komt neer op een uitputting van bijna 98% van deze budgetten.

2. Brede Bestemmingsreserve

De onttrekking aan de 'Brede Bestemmingsreserve' is lager dan geraamd doordat de voortgang van een aantal projecten lager was dan vooraf verwacht. Voor een gedetailleerd overzicht van de gerealiseerde onttrekkingen wordt verwezen naar de toelichting op de 'Brede Bestemmingsreserve' zoals opgenomen in bijlage 1 van deze jaarstukken.

3. Zuiderzeelijngelden

In 2022 is voor € 2,17 mln. minder besteed voor het programma 'Zuiderzeelijngelden'. De lasten zijn gebaseerd op de gedeclareerde bijdragen door de uitvoerende partijen. In samenhang hiermee zijn de baten voor cofinanciering € 0,016 mln. lager. Daarnaast zijn er bijna geen lasten geweest voor de beschikbaar gestelde bijdragen vanuit het 'Luchthavenfonds' (€ 0,015 mln. lager). De middelen blijven beschikbaar in deze reserve. Alle beschikbare middelen (in deze reserve) worden uiterlijk in het voorjaar van 2023 besteed.

4. p-MJP/POP

Het saldo van de uitvoeringskosten POP en de provinciale cofinanciering is € 1,5 mln. lager dan begroot. De onderbesteding wordt verrekend met de reserve 'p-MJP/POP', waardoor er per saldo minder is onttrokken.

5. Bodem

Voor bodemdaling is afgelopen jaar - onder leiding van gebiedsregisseur - hard gewerkt om tot een gedragen gebiedsproces te komen. Ondanks de belangrijke stap van een intentieverklaring is, is het gebiedsproces minder ver gevorderd ten aanzien van uitbouw en daadwerkelijke invulling van de verschillende sporen en daardoor is hier minder budget aan besteed. Dit leidt tot een lagere onttrekking aan deze reserve. De niet besteede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Bodem'.

6. Cofinanciering EU-projecten 14-20

De lasten voor cofinanciering zijn € 0,7 mln. lager dan begroot. Dit betreft de cofinanciering van de 'Technische Bijstand', het 'Kansen voor West' en het 'INTERREG programma', voor projecten van externe organisaties in de provincie en projecten waar de provincie partner in is. Daarnaast zijn nog niet alle kosten gedeclareerd die gemaakt zijn tijdens de uitvoering van provinciale projecten en zijn er minder baten vanwege de beëindiging van de werkzaamheden voor de Management Autoriteit. Per saldo is er € 0,3 mln. minder onttrokken aan deze reserve dan begroot. Deze gelden blijven beschikbaar in deze reserve.

7. Nieuwe natuur

De totale lasten van het programma zijn € 0,1 mln. lager dan begroot. Dit betreft de bijdragen aan de projecten, op basis van de voortgang die de uitvoerende organisaties hebben gerealiseerd. Deze gelden blijven beschikbaar in deze reserve.

8. Egalisatie activering vervangingsinvesteringen

Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting bij de stortingen. Deze reserve heeft betrekking op de instandhouding van bestaande provinciale infrastructuur op de afgesproken kwaliteitsniveaus (zie ook programmaonderdeel 6.3). De budgetten voor het jaarlijks onderhoud zijn aangepast op basis van actuele inzichten, zoals ook opgenomen in de 'Strategische Uitvoeringsplannen' (SUP 2.0). Dit wordt gedekt uit deze reserve, waarvoor in de reserve voldoende vrije middelen beschikbaar zijn. Het restant van de mutatie betreft wijzigingen in de kapitaallasten die voortvloeien uit de geactualiseerde 'Activastaat 2023-2026', gebaseerd op de huidige bestedings- en investeringsplannen.

9. Beheer en ontwikkeling natuur

De lagere onttrekking wordt veroorzaakt door het project 'Grazige deel' binnen de Oostvaardersplassen. Als gevolg van onder andere juridische procedures is vertraging ontstaan in de uitvoering, met als gevolg dat de kosten in 2022 fors lager uitvallen dan begroot. Er is hier sprake van een timingsverschil; de in 2022 niet bestede middelen worden in de restant projectperiode alsnog uitgegeven.

10. Economisch programma

De lagere onttrekking wordt veroorzaakt door een aantal onderbestedingen op de budgetten voor de uitvoering van het 'Economisch Programma'. Deze middelen blijven beschikbaar binnen de reserve voor uitvoering in latere jaren.

11. Duurzame energie

Binnen het programma 'Energietransitie' is er op de diverse onderdelen (REIS, Aanpak grootste gasverbruikers, kwartiermaker opgave 'Energie, klimaatplan') een onderbesteding van in totaal € 0,3 mln. Niet alle opdrachten van energie hebben geleid tot uitgaven in 2022, omdat een deel van de opdrachten over het jaar heen zijn getild. Externe factoren hebben ertoe geleid dat opdrachten niet voor het einde van het jaar zijn afgerond. De afronding van deze opdrachten vinden plaats in 2023. De middelen blijven beschikbaar in deze reserve.

12. Regiodeal Noordelijk Flevoland

De van het Rijk ontvangen middelen zijn in 2022 besteed aan de programmaliijnen 'Innovatie' en 'Talent'. Ondanks dat het programma voorspoedig loopt, is er in 2022 voor € 1,9 mln. minder besteed. Deze middelen zijn wel geprogrammeerd en zullen in komende jaren tot besteding komen.

13. Fonds Culturele ontwikkeling

De lagere onttrekking aan deze reserve (€ 0,1 mln.) wordt veroorzaakt doordat in de eerste fase van de uitvoering van het programma 'Fonds Culturele ontwikkeling' de programmamaker heeft gewerkt aan zaken die veelal niet direct uitgaven met zich meebrengen, bijvoorbeeld het voeren van gesprekken en komen tot afspraken. De nog niet ingezette middelen uit 2022 blijven beschikbaar in de reserve ('Fonds Culturele ontwikkeling') voor uitvoering in de resterende looptijd van het fonds.

14. Krachtige Samenleving

De programmering van de uitgaven sloot niet helemaal aan bij de activiteiten in 2022, grotendeels als gevolg van het doorschuiven van de verwachte subsidieaanvraag vanuit de GGD voor een 'proeftuin ouderen', waardoor een deel van het budget doorgeschoven diende te worden. De niet bestede middelen uit 2022 blijven beschikbaar in deze reserve voor de uitvoering van het programma in 2023.

15. Informatiestrategie

De lagere onttrekking aan deze reserve (€ 0,1 mln.) wordt veroorzaakt doordat de inschatting voor de onttrekking in november is gemaakt, waarna bleek dat al een deel van de kosten van 2022 abusievelijk in 2021 waren geboekt. Daarnaast is een aantal verplichtingen niet tot volledige uitnutting zijn gekomen.

16. Flevoland Natuurinclusief

De lagere onttrekking aan deze reserve (€ 0,2 mln.) wordt veroorzaakt doordat een aantal verwachte subsidie aanvragen van gemeenten, stichtingen en tbo's vertraging heeft opgelopen. De niet bestede middelen uit 2022 blijven beschikbaar in deze reserve voor de subsidieaanvragen die begin 2023 worden verstrekt.

Voor een gedetailleerd inzicht in de reserves wordt verwezen naar bijlage 1 'Overzicht reserves en voorzieningen'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
7.5.1 Reserves	62.196	-41.575	20.621
Totaal	62.196	-41.575	20.621

x € 1.000

7.6 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
7.1 Bestuur	Lasten	1.017	2.106	3.148	319	2.828
	Baten	-143	-27	-27	-163	136
	Saldo	874	2.079	3.121	157	2.964
7.2 Provinciale Staten	Lasten	1.492	1.853	2.004	1.595	409
	Baten	0	0	0	0	0
	Saldo	1.492	1.853	2.004	1.595	409
7.3 Algemene dekkingsmiddelen & stelposten	Lasten	-12	7.922	4.219	10	4.209
	Baten	-177.100	-174.698	-198.467	-200.271	1.804
	Saldo	-177.113	-166.775	-194.248	-200.261	6.013
7.4 Bedrijfsvoering	Lasten	55.271	53.954	64.725	62.600	2.124
	Baten	-3.843	-2.987	-3.497	-3.656	159
	Saldo	51.428	50.967	61.228	58.944	2.284
7.5 Reserves	Lasten	46.883	26.357	57.775	62.196	-4.421
	Baten	-45.664	-38.483	-51.863	-41.575	-10.288
	Saldo	1.219	-12.126	5.911	20.621	-14.709
Totaal programma 7	Lasten	104.651	92.192	131.870	126.721	5.149
	Baten	-226.751	-216.195	-253.854	-245.666	-8.189
	Saldo	-122.100	-124.003	-121.984	-118.945	-3.040

x € 1.000

III Paragrafen

De indeling van de provinciale begroting is voor een belangrijk deel voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) inclusief een zevental verplichte paragrafen. In de paragrafen worden onderwerpen behandeld (als dwarsdoorsnede van het jaarverslag) die van belang zijn voor het inzicht.

De paragrafen bevatten de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en de lokale heffingen. Ook de onderwerpen die in de afzonderlijke paragrafen beschreven moeten worden, zijn in belangrijke mate voorgeschreven in het BBV. Het gaat om de volgende paragrafen:

1. Lokale heffingen;
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
3. Onderhoud kapitaalgoederen;
4. Financiering;
5. Bedrijfsvoering;
6. Verbonden partijen;
7. Grondbeleid;
8. Openbaarheidsparagraaf Woo.

1 Lokale heffingen

1.1 Beleid ten aanzien van heffingen

De provincie kende in 2022 de volgende heffingen:

- Algemene heffing: Opcenten Motorrijtuigenbelasting (MRB).
- Bestemmingsheffingen: Leges, Grondwaterheffing en Nazorgheffing.

Opcenten Motorrijtuigenbelasting

De provincie heft een opslag op de Motorrijtuigenbelasting, dat zijn de zogenoemde opcenten. De provincie bepaalt zelf jaarlijks het tarief, maar dat mag niet hoger zijn dan het maximale tarief. Het Rijk stelt jaarlijks het maximale tarief vast, inclusief indexering. Voor 2022 was het maximum 118,4 opcenten.

In 2022 bedroeg het tarief in Flevoland 82,2 opcenten, waarmee een opbrengst is gerealiseerd van € 55,6 mln.

Er zit een verschil tussen het feitelijke tarief en het maximaal toegestane tarief, dat is de onbenutte belastingcapaciteit. Voor 2022 is de financiële omvang daarvan € 24,5 mln. Voor de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicomanagement' wordt voor de beschikbare belastingcapaciteit overigens uitgegaan van het verschil tussen het Flevolandse tarief en het landelijk gemiddelde, in plaats van het wettelijk maximum.

Leges

De provincie heft leges voor diverse diensten en producten (op basis van de 'Legesverordening provincie Flevoland 2016'). Bij de tariefstelling in de legesverordening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De leges voor vergunningen, ontheffingen en dergelijke zijn zoveel mogelijk gebaseerd op het gemiddeld tijdsbeslag dat met het verlenen hiervan is gemoeid, vermenigvuldigd met het gemiddelde uurtarief van de daarmee belaste medewerkers.
- Bij de berekening van de tarieven wordt maximaal een percentage van 100% kostendekkendheid gehanteerd, zodat de ter zake geraamde baten niet hoger zijn dan de geraamde lasten.
- De tarieven worden jaarlijks geïndexeerd (aangepast aan loon- en prijsontwikkelingen).
- Naast de indexering van de tarieven wordt er, indien dat nodig wordt geacht, aanvullend getoetst op kostendekkendheid.

De provincie heft en int de leges deels zelf en heeft hiervoor deels mandaat gegeven aan Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV), samenwerkingsverband BIJ12 en de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW).

Grondwaterheffing

De provincie belast het onttrekken van grondwater aan de bodem op basis van de 'Grondwaterheffingsverordening 2010'. Deze verordening heeft de Waterwet als wettelijke grondslag. De provincie belast onttrekkingen vanaf 20.000 m³, waarvan de eerste 10.000 m³ is vrijgesteld van heffing. Het tarief is enerzijds gebaseerd op een raming van de lasten van het grondwaterbeheer op langere termijn en anderzijds op een inschatting van het volume van de jaarlijkse grondwateronttrekkingen. Sinds 1 januari 2010 bedraagt het tarief € 1,41 per 100 m³.

Voor zover de gerealiseerde opbrengst uit de grondwaterheffing afwijkt van de daaraan toerekenbare kosten, is het verschil toegevoegd of onttrokken aan de voorziening 'Grondwaterbeheer'. In paragraaf 3.3.2 van de 'Toelichting op de balans' (onderdeel IV Jaarrekening) is het verloop van deze voorziening weergegeven.

Nazorgheffing

De provincie heeft een 'eeuwigdurende' nazorgplicht voor afvalstortplaatsen die zijn gesloten (afgedicht). Voor dit doel is het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen (hierna Nazorgfonds) opgericht. In Flevoland zijn drie afvalstortplaatsen die vallen onder het Stortbesluit, te weten:

1. Het Friese Pad (Emmeloord);
2. Zeeasterweg (Lelystad), en
3. Braambergen (Almere).

Jaarlijks ontvangen de exploitanten van de stortplaatsen een aanslag voor nazorgheffing. Deze heffing wordt door de provincie in het Nazorgfonds gestort. Het college van GS vormt het algemeen bestuur van dit fonds (zie ook de paragraaf 'Verbonden partijen'). Het is de bedoeling dat het fonds op het moment dat de afvalstortplaats wordt gesloten, voldoende financiële middelen heeft om eeuwigdurend het onderhoud aan de stortplaats te kunnen bekostigen. Alleen voor Zeeasterweg is in 2022 nazorgheffing opgelegd van € 0,4 mln.

De hoogte van de nazorgheffing is afhankelijk van het benodigde doelvermogen en de beleggingsresultaten van het Nazorgfonds. Het benodigde doelvermogen wordt gebaseerd op de kosten die voortvloeien uit de door de stortplaatsexploitanten ingediende nazorgplannen, waar GS mee dienen in te stemmen. De nazorgheffing is een voorlopige heffing. Voorafgaand aan de sluiting (overdracht aan de provincie) van een stortplaats wordt de definitieve heffing berekend en opgelegd, om zeker te stellen dat het doelvermogen is bereikt. Tot het moment van definitieve sluiting ligt het (financiële) risico bij de exploitant.

Het Friese Pad is een gesloten stortplaats, waarvoor geen nazorgheffing meer wordt ontvangen. Voor Braambergen is inmiddels het doelvermogen bereikt en wordt geen heffing meer opgelegd. Hoewel hier geen afval meer wordt gestort is deze stortplaats, vanwege deelname aan de landelijke pilot Introductie Duurzaam Stortbeheer (IDS), nog niet gesloten. Hierdoor kan er voor deze stortplaats nog wel een eindheffing plaatsvinden.

1.2 Kwijtscheldingsbeleid

Voor de lokale heffingen bestaat er geen mogelijkheid tot kwijtschelding. De legesverordening kent een zogenaamde hardheidsclausule. Hierin is geregeld dat het college van GS tegemoet kan komen aan onbillijkheden van overwegende aard, welke zich bij de toepassing van de verordening kunnen voordoen.

1.3 Overzicht tarieven

Tabel 1.1: Heffingstarieven

Lokale heffing	Tarief	2018	2019	2020	2021	2022
Opcenten MRB	per 1-1 (aantal)	79,00	79,80	80,60	81,4	82,2
Grondwaterheffing	per 100 m3	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41
Nazorgheffing	Zeeasterweg	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000

1.4 Lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk wordt verstaan hoe de tarieven van de provinciale belastingen en heffingen zich verhouden tot de tarieven in de andere provincies. Voor de opcenten MRB is de situatie in 2022 weergegeven in onderstaande tabel 1.2.

Tabel 1.2: Provinciale opcenten MRB

Provincie	2022
Groningen	94,5
Drenthe	92,0
Zuid Holland	91,8
Gelderland	90,6
Friesland	87,0
Zeeland	82,3
Flevoland	82,2
Overijssel	79,9
Noord Brabant	79,6
Limburg	79,1
Utrecht	77,5
Noord Holland	67,9
Gemiddeld	83,7

Van laag naar hoog gerangschikt nam provincie Flevoland in 2022 de zevende plaats in voor wat betreft het tarief van de opcenten MRB. In 2022 bedroeg het landelijke gemiddelde tarief 83,7 opcenten.

Voor de grondwaterheffing lopen de tarieven tussen de provincies uiteen van € 0,50 per 100 m³ tot € 3,24 per 100 m³. Het tarief in provincie Flevoland bedraagt per 1 januari 2022 € 1,41 per 100 m³, waarmee provincie Flevoland van laag naar hoog gerangschikt de zesde plaats inneemt. De hoogte van de uiteindelijk opgelegde heffing is niet alleen afhankelijk van de hoogte van het tarief, maar ook van een mogelijk minimumbedrag en vrijstellingen. In provincie Flevoland is geen minimumbedrag vastgesteld en zijn onttrekkingen kleiner dan 20.000 m³ grondwater vrijgesteld van de provinciale grondwaterheffing.

Voor interprovinciale vergelijking zijn alleen de opcenten MRB en de grondwaterheffing relevant vanwege de omvang en/of de hoogte van de heffing. De activiteiten waarvoor leges worden gevraagd (zoals toezending provinciale documenten) verschillen tussen de provincies, waardoor vergelijking niet goed mogelijk is. Gelet op het specifieke karakter van de nazorgheffing is een vergelijking met andere provincies evenmin zinvol.

1.5 Opbrengst van de lokale heffingen

Tabel 1.3: Opbrengst lokale heffingen

	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil
Opcenten MRB	56.156	57.200	55.800	55.586	-214
Leges; mandaat OFGV	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Leges; mandaat BIJ12	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Leges; mandaat RDW	17	14	14	27	13
Leges; heffing door provincie	18	24	24	21	-3
Grondwaterheffing	468	470	470	476	6
Nazorgheffing	400	400	400	400	0
Totaal	57.059	58.108	56.708	56.510	-198

x € 1.000

Toelichting opcenten MRB

Door mutaties in omvang en samenstelling van het wagenpark (waaronder de toegenomen elektrificering) is de uiteindelijke opbrengst over 2022 circa € 0,2 mln. lager dan was geraamd (een relatieve afwijking van 0,38%). Dit is het gevolg van een daling van het aantal belastbare voertuigen. De daling is nog sterker geweest dan wij al hadden voorzien. Het risico hiervoor is in de zomernota al benadrukt.

Omdat de daling van het aantal voertuigen in Flevoland sterker was dan (gemiddeld) in andere provincie, heeft dit wel een gunstig gevolg voor de uitkering uit het provinciefonds. De omvang van die meevaller is € 0,8 mln. Per saldo heeft de opbrengst opcenten MRB een positief effect op het resultaat over 2022 van € 0,6 mln.

Toelichting leges OFGV en BIJ12

Conform afspraak wordt aan de gemeenschappelijke regelingen OFGV en BIJ12 een bijdrage verstrekt onder aftrek van de legesopbrengst. Deze heffing komt daarom niet in de begroting en jaarstukken van de provincie tot uitdrukking.

Toelichting leges RDW

Van de RDW wordt in het kader van het aan hen gegeven mandaat op grond van artikel 149b 7e lid van de Wegenverkeerswet 1994 jaarlijks een afdracht ontvangen.

Kostendekkendheid leges in 2022

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de kostendekking van de geheven leges in 2022.

Tabel 1.4: Kostendekkendheid leges

	Opbrengsten 2022	Kosten 2022	Kosten- dekkendheid 2022
3.1 Ontgronden (heffing door OFGV)	-97.167	97.167	100%
5.1 Wet Natuurbescherming (heffing door BIJ12)	-7.500	n.b.	n.b.
6.1 Wegenverkeerswet 1994 (heffing door RDW)	-26.743	n.b.	n.b.
6.1 Wegenverkeerswet 1994 (heffing door provincie)	0	0	100%
6.2 Fysieke leefomgeving (heffing door provincie)	-21.102	21.102	100%
Totaal (exclusief heffingen door BIJ12 en RDW)	-152.512	118.269	

x € 1

Voor de aan BIJ12 en RDW gemandateerde heffing en inning van leges geldt het tarievenbeleid van BIJ12 respectievelijk RDW, waardoor kostendekkendheid niet bekend is.

Bij de legestarieven die door de provincie worden bepaald kunnen in de praktijk jaarlijks afwijkingen optreden van de 100% kostendekking, omdat het volume en de complexiteit van vergunningen kan afwijken van de uitgangspunten bij de gehanteerde tarieven, die gebaseerd zijn op gemiddelden. Hiervan was in 2022 geen sprake.

Bij de nacalculatie van de tarieven voor de bepaling van de kostendekkendheid over 2022 is gerekend met de begrote gemiddelde kosten per eenheid (er vindt geen nacalculatie van de werkelijke kostenplaats).

2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.1 Algemeen

De provincie heeft ambities geformuleerd en wil haar doelstellingen realiseren. In een aantal gevallen zijn er risico's en onzekerheden, die ervoor kunnen zorgen dat die doelen niet, niet geheel, of alleen tegen hogere kosten kunnen worden gerealiseerd. Deze risico's zijn opgenomen in deze Jaarrekening 2022. In deze paragraaf wordt beschreven in welke mate de financiële positie van de provincie toereikend is om de financiële effecten van de risico's, die de provincie loopt op te kunnen vangen. Risico's waarvoor voorzieningen zijn getroffen of waarmee al rekening is gehouden binnen specifieke reserves of stelposten, worden in deze paragraaf buiten beschouwing gelaten.

Tevens worden risico's, zijnde een voortvloeisel van grote (nu nog onbekende) calamiteiten (zogenaamde Black Swans), niet in het risicoprofiel opgenomen. Een Black Swan is een het risico dat voortkomt uit een buitengewone en niet-verwachte situatie.

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' wordt tweemaal per jaar (voor de begroting en de jaarstukken) geactualiseerd.

Korte samenvatting

Het actief toepassen van risicomanagement draagt bij aan het lerend vermogen (risico's worden sneller geïdentificeerd en beter ingeschat) en maakt ook dat er meer aandacht wordt besteed aan het beheersbaar maken en houden van risico's. Deze ontwikkelingen kunnen zowel een opwaarts als een neerwaarts effect hebben op de hoogte van het risicoprofiel. Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de hoogte van de financiële risico's, zoals deze zijn weergegeven in het risicoprofiel. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.

Deze paragraaf betreft een actualisatie van de versie, die was opgenomen in de Programmabegroting 2023. Vergeleken met de Programmabegroting 2023 is het risicoprofiel toegenomen van ca. € 8,8 mln. tot ca. € 13,9 mln. De weerstandscapaciteit is juist toegenomen van ca. € 17,6 mln. tot ca. € 19,9 mln. Per saldo neemt de weerstandsratio af (van 2,0 naar 1,4) maar blijft binnen de door PS vastgestelde bandbreedte van 1,1 tot 2,0 (bron: 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021').

PS hebben in februari 2022 de 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021' vastgesteld, waarin de uitgangspunten voor het risicomanagement voor komende 4 jaar opnieuw zijn vastgelegd. Deze nota vervangt de nota 'Risicomanagementbeleid 2017'. De geactualiseerde nota vormt het vertrekpunt voor de verdere uitwerking in deze paragraaf.

Ontwikkelingen die (onder meer) van invloed zijn op de risico's in het risicoprofiel zijn de prijsstijgingen, een schaarste aan grondstoffen, etc. De loon- en prijsstijgingen worden gemonitord conform de afspraken zoals verwoord in de zomer-/perspectiefnota. Tevens vormt het voorgenomen besluit, om de verdeling van het provinciefonds te herzien, een substantieel risico voor de financiële huishouding van de provincie.

2.2 Risicobeleid en risicomanagement

Risicomanagement maakt integraal onderdeel uit van beleidsvoorbereiding, besluitvorming en uitvoering. Met als uitgangspunt dat risico's op een verantwoorde manier in de besluitvorming worden betrokken. De provincie wil bewust met risico's omgaan en ze dus zo vroeg mogelijk in beeld brengen. Om goed zicht te hebben op de mate waarin de risico's worden beheerst, worden bij de risico's ook de gehanteerde beheersmaatregelen in beeld gebracht.

Voornaamste uitgangspunten van risicomanagement

Begin 2022 hebben PS de 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021' vastgesteld. Daarin zijn de voornaamste uitgangspunten en kaders opgenomen:

- Alleen de strategische risico's worden opgenomen. Dit zijn risico's die niet (enkel) binnen de financiële middelen van een beleidsveld kunnen worden afgedekt.
- Er wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele risico's.
- Structurele risico's kennen een vermenigvuldigingsfactor van drie. Er wordt voldoende incidentele weerstandscapaciteit aangehouden om, als het risico zich aandient, de financiële effecten daarvan gedurende drie jaar te kunnen opvangen. Indien risico's structurele gevolgen kunnen hebben voor de exploitatie/financiële positie, dan wordt er vanuit gegaan dat 3 jaar voldoende tijd is om een oplossing binnen de begroting te vinden om het financieel gevolg te kunnen dekken.
- Ook niet financiële risico's kunnen een onderdeel vormen van de paragraaf 'Risico en weerstandsvermogen'.
- De weerstandsratio bevindt zich tussen de factor 1,1 en 2,0.
- Om te voorkomen dat de weerstandsratio zich langdurig boven de bovengrens van 2,0 bevindt, wordt deze (indien van toepassing) afgeroomd tot factor 2.
- Indien de weerstandsratio kleiner is dan 1,1 wordt de weerstandscapaciteit aangevuld. Er wordt gewerkt conform de watervalsystematiek, waarbij het rekeningresultaat eerst wordt benut om een eventueel tekort in de weerstandscapaciteit aan te vullen.
- Risico's worden primair opgevangen binnen bestaande afdelingsbudgetten en reserves of oormerken binnen de 'Brede Bestemmingsreserve'. Vervolgens wordt beoordeeld of daarnaast bijstelling van ambities of bezuinigingen mogelijk zijn (integrale afweging). Pas als voorgenoemde mogelijkheden en maatregelen ontoereikend zijn kan een beroep op de weerstandscapaciteit worden gedaan.

Proces

De inventarisatie, actualisatie en uitwerking van risico's vindt plaats in afstemming tussen de risico-eigenaar, controller en risicomanager. Dit vindt (in ieder geval) tweemaal per jaar plaats bij het opstellen van de begroting en jaarrekening. De rolverdeling tussen GS en PS op het vlak van risicomanagement is opgenomen in de 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021'.

2.3 Risicoprofiel

Het risicoprofiel is een actueel overzicht van verschillende strategische risico's die de provincie onderkent. Het is altijd een momentopname, omdat de risico's in de loop van de tijd veranderen. Het geschetste risicoprofiel is een actualisatie van het risicoprofiel uit de Jaarstukken 2022.

De omvang van de risico's wordt bepaald door de combinatie van kans en financiële impact, of met behulp van een probabilistische raming (Monte Carlo-methode). Op deze wijze worden de risico's gekwantificeerd, waarna er op basis van omvang een volgorde in de risicolijst wordt aangebracht. Dit leidt tot een opsomming van risico's met een substantiële financiële impact. De kwantificering is een instrument om gewicht te geven aan de genoemde risico's en dit af te zetten tegen de weerstandscapaciteit. Als de risico's zich daadwerkelijk voordoen, zal van geval tot geval worden bezien wat de daadwerkelijke financiële impact is en op welke wijze hiermee wordt omgegaan. Dit kan leiden tot bijstelling van de ambities, het opvangen van de financiële effecten binnen de bestaande budgetten of het inzetten van de weerstandscapaciteit.

In onderstaande tabel 2.1 is de onderverdeling in kanspercentages weergegeven.

Tabel 2.1: Classificatieschema kans

Score kans	Percentage
Zeer klein	10%
Klein	25%
Matig	50%
Groot	75%
Zeer groot	90%

De kwantificering van de financiële (maar ook niet financiële) impact van de risico's is gebaseerd op het classificatieschema zoals weergegeven in tabel 2.2.

Tabel 2.2: Classificatieschema impact

Score impact	Schades (financieel/ juridisch)	Imago (het bereik ervan)	Informatieveiligheid	Veiligheid (letsel)	Proces
1 Zeer klein	< € 250.000	Enkele personen binnen de provincie	Openbaar: alle informatie die algemeen toegankelijk is voor eenieder. Er is geen schending van deze classificatie mogelijk.	EHBO	Weinig tot geen vertraging in het proces
2 Klein	≥ € 250.000 – < € 500.000	Gehele provincie	Bedrijfsvertrouwelijk: informatie die toegankelijk mag of moet zijn voor alle medewerkers van de eigen organisatie(s). Vertrouwelijkheid is gering. Schending van deze classificatie kan enige (in)directe schade toebrengen.	Gering letsel	Lichte vertraging in het proces
3 Matig	≥ € 500.000 – < € 3.000.000	Plaatselijke pers	Vertrouwelijk: informatie die alleen toegankelijk mag zijn voor een beperkte groep gebruikers. De informatie wordt ter beschikking gesteld op basis van vertrouwen. Schending van deze classificatie kan serieuze (in)directe schade toebrengen	Blijvend invalide	Hinderlijke vertraging in het proces
4 Groot	≥ € 3.000.000 – < € 7.500.000	Regionale pers	Zeer vertrouwelijk: dit betreft gevoelige informatie die alleen toegankelijk mag zijn voor de direct geadresseerde. Schending van deze classificatie kan zeer grote schade toebrengen.	Catastrofaal (enkel persoon)	Ernstige vertraging in het proces
5 Zeer groot	≥ € 7.500.000	Landelijke pers	Geheim: dit betreft zeer gevoelige informatie die alleen toegankelijk mag zijn voor de direct geadresseerde. Schending van deze classificatie kan catastrofale schade toebrengen.	Catastrofaal (meerdere personen)	Het proces stopt

In tabel 2.3 zijn de belangrijkste financiële risico's opgenomen. Een nadere toelichting op deze risico's is terug te vinden in paragraaf 2.5.

Tabel 2.3: Risicoprofiel

Nr.	Omschrijving risico	Financiële impact	Kans	Incidenteel / structureel (factor 3)	Risicobedrag (kans x impact x factor) Begroting 2023	Risicobedrag (kans x impact x factor) Jaarstukken 2022	Opmerking
1	Maritieme Servicehaven (MSNF)	n.v.t (MC)	n.v.t	incidenteel	€ 4,0	€ 4,0	
2	Persoonsgegevens (AVG)	€ 8,0	40%	incidenteel	€ 0,4	€ 3,4	(1)
3	Informatieveiligheid	€ 10,0	20%	incidenteel	€ 0,6	€ 2,0	(2)
4	Innovatiepaviljoen (Floriade)	€ 1,8	100%	incidenteel	€ 1,4	€ 1,8	(3)

Nr.	Omschrijving risico	Financiële impact	Kans	Incidenteel / structureel (factor 3)	Risicobedrag (kans x impact x factor) Begroting 2023	Risicobedrag (kans x impact x factor) Jaarstukken 2022	Opmerking
5	Grote Infrastructurele projecten	n.v.t (MC)	n.v.t	structureel	€ 0,9	€ 1,3	(4)
6	Nazorgfonds	€ 0,8	50%	incidenteel	€ 0,4	€ 0,4	
7	OMALA	€ 2,6	10%	incidenteel	€ 0,3	€ 0,3	
8	Informatievoorziening	€ 2,5	10%	incidenteel	€ 0,3	€ 0,3	
9	APPA (Algemene Pensioenwet politieke Ambtsdragers)	€ 0,5	50%	incidenteel	€ 0,3	€ 0,3	
10	Overige risico's	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 0,3	€ 0,2	
	Totaal				€ 8,8	€ 13,9	

afgerond op € 1 mln.

Het actuele risicoprofiel van provincie Flevoland is (afgerond) ca. € 13,9 mln. In vergelijking met de Begroting 2023 een toename van ca. € 5,1 mln.

De weging van de risico's in tabel 2.3 is bepaald door de verwachtingswaardemethode. Uitzonderingen zijn 'Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF)' en 'Grote Infrastructurele Projecten', die grotendeels zijn gebaseerd op een Monte Carlo simulatie. Bij de verwachtingswaarde methode wordt gerekend met de formule: kans x impact. Indien het een structureel risico betreft wordt de uitkomst van de kans x impact vermenigvuldigd met de factor 3, overeenkomstig de vastgestelde 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021'.

Mutaties

De (voornaamste) mutaties van de risico's (nieuwe en bestaande) ten opzichte van de Programmabegroting 2023 zijn:

1. Het risico op persoonsgegevens is toegenomen naar aanleiding van de uitkomsten een interne AVG-compliance analyse. De uitkomsten zijn gekwantificeerd aan de hand van het boetebesluit van de Autoriteit Persoonsgegevens.
2. Het risico op informatieveiligheid is toegenomen. De financiële impact neemt in verhoogde mate toe, een cyberaanval kan direct leiden tot een ernstige verstoring van kerntaken van de provincie.
3. Het risico omtrent het Innovatiepaviljoen Floriade is toegenomen als gevolg van het voornemen het paviljoen minimaal tot 2030 in eigendom te houden en te gaan exploiteren.
4. Het risico van grote infrastructurele projecten is toegenomen onder meer door de substantiële prijsstijgingen.

De post 'Overige risico's' betreft de som van de overige financiële risico's.

Voor risico's, waarop de provincie voldoende invloed heeft, worden passende beheersmaatregelen genomen. Hierbij wordt een afweging gemaakt tussen de mate waarin het risico kan worden beperkt en de kosten hiervan.

2.4 Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de hoogte van de financiële risico's, zoals deze zijn weergegeven in het risicoprofiel.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Deze is op te delen in incidentele en structurele middelen.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit geeft inzicht in de middelen, die eenmalig beschikbaar zijn om financiële effecten van risico's en onzekerheden af te dekken en bestaat nu uit de 'Algemene reserve' (voor zover niet geoormerkt).

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft inzicht in de middelen die op structurele wijze beschikbaar kunnen komen om financiële effecten van risico's en onzekerheden af te dekken en bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit en de stelpost voor onvoorziene uitgaven.

De weerstandscapaciteit wordt in het begrotingsjaar per 1 januari en in de jaarstukken per 31 december weergegeven.

Tabel 2.4: Weerstandscapaciteit

	JV 2018	PB 2020	JV 2019	PB 2021	JV 2020	PB 2022	JV 2021	PB 2023	JV 2022
Incidenteel									
Algemene reserve	21,4	20,8	20,4	15,5	21,3	22,2	22,5	24,4	26,3
Oormerk autoleasemaatschappijen	0	-9,6	-10,3	-9,8	-9,1	-8,6	-8,4	-7,9	-8,3
Incidentele weerstandscapaciteit	21,4	11,2	10,1	5,7	12,2	13,5	14,1	16,5	18,0
Structureel (jaarlijks)									
Belastingcapaciteit	1,4	1,5	1,8	1,5	1,5	1,0	1,0	1,0	1,8
Onvoorzien	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Structurele weerstandscapaciteit	1,6	1,7	2,0	1,7	1,6	1,1	1,1	1,1	1,9
Totaal	23,0	12,9	12,1	7,5	13,8	14,6	15,3	17,6	19,9

x € 1 mln.

Weerstandsvermogen

Het risicoprofiel is in de Jaarrekening 2022 toegenomen ten opzichte van de Programmabegroting 2023 (van € 8,8 mln. tot € 13,9 mln.). De weerstandscapaciteit is juist toegenomen (van € 17,6 mln. tot € 19,9 mln.). Per saldo neemt de weerstandsratio af van 2,0 tot 1,4. Deze bevindt zich daarmee binnen de bandbreedte van 1,1 tot 2,0, zoals vastgelegd in de 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021'.

Tabel 2.5: Weerstandsvermogen

	JV 2018	PB 2020	JV 2019	PB 2021	JV 2020	PB 2022	JV 2021	PB 2023	JV 2022
Risicoprofiel (A)	16,5	10,9	9,7	10,4	9,3	9,5	9,9	8,8	13,9
Weerstandscapaciteit (B)	23,0	12,9	12,1	7,5	13,8	14,6	15,3	17,6	19,9
Weerstandsvermogen (=B-A)	6,5	2,0	2,4	-2,9	4,6	5,0	5,4	8,9	6,1
Weerstandsratio (=B/A)	1,4	1,2	1,2	0,7	1,5	1,5	1,5	2,0	1,4

x € 1 mln.

2.5 Toelichting op de risico's

1. Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF)

PS hebben in juli 2017 besloten om de buitendijkse ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF) risicodragend te ontwikkelen. In december 2018 is het investeringskrediet verhoogd. In het weerstandvermogen is op basis van een Monte Carlo risicoanalyse een risicobedrag van € 4,0 mln. opgenomen. In juni 2019 hebben PS de Servicehaven een maatschappelijke functie toegekend. In september 2022 is het inpassingsplan voor de MSNF onherroepelijk geworden. De volgende stap in de daadwerkelijke realisatie van de MSNF is het starten van de aanbestedingsprocedure. Hiertoe dient er voldoende investeringskrediet te zijn en een sluitende businesscase met een acceptabele terugverdientermijn. In Q4 2022 is een geactualiseerde raming gemaakt. De uitkomst hiervan is dat er een hoger investeringskrediet benodigd is. Voor het ophogen van het benodigde investeringskrediet zal aparte besluitvorming in PS worden gevraagd.

Wij onderkennen een aantal risico's in de ontwikkeling van de MSNF.

De geraamde kosten voor de realisatie van de MSNF zijn de laatste jaren fors zijn gestegen. De geraamde inkomsten (marktconforme canon) zijn weliswaar ook gestegen, maar minder hard dan de kosten. Daarmee is het benodigde investeringskrediet toegenomen en de looptijd van de businesscase langer dan een aantal jaren geleden. Bij besluitvorming over een hoger investeringskrediet zal ook ingegaan worden op de looptijd van de businesscase en de financieringsrisico's. Vooralsnog is de insteek om de risicoreservering in het weerstandsvermogen onveranderd te laten. Eventuele tegenvallers in de businesscase kunnen opgevangen worden binnen de looptijd van de erfpachtovereenkomst (80 jaar). Om te voorkomen dat de looptijd over de 80 jaar heen gaat worden verschillende beheersmaatregelen genomen.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
n.v.t.	Incidenteel	n.v.t.	€ 4,0 mln.

Beheersmaatregelen

De onderstaande beheersmaatregelen worden (onder meer) getroffen:

Voorafgaand aan besluit over het ophogen investeringskrediet:

- In overleg treden met partners om de businesscase en het risicoprofiel voor de provincie hanteerbaar te maken.
- Het bewerkstelligen van voor de provincie acceptabele risico's met betrekking tot de looptijd van de businesscase en bijbehorende financiële risico's.

Aanbestedingsfase: voorafgaand aan de gunning dient aan de volgende voorwaarden te zijn voldaan:

- Er zijn juridisch bindende grondovereenkomsten met het Rijk, Waterschap en gemeente Urk.
- Met de bedrijven binnen het consortium MSNF zijn juridische bindende overeenkomsten over langjarige afname gesloten.
- Er zal niet gegund worden bij een aanbestedingsresultaat dat boven budget is.

Realisatie- en exploitatiefase:

- Begeleiding realisatie door afdeling INFRA en uitvoering binnen de projectbeheerssystemen van deze afdeling.
- Periodieke rapportage over de voortgang van de realisatie van het project 'MSNF' aan GS en PS.
- Voor de monitoring van de voortgang wordt aangesloten bij de reguliere P&C cyclus.

2. Persoonsgegevens (AVG)

Alle organisaties moeten aan de AVG ('Algemene Verordening Gegevensbescherming') voldoen. Hierop wordt toezicht gehouden door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). De maximale boete, bij het niet naleven van de wet, is substantieel en afhankelijk van het omzetniveau en soort overtreding.

De gegevensverwerkingen die plaatsvinden binnen de provincie hebben met name betrekking op medewerkers, aanvragers en verzoekers van provinciale diensten en relaties. De kans op het risico is ongewijzigd omdat in 2022 is gebleken dat de borging van privacy nog om meer aandacht en acties vraagt. De financiële impact is

verhoogd naar aanleiding van een interne AVG-compliance analyse. De uitkomsten zijn gekwantificeerd aan de hand van het boetebesluit van de Autoriteit Persoonsgegevens. De interne audit op de Wet politie gegevens laat ook een verhoogd risico zien. Een verbeterplan voor implementatie van deze wet is opgestart.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
40%	Incidenteel	€ 8,6 mln.	€ 3,4 mln.

De eerder ingevoerde maatregelen zijn komen te vervallen door ondercapaciteit binnen het privacy werkveld.

Wel heeft de provincie de beheersmaatregelen gepland:

- Op de risicovolle processen wordt een Data Protection Impact Assessment (risicoanalyse) uitgevoerd.
- Het verwerkingsregister zal worden geactualiseerd.
- De implementatie van de Wet politie gegevens zal plaatsvinden.
- Er zal een onderzoek uitgevoerd worden naar de benodigde expertise en capaciteit om aan de wettelijke taken op het gebied van privacy te voldoen.

De bewustwording met betrekking tot de omgang van persoonsgegevens moet onderdeel zijn van onze dagelijkse werkzaamheden en de projecten met een informatiehuishoudingscomponent.

3. Informatieveiligheid

Door de toenemende digitalisering – in de bedrijfsvoering, maar steeds meer in de primaire processen - worden de risico's op het gebied van informatieveiligheid groter. Als basisnorm hanteert de provincie de (verplichte) Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). Deze geldt als integraal kader voor alle overheden.

Het aantal informatiebeveiligingsincidenten blijft toenemen, dit aantal is in 2022 verdubbeld ten opzichte van 2021. Te noemen oorzaken hebben betrekking op wereldwijde cyberdreigingen, softwarematige kwetsbaarheden en onbewust/onbekwame medewerkers. In het bijzonder vraagt geheime en vertrouwelijk informatie binnen de organisatie (die alleen toegankelijk mag zijn voor de geautoriseerde) de aandacht. Ook onjuiste of onvolledige informatie kan direct invloed hebben op maatschappelijke inrichtingskeuzes.

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
20%	Incidenteel	€ 10,0 mln.	€ 2,0 mln.

De kans op het voltrekken van het risico blijft 20%, gezien de snelle ontwikkelingen, implementatie voortgang en de aanhoudende dreiging van cybercriminaliteit. De financiële impact neemt in verhoogde mate toe, een cyberaanval kan direct leiden tot een ernstige verstoring van kerntaken van de provincie. Indirecte kosten kunnen betrekking hebben op extra personele inzet en/of vervanging van IT-apparatuur.

De provincie heeft diverse beheersmaatregelen ingevoerd:

- (Verdere) implementatie van 'baseline informatieveiligheid overheid' (BIO).
- Implementatie van het internationale normenkader ISO 27001.
- Uitvoering van risicomangement op basis faciliteiten van informatieverwerking.
- Uitvoering en implementatie van het uitvoeringsplan Digitale weerbaarheid.
- Bewustwording binnen de organisatie vergroten.

4. Paviljoen Food Forum (Floriade)

PS hebben in 2014 besloten om te investeren in een paviljoen op het Floriadeterrein. Vervolgens zijn zowel het ontwerp als de berekening voor de benodigde investering opgesteld. Uit die berekening bleek dat het oorspronkelijk beschikbare krediet niet toereikend was. In december 2017 is door PS besloten om het investeringskrediet te verhogen. Tevens is vastgesteld dat een risicoreservering van € 1,1 mln. benodigd is, gebaseerd op de uitgevoerde risicoanalyse. In 2019 heeft de aanbesteding van de bouw plaatsgevonden. De bouw van het Innovatiepaviljoen is medio 2020 gestart en de oplevering en ingebruikname vond plaats in juni 2021. Er is een risicoanalyse gemaakt die gedurende de bouw en de exploitatie regelmatig is geactualiseerd. De bouwfase is in 2021 afgerond en het paviljoen werd in juni 2021 geopend, in een periode vol met corona beperkingen en vervolgens een half jaar binnen de hekken van de Floriade. Food Forum blijft functioneel onderdeel van de Flevo Campus. Als input voor de begroting 2024 zal een scenariostudie worden afgerond over

de toekomst van Food Forum. Bij het (voorgenomen) behoud van het pand minimaal tot 2030, moeten afschrijving, beheer en onderhoud structureel worden geregeld. In december 2022 zijn de bouwherken rondom het Floriadeterrein verwijderd, is de Weerwaterbrug geopend en is een bushalte nabij het pand gerealiseerd. Hierdoor is het pand voor het eerst goed en goedkoop bereikbaar. Ook het Natural Pavilion en Haddocks worden in gebruik genomen, waardoor er meer mensen op en rond de campus zijn. We maken verschillende scenario's voor wat dit kan betekenen voor kosten en opbrengsten. Daarnaast wordt een meerjarenbegroting gemaakt voor gebruik en programmering in het pand.

Wij onderkennen nog risico's die betrekking hebben op de exploitatiefase en de fase na afloop van de Floriade. De voornaamste risico's zijn:

- Afhankelijk van het toekomstige gebruik van het pand bestaat het risico dat de omzetbelasting over de bouwkosten (deels) niet verrekenbaar of compensabel is (kostenverhoging). Bij behoud van het pand tot minimaal 2030 is dit risico nihil, ervan uitgaande dat het pand – evenals tot en met 2022 het geval was – (vrijwel) geheel wordt aangewend voor btw belaste prestaties.
- Food Forum is een permanent pand op de Flevo Campus. Het is eigendom van de provincie. Er is nog geen besluit genomen over het aanhouden c.q. vervreemden van het pand. Momenteel heeft provincie Flevoland het voornemen om het pand tot minimaal 2030 in eigen beheer te houden. Daarover wordt in 2023 een voorstel voorbereid. Op dit moment is het verwachte exploitatietekort nog niet gedekt in de begroting. Het op dit moment geraamde tekort tot 2030 bedraagt circa € 1,8 mln. Dit wordt onderstaand als risico opgenomen.

Incidenteel / structureel	Risicobedrag
Incidenteel	€ 1,8 mln.

Beheersmaatregelen

Voor de specifieke risico's zijn beheersmaatregelen getroffen, zoals:

- Regelmatig wordt de exploitatie opnieuw geactualiseerd en gemonitord.
- Het paviljoen wordt (met behulp van externe expertise) zo veel mogelijk aangesloten op de marktbehoefte en behoeften van partners in de Flevo Campus.
- Een deel van de kosten kunnen mogelijk gedekt worden via projectfinanciering waardoor het jaarlijkse exploitatieverlies meer wordt beperkt.

5. Grote infrastructurele projecten

De project overstijgende risico's van de infrastructurele projecten met een financiële omvang van meer dan € 20 mln. worden meegenomen in de risicoprofiel op concernniveau. Hieronder is per project ingegaan op de ontwikkeling van het risicobedrag.

Hogering Almere

In de Begroting 2023 was op concernniveau voor het project 'Capaciteitsuitbreiding Hogering Almere' een risicobedrag in het risicoprofiel van ca. € 0,9 mln. opgenomen.

De uitvoering is inmiddels afgerond, maar de administratieve afwikkeling moet nog plaatsvinden. De verwachting is dat de resterende kosten binnen het beschikbare projectbudget passen. Het risico is vervallen en wordt niet meer opgenomen in het risicoprofiel.

GOBS (Groot Onderhoud Bruggen en Sluizen)

Voor het programma 'Groot Onderhoud Bruggen en Sluizen' (programma 'GOBS') was een risicoreservering in het krediet van € 5,7 mln. opgenomen. De risicoreservering is op basis van een 'Monte Carlo analyse' berekend tijdens de aanbestedingsfase in 2017.

De meeste installaties van de bruggen en sluizen in Flevoland zijn gedateerd en gebouwd in de tijd van de drooglegging van Flevoland 1940-1955. Het programma 'GOBS' heeft als doel deze objecten toekomstbestendig te maken inclusief de mogelijkheid om de installaties optimaal veilig en centraal te bedienen. Met als gevolg het aantal storingen te verminderen, de veiligheid te bevorderen en een kwaliteitsimpuls te creëren voor de beroeps- en recreatievaart. De planning loopt van 2016 tot en met 2024.

De 16 projecten worden ingepland afhankelijk van de prioriteit en dienen met zo min mogelijk overlast te worden uitgevoerd binnen een totaal krediet van € 59,9 mln. Het programma 'GOBS' heeft in 2021 en 2022 een

aantal financiële tegenslagen moeten incasseren. Er zijn tegenvallers opgetreden en er hebben zich nieuwe tegenvallers geopenbaard. De tegenvallers tijdens realisatie van het programma 'GOBS' zetten het krediet van het programma fors onder druk. Na het renoveren van 12 van de 16 locaties is er een financieel tekort van € 12,0 mln. Dit financieel tekort is toe te schrijven aan onvoorziene omstandigheden. De belangrijkste oorzaken zijn het grondstoffen tekort ten gevolge van corona en de daarmee samenhangende prijsstijgingen, nieuwe aanvullende wet- en regelgeving, meer betonschade en de gewijzigde uitvoeringseisen voor de steigers, remming- en geleidewerken. Voor de steigers, remming- en geleidewerken is er daarnaast sprake van een onzekerheid ten aanzien van de materiaalkeuze hout of staal ten behoeve van de Urkersluis en Friese Sluis. Er volgt op de korte termijn een Statenvoorstel om dit tekort te dekken.

Roggebot

Het project 'Roggebot/N307' bestaat uit een infradeel Overijssel (ca. € 18,3 mln.), een watergerelateerde deel (ca. € 67,5 mln.) dat voor rekening komt van het Rijk (inclusief risico's) en een infradeel Flevoland (ca. € 16,5 mln.). De besluitvorming heeft in september 2020 plaatsgevonden in de PS van Flevoland en Overijssel en door de minister van IenW. Het infradeel heeft in totaal een krediet van ca. € 30,3 mln. De risico's van beide infraprojecten worden gedragen door Flevoland en Overijssel (50%/50%).

Het risicobedrag bedraagt ca. € 4,9 mln. en is toe te schrijven aan ontwikkelingen, die van tevoren niet voorzien konden worden.

Eenzijds is dit risicoprofiel afgenomen doordat de gesprekken tussen opdrachtnemer en opdrachtgever over de contractuele discussies (VTW's) eind december 2022 zijn afgerond. Opdrachtgever koopt de risico's (met uitzondering van wijzigende wet- en regelgeving en extra scopewensen van opdrachtgever) tot einde werk af. Dit betekent dat alle risico's voor rekening van opdrachtnemer zijn.

Anderzijds is het risicoprofiel toegenomen doordat de effecten van de coronacrisis én de Oekraïne oorlog inzichtelijk zijn en deze tot extreme prijsstijgingen leiden. Momenteel lopen er gesprekken met het Rijk over haar bijdrage aan deze indexering.

Resumé

Het totaal aan risico van de bovengenoemde grote infrastructurele projecten is toegenomen tot ca. € 16,8 mln. (ten opzichte van ca. € 12,6 mln. in de Programmabegroting 2023).

Indien dit risico zich aandient heeft dat ca. € 0,42 mln. aan hogere kapitaallasten tot gevolg. Conform het risicomanagement beleid wordt deze extra kapitaallast vermenigvuldigd met de factor 3 en leidt dit tot een risicobedrag in het risicoprofiel van ca. € 1,3 mln.

Er wordt gewerkt aan een aantal andere grote infrastructurele projecten, waarvan de risico's (mogelijk) opgenomen gaan worden in het risicoprofiel in de risicoparagraaf. De risicobedragen worden pas duidelijk na aanbesteding of het aangaan van verplichtingen van deze projecten en worden daarom nu nog niet opgenomen in het risicoprofiel. Het gaat hier om de 'Rondweg Lelystad Zuid', 'Ontsluitingsweg Urk' en het 'Meerjarenprogramma Oeveronderhoud Flevoland'.

De Rondweg Lelystad Zuid heeft een totaal krediet van ca. € 39 mln., waarvan circa € 15 mln. voor rekening van de gemeente Lelystad en circa € 25 mln. voor rekening van de provincie. Het project zit in de voorbereidende fase en in het komende halfjaar zal blijken of de beoogde planning haalbaar is voor de samenwerkende partijen (gemeente Lelystad en de provincie).

De ontsluitingsweg Urk heeft een totaal krediet van circa € 31 mln., waarvan circa € 23 mln. voor rekening van de provincie. Het project zit in de voorbereidende fase en naast de provincie nemen Urk en Noordoostpolder voor samen 25% deel.

Het 'Meerjarenprogramma Oeveronderhoud Flevoland' heeft als doel om grootschalig onderhoud uit te voeren aan 47 kilometer oevers, verspreid over Flevoland. De uitvoering van de risicovolle oeverlocaties is inmiddels afgerond. Er is op dit moment, mede gezien de sterk toegenomen materiaalkosten, nog geen duidelijkheid over hoe om moet worden gegaan met de overige locaties.

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
n.v.t.	Structureel	n.v.t.	€ 1,3 mln.

Beheersmaatregelen

De onderstaande beheersmaatregelen worden (onder meer) getroffen:

- Een grondige (integrale) voorbereiding met stakeholders zorgt voor een beheerste voorbereiding en uitvoering van de projecten.
- Daarnaast worden de projecten gestuurd met inachtneming van de risico's en zijn ervaren projectteams geformeerd om de projecten voor te bereiden en te realiseren.

6. Nazorgfonds

Op basis van de wet Milieubeheer is de provincie verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen. Via bij de exploitant opgelegde heffingen wordt vermogen opgebracht om deze nazorg te bekostigen. Dat vermogen is ondergebracht in het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland (Nazorgfonds) en dient voldoende te renderen om de dekking van toekomstige uitgaven zeker te stellen. Het Nazorgfonds heeft (langjarig) een doelrendement van gemiddeld 4,4%. Wij onderkennen een risico dat het werkelijke rendement lager is, waardoor het vermogen van het Nazorgfonds niet toereikend zal zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Dit risico is tweeledig en ziet toe op de:

1. lange termijn (eeuwigdurend);
2. korte termijn (meerjarige begrotingshorizon tot 5 jaar).

Indien op lange termijn de rendementsdoelstelling niet haalbaar is, moet er een kapitaalstorting plaatsvinden om ervoor te zorgen dat het vermogen over de totale looptijd toereikend is om de onderhoudskosten te dekken. Voor de reeds gesloten stortplaatsen (nu alleen Het Friese Pad) is de provincie risicodragers voor dergelijke tekorten. Het uitgangspunt is een gemiddeld rendement van 4,4% over de lange termijn, namelijk een eeuwigdurende beleggingshorizon. Vooralsnog hanteren wij het uitgangspunt dat dit op de (zeer) lange termijn gemiddeld gerealiseerd kan worden, waardoor dit risico niet in onderstaand risicobedrag is meegenomen.

Voor de korte termijn kunnen lagere rendementen leiden tot (tijdelijke) verliezen en daarmee tot een negatief eigen vermogen van het fonds. De rendementsinkomsten zijn dan ontoereikend om de jaarlijkse nazorgkosten en/of de benodigde aangroei van de 'langlopende schulden' (vooruit ontvangen bedragen) te dekken. Gezien de huidige kapitaalmarkt bestaat het risico dat het doelrendement niet kan worden gerealiseerd, waardoor de provincie het eigen vermogen van het Friese Pad dient aan te vullen. Voor het kwantificeren van het risico wordt voor de jaren 2023 tot en met 2027 uitgegaan van een te realiseren rendement van gemiddeld 2% (in plaats van de rekenrente van 4,4%). Dit komt neer op een financiële impact van circa € 0,28 mln. per jaar, waarvan de kans van optreden op 50% is geschat. Ultimo 2026 zou dan het eigen vermogen € 0,8 mln. negatief zijn. Het risico is gelijk gebleven ten opzichte van de inschatting voor de Programmarekening 2021.

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
50%	Incidenteel	€ 0,8 mln.	€ 0,4 mln.

Voor 2022 heeft het risico zich voorgedaan. Het resultaat van het Nazorgfonds in 2022 is negatief. Dat komt doordat de doelvermogens wel op peil gehouden moeten worden, maar het rendement op het belegde vermogen was 14% negatief. Het gevolg daarvan is dat de buffer in de voorzieningen is aangesproken voor de nog niet gesloten stortplaatsen. Voor de gesloten stortplaats bestaat de buffer uit het eigen vermogen. Het effect van het negatieve resultaat is dat het eigen vermogen ultimo 2022 circa € 1 mln. negatief is.

Beheersmaatregelen

Het vermogensbeheer is uitbesteed aan een externe vermogensbeheerder (ABN Amro MeesPierson). Samen met deze vermogensbeheerder wordt, binnen de (wettelijke) kaders die gesteld zijn aan het beleggingsprofiel en risico, gezocht naar een optimale samenstelling van de beleggingsportefeuille, om gegeven de huidige marktomstandigheden een optimaal rendement te realiseren.

In 2021 is gestart met een landelijk onderzoek naar de berekening van de rekenrente en er is inmiddels een voorlopig rapport met adviezen. Het doel van het onderzoek was te bepalen hoe de methodiek beter aan kan

sluiten bij de werkelijke rendementen. Daardoor kunnen zowel de provincies als de exploitanten van de stortplaatsen duidelijkheid krijgen over de berekening van de op te leggen nazorgheffing. Over de toepassing en opvolging van de adviezen is nog geen besluit genomen, er zal nog een standpunt worden ingenomen via het Interprovinciaal overleg. Het is de bedoeling dat de rekenrente (en daarmee het te behalen rendement) beter aan zal sluiten bij de werkelijke capaciteit van het belegde vermogen, waardoor de kans en de impact van het beschreven risico af zal nemen.

7. OMALA

OMALA N.V. is een verbonden partij van provincie Flevoland. De handelsnaam is Lelystad Airport Businesspark (LAB). De provincie heeft twee financiële belangen, namelijk het verstrekte aandelenkapitaal en de verstrekte leningen voor de financiering van het werkkapitaal. De ontwikkeling van een deel van het bedrijventerrein is in het verleden vertraagd door de latere besluitvorming omtrent het luchthavenbesluit en door de landelijke economische situatie. De ontwikkeling betreft zowel de verwerving als de ontwikkeling en verkoop van gronden.

Wij onderkennen het risico dat er een negatief resultaat kan ontstaan in de grondexploitatie van de ontwikkelingsmaatschappij doordat:

- de verkoop van de gronden niet, later of tegen een lagere prijs wordt gerealiseerd;
- de kosten voor de ontwikkeling hoger blijken te zijn dan geraamd.

Wanneer het risico zich voordoet kan het gevolg daarvan zijn dat de waardering van het door de provincie verstrekte kapitaal en de leningen naar beneden moet worden bijgesteld vanwege incourantheid of lagere marktwaarde.

De kans is geschat op basis van de voortgang van de grondexploitatie. Door de verkoop van een grote hoeveelheid grond is de achterstand in de grondexploitatie voor een groot deel ingehaald. Het besluit over het in operationeel gebruik nemen van Amsterdam Lelystad Airport voor groot handelsverkeer heeft alleen invloed op de grondexploitatie Flight District. Voor het overige deel van het gebied is er sprake van een beperkter risico door het aantal verkopen en de verwachting dat de verkoop van gronden niet tegen lagere prijzen zal worden gerealiseerd. Er zijn 2 leningen verstrekt met een totaalbedrag van € 1,6 mln. In 2022 is de lening van € 0,6 mln. verlengd tot 1 juli 2023.

Samen met het verstrekte aandelenkapitaal (€ 1 mln.) bedraagt de omvang van de uitgezette middelen (op peildatum 31 december 2022) € 2,6 mln.

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
10%	Incidenteel	€ 2,6 mln.	€ 0,3 mln.

Beheersmaatregelen

Om risico's te beperken zijn de volgende beheersingsmaatregelen ingesteld:

- De bedrijventerreinen rond Amsterdam Lelystad Airport hebben de status 'bijzonder terrein' gekregen, waardoor er ruimere mogelijkheden zijn voor ontwikkeling.
- Er zijn concrete beheersingsafspraken gemaakt tussen de betrokken aandeelhouders. Zo moeten alle investeringsbeslissingen betreffende grondverwerving en bouwrijp maken, vooraf worden goedgekeurd door de aandeelhouders.
- De kosten in de grondexploitatie zijn versoberd, onder andere voor het onderdeel bedrijfsvoering.
- De grondexploitatie wordt periodiek (met behulp van externe deskundigen) geactualiseerd en vervolgens door de bestuurders en aandeelhouders geëvalueerd.
- Voor het verstrekken van leningen is een plafond overeengekomen.
- Per kwartaal wordt er door OMALA gerapporteerd aan de aandeelhouders over de voortgang en de financiële positie. Deze rapportages worden zowel ambtelijk als bestuurlijk geëvalueerd en besproken.
- SRE heeft een aandeel overgenomen in Flight District, wat leidt tot risicobeperking voor de provincie.

8. Informatievoorziening

De afgelopen jaren is de informatievoorziening van provincie Flevoland 'op orde' gebracht. In 2021 is de overgang van de eigen ICT-omgeving naar clouddienstverlening voorbereid en in februari 2022 gerealiseerd.

De digitalisering van de samenleving (en de provincie) gaat komende jaren in snel tempo voort. De 'Informatiestrategie 2021-2024' van provincie Flevoland (activiteiten, middelen) wordt daarom in 2022

geactualiseerd. Inmiddels zijn de 1^e stappen gezet, met name op het gebied van data gedreven werken (onder andere de implementatie van een nieuw dataplatform). Dit vraagt het nodige van de medewerkers van de provincie en daarom wordt er gericht gewerkt aan het vergroten van de digitale vaardigheden. Er is een digitale leeromgeving (e-learning) opgezet waarin 4 (specifiek voor provincie Flevoland ontwikkelde) basistrainingen inclusief workshops worden aangeboden.

Het niet tijdig en/of goed aansluiten op de digitale ontwikkelingen zal leiden tot gebrekkige ICT-voorzieningen bij alle afdelingen met alle risico's van dien. Bijvoorbeeld onvoldoende dienstverlening (aan bedrijven en ketenpartners), verstoorde processen, gebrekkige (kwaliteit van) data en/of inbreuk in systemen.

Het niet tijdig en/of goed aansluiten op de digitale ontwikkelingen zal leiden tot gebrekkige ICT-voorzieningen bij alle afdelingen met alle risico's van dien. Bijvoorbeeld onvoldoende dienstverlening (aan bedrijven en ketenpartners), verstoorde processen, gebrekkige (kwaliteit van) data en/of inbreuk in systemen.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
10%	Incidenteel	€ 2,5 mln.	€ 0,3 mln.

Digitale afhankelijkheden en ontwikkelingen (zoals datagedreven werken) vragen de benodigde aandacht. Het risicobedrag wordt geschat op € 2,5 mln.

De provincie heeft diverse beheersmaatregelen ingevoerd:

- Actualisatie en invulling geven aan de Informatiestrategie op de thema's 'informatiebeveiliging', 'informatiebeheer' en 'data'.
- Ontwikkeling van digitale kennis en vaardigheden ('Medewerkers Digivaardig').
- Interprovinciale samenwerking op het gebied van digitalisering (IDA).
- Continue ontwikkeling (kennis, vaardigheden en capaciteit) van de afdeling IV.

9. Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA)

Het risico bestaat dat de middelen in de voorziening 'APPA' (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers) niet toereikend zijn om aan de toekomstige pensioenverplichtingen te voldoen. Jaarlijks wordt door Loyalis een actuariële berekening van de benodigde middelen in de voorziening 'APPA' ten behoeve van de jaarrekening opgesteld. De onderliggende variabelen zijn onder meer de rente, de levensverwachting van en het aantal bestuurders, de huidige leeftijd van de uitkeringsgerechtigde en het behaalde rendement op de uitbetalingen. Omdat deze variabelen constant aan verandering onderhevig zijn fluctueert het benodigde bedrag met als mogelijk gevolg dat er een extra storting moet plaatsvinden in de voorziening 'APPA' om deze op peil te houden. Dit heeft zich in afgelopen jaren meerdere malen voorgedaan.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
50%	Incidenteel	€ 0,5 mln.	€ 0,3 mln.

Het risico is ongewijzigd ten opzichte van de Programmabegroting 2023.

Bij het opstellen van de Jaarstukken is de hoogte van de benodigde voorziening opnieuw berekend.

Beheersmaatregel

De frequentie van jaarlijkse actualisatie voorkomt dat er in enig jaar te veel of te weinig dekking is voor de betreffende verplichtingen in dit kader.

10. Overige risico's

De resterende financiële risico's bedragen ca. € 0,2 mln.

Risicovolle ontwikkelingen met (mogelijk) een financiële impact

Onder meer de volgende risicovolle ontwikkelingen kunnen worden genoemd zonder dat deze kunnen of worden gekwantificeerd:

Oorlog in Oekraïne

De oorlog in Oekraïne heeft invloed op heel Europa. De doorwerking in de energielevering is daarvan een duidelijk voorbeeld. Prijsstijgingen over de volle breedte en inflatie en zelfs een daling van de economische groei doen zich voor. Deze stijgingen hebben gevolgen voor onze begroting. Verder ontstaat er een beweging om een snellere energietransitie en minder afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te realiseren.

Dossier Stikstof

De Raad van State heeft op 29 mei 2019 beslist dat het 'Programma Aanpak Stikstof' (PAS) niet langer gebruikt mag worden als basis om toestemming te verlenen voor activiteiten die leiden tot een toename van stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen en soorten in Natura 2000-gebieden.

Deze beslissing heeft consequenties voor ruimtelijke ontwikkelingen - woningbouw, de aanleg van infrastructuur, de bouw van nieuwe bedrijventerreinen - en agrarische activiteiten die kunnen leiden tot een toename van dergelijke depositie. Waar het onder het PAS mogelijk was om relatief kleine nieuwe emissies met een melding af te doen is nu een vergunning vereist. Eerder gedane meldingen hebben hun rechtskracht verloren.

Nu het PAS niet meer als basis voor toestemmingverlening kan worden gebruikt, moet bij veel ontwikkelingen, ook op grote afstand van Natura 2000-gebieden, worden aangetoond dat er op voorhand geen significant schadelijke effecten te verwachten zijn op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

Pas als dit is aangetoond kan toestemming worden verleend via een vergunning op basis van de Wet natuurbescherming. GS (en in een aantal gevallen het ministerie van LNV) zijn het bevoegde gezag voor het verlenen van deze vergunning. Zij dienen dan ook te beoordelen of een natuurvergunning vereist is. Bij de voorbereiding van een bestemmingsplan of een Inpassingsplan moet eveneens beoordeeld worden of de door het plan mogelijk gemaakte ontwikkelingen significante gevolgen zouden kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied. Is dat het geval, dan kan het plan alleen doorgaan als de stikstofuitstoot gecompenseerd wordt door elders uitstoot te verminderen (het zogenoemde salderen). Dit laatste moet via een passende beoordeling worden onderbouwd.

Rijk en provincies hebben gewerkt aan een nieuwe stikstofaanpak die moet leiden tot het halen van de natuurdoelen, waarmee ook een basis wordt gelegd voor het verlenen van nieuwe vergunningen. De reductieambitie van 40% in 2025, 50% in 2030 en 74% in 2035 is vastgelegd als een omgevingswaarde in de Wet stikstofreductie en natuurherstel en wordt als richtinggevend doel in het 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' (NPLG) ingebracht. De aanpak betreft enerzijds een pakket generieke maatregelen door het Rijk en anderzijds een gebiedsgerichte aanpak door de provincies.

Flevoland heeft in de nieuwe stikstofaanpak een bijzondere positie omdat wij geen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden hebben. We moeten echter wel een bijdrage leveren aan de vermindering van deposities op de ons omringende Natura 2000-gebieden (zoals de Wieden – Weerribben). Dit heeft met name een substantieel effect op de landbouw, maar ook voor andere sectoren heeft dit gevolgen.

In de Flevolandse Aanpak Stikstof (FAS) is onze gebiedsgerichte aanpak uitgewerkt. Onderdeel daarvan is een gebiedsproces dat is opgestart in de oostrand van de Noordoostpolder. Hier streven we naar een reductie van 50%. In de rest van de provincie is dat streven 20%. De plannen moeten in juli 2023 definitief worden gemaakt in een gebiedsplan en daarna worden opgenomen in het gebiedsprogramma van het NPLG. Daarbij wordt integraal gekeken naar de effecten voor natuur, klimaat en water. Waar mogelijk kunnen lokale meekoppelkansen, waarmee we andere doelen realiseren, worden benut.

In de tussentijd kunnen projecten met een substantiële toename in uitstoot alleen doorgaan als daar stikstofruimte voor wordt gevonden; dan wordt extern salderen via het maken van een passende beoordeling cruciaal. Deze stikstofruimte moet soms worden aangekocht. Dat brengt kosten met zich mee, vraagt tijd, zorgt voor juridische complicaties en er is niet altijd stikstofruimte genoeg. Bovendien zijn er veel partijen actief op de stikstofmarkt, waardoor er concurrentie ontstaat. De provincie heeft inmiddels een stikstofdepositiebank opgericht om stikstofruimte te kunnen opslaan en benutten voor prioritaire projecten van de provincie.

Speciale aandacht is er voor de zogenoemde PAS melders, bedrijven (veelal agrariërs) die in het verleden een relatief kleine emissietoename gemeld hebben waarvoor geen vergunning nodig was. Inmiddels is duidelijk dat een vergunning wel nodig is, maar is het zeer lastig om aan ruimte te komen (zie boven). In de tussentijd zitten deze ondernemers in de knel, wat versterkt wordt door een toename van het aantal handhavingsverzoeken. Om de PAS melders te helpen is in de Wet stikstofreductie en natuurverbetering een legalisatieprogramma opgenomen, waarmee PAS melders alsnog een vergunning krijgen zodra het Rijk voor de benodigde stikstofruimte heeft gezorgd. PS en GS hebben aangegeven zelf actief stikstofruimte te willen verwerven om deze legalisatieslag te versnellen.

De risico's binnen het dossier stikstof betreffen voor de provincie:

- De juridische complexiteit van de vraagstukken (en daarmee het formuleren van juridisch houdbare besluiten). Dit risico wordt versterkt doordat verschillende regelingen en besluiten van Rijk en provincies worden aangevochten (zoals de bouwvrijstelling en het besluit om niet handhavend op te treden bij PAS melders).
- De hoog oplopende kosten van diverse maatregelen, met name het opkopen van bedrijven die stikstof uitstoten. Hoewel er een transitiefonds is aangekondigd door het Rijk met veel financiële slagkracht (in totaal 24 miljard), is nog niet duidelijk hoe dit geld precies verdeeld gaat worden en kan het derhalve nog niet worden ingezet. Ook kan blijken dat het bedrag niet toereikend is.

Beheersmaatregelen

- In maart 2020 hebben PS extra budgetten beschikbaar gesteld. Dit betrof een structureel budget voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (circa € 0,3 mln.) en een incidenteel budget voor maatregelen en gebiedsprocessen (€ 2,5 mln.) dat zonnig wordt opgehoogd. Bij de Perspectiefnota 2023-2026 is incidenteel een aanvullend bedrag van € 2,4 mln. beschikbaar gesteld. Aanvullende middelen komen beschikbaar via de rijksregelingen voor opkoop van bedrijven en de nog in te stellen regelingen voor innovatie, extensivering, omschakeling, opkoop, etc. Deze middelen worden ondergebracht in het transitiefonds NPLG (€ 24 miljard landelijk).
- Het is zaak voldoende deskundige capaciteit op het stikstofdossier in te zetten. Daarom is er structurele en incidentele capaciteit beschikbaar voor advisering aan GS, rapportage van de voortgang aan PS en participatie in externe processen. Ten aanzien van dit laatste punt heeft de provincie een actieve rol in (juridisch) afstemmingsoverleg met betrekking tot actuele vraagstukken rondom het stikstofdossier, ook wanneer er een relatie is met andere opgaven. Zo loopt er een apart spoor via het IPO (AC en BC stikstof) en participeert Flevoland in het bestuurlijk overleg (BO) stikstof met het Rijk. Hierdoor kunnen PS snel geïnformeerd worden bij knelpunten.

COVID-19

De gevolgen van de coronacrisis zijn de afgelopen jaren intens geweest. Ondanks veel onzekerheid en verschillen tussen sectoren heeft de Flevolandse samenleving en economie de coronacrisis goed doorstaan. Dit komt mede door de steunmaatregelen vanuit het provinciale coronanoodfonds en andere (tijdelijk) versoepelde regelingen. Zo hebben beheersmaatregelen zoals de compensatie voor het openbaar vervoer en in de culturele sector een dempende werking gehad. Tegelijkertijd is niet alles zoals voor het begin van de crisis. De sociaal-emotionele impact van de coronacrisis en ook de impact voor mensen die langdurig de fysieke effecten van een coronabesmetting ondervinden, zijn groot. De exacte impact van corona is niet goed te bepalen en zal niet langer als risico worden genoemd.

Woningopgave

Er is een tekort aan woonruimte in ons land. Alle provincies en dus ook aan Flevoland is gevraagd ruimte te bieden aan woningbouw. Tot en met 2030 gaat het in Flevoland om bijna 40.000 geplande woningen en tot en met 2050 kan dit aantal doorgroeien naar 100.000 - 120.000, afhankelijk van mede door het Rijk in te vullen randvoorwaarden. Hierover worden afspraken gemaakt met het Rijk in (onder meer) de 'Strategische Agenda Flevoland'. We willen niet alleen investeren in woningen, maar bouwen aan een vitale samenleving met alle aspecten van Brede Welvaart. Bij een dergelijke grootschalige en integrale ontwikkeling, die meerdere decennia beslaat, zullen zich risico's in een breed spectrum voordoen voor de korte en lange termijn. Dit betreft niet zo zeer financiële of juridische aspecten, maar vooral de kans dat de ontwikkeling van de woonopgave kwalitatief of kwantitatief anders verloopt of vertraging oploopt dan op dit moment bekend is. Externe ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld prijsstijgingen en renteontwikkeling. In dit proces wordt ook een rol aan de provincie toebedeeld in de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting. Bij de verdere uitwerking van dit proces met alle regionale partners en het Rijk houden we met dergelijke risico's rekening.

Openbaar vervoer

Inleiding

De maatregelen die het kabinet tijdens de coronapandemie heeft afgekondigd ter bestrijding van het virus zijn nog altijd van grote invloed op de exploitatie van het openbaar vervoer in Nederland. Nog steeds zorgt met name de mate waarin mensen thuiswerken ervoor dat de reizigersaantallen van vóór corona (en de bijbehorende opbrengsten) niet gerealiseerd worden. Dienstregelingen zijn echter op verzoek van het kabinet (dat de sector als "vitale functie" heeft aangemerkt) grotendeels in stand gehouden. Door middel van specifieke uitkeringen stelt het ministerie van IenW vergoedingen ter gedeeltelijke (maar tevens gemaximeerde) compensatie van gedeelde opbrengsten beschikbaar. Decentrale overheden zijn zolang verplicht om haar jaarlijks te indexerende vaste exploitatiebijdragen ter beschikking te blijven stellen. Het is de

verantwoordelijkheid van concessieverlener en vervoerders om afspraken te maken over het resterend financieel risico.

Beheersmaatregelen

De tussen de provincie als concessieverlener en vervoerders gemaakte afspraken om de sector toekomstbestendig te maken, maar tevens ter beperking van de financiële risico's, zijn voor de concessie IJsselmond vastgelegd in het opgestelde transitieplan. Voor de concessie Lelystad zijn afspraken hierover vastgelegd in de verlengingsovereenkomst van de concessie. Voor beide concessies heeft dit beperkte operationele gevolgen. Gezien de looptijd van deze concessies (tot 10 december 2023) zal het voorzieningenniveau in 2023 op gelijk niveau blijven met het voorzieningenniveau in 2022.

Momenteel is circa 85%-90% van het aantal reizigers weer teruggekeerd in het OV. Dit betekent niet dat ook de reizigersopbrengsten op gelijk niveau zijn. De reizigersopbrengsten liggen momenteel op circa 85% ten opzichte van 2019. Ook voor 2023 is er door het ministerie een specifieke subsidieregeling ('TransitieVergoeding Openbaar Vervoer 2023') aangekondigd. De publicatie zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2023 plaatsvinden. De exacte voorwaarden van de regeling zijn nog niet bekend. Er bestaat derhalve ook nog geen zicht of het aanvragen van de specifieke uitkering voor de concessies IJsselmond en Lelystad financieel gunstig is.

Na 31 december 2023 zal er vanuit het Rijk geen financiële ondersteuning aan de sector meer beschikbaar komen. De sector zal dan weer met de exploitatiebijdragen van de concessieverleners en de reizigersopbrengsten een gezond evenwicht dienen te bereiken.

Met ingang van 10 december 2023 gaan beide provinciale concessies op in de nieuwe concessie IJssel-Vecht. Het opbrengstenrisico zal vanaf dat moment bij de vervoerder komen te liggen. Om de nadelige effecten (onzekerheid) van corona op de reizigersopbrengsten te beheersen, hebben provincie en vervoerder als onderdeel van de aanbesteding afspraken gemaakt over scenario's waarin de opbrengsten zich tot en met 2025 kunnen ontwikkelen. Het verwacht maximaal financieel risico als gevolg hiervan wordt vooralsnog ingeschat op € 700.000.

Dekking

Voor het afdekken van de provinciale financiële risico's in het openbaar vervoer is binnen de 'Brede Bestemmingsreserve' bij het vaststellen van de Najaarsnota 2020 een bedrag van € 2,25 mln. geoormerkt. Indien de stijgende lijn van het reizigersherstel zich niet, of in zeer beperkte mate, voortzet dan biedt de geoormerkte reservering voldoende middelen om de hierboven vermelde maximale provinciale risico's (al dan niet in combinatie met de 's rijks specifieke uitkering) te dekken.

Overige ontwikkelingen

- De opbrengst uit het provinciefonds is de belangrijkste inkomstenbron voor de provincie. De omvang van die inkomstenbron in de meerjarenraming is gebaseerd op de meicirculaire 2022, inclusief de ontwikkelingen die in de Perspectiefnota 2023 - 2026 zijn opgenomen. De omvang van de toekomstige accessen is nog wel onzeker. Deze onzekerheid bestaat uit het gegeven dat drie keer per jaar bijstelling plaats zal vinden op basis van de gerealiseerde uitgaven door het Rijk. Het coalitieakkoord van Rutte IV introduceert een nieuwe financieringssysteem voor decentrale overheden, met ingang van 2026. Die financieringssysteem gaat over het provinciefonds, de opcenten van de Motorrijtuigenbelasting en het accres (autonome ontwikkelingen). Het Rijk heeft aangegeven dat vanaf 2026 de methode 'samen de trap op en trap af' wordt losgelaten. De omvang van het provinciefonds beweegt dan niet meer mee met de uitgaven van het Rijk. De omvang wordt vastgezet en alleen nog aangepast voor loon- en prijsontwikkelingen of taakmutaties. Dit voorgestelde systeem leidt wel tot stabiliteit, een wens van de provincies, maar vooralsnog lijkt het er op dat de omvang in 2026 teruggezet wordt met € 250 mln. Daarnaast is de 'opschalingskorting' vanaf 2026 ook weer ingerekend. Daarom wordt nu gesproken over het "ravijn 2026". De provincies hebben meer duidelijkheid gevraagd en verwachten dat ook bij de voorjaarsnota 2023 van het Rijk.
- Sinds 2019 onderzoekt het Rijk het verdeelmodel van het provinciefonds. Het doel van het onderzoek is om een nieuwe kosten georiënteerde verdeling te maken, waarbij recht gedaan wordt aan de eigenheid en autonomie van de provincies. Omdat het gaat om de 'verdeling' zal met dit traject niet de omvang van het provinciefonds aanpast worden. Daardoor zullen herverdelingseffecten plaatsvinden. Dus waar sommige

provincies meer uit het fonds zullen krijgen moeten andere inleveren. De voorziene herverdeeldeffecten kunnen een omvangrijk gevolg hebben voor de financiële positie van onze provincie.

- De uitvoering van de Omgevingswet, die naar verwachting per 1 januari 2024 wordt ingevoerd, gaat gepaard met onzekerheden. Een nieuw uitstel brengt allerlei risico's met zich mee. Anderzijds is een goed functionerend en stabiel Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) randvoorwaarde om inwoners en bedrijven te faciliteren en de aanvragen goed te behandelen. Naast gemeenten hebben ook provincies te maken met deze vormen van dienstverlening. Een goed werkend systeem is verder van belang om maatschappelijke opgaven te faciliteren.

2.6 Niet financiële risico's

Naast de hiervoor beschreven financiële risico's zijn er ook bestuurlijk relevante niet-financiële risico's te identificeren. Bij het opstellen van de jaarrekening 2022 zijn deze opnieuw geïnventariseerd.

Beheer grote grazers/dierenwelzijn

De Oostvaardersplassen zijn een internationaal vogelnatuurreservaat. In de Oostvaardersplassen leven ook grote grazers (heckrunderen, konikpaarden en edelherten) ten dienste van het vogelnatuurreservaat. Staatsbosbeheer is als eigenaar van de Oostvaardersplassen belast met de uitvoering van het beheer, waaronder het beheer van de grote grazers. GS zijn – met inachtneming van de regelgeving – verantwoordelijk voor het beleid ten aanzien van dierenwelzijn van de grote grazers.

GS voeren het Beleidskader Beheer Oostvaardersplassen uit, dat in juli 2018 door PS is vastgesteld. In de afgelopen jaren is – conform het beleidskader – verder gewerkt aan de afronding en implementatie van de korte termijn maatregelen (zoals deze in het beleidskader zijn opgenomen en in 2018/2019 in gang zijn gezet): de reset van de grote grazers, het realiseren van beschutting en de moeras-reset.

De reset is nog niet volledig afgerond. Er lopen nog diverse juridische procedure gericht op de grote grazers en inzake (fysieke) maatregelen in het gebied. Afhankelijk hoe de winter zich zal ontwikkelen kan het onderwerp bijvoeren en de aandacht voor deze procedures mogelijk weer leiden tot maatschappelijke onrust. Dit kan leiden tot imagoschade voor het gebied, Staatsbosbeheer en de provincie. De kans op impact is teruggebracht van 50% naar 40%. Inmiddels is het aantal heckrunderen en koninkpaarden in het gebied op het gewenste niveau van 600 dieren gebracht. Met de aanvullende maatregelen faunabeheer Edelherten, waarover PS op 6 oktober 2022 zijn geïnformeerd, verwacht Staatsbosbeheer hier in de komende winterperiode stappen te zetten.

Kans	Impact (korte termijn)
40%	redelijk

Op de langere termijn, nadat de populatie dieren is verminderd en de beschutting in het gebied weer is toegenomen, zal naar verwachting sprake zijn van een lager risico en een lagere impact.

Kans	Impact (lange termijn)
10%	Beperkt

De onderstaande beheersmaatregelen zijn/worden (onder meer) getroffen:

- Provincie Flevoland zorgt ervoor dat de communicatie ten aanzien van het beleid helder, volledig, tijdig en juist is en wordt afgestemd met Staatsbosbeheer, die communiceert over het beheer.
- Er wordt voortvarend gewerkt aan de verdere implementatie van de maatregelen uit het beleidskader, specifiek de maatregelen voor de korte termijn.
- Er is door Staatsbosbeheer een meerjarenplan voor het beheer van het Oostvaardersplassengebied (op basis van het beleidskader) vastgesteld.
- Najaar 2022 zijn PS geïnformeerd over benodigde aanvullende faunamaatregelen. Staatsbosbeheer heeft onderzocht welke aanvullende maatregelen in het faunabeheer Edelherten Oostvaardersplassen kunnen worden genomen. Dit is aanvullend op de huidige aanpak van het faunabeheer die, in combinatie, het meeste effect sorteren.

Informatievoorziening

Zowel op het gebied van privacy (AVG) en informatieveiligheid kunnen zich incidenten voordoen met een gevolg voor de reputatie en dataveiligheid (vertrouwelijke/geheime informatie) van de provincie.

Kans	Impact
30%	Groot

Beheersmaatregelen

Hier wordt verwezen naar de beheersmaatregelen genoemd onder financiële risico's.

Amsterdam Lelystad Airport

Een eventueel verder uitstel van de openstelling van Amsterdam Lelystad Airport leidt tot schade voor Flevoland. Daarnaast zal het een nadelige invloed hebben op de economische groei in de provincie. Verwezen wordt verder naar programma 3.

2.7 Financiële kengetallen BBV

Onderstaand zijn de op grond van het BBV voorgeschreven financiële kengetallen weergegeven en van een nadere duiding voorzien. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële positie van de provincie. Vanwege de uniform voorgeschreven berekeningswijze kunnen de waarden worden vergeleken met die van andere provincies.

Tabel 2.6: Financiële kengetallen BBV

	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Rekening 2022
Netto schuldquote	-38%	39%	-25%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-53%	32%	-37%
Solvabiliteitsratio	76%	77%	76%
Grondexploitatie	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	5%	0%	11%
Opcenten	98%	98%	98%

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit kengetal weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee aan in hoeverre de provincie in staat is haar schulden terug te betalen (hoe lager, hoe beter). De netto schuldquote van provincie Flevoland bedraagt 25% negatief in 2022. Doordat de provincie geen netto schuld heeft (vorderingen zijn hoger dan schulden), is het percentage negatief. Na correctie voor de verstrekte leningen ligt het percentage op 37% negatief. Het percentage is gedaald ten opzichte van 2021, voornamelijk door een afname van het rekening-courant saldo bij het Rijk (schatkistbankieren), doordat de investeringen hoger zijn dan voorgaand jaar.

Solvabiliteit

De solvabiliteit is de verhouding van het eigen vermogen (reserves) ten opzichte van het totale vermogen, uitgedrukt in een percentage. Dit weerspiegelt de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe groter deel van de activa gefinancierd is met eigen middelen. Voor provincie Flevoland is het solvabiliteitspercentage nagenoeg gelijk gebleven met 76%. De oorzaak hiervan ligt met name in zowel een toename van het eigen vermogen als een toename van de vlottende passiva als gevolg van vooruit ontvangen doeluitkeringen in 2022. De vooruit ontvangen doeluitkeringen hebben betrekking op rijksbijdragen of bijdragen van derden die voor een specifiek doel zijn ontvangen. Deze dienen of nog te worden besteed aan het specifieke doel dan wel te worden terugbetaald.

Grondexploitatie

In het kengetal voor grondexploitatie dienen gronden te worden opgenomen die als 'voorraad' bouwgronden op de balans zijn opgenomen. Dit om inzicht te geven in de terug te verdienen boekwaarde van de gronden bij

verkoop of exploitatie. Provincie Flevoland voert zelf geen bouwgrondexploitatie uit. Het kengetal heeft daarom de waarde 0. De gronden van provincie Flevoland die op de balans staan, zijn overeenkomstig de verslaggevingsregels opgenomen als materiële vaste activa. Deze zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, welke lager is dan de huidige marktwaarde.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en de inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting. Bij structurele lasten gaat het om de lasten die worden gemaakt voor het uitvoeren van structureel/meerjarig beleid, om bedrijfsvoerings- en kapitaallasten. Stortingen in en onttrekkingen aan reserves zijn in beginsel incidenteel en hebben alleen een structureel karakter wanneer ze bedoeld zijn om structurele lasten te dekken of wanneer de reserve een egaliserende functie of een financieringsfunctie voor investeringen heeft. Uit het kengetal (11%) blijkt dat de structurele baten in 2022 hoger waren dan de structurele lasten.

Opcenten

Dit kengetal is het percentage opcenten dat de provincie heft ten opzichte van het landelijk gemiddelde percentage. Het geeft aan hoeveel relatieve ruimte de provincie heeft om de inkomsten uit de opcenten te verhogen om zo de structurele baten te verhogen (onbenutte belastingcapaciteit ten opzichte van het landelijk gemiddelde). Uit het percentage blijkt dat de hoogte van de opcenten van de provincie relatief dicht bij het gemiddelde ligt. Een nadere toelichting is opgenomen in de paragraaf 'Lokale heffingen'.

3 Onderhoud kapitaalgoederen

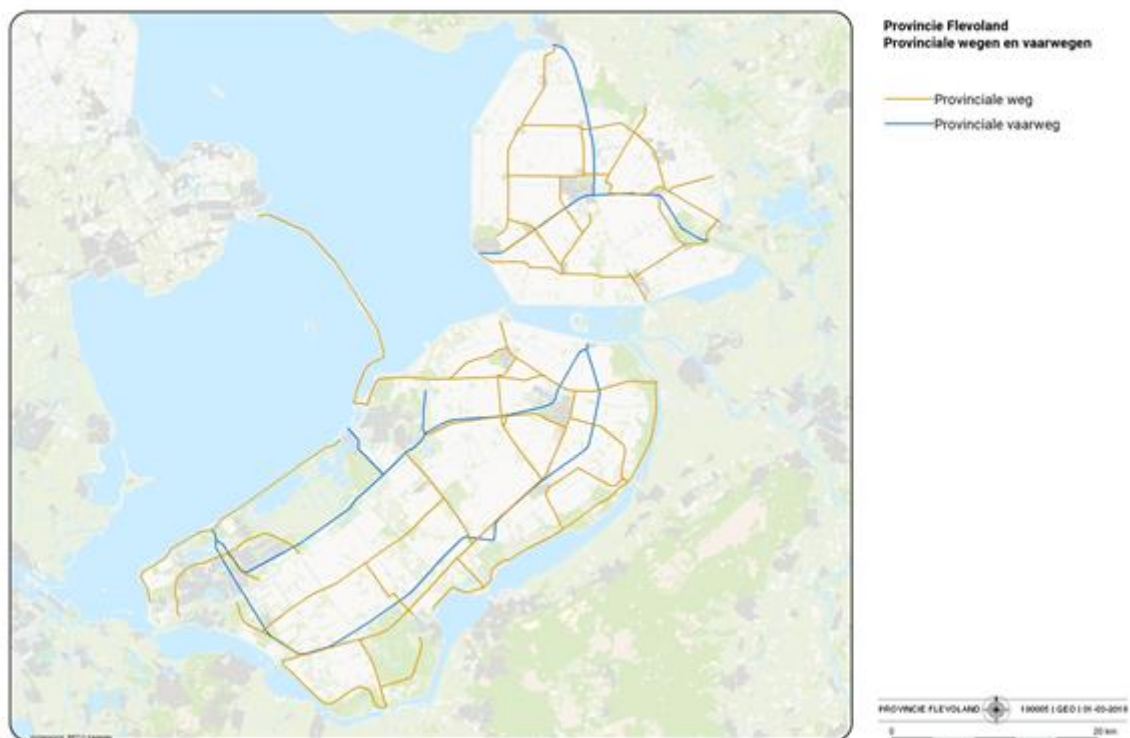
3.1 Algemeen

Kapitaalgoederen zijn bezittingen waarin de provincie heeft geïnvesteerd en die een maatschappelijke waarde vertegenwoordigen. De maatschappelijke waarden van de provinciale infrastructuur zijn mobiliteit, bereikbaarheid, doorstroming, veiligheid en leefbaarheid. Naast de infrastructuur beschikt de provincie over andere kapitaalgoederen, waaronder het provinciehuis en de overige vestigingen (steunpunten wegbeheer). Om de waarde van de kapitaalgoederen gedurende de levensduur te behouden, worden deze doelmatig, duurzaam en kostenefficiënt beheerd.

De provincie is verantwoordelijk voor het beheer en in stand houden van de provinciale infrastructuur. Deze infrastructuur omvat wegen, fietspaden, kunstwerken inclusief beweegbare bruggen en sluizen, vaarwegen, groen, verkeersregelinstallaties (verkeerslichten) en openbare verlichting. De provincie heeft de wettelijke zorgplicht voor deze kapitaalgoederen. Het provinciale areaal omvat onder andere:

Tabel 3.1: provinciaal areaal (ijk moment SUP 2.0 1-1-2019)

Wegen	Weg	618 km
	Fietspad	362 km
	Rotondes	69 stuks
	Vaste bruggen	88 stuks
	Duikers (civiele kunstwerken)	84 stuks
	Verkeersregel installaties	41 stuks
	Lichtmasten	2.313 stuks
Water	Vaarweg	169 km
	Beweegbare bruggen	11 stuks
	Sluizen	11 stuks
	Passantensteigers	27 stuks
	Oeverconstructies	317 km
Groen	Bermen	1.118 hectare
	Bermsloten	610 km
	Bos en sierbeplanting	103 hectare
	Bomen	34.585 stuks

3.2 Beleidskader ten aanzien van het onderhoud

Infrastructuur

Strategisch-Uitvoerings Programma beheer en onderhoud infrastructurele kapitaalgoederen 2020-2023 Flevoland (SUP 2.0)

In 2019 hebben PS het 'Strategisch-Uitvoerings Programma beheer en onderhoud infrastructurele kapitaalgoederen 2020-2023 Flevoland' (SUP 2.0) vastgesteld. De SUP beschrijft uniform per onderdeel van ons areaal de omvang van het areaal, de functies, het beleid, het kwaliteitsniveau van het onderhoud en de daarbij behorende lasten. In het SUP 2.0 komen de volgende onderdelen aan bod:

- Weginfrastructuur;
- Vaste kunstwerken;
- Beweegbare kunstwerken;
- Vaarwegen;
- Groenvoorzieningen;
- Verkeersregelininstallaties en openbare verlichting;
- Dienstverlening (gladheidsbestrijding en bediening bruggen en sluizen)

We beheren onze wegen en vaarwegen (assets) volgens de systematiek van assetmanagement. Hierbij plannen we ons beheer en onderhoud op basis van een vastgesteld kwaliteitsniveau. We inspecteren onze assets regelmatig om te zien of het gewenste kwaliteitsniveau aanwezig is. Wanneer assets onder dat kwaliteitsniveau dreigen te zakken, plannen we beheer en onderhoud in.

Om het kwaliteitsniveau te bepalen volgen we in hoofdlijnen de normen van het landelijk instituut CROW die een 5 puntschaal hanteert van niveau A+ (oplever kwaliteit) tot niveau D (zodanig slecht dat kapitaalvernietiging optreedt).

Algemeen gangbaar is kwaliteitsniveau B. Dit is het niveau dat het meest kostenefficiënt is: de inrichting is functioneel, de technische staat van het areaal is zodanig dat de verkeersveiligheid niet in gevaar komt en de kans op claims of imagoschade klein is. Daarom hebben we voor bijna alle assets gekozen voor kwaliteitsniveau B. Alleen waar genoemde risico's niet aan de orde of aanmerkelijk lager zijn, is gekozen voor een lager uitvoeringsniveau: niveau C. Het gaat om onderhoud aan duikers, sierbeplanting en landschappelijke beplanting.

Bij een hoger onderhoudsniveau is over het algemeen sprake van enige mate van luxe: het areaal ziet er beter (als nieuw) uit. Bij een lager onderhoudsniveau kan er sprake zijn van risico's op het gebied van verkeersveiligheid, schadeclaims en imago schade.

Op twee punten is een plus op niveau B opgenomen:

- vergroting van de aandacht voor insecten, biodiversiteit en in het bijzonder: bijen,
- beperking van lange wachttijden bij bruggen en sluizen in het hoogseizoen.

Tabel 3.2: Weergave vastgestelde keuzes Provinciale Staten

Indicator	Omschrijving	2019	2020	2021	Streef-cijfer 2022	Streef-cijfer 2023	2024 - 2026
Onderhouds-toestand wegen	De provinciale wegen hebben ten minste het door Provinciale Staten vastgestelde onderhoudsniveau (B)	94%	100%	90%	90%	90%	90%
Onderhouds-toestand kunstwerken	De provinciale kunstwerken hebben ten minste het door Provinciale Staten vastgestelde onderhoudsniveau (B)	97%	97%	98%	90%	90%	90%
Onderhouds-toestand oever-constructies	De provinciale oeverconstructie heeft ten minste het door Provinciale Staten vastgestelde onderhoudsniveau (B)	74%	79%	84%	83%	85%	90%
Beschikbaarheid beweegbare bruggen en sluizen	De beschikbaarheidsgraad van de gerenoveerde bruggen en sluizen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	98%	98%	98%
Beschikbaarheid verkeerslichten	De beschikbaarheidsgraad van de verkeerslichten	n.v.t.	99,3%	98,5%	98%	98%	98%
Gladheidbestrijding	De provinciale wegen zijn bij gladheid gestrooid binnen de normtijden van de CROW	100%	100%	100%	98%	98%	98%

Uitgangspunten nieuwe set indicatoren:

- In SUP 2.0 is gekozen voor kwaliteitsniveau B, met uitzondering van enkele assets die minder gevoelig zijn voor risico's op het gebied van verkeersveiligheid, schadeclaims en imago verlies. Alle indicatoren op het gebied van onderhoud in de programmabegroting gaan over niveau B.
- Als norm (streefwaarde in termen van de programmabegroting) is ook gekozen voor een uniforme benadering, die constant is in de tijd: minimaal 90% van onze assets moet minimaal voldoen aan kwaliteitsniveau B. Die 10% is een marge die nodig is omdat, bijvoorbeeld door vorstschade of calamiteiten, altijd een gedeelte op moment van inspectie niet volledig aan B zal voldoen. Daarnaast is het kostenefficiënt om een zekere werkvoorraad op te bouwen voor onderhoud wordt gepleegd. Eventuele tussentijdse achteruitgang van kleinere onderdelen (bijvoorbeeld lokale scheuren in het wegdek), wordt

opgevangen door jaarlijks onderhoud. Voor de oeverconstructies hebben we nog een achterstand ten behoeve van de norm kwaliteitsniveau B (de oude norm was C). Deze wordt in de loop van dit programma ingelopen.

- Naast onderhoudsindicatoren hebben we ook 3 indicatoren die gaan over technische beschikbaarheid: beschikbaarheid bruggen en sluizen; verkeerslichten en gladheidsbestrijding. Ook hier is gekozen voor een uniforme benadering, waarbij de norm (het streefniveau) is gesteld op 98%. De norm voor beweegbare bruggen en sluizen geldt voor de beweegbare objecten, die gerenoveerd zijn in het kader van het programma 'Groot Onderhoud Bruggen en Suizen' (GOBS).

Provinciehuis en vestigingen

Tegelijk met de begroting 2022 is het 'Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) 2022-2026' voor het provinciehuis, de vestigingen en het pand aan de Oostvaardersdijk aangeboden. Met dit plan wordt gewaarborgd dat de gebouwen, en de daarin aanwezige installaties en apparatuur op een goede wijze worden beheerd, geëxploiteerd en onderhouden. In het plan zijn een drietal zaken geïnventariseerd, namelijk het jaarlijks onderhoud, het meerjaren ofwel niet-jaarlijks onderhoud en de vervangingsinvesteringen.

Het jaarlijks onderhoud is nodig om de bedrijfszekerheid van het gebouw en de installaties te waarborgen, de veiligheid te kunnen garanderen en de uitstraling van het gebouw in stand te houden. Tevens wordt dit onderhoud uitgevoerd om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijvoorbeeld ARBO en NEN) en verzekerd te zijn van ondersteuning van de leverancier (bijvoorbeeld garantiebepalingen).

Het meerjaren onderhoud betreft het niet reguliere en groot onderhoud aan het gebouw, de installaties, apparatuur en inrichting. Dit onderhoud omvat onder andere schilderwerk, vervanging verlichtingsarmaturen, zonwering en dakbedekking. De uitvoering vindt plaats variërend tussen 5 en 20 jaar, afhankelijk van de voorgeschreven vervangingstermijn. De normering die de Rijksgebouwendienst hanteert voor dit type gebouwen is hierbij de leidraad. In 2019 is een groot deel van het pand heringericht.

In het MJOP zijn de vervangingsinvesteringen meegenomen. Voorbeelden hiervan zijn de vervanging van de audiovisuele installaties, meubilair en apparatuur voor de repro en keukens. De vervanging is begroot op basis van de economische levensduur (afschrijvingstermijn), maar op het beslismoment van de feitelijke vervanging wordt ook gezien of het investeringsgoed langer mee kan. De afschrijvingstermijnen voor de investeringen zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening provincie Flevoland 2021'.

De lasten van het jaarlijks onderhoud zijn opgenomen in de exploitatie. Het meerjaren onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van de daarvoor gevormde voorziening gebracht. Om de voorziening op het juiste peil te houden, worden hieraan jaarlijks middelen toegevoegd. Op basis van het 'MJOP 2022-2026' wordt jaarlijks € 0,47 mln. toegevoegd aan deze voorziening. Het jaarlijks onderhoud aan het provinciehuis, alsmede de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening 'Niet jaarlijks onderhoud Provinciehuis', maken onderdeel uit van de kosten van de bedrijfsvoering.

Vestigingen

Bij de Perspectiefnota 2017-2021 is met betrekking tot het onderhoud van de vestigingen in Zeewolde, Dronten en Emmeloord een planmatige aanpak naar analogie van het provinciehuis vastgesteld. Deze is in het 'MJOP 2022-2026' geïntegreerd in het onderhoudsplan voor alle provinciaal vastgoed. Voor het niet jaarlijks onderhoud is een voorziening ingesteld, gebaseerd op het in 2016 vastgestelde meerjarig onderhoudsplan. Bij instelling van deze voorziening in 2017 is hier incidenteel een bedrag in gestort (€ 0,75 mln.). Jaarlijks wordt hier € 0,1 mln. aan toegevoegd.

Voormalig Nieuw Land Erfgoedcentrum

De provincie heeft in 2016 besloten een deel van het vastgoed van het Nieuw Land Erfgoedcentrum, gelegen aan de Oostvaardersdijk te Lelystad, over te nemen van de Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land. Om de conditie van dit vastgoed te waarborgen is een voorziening gevormd voor het uitvoeren van het niet-jaarlijks onderhoud (voorziening 'Niet jaarlijks onderhoud NLE'). Deze is bij de overname van het vastgoed gevoed met € 0,6 mln., dat is overgekomen uit de hiervoor bestemde voorziening bij de latende partij. Daarnaast wordt, op basis van het nieuwe MJOP 2022-2026, jaarlijks € 0,1 mln. aan deze voorziening toegevoegd.

Flevokust Haven

In 2018 is Flevokust Haven in gebruik genomen. Wij hebben een berekening laten maken voor de beheer- en onderhoudskosten van het haventerrein, de kade, de toegangsweg, etc. Het onderhoud en beheer is deels verlegd naar de exploitant die gebruik maakt van de haven.

Het jaarlijkse onderhoud, wat nu voor rekening van de provincie komt, is in de begroting opgenomen in de exploitatie van de haven op het desbetreffende budget.

Om in de toekomst het groot onderhoud van Flevokust Haven uit te kunnen voeren is in 2022 gestart met het vormen van een voorziening waardoor de meerjarige onderhoudskosten worden geëgaliseerd.

De eerste jaren van de exploitatie hebben wij geen gebruik gemaakt van een voorziening voor lastenegalisatie omdat de onderhoudskosten nog beperkt waren. In 2022 is een geactualiseerd onderhoudsplan opgesteld en is bij de Zomernota 2022 hiervoor budget beschikbaar gesteld.

Op basis van dit onderhoudsplan hebben wij in 2022 € 0,167 mln. toegevoegd aan de voorziening 'Groot onderhoud Flevokust Haven'.

3.3 Middelen

In onderstaande tabellen is weergegeven welke kosten geraamd en gerealiseerd zijn voor de instandhouding van de kapitaalgoederen van de provincie. De ramingen zijn gebaseerd op de daaraan ten grondslag liggende onderhoudsplannen.

Jaarlijks onderhoud

Het jaarlijks onderhoud komt ten laste van de jaarlijks daartoe in de exploitatie opgenomen onderhoudsbudgetten.

Tabel 3.3: Jaarlijks onderhoud (ten laste van de exploitatie)

	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil	Begroting 2023
Landwegen	7.809	8.079	8.041	7.365	676	8.581
Vaarwegen	1.603	1.651	2.185	2.323	-138	1.719
Provinciehuis	466	339	515	511	4	353
Vestigingen	136	49	106	105	1	51
Voormalig NLE	154	83	124	123	1	86
Flevokust Haven	624	47	247	98	149	257
Totaal	10.792	10.248	11.218	10.525	693	11.047

x € 1.000

Niet jaarlijks onderhoud (NJO)

Voor de bekostiging van het niet jaarlijks onderhoud wordt jaarlijks ten laste van de exploitatie een bedrag toegevoegd aan de onderhoudsvoorzieningen NJO (dotatie). De kosten van het niet jaarlijks onderhoud worden vervolgens conform het BBV rechtstreeks ten laste van deze voorzieningen gebracht.

Tabel 3.4: Ontwikkeling voorziening 'NJO Infrastructuur'

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand per 1/1	18.096	16.213	13.617	486	931	1.587
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	8.633	10.220	10.479	9.948	9.948	9.948
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-10.514	-12.816	-23.610	-9.503	-9.292	-9.918
Stand per 31/12	16.213	13.617	486	931	1.587	1.617

x € 1.000

In tabel 3.4 is het verloop weergegeven van de voorziening 'NJO Infrastructuur' op basis van de vastgestelde financiële kaders van het MBVI/PMIRT 2023-2027. Op basis van actuele prognoses en de extra dotatie in 2021 en

2022 van totaal € 5,45 mln. (uit de resultaatbestemming 2018) en de extra dotaties van € 0,5 mln. in 2022 en € 0,5 mln. in 2023 (Perspectiefnota: 'Versnellen CO2 reductie projecten beheer en onderhoud') en het doorschuiven van uitgaven naar 2023 is het geprognosticeerde saldo van de voorziening aan het einde van ieder jaar toereikend.

Tabel 3.5: Ontwikkeling voorziening 'NJO Provinciehuis'

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand per 1/1	2.495	2.503	2.218	2.149	1.851	2.086
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	472	472	472	472	472	472
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-464	-757	-541	-770	-237	-84
Stand per 31/12	2.503	2.218	2.149	1.851	2.086	2.474

x € 1.000

Tabel 3.6: Ontwikkeling voorziening 'NJO Vestigingen'

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand per 1/1	470	449	511	260	270	269
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	86	100	100	100	100	100
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-108	-37	-351	-90	-101	-166
Stand per 31/12	449	511	260	270	269	203

x € 1.000

Tabel 3.7: Ontwikkeling voorziening 'NJO NLE'

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand per 1/1	563	467	386	136	175	63
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	183	100	100	100	100	100
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-279	-181	-350	-61	-212	-47
Stand per 31/12	467	386	136	175	63	116

x € 1.000

Tabel 3.8: Ontwikkeling voorziening 'NJO FKH'

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand per 1/1	0	0	167	334	461	628
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	0	167	167	167	167	167
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	0	0	0	-40	0	-4
Stand per 31/12	0	167	334	461	628	791

x € 1.000

4 Financiering

4.1 Algemeen

De 'Wet Financiering decentrale overheden' (Wet Fido) en de ministeriële 'Regeling uitzetting derivaten decentrale overheden' (Ruddo) stellen voorwaarden aan het financieringsgedrag van provincies. Deze regelgeving is vertaald in het door PS vastgestelde 'Treasurystatuut provincie Flevoland 2014'.

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de treasuryfunctie van de provincie. Treasury is gericht op de financiering van de activiteiten die binnen de provincie worden uitgevoerd ter realisatie van het beleid en de bedrijfsvoering. De belangrijkste activiteit van de treasuryfunctie is het uitzetten van overtollige of het aantrekken van benodigde middelen. De basis hiervoor vormt een (meerjarige) liquiditeitenplanning.

4.2 Ontwikkelingen

Door het jaar heen worden de actuele zaken en ontwikkelingen binnen het vakgebied gevolgd. Dit vindt onder andere plaats door (digitale)deelname aan het interprovinciale Vakberaad Treasury Provincies. Op deze wijze staan wij open voor (toegestane) mogelijkheden die zich aandienen.

Ondanks de gestegen rentetarieven zijn er geen activiteiten op het gebied van het uitzetten van middelen geweest. De omvang van de financiële middelen loopt namelijk al een aantal jaren gestaag terug en het einde daarvan lijkt (nog) niet in zicht.

Er was dit jaar (nog) geen aanleiding om financieringsmiddelen aan te trekken ter voorkoming van liquiditeitsproblemen.

4.3 Performance en uitzettingen

Tabel 4.1: Middelen, opbrengst en rendement (treasury-functie)

	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022
Middelen op 31 december (x € 1 mln.)	91	64	64	78
Middelen gemiddeld (x € 1 mln.)	101	65	65	76
Opbrengst (x € 1.000)	79	62	62	287
Rendement (%)	0,08%	0,10%	0,10%	0,38%

Onder het begrip Middelen wordt verstaan de gelden die in rekening courant worden aangehouden bij de Schatkist (het schatkistbankieren) en de leningen die zijn verstrekt aan gemeenten (het onderling lenen aan openbare lichamen).

Omvang middelen 2022 (per jaareinde en gemiddeld)

In 2022 zien we een afname van de middelen van € 91 mln. eind 2021 naar € 78 mln. eind 2022.

Het gemiddelde daalt van € 101 mln. in 2021 naar € 76 mln. in 2022. Beide afnamen zijn voornamelijk het gevolg van investeringen en het verstrekken van bijdragen in grote projecten. In beide gevallen was deze terugloop overigens minder dan waarvan in de Programmabegroting 2022 was uitgegaan.

Omvang opbrengst 2022

Er is in de Programmabegroting 2022 uitgegaan van de opbrengst over de op dat moment reeds verstrekte leningen aan gemeenten.

Over de middelen die waren ondergebracht bij de schatkist bedroeg de rentevergoeding voor het overgrote deel van het jaar 0%. Sinds medio september 2022 is deze rente echter positief en vergoedt de schatkist ons de bijbehorende creditrente.

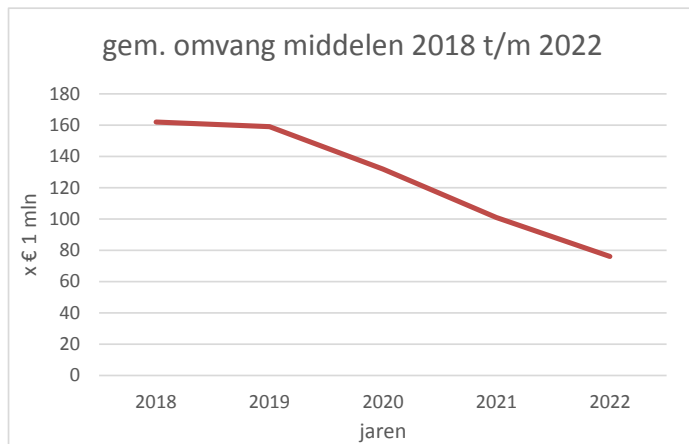
Rendement 2022

Het rendement (0,38%) is aanmerkelijk hoger dan het geraamde percentage in de Programmabegroting 2022.

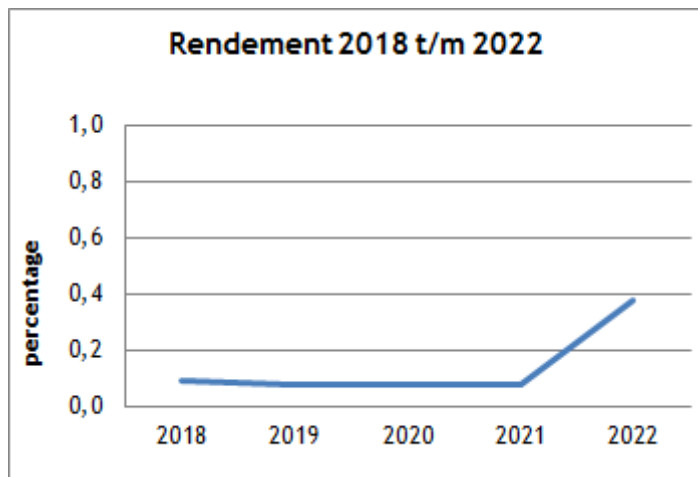
Trend 2018-2022

Er is in dit tijdvak sprake van een forse afname van de omvang van de middelen (zie grafiek 4.1).

Grafiek 4.1: Gemiddelde omvang middelen

Grafiek 4.2: Behaald rendement

Grafiek 4.2 toont het verloop van het behaalde rendement over de jaren 2018-2022 en laat zien dat het rendement de laatste jaren maar net boven de 0% ligt met het laatste jaar een lichte stijging.

Activiteiten vermogensbeheerder

Het afgelopen jaar waren er weinig contactmomenten met de vermogensbeheerder en zijn er geen nieuwe uitzettingen geweest.

ASR Vermogensbeheer heeft, op verzoek van de provincie, de volgende huidige tarieven afgegeven:

- Rente Onderhandse Leningen Publieke Sector looptijd 2 jaar: 3,39%.
- Rente Onderhandse Leningen Publieke Sector looptijd 5 jaar/fixe: 3,25%.
- Rente Onderhandse Leningen Publieke Sector looptijd 10 jaar/fixe: 3,35%.
- Rente Onderhandse Leningen Publieke Sector looptijd 10 jaar/lineair: 3,24%.

Het jaar 2022 is op z'n zachts gezegd anders verlopen dan veel economen en analisten hadden verwacht. Onder meer exploderende energieprijzen, hoog oplopende inflatie, een sterk gestegen rente en tegenvallende economische groei zorgden voor een beeld waar (vrijwel) niemand op had gerekend.

Als gevolg daarvan is de ontwikkeling van de rente in 2022 is redelijk spectaculair. De Duitse 10-jaars rente steeg in 2022 tot ca. 2,5%, de Nederlandse tot 2,8% en de Italiaanse tot 4,6%. Ter vergelijking: begin 2022 stond de 10-

jaars Nederlandse staatsrente nog net onder de 0%, na daarvoor ook al een langere periode rond de -0,5% te hebben gestaan. Over heel 2022 zijn 10-jaars rentes met 270 (Duitsland) tot 350 (Italië) basispunten gestegen, en 30-jaars rentes met 225 (Duitsland) tot 265 (Italië) basispunten.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de per balansdatum (31 december 2022) verstrekte leningen in het kader van het onderling lenen. Het behaalde rendement over de uitgezette leningen bedroeg in 2022 totaal 0,66% over een gemiddeld uitstaand bedrag van € 8,9 mln.

Tabel 4.2: Onderling verstrekte leningen aan gemeenten

Gemeente	Oorspronkelijke hoofdsom (x € 1 mln.)	Oorspronkelijke looptijd (maanden)	Rentepercentage (%)	Restant lening per 31-12-2022 (x € 1 mln.)	Einddatum
Gorinchem	8,0	96	1,100	0,0	17-07-2022
Heemskerk	7,0	120	0,495	2,1	10-03-2025
Veenendaal	11,0	120	0,590	3,3	27-05-2025
Meerijstad	5,0	120	0,695	2,0	05-01-2026
Totaal				7,4	

4.4 Risicobeheer

Risicobeheer

Het vigerende beleid binnen provincie Flevoland geeft aan dat wij prudent omgaan met de financiële middelen. Wij trekken geen gelden aan om deze tegen een hoger rendement uit te zetten (bankieren). De provincie heeft (nog) geen leningen aangetrokken en een positief rekening courant saldo bij de BNG Bank en de Schatkist. In het huidige treasurystatuut worden vier risico's onderkend waarbij de volgende maatregelen zijn getroffen:

Tabel 4.3: Risico's en maatregelen

Risico	Omschrijving	Maatregel
Rente-risico	De kans dat rentewijzigingen nadelige financiële gevolgen hebben.	Dit gebeurt door gedurende het jaar de ruimte boven/onder de limiet te monitoren. <u>Kasgeldlimiet</u> : 7% van de omvang van de Programmabegroting 2022 bedraagt € 16,1 mln. Kasgeldoverschot: gemiddelde omvang vlottende middelen, dit bedraagt € 67,0 mln. Dit bedrag plus de kasgeldlimiet van € 16,1 mln. levert een ruimte onder de limiet op van € 83,1 mln. Gezien deze ruimte is er van een risico (nog) geen sprake. <u>Renterisiconorm</u> : deze norm stelt een grens aan de financiering op de lange termijn. Financiering was dit jaar (nog) niet aan de orde. Mocht dit in de toekomst wel het geval zijn dan zal tevens de ruimte boven/onder deze limiet worden gemonitord.
Valuta-risico	Positieve dan wel negatieve gevolgen van koersschommelingen wanneer er gehandeld wordt met andere munteenheden dan de euro.	Er wordt uitsluitend gehandeld met de euro als munteenheid. Dit risico is dan ook uitgesloten.
Krediet-risico	De kans dat een debiteur de hoofdsom niet terugbetaalt als gevolg van betalingsproblemen en/of een faillissement.	Sinds 2013 worden nagenoeg al onze middelen, op bedrag aangehouden in rekening-courant bij BNG Bank van max. € 0,25 mln. na, aangehouden bij de schatkist dan wel zijn/worden deze in het kader van onderling lenen uitgeleend aan medeoverheden. Het risico van niet terugbetalen is hierbij (nagenoeg) nihil. Voor reguliere debiteuren wordt een adequate incassoprocedure toegepast. Waar zich financiële risico's voordoen worden deze tijdig afgedekt.

Risico	Omschrijving	Maatregel
Liquiditeit-risico	De kans dat erop korte en/of lange termijn te weinig liquide middelen voorhanden zijn om te kunnen voldoen aan de betalingsverplichtingen.	Er is ook dit jaar gewerkt met een versoberde (meerjarige) liquiditeitenplanning voor de komende jaren. Hierin zijn de uitgaven en inkomsten (vertaald naar geldstromen) zoveel als mogelijk op elkaar afgestemd. Gegeven de ambities voor de komende jaren kan het nodig zijn op enig moment financieringsmiddelen aan te trekken ter voorkoming van liquiditeitstekorten. Dat moment heeft zich echter dit jaar niet voorgedaan.

4.5 Renteschema

Conform voorschriften uit het BBV wordt met onderstaand renteschema inzicht gegeven in de rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Omdat de provincie thans niet over (rentedragende) externe financiering beschikt beperkt dit overzicht zich tot de rentebaten.

Tabel 4.4: Renteschema

Omschrijving	Bedragen	Bedragen
De externe rentelasten over de korte en lange financiering		0
De externe rentebaten (idem)		-/- 287
Saldo rentelasten en rentebaten		-/- 287
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0	
De rente van de projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
De rentebaai van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		0
Rente over eigen vermogen		0
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		-/- 287
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		0
Renteresultaat op het taakveld Treasury in 2023		-/- 287

x € 1.000

Externe rentebaten

Het betreft hier rentebaten uit leningen verstrekt aan gemeenten, diverse partijen vanuit de publieke taak en over ons rekening-courant saldo bij de schatkist. De overige componenten zijn niet van toepassing.

5 Bedrijfsvoering

5.1 Algemeen

Om de provinciale taken te kunnen uitvoeren is een goed functionerende organisatie een vereiste. De organisatie moet in staat zijn om de door het bestuur gestelde doelen ook echt te realiseren. Dat vraagt een professionele organisatie, die de beschikbare kennis en middelen optimaal verbindt en inzet. Het is aan directie en management om voortdurend de kwaliteit van de organisatie te optimaliseren, te monitoren en te borgen. Dat is zeker geen eenmalige exercitie. Nieuwe ontwikkelingen, opgaven, wettelijke verplichtingen en andere manieren van werken en digitalisering van het werk zorgen voortdurend voor aanpassingen in de volle breedte van de organisatie.

Daarnaast hebben we te maken met veranderingen in de wereld om ons heen en in de positie van de overheid in relatie tot onze omgeving. Om relevant te blijven in die veranderende omgeving, moet de organisatie daarmee in nauw contact staan, leren van nieuwe kennis en ervaringen, nieuwe kansen benutten en zich voortdurend aanpassen. Daarom is het noodzakelijk om voortdurend te investeren in de ondersteunende en faciliterende processen van de organisatie.

Opgavegericht werken

In toenemende mate wordt onderkend dat de oplossing voor heel veel grote (inter)nationale vraagstukken in de regio moet worden gezocht. Dat zien we terug in de nieuwe aanpak van ruimtelijke ordening, maar ook in de klimaat- en energiemaatregelen en de aanpak van het landelijk gebied. In die zin zien we naast de thematische samenhang, ook een samenhang tussen de verschillende schaalniveaus; internationaal, landelijk, regionaal, lokaal. Dat vraagt een heel gerichte samenwerking tussen de verschillende overheden via regionaal maatwerk, aangepast aan de aard van de opgave. Om opgavegericht te kunnen werken is een goede samenwerking tussen de verschillende beleidsvelden binnen de organisatie nodig. Maar ook samenwerking met andere overheden en externe stakeholders. Om dit mogelijk te maken is een gericht traject van doorontwikkeling van de organisatie gestart. In dit traject wordt aandacht besteed aan onder meer de sturende rol van de directie, een andere invulling van de managementrol en aan ambtelijk vakmanschap. Het is een meerjarig traject dat uiteindelijk het strategisch vermogen moet versterken, de professionaliteit verder moet verhogen en de kwetsbaarheid op sleutelfuncties verminderen. We hebben in 2022 in het management development traject een start gemaakt met de andere rol van de managers. Ook het aanwijzen van opgavemanagers voor een aantal grote transitie is één van de stappen in de doorontwikkeling.

Verbouwing provinciehuis

In het kader van bestuurlijke vernieuwing, een transparantere overheid en de aangenomen moties 8 en 10 bij de behandeling van de Perspectiefnota 2022-2025 hebben PS een investeringskrediet van € 3 mln. ten behoeve van het 'Huis van de democratie' beschikbaar gesteld in de Programmabegroting 2023. De portefeuillehouders 'Facilitaire Zaken' en 'Duurzaamheid / Bestuurlijke vernieuwing' hebben gezamenlijk een voorstel in voorbereiding voor de aanpassing van het provinciehuis. Dit voorstel doet recht aan de aangenomen moties, alsmede de wens om het provinciehuis klaar te stomen voor de komende jaren. Door middel van ateliersessies met (een aantal) leden van PS is een voorstel tot stand gekomen dat begin 2023 gepresenteerd is in de Statencommissie EMS. Bij de Statenbehandeling van 25 januari 2023 zal een definitief besluit worden genomen over de te volgen *inrichtingsprincipes*. Deze principes zijn het vertrekpunt voor de verdere uitwerking neemt de eenheid Facilitaire Zaken van de afdeling Concernzaken mee als basis voor de gesprekken met de architect.

5.2 Sturing en beheersing

Herijking formatie

De toenemende werkdruk was eind 2021 aanleiding om een onderzoek te laten uitvoeren naar de structurele financiële en personele positie van provincie Flevoland. Dit onderzoek, uitgevoerd door het gespecialiseerde onderzoeksbureau Cebeon, wees uit dat Flevoland op dit moment 11% minder uitgeeft aan haar formatie dan vergelijkbare andere provincies. Dit ondanks het feit dat Flevoland aanmerkelijk meer gebruik maakt van (duurdere) externe inhuur. Daarnaast zal ook de groeiopgave een aanzienlijke extra inzet van mensen

(€ 22 mln.) en middelen (€ 20 mln.) vragen. Deze analyse en de meerjarige ontwikkelingen zijn in 2022 toegelicht en met Provinciale Staten doorgesproken.

De verwachte financiële en personele consequenties van de groeiopgave zullen worden betrokken in de afspraken tussen Rijk en regio over de 'Strategische Agenda Flevoland'. Om de huidige achterstand in de formatie in te lopen is een structurele verhoging van het formatiebudget van € 6,7 mln. nodig. In de Perspectiefnota die PS hebben vastgesteld is voorgesteld hiervan in 2023 een verhoging van € 1,3 mln. toe te kennen en de besluitvorming over de resterende € 5,5 mln. over te laten aan het volgende college.

Doorontwikkeling organisatie

Natuurlijk gaat het er vooral om dat de organisatie goed is toegerust voor de taken waarvoor zij zich gesteld ziet. En dat hangt zeker niet alleen af van de omvang van het ambtenarenapparaat. Het gaat ook om de manier van werken, om de kennis en vaardigheden van de mensen die onze organisatie vormen. Dat is 'het gezicht' van de provincie naar buiten en bepaalt hoe succesvol we onze provinciale rol invullen. Die kwaliteiten van de organisatie moeten goed aansluiten op waar de samenleving behoefte aan heeft. En dat verandert mee met de samenleving. Het vraagt voortdurende aandacht om te kunnen blijven voldoen aan de eisen van de tijd. Onder de noemer 'Doorontwikkeling organisatie' worden verschillende trajecten uitgevoerd om de organisatie daarvoor beter toe te rusten. Deze richten zich vooral op de cultuur en de manier van (samen)werken. De versterking van eigenaarschap is daarin een belangrijk doel. Daarom zijn we in 2022 gestart met de systematiek van timeboxen, waarin medewerkers verantwoordelijkheid krijgen en nemen in het oplossen van een aantal organisatiebrede vraagstukken.

Interne beheersing en rechtmatigheid

Het verslagjaar 2022 is gebruikt om intern proef te draaien met de rechtmatigheidsverantwoording. Het wetsvoorstel 'versterking decentrale rekenkamers' is inmiddels aangenomen. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording (RMV) is onderdeel van dit wetsvoorstel. De invoering van de RMV onderstreept de politieke aanspreekbaarheid van GS en heeft naar verwachting een kwaliteitsverhogend effect op de (financiële) bedrijfsvoering bij provincies. We toetsen ons eigen handelen aan wet- en regelgeving, de afspraken die met PS zijn gemaakt en leggen daarover verantwoording af. Deze werkwijze sluit aan bij de werkwijze zoals die bij de Rijksoverheid reeds gangbaar is, waar de minister direct verantwoording aflegt over de (financiële) rechtmatigheid aan de Tweede Kamer. Daarnaast beoogt de wet dat het gesprek over de rechtmatigheid plaatsvindt tussen GS en PS en niet met de accountant. Op die manier kunnen PS hun controlerende taak beter invullen. De accountant is dan alleen verantwoordelijk voor de getrouwheidstoetsing van de jaarrekening waarvan de RMV van het college onderdeel uitmaakt.

Door middel van het proefdraaien doet de organisatie ervaring op voor het verslagjaar 2023, wanneer het college van GS bij wet verplicht wordt om een rechtmatigheidsverantwoording af te geven in de jaarrekening. De rechtmatigheidsverantwoording maakt in het proefjaar nog geen onderdeel uit van de jaarrekening. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording geeft de accountant in zijn controleverklaring niet langer een oordeel over de rechtmatigheid van de jaarrekening. In plaats daarvan moeten GS in de jaarrekening verantwoording over de rechtmatigheid afleggen. Om een getrouwe rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2023 af te kunnen geven is er in 2022 gestart met het opstellen van een implementatieplan.

De zekerheid die het college verkrijgt om de verantwoording af te kunnen leggen over de rechtmatigheid, komt voort uit de (verbijzonderde) interne controles die zijn ingeregeld op basis van de 'Financiële verordening 2021'. In de verordening is geregeld dat het college zorg draagt voor een periodieke interne controle ten behoeve van het getrouwe beeld en de rechtmatigheid van de jaarrekening. De verbijzonderde interne controles worden gestructureerd uitgevoerd en beslaan tenminste de grootste geldstromen binnen de provinciale begroting (subsidies, inkoop en personele lasten) aangevuld met een controle op begrotingswijzigingen en periodiek wisselende onderwerpen. De wijze waarop deze controles zijn vormgegeven vloeit voort uit beleid omtrent de verbijzonderde interne controle dat het college heeft vastgesteld.

Naar aanleiding van de geconstateerde rechtmatigheidsfouten in 2021 op het gebied van het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels, zijn in 2022 de interne procedures aangescherpt. Met name op de procedure 'inhuur personeel'. Daarnaast zijn de 'Licenties IT-applicaties' en 'Trafficmanagement', die vorig jaar tot onrechtmatigheden hebben geleid, opnieuw aanbesteed. Dit betekent niet dat er in 2022 geen sprake meer is van aanbestedingsfouten, maar dit is het gevolg van de zogenaamde 'doorloopcontracten' vanuit het verleden die meetellen voor de rechtmatigheid 2022.

Rechtmatigheid - geconstateerde onrechtmatigheid

Tijdens de uitgevoerde controlewerkzaamheden heeft de accountant geconstateerd dat elf opdrachten zijn verstrekt in afwijking van de Europese aanbestedingsrichtlijnen. De contractwaarde van deze opdrachten in 2022 en volgende jaren bedraagt cumulatief € 2,84 miljoen.

De accountant heeft zich ook in zijn derde controlejaar niet alleen gericht op de gebeurtenissen in jaarschijf 2022, maar ook op de inkooptrajecten in de jaren daarvoor die hebben geleid tot een last in 2022 en later. De geconstateerde afwijkingen hebben daarom mede een oorsprong van voor 2022. Om die reden is de controle ruimer dan enkel de grenzen van jaarschijf 2022.

De geconstateerde onrechtmatigheden hebben betrekking op de onderdelen 'Externe inhuur van personeel', 'Licenties IT-applicaties' en 'Inkoop overige leveringen en diensten':

- Flexibele arbeidskrachten en overige inhuur: € 0,96 mln.
- Software: € 1,24 mln.
- Inkoop overige leveringen en diensten: € 0,64 mln.

In de bestuurlijke reactie op het accountantsverslag zal een uitgebreide toelichting worden opgenomen op de bovenstaande fouten, als ook de getroffen en de te treffen beheermaatregelen.

Programma 'Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering' afgerond

In 2022 is het programma 'Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering' nagenoeg afgerond. De migratie naar het Hybrid Cloud Datacenter is, ondanks het extreem stormachtige weekend, succesvol verlopen met een beperkt aantal restpunten en geen noemenswaardig incidenten. Daarna is direct gestart met de aanbesteding van de dienst 'veilige connectiviteit en toegang'. Deze aanbesteding is eind 2022 afgerond en gegund. Aanleiding voor deze aanbesteding was naast voldoen aan rechtmatigheid ook het feit dat verschillende onderdelen van de huidige netwerk- en security omgeving aan het eind van hun economische en technologische levensduur zijn. Van een IT-omgeving die gekenmerkt werd door een hoge mate van versnippering kunnen we nu groeien naar één geïntegreerd geheel van 'managed services', die aan hoge eisen voor informatiebeveiliging en privacy kan voldoen.

Op deze wijze kunnen wij zo goed mogelijk de ingezette weg van het steeds meer verschuiven van onze informatiesystemen naar de 'Cloud' zo flexibel (plaats onafhankelijk) en op een zo'n veilig mogelijke manier realiseren. Door zowel het IT-landschap te vereenvoudigen als te (laten) moderniseren kan onze IV-organisatie verder groeien naar een regieorganisatie en kan onze provincie groeien naar de wendbare en flexibele netwerkorganisatie die we willen zijn. Het biedt straks een stevige technische basis voor data uitwisseling met medeoverheden en andere partners zodat gezamenlijk aan de complexe vraagstukken gewerkt kan worden. Het is daarmee de start van de digitale transitie.

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Ondanks het feit dat de Omgevingswet opnieuw is uitgesteld zijn er in 2022 er grote stappen gezet in de ontwikkeling van het 'Digitaal Stelsel Omgevingswet' (DSO). Het project heeft in 2022 de meeste wettelijke verplichtingen rond het DSO gerealiseerd voor de test- (pre) en productieomgeving, zoals de aansluiting op het Omgevingsloket en op een deel van de landelijke voorziening. Daarnaast is een regelbeheersysteem aangeschaft, geïnstalleerd en aangesloten op de DSO landelijke voorziening en hebben we de samenwerkingsomgeving ingericht voor de test- (pre) en productieomgeving. Eind 2022 hebben we het project zover afgerond dat begin 2023 het project DSO kan worden opgeleverd en overgedragen aan de lijnorganisatie. Het beheer wordt eveneens overgenomen door de lijnorganisatie; zij zorgt vervolgens voor de implementatie en doorontwikkeling van het DSO.

Datamanagement

Naast het uitvoeren en onderhouden van het instrumentarium voor de reguliere en wettelijke taken op het gebied van basisregistraties en diverse monitors zijn dit jaar verdere stappen gezet om het datagedreven werken in onze organisatie te verankeren. Samen met GEO, OBI en INFRA collega's is gewerkt aan een datastrategie. Deze strategie geeft koers aan onze ambitie om onze data nog beter vindbaar, toegankelijk en toepasbaar te kunnen maken zodat (Geo-)informatie integraal onderdeel kan worden van onze processen voor het maken en uitvoeren van beleid. Er is in 2022 een ontwikkelplan GEO opgesteld met hierin ontwikkellijnen om deze doelen te bereiken. Tevens is er met een brede vertegenwoordiging uit de organisatie een verkenning

gedaan naar de digitalisering van bouwwerkinformatie (BIM) bij de provinciale taken. De uitkomsten van deze verkenning zullen in 2023 hun beslag krijgen in een ontwikkelplan datagedreven asset management.

Er wordt gewerkt aan de opbouw van *3D Flevoland*, een 'Digital Twin'. Een digitale tweeling is een representatie (visualisatie) van de fysieke leefomgeving op basis van 3D-data van gebouwde en landelijke omgeving, boven- en ondergronds. Daaraan kunnen gedetailleerde statische data toegevoegd worden over allerlei domeinen. Het gebruik van een digitale tweeling helpt bij de totstandkoming van inzichten om te komen tot gedragen ingrepen in de fysieke leefomgeving. De visualisatie van de werkelijkheid en simulaties van de toekomst helpen de ontwerpers, opgavemanagers, beleidsmakers, bestuurders en beheerders om te komen tot gezamenlijke beeld-, oordeels- en besluitvorming. Door deze technologie, werkwijze en kennis op stedelijke en regionale schaal toe te passen worden oplossingen slimmer, sneller en steviger. We werken hierin direct samen met het waterschap, gemeenten Dronten en Almere en houden ook de andere Flevolandse gemeenten op de hoogte over de ontwikkelingen.

Datagedreven werken

Datagedreven werken ondersteunt werkprocessen in de hele keten van ontwerp tot beheer. Als de data op orde is en informatiestromen verbeteren, kunnen dubbelwerk en fouten voorkomen worden waardoor faalkosten verminderen. Data moet éénmaal vastgelegd worden en meervoudig gebruikt kunnen worden. Hierdoor wordt niet alleen de informatiepositie van de provincie versterkt maar draagt het ook bij aan een goed en transparant participatieproces. Het kan ervoor zorgen dat er weloverwogen keuzes gemaakt kunnen worden bij het realiseren van onze ambities en opgaven, zeker als deze met elkaar moeten concurreren. We hebben immers vaak te maken met een stapeling van opgaven en ambities op het gebied van de woningbouwopgave, energietransitie, klimaatadaptatie, landbouw, circulaire economie en mobiliteit.

Door goed gebruik van data te maken kunnen we ook inzetten op de kracht van 3D visualisatie. Dit impliceert dat we de wijze waarop we nu onze data en informatie opslaan zullen moeten aanpassen en ons meer zullen moeten confirmeren aan standaarden en een meer uniforme werkwijze. Data moet aan het begin van de keten zoveel mogelijk als geodata worden opgeslagen om het eenvoudiger te ontsluiten, te visualiseren, te simuleren, te monitoren en door te geven in de procesketen.

Door de toenemende complexiteit en hoeveelheid data, wordt kennis van data toepassingen en de juiste manier van uitwisseling van bestanden een basisvaardigheid voor een grotere groep medewerkers. We zullen ons moeten committeren aan het aanleren van nieuwe vaardigheden en ons houden aan de afspraken die horen bij het op de juiste wijze opslaan van onze data en informatie. Een belangrijke pijler om het datagedreven werken mogelijk te maken is het dataplatform. Het helpt bij het in samenhang combineren van data, het analyseren, het ontsluiten en visualiseren voor een bredere doelgroep en biedt ook kansen voor monitoring en rapportages.

Doelstelling is data zoveel mogelijk los gekoppeld van werkprocessen en applicaties te ontsluiten voor een zo'n breed mogelijk publiek (eerst intern en later ook extern). Als PF willen we toewerken naar alle data op één datainfrastructuur voor zowel woningbouw, landbouw, energie en mobiliteit. Dit kunnen wij niet alleen en daarom wordt de samenwerking opgezet met de 6 Flevolandse gemeenten en het waterschap.

Er zijn meerdere instrumenten om data te vertalen naar producten op basis waarvan we strategische beslissingen kunnen nemen. Daarom willen we een aantal pilots uitvoeren waar we van kunnen leren en die kunnen uitgroeien naar nieuwe werkmethoden.

Informatiestrategie 2021-2024

In 2020 is de 'Informatiestrategie 2020-2024' vastgesteld. De ambitie van provincie Flevoland met betrekking tot digitalisering is:

- Provincie Flevoland werkt digitaal in de volle breedte;
- De beleid-/besluitvorming bij provincie Flevoland is data-gedreven en 'evidence based';
- De informatie en data van Flevoland zijn digitaal duurzaam, toegankelijk en open.

De vervanging van het financiële pakket is gestart, de upgrade van het document management is succesvol uitgevoerd en de aanbesteding van het HR systeem is eind 2022 in de markt geplaatst. Het project 'Digitale handtekening' en de verkenning voor een toekomstgerichte werkplek, inclusief optimaal gebruik van Microsoft365, is opgestart. Het relatiemanagement (CRM) is op kleine schaal uitgerold en kan desgewenst uitgebreid worden. Ook het Dataplatform is in productie gebracht. Voor verdere digitalisering van het

inkoopproces zijn eind 2022 de voorbereidingen getroffen en zal in Q1 2023 het nieuwe intakeproces in gebruik genomen kunnen worden.

Interprovinciale Digitale Agenda 2.0

De diverse programma's vanuit de 'Interprovinciale Digitale Agenda' hebben een aantal belangrijke resultaten gehaald zoals de interprovinciale gids 'ethiek en digitale transformatie'. De gids gaat in op de belangrijkste waarden van waaruit provincies handelen, geeft richting voor borging van ethiek op organisatieniveau en biedt concrete handvatten voor projecten. Ook zal er een Interprovinciale Ethische Commissie worden opgericht. Het Fieldlab energietransitie en alle betrokken experts hebben een kernset van indicatoren gedefinieerd en geoperationaliseerd voor alle provincies. Hierdoor is het mogelijk de energietransitie op provinciaal niveau te monitoren en zo te rapporteren als één bestuurslaag. De provincies hebben in onderhandeling met Microsoft nieuwe afspraken kunnen maken over Microsoft-producten. Hiermee is bij bepaalde producten de digitale weerbaarheid het best geborgd. Het contract levert de provincies financiële, organisatorische en/of juridische voordelen op.

In het 'Manifest open data' staan de provinciale standpunten uitgewerkt ten aanzien van open data. Met dit stuk is een gezamenlijke ambitie uitgesproken dat als stip op de horizon dient. Er is een 'Informatiekundige visie' opgesteld. In deze visie is uiteengezet waarom informatievoorziening essentieel is voor de provinciale opgaven. De visie benadrukt dat een schaa sprong nodig is op de provinciale informatievoorziening om de rol als gebiedsautoriteit waar te maken. De schaa sprong vraagt veel middelen en ontwikkeling en daarom zullen de provincies nog meer in gezamenlijkheid moeten optrekken.

Daarnaast is de 'Interprovinciale innovatiestrategie' opgesteld. De innovatiestrategie doet handreikingen om kennisdeling tussen de provincies te versterken en bevat 7 inhoudelijke doelen gericht op digitale innovatie in de provinciale opgaven en taken. Tot slot is eind 2022 een 'White Paper Digitalisering' samengesteld. Het 'White Paper Digitalisering' met daarin 5 adviezen ten aanzien van de vervolgaanpak voor het thema 'digitalisering' in de komende coalitieperiode, zal in Q1 2023 door de Bestuurlijke Kopgroep Digitalisering (BKD) aan het IPO bestuur worden aangeboden.

Digitale weerbaarheid

In 2023 zullen nieuwe "Europese Acts" op het gebied van Digitalisering impact hebben op de bedrijfsvoering van Provincie Flevoland, met name op cyberweerbaarheid, privacy en data. De vastgestelde 'Informatiestrategie 2021-2024' zal hierop moeten worden aangepast en in 2023 worden uitgebreid naar een gezamenlijk vast te stellen 'Digitaliseringsstrategie'.

De eerste stappen voor het verbeteren van onze digitale weerbaarheid zijn al gezet in 2020 met de vaststelling van een informatiebeveiligingsbeleid gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (gemeenschappelijk kader overheid voor basis veiligheidsniveau) en de IPO afspraken omtrent een gezamenlijk streven naar ISO27001 certificering. Belangrijk onderdeel hierin is dat de gezamenlijke provincies werken aan de oprichting van een Informatieknooppunt Cyber Security (IKP CS). Doelstelling is om per 31-12-2023 ISO27001 certificeerbaar te zijn. Versterking en borging van cyberweerbaarheid is een randvoorwaarde geworden voor de verdere digitalisering van de provincie. Informatieveiligheid is een maximaal samenspel tussen bestuur, directie en de CISO en Functionaris Gegevensbescherming (FG). Op basis van risicoanalyses specificeren en prioriteren we de generieke maatregelen en werken we deze uit naar specifieke maatregelen. Het proces waarmee de provincie de effectiviteit van de genomen maatregelen ten opzichte van de toenemende risico's beoordeelt vindt continu plaats. Door middel van het opzetten van een managementsysteem voor informatieveiligheid willen we sturing geven aan de digitale weerbaarheid. Het managementsysteem richt zich op het bewaken van de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie en de bijbehorende voorzieningen van informatieverwerking. We starten met de processen Bibob, Burgemeesterszaken en Koninklijke onderscheidingen.

Monitoring aanbevelingen

Bij de Jaarstukken 2022 wordt als bijlage een monitor van de aanbevelingen uit de onderzoeken van de Randstedelijke Rekenkamer gevoegd over de periode 2017 - 2022.

5.3 Onderdelen bedrijfsvoering

HRM

Werkbelevingsonderzoek

In het kader van het personeelsbeleid is een werkbelevingsonderzoek onder medewerkers gehouden. De uitkomsten laten zien dat medewerkers de organisatie als een prettige en sociaal veilige omgeving ervaren. Medewerkers hebben een hoge mate van bevologenheid, zien zichzelf als proactief en kunnen de nodige invloed uitoefenen.

Wat betreft welzijn en werkdruk geven medewerkers aan een hoge herstelbehoefte te hebben. Ook besteden ze relatief veel tijd aan het opvolgen van regels, voorschriften en richtlijnen.

Het werkbelevingsonderzoek laat zien dat medewerkers willen bijdragen aan het realiseren van de organisatiedoelen. Ze vragen het management daarvoor ruimte en handvatten te bieden.

Op basis van de aandachtspunten en verbeter suggesties uit het werkbelevingsonderzoek zijn aanbevelingen gedaan die een vervolg krijgen in verbeteracties.

Duurzaam woon-werkverkeer

Zaken als de coronacrisis, onregelmatigheden in het openbaar en de omslag naar het hybride werken, hebben ervoor gezorgd dat het aantal reisbewegingen in het woon-werkverkeer sterk is afgenomen. Omdat thuis werken veel meer geaccepteerd en gebruikelijk is, maken medewerkers individuele keuzes in wanneer en hoe ze naar kantoor willen reizen en zijn er minder vaste patronen in het woon-werkverkeer. Dit heeft er onder meer toe geleid dat de vaste openbaar vervoer abonnementen zijn afgeschaft en medewerkers hun reiskosten declareren. En door het verminderen van het aantal reisbewegingen heeft het hybride werken een extra impuls gegeven aan de verduurzaming van het woon-werkverkeer.

Participatiewet

De coronacrisis heeft ook voor Flevoland een negatieve invloed gehad op het aannemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Door een actief wervingsbeleid en het bieden van goede faciliteiten en begeleiding aan medewerkers met een beperking, heeft de provincie toch weer kunnen voldoen aan de quotumnorm voor de Participatiewet.

Ook nu de coronacrisis lijkt op te lossen, is nog steeds sprake van een krappe arbeidsmarkt. Het aanbod van mensen uit de doelgroep van de Participatiewet neemt af, terwijl werkgevers door de stijging van de quotumnorm juist meer medewerkers met een arbeidsbeperking in dienst willen nemen. Dit bemoeilijkt onder meer de werving van hoog opgeleiden met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Om haar taken te kunnen uitvoeren heeft de provincie voldoende en goed gekwalificeerde ambtenaren nodig. Het is de rol van HRM om dit te bewaken.

Financiële applicatie

Binnen provincie Flevoland is in 2022 hard gewerkt aan de vervanging van het huidige financiële systeem, dat al sinds 2013 in gebruik is. Dit nieuwe financiële systeem moet niet alleen de medewerkers faciliteren bij de huidige financiële werkprocessen, maar ook belangrijke verbeteringen opleveren, waaronder een uitgebreide project- en activa-administratie. Daarnaast moet het nieuwe systeem flexibel (genoeg) zijn om de in gang gezette 'door-ontwikkeling' van de organisatie te faciliteren, waaronder financiële sturing en opgavegericht werken.

Bij de aanbesteding (eind 2021) is de keuze gevallen op SAP dat ook al bij 4 andere provincies in gebruik is en dat (als clouddienst) wordt geleverd door de firma iQibt.

Begin 2022 is gestart met het project. Gaandeweg het jaar bleek dat de aangeboden ('standaard') oplossing op belangrijke onderdelen onvoldoende aansloot op de processen van de provincie en dat meer tijd nodig was om het systeem 'passend' te maken. Daarbij moest worden vastgesteld dat de implementatiedatum van 1 januari 2023 niet meer realistisch was. Omdat het niet verstandig is (en door alle experts wordt afgeraden) om midden in een boekjaar te starten met een nieuw financieel systeem zal 1 januari 2024 dus de nieuwe startdatum worden. Deze vertraging betekent echter niet dat een volledig jaar wordt verloren. Het project focust nu op het opleveren van goede 1e versie van SAP in van 2e kwartaal 2023 en wil de maanden daarna gebruiken voor een 2^e versie waarin actuele organisatieontwikkelingen en keuzes uit het nieuwe college-akkoord kunnen worden

meegenomen. In november en december zal de implementatie worden voorbereid (onder andere met de nodige trainingen) zodat er van vanaf 1 januari 2024 goed gewerkt kan worden met het nieuwe financiële systeem SAP.

Informatieveiligheid

Sinds de vaststelling van het informatiebeveiligingsbeleid (2020) heeft de nadruk gelegen op het implementeren van organisatorische beheersmaatregelen conform de Baseline Informatiebeveiliging (BIO).

De maatregelen die de BIO voorschrijft zijn afhankelijk van de classificatie van bedrijfsprocessen op 3 verschillende basisbeveiligingsniveaus (laag, midden en hoog). Dit niveau is bepaald na een eenvoudige uitvoering van risicomanagement. In 2021 heeft dit geleid tot identificatie en analyse van risico's op 54 organisatieprocessen. Een tiental processen scoorde een hoog risico, voor deze processen is in 2022 een aanvang gemaakt met de uitvoering van meer diepgaande risicoanalyses en konden er 4 worden afgerond en vastgesteld voor eind 2022. Met de uitvoering van bovenstaande activiteiten is er vooruitgang geboekt ten aanzien van de werking van de BIO (en de ambitie richting certificeerbaar zijn conform de ISO27001 norm per 31/12/2023).

Daarnaast is er gewerkt aan het inrichten van een managementinstrument om informatieveiligheid (conform diezelfde ISO27001 norm) te waarborgen en te besturen. Dat doen we in nauwe samenwerking met een kopgroep van een zestal provincies. Tot slot wordt in een interprovinciale samenwerking gewerkt aan de oprichting van een 'Informatieknooppunt Cyber Security' (IKP CS), zodat er wordt aangesloten op het cyberdreiging netwerk van het NCSC.

Inkoop en aanbesteding

Voor 2023 en volgende jaren stellen we een nieuw inkoopbeleid op. Dit zal door de nieuw te vormen PS worden vastgesteld.

In dit inkoopbeleid zijn thema's opgenomen voor 'Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen' (MVOI). Deze thema's worden toegepast bij alle aanbestedingen op basis van 'comply or explain'. Dit betekent dat bij alle inkopen vooraf wordt bepaald of, en zo ja, op welke wijze invulling kan worden gegeven aan de thema's 'Klimaat- en Milieubewust inkopen', 'Circulair inkopen', 'Sociaal inkopen' (op basis van de PS-motie #3040260) en 'Ethisch inkopen' (inclusief ketenverantwoordelijkheid ISV). De provincie kiest ervoor om naast de inzet vanuit de Participatiewet/ Quotumwet de focus te leggen op sociaal inkopen door het toepassen van Social Return. Ook Social Return wordt toegepast bij alle aanbestedingen op basis van 'comply or explain'. Verder kiest de provincie ervoor om ook bij inkopen aandacht te hebben voor diversiteit en inclusie.

Het inkoopbeleid sluit onder andere aan bij:

- Eigen afspraken zoals het coalitieakkoord 2023-2027 en de door de provincie ondertekende 'Green Deals';
- Afspraken in samenwerkingsverband gesloten, zoals de Metropool Regio Amsterdam (MRA);
- Landelijke afspraken zoals het 'Klimaatakkoord', het 'Schone Luchtakkoord' en het 'Deltaplan Biodiversiteitsherstel'.

Parallel aan de ontwikkeling van het inkoopbeleid, wordt onder andere gewerkt aan de borging en monitoring en het contractmanagement. Contractmanagement speelt niet alleen een cruciale rol bij borging en monitoring van het nieuwe inkoopbeleid maar ook bij de beheersing van de rechtmatigheid.

6 Verbonden partijen

6.1 Algemeen

Verbonden partijen zijn publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) rechtspersonen waarin we een bestuurlijk én een financieel belang hebben. Een financieel belang houdt in dat we financiële middelen ter beschikking hebben gesteld aan een verbonden partij en we deze middelen niet meer kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat. Een bestuurlijk belang betekent zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

De indeling van de verbonden partijen wordt in lijn met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de notitie 'Verbonden partijen' in vijf categorieën gesplitst. Dit zijn de categorieën: gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen, overige verbonden partijen en de organisaties met een maatschappelijk belang.

Visie en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Het beleid ten aanzien van verbonden partijen is uitgewerkt in de 'Kadernota verbonden partijen 2015' die op 28 oktober 2015 door PS is vastgesteld. De nota schetst een visie en een beeld van de beleidsvoornemens die bij het al dan niet aangaan of aanhouden van een verbonden partij een rol spelen en beschrijft ook de positie van PS in relatie tot de verbonden partijen.

Volgens de definities is stichting DE-on formeel geen verbonden partij, echter wordt deze wel opgenomen om PS blijvend te informeren en omdat de provincie momenteel de enige financier is.

In de benadering van verbonden partijen gaan wij uit van de diversiteit aan verbonden partijen. Waar sprake is van een aandeelhoudersbelang is de positie van provincie Flevoland beperkt. Onze invloed in dergelijke partijen is navenant gering en onze inzet is gericht op het uitoefenen van invloed op specifieke maatschappelijke of strategische onderwerpen. In die gevallen waar wij een groot aandeel hebben of alle zeggenschap hebben plegen wij grote inzet, alleen of samen met anderen om te zorgen dat de verbonden partij de opdracht optimaal uitvoert.

Lijst van verbonden partijen

Vennootschappen en coöperaties	Gemeenschappelijke regelingen (GR)
Horizon B.V.	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
OMALA N.V.	Het Flevolands Archief
Airport Garden City C.V.	Stichtingen en verenigingen
N.V. Afvalzorg Holding	Interprovinciaal Overleg (IPO)
Vitens N.V.	Coöperatieve Vereniging NDOV -DOVA U.A.
Alliander N.V.	Overige verbonden partij(en)
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland
TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.	Organisatie(s) met een maatschappelijk belang
Visit Flevoland B.V.	Stichting DE-on
Sport Service Flevoland B.V.	
Groefonds Flevoland B.V.	

Wijzigingen in de lijst van verbonden partijen

Ten opzichte van de Jaarstukken 2021 zijn er geen wijzigingen opgetreden in de lijst verbonden partijen.

6.2 Overzicht verbonden partijen

1

Horizon		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.horizonflevoland.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Bevorderen werkgelegenheid	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	L. Verbeek & J.N.J. Appelman	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	113	113
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	9.059	9.232
Omvang vreemd vermogen	3.991	3.991
	2021	2022
Financieel resultaat	3.354	172
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door de vennootschap opgestelde Jaarstukken 2021 en de Q3-rapportage 2022, waarin opgenomen het geprognosticeerd geconsolideerd resultaat 2022. x € 1.000

Aanvullende informatie

Horizon B.V. is door de provincie opgericht en opereert als de regionale ontwikkelingsmaatschappij van Flevoland. Het doel van de vennootschap is het versterken van de economische structuur en het stimuleren van de werkgelegenheid in de provincie Flevoland. Horizon zet zich in om ondernemers te laten groeien en tegelijkertijd maatschappelijke opgaven te realiseren. Daarbij laat zij zich leiden door voorspoed voor de inwoners van Flevoland. Dit doet Horizon langs drie lijnen, namelijk: 1) innoveren (het ondersteunen van bedrijven die nieuwe verdienmodellen zoeken en het verder uitwerken van innovatieve businesscases), 2) internationaliseren (exportbevordering en acquisitie van nieuwe bedrijven) en 3) investeren (verstrekken van financiering aan Flevolandse bedrijven, daar waar er sprake is van marktfalen). De provincie is enig aandeelhouder in Horizon. De vennootschap is aandeelhouder in een drietal Flevolandse entiteiten: De Aanjager B.V. (100%), het MKB Fonds Flevoland B.V. (81,5%) en het Technofonds Flevoland B.V. (62,5%). Met deze entiteiten worden Flevolandse bedrijven ondersteund. De vennootschappelijke jaarstukken over het boekjaar 2022 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2022 nog niet beschikbaar.

Risico en beheersmaatregelen

Een groot deel van het eigen vermogen van Horizon is belegd in fondsen. Deze fondsen zijn ondergebracht in separate besloten vennootschappen. Vanuit deze fondsen wordt het Flevolandse MKB ondersteund via aandelen of leningen. Horizon vervult de rol van fondsbeheerder voor deze fondsen. Er bestaat een risico dat de bedrijven, waarin wordt geparticipeerd, niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen of failliet gaan. Vanuit de fondsen worden bedrijven zorgvuldig gescreeend om de risico's te beperken. Ook tussentijds is de fondsbeheerder nauw betrokken bij de bedrijven die financiering vanuit de fondsen hebben ontvangen. Vanuit de aandeelhoudersrol houdt de directeur van Horizon toezicht op de hierboven genoemde fondsen-B.V.'s. De provincie houdt vanuit de aandeelhoudersrol toezicht op Horizon en daarmee indirect op de fondsen.

2

Sport Service Flevoland B.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.sportflevo.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Behartigen van sport	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	162	162
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	311	364
Omvang vreemd vermogen	211	211
	2021	2022
Financieel resultaat	94	52
Dividend	0	0

Bovenstaande gegevens zijn gebaseerd op de vastgestelde jaarrekening 2021, x € 1.000
 waarin tevens opgenomen de begroting 2022

Aanvullende informatie

Eind 2018 is Sportservice Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op gebied van sport activiteiten uit voor de provincie.

3

Visit Flevoland B.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.visitflevoland.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Behartigen van toerisme	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	J.A. Fackeldey	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	100	100
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	185	147
Omvang vreemd vermogen	387	387
	2021	2022
Financieel resultaat	-6	-38
Dividend	0	0

Bovenstaande gegevens zijn gebaseerd op de vastgestelde jaarrekening 2021, x € 1.000
 waarin als bijlage bijgesloten de begroting 2022

Aanvullende informatie

Eind 2018 is Visit Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op recreatief toeristisch gebied activiteiten uit voor de provincie.

OMALA N.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.lelystadairportbusinesspark.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Ontwikkeling Amsterdam Lelystad Airport	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	J. de Reus & J.N.J. Appelman	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	33,33	33,33
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	25	25
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	253	334
Omvang vreemd vermogen	1.248	767
	2021	2022
Financieel resultaat	17	81
Dividend	0	0

Jaarrekening 2021 van OMALA N.V.

x € 1.000

Aanvullende informatie

OMALA N.V. is de enig behorend vennoot van Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City (AGC). Vanaf 2016 handelen OMALA NV en AGC CV onder de handelsnaam Lelystad Airport Businesspark (LAB). Omdat het luchthavenbesluit is genomen kan Amsterdam Lelystad Airport zich ontwikkelen tot luchthaven voor Low Cost Carriers, zakenvluchten, lesvluchten en onderhoudsvluchten. De aanleg van provinciale infrastructuur en de aansluiting van een halve afslag op de A6 versterken de ruimtelijke positionering van het OMALA gebied.

Risico en beheersmaatregelen

Deze deelneming is nauw verbonden met Airport Garden City C.V. Derhalve zijn dezelfde risico's en beheersmaatregelen voor beide verbonden partijen van toepassing. Wij onderkennen het risico dat er door vertragingen een negatief resultaat kan ontstaan in de grondexploitatie van de ontwikkelingsmaatschappij. Dit bestaat uit twee onderdelen, namelijk: (a) de verkoop van de gronden wordt niet of later gerealiseerd, en (b) de kosten voor de ontwikkeling blijken hoger dan geraamd. Een groot deel van de gronden is reeds verkocht, en de verwachting is dat de verkoop van gronden niet tegen lagere prijzen zal worden gerealiseerd. Mede daardoor schatten wij de mogelijke financiële impact van het risico voor de provincie laag in. Zie voor een verdere toelichting op het risico en de beheersmaatregelen de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

Airport Garden City C.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	C.V.	
Website	www.lelystadairportbusinesspark.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Ontwikkeling Amsterdam Lelystad Airport	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	J. de Reus & J.N.J. Appelman	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	33,33	33,33
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	1.000	1.000
Financieel belang van de provincie (lening €)	1.400	1.660
Omvang eigen vermogen	3.001	3.001
Omvang vreemd vermogen	4.894	5.835
	2021	2022
Financieel resultaat	0	0
Dividend	0	0

Jaarrekening 2021 AGC C.V.

x € 1.000

Aanvullende informatie

De beherend vennoot van Airport Garden City C.V. is OMA LA N.V. Voor deze partij zijn dezelfde risico's en beheersmaatregelen van toepassing als bij de verbonden partij OMA LA N.V.

Afvalzorg Holding N.V.		
Vestigingsplaats	Assendelft	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.afvalzorg.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Afvalzorg	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	G. van Gaal	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	10,00	10,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	4	4
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	73.934	77.841
Omvang vreemd vermogen	160.565	127.742
	2021	2022
Financieel resultaat	3.040	3.907
Dividend	125	125

Prognose o.b.v. jaarplan 2023 en 3e kwartaalrapportage 2022

x € 1.000

Aanvullende informatie

Het publiek belang van afvalverwerking en milieuzorg komt voort uit de voormalige nutsbedrijven. Zowel bestuurlijk als financieel is er voor de provincie nauwelijks sprake van risico's anders dan een regulier risico als aandeelhouder in verband met het zeer beperkte aandeel in het bedrijf. Gezien de beperkte risico's zijn specifieke beheersmaatregelen niet aan de orde.

Risico en beheersmaatregelen

De provincies zijn conform de Wet Milieubeheer verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van de gesloten stortplaatsen binnen de provinciegrenzen waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn gestort.

Wanneer de stortplaats is volgestort, zorgt de exploitant voor de afdichting van de stortplaats. Als de exploitant zijn verplichting niet na kan komen (afdichten van de stortplaats), dan komen deze kosten voor rekening van de provincie. Afvalzorg heeft twee actieve stortplaatsen in Flevoland. Afvalzorg Deponie BV (dochteronderneming Afvalzorg Holding N.V.) dient conform de vergunningvoorschriften financiële zekerheid te stellen aan provincie Flevoland voor de aan te brengen bovenafdicthingen. De omvang van de te stellen zekerheid bedraagt € 2,27 per gestorte ton afval conform artikel 12 Stortbesluit bodembescherming. Afvalzorg heeft twee beleggingsrekeningen in onderpand gegeven aan provincie Flevoland als financiële zekerheid voor de aanleg van bovenafdicthingen op stortlocaties Braambergen in Almere en Zeeasterweg in Lelystad. Daarnaast is er zowel bestuurlijk als financieel voor de provincie nauwelijks sprake van risico's anders dan een regulier risico als aandeelhouder in verband met het zeer beperkte aandeel (10%) in het bedrijf. Gezien de beperkte risico's zijn verdere beheersmaatregelen niet aan de orde.

7

Vitens N.V.		
Vestigingsplaats	Utrecht	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.vitens.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Drinkwatervoorziening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,08	0,08
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	250	250
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	600.300	650.000
Omvang vreemd vermogen	1.387.800	1.438.700
	2021	2022
Financieel resultaat	19.400	17.900
Dividend	0	0

Prognose o.b.v. Financieel jaarplan 2023-2025

x € 1.000

Aanvullende informatie

Vanwege de wettelijke eis dat de aandelen middellijk of onmiddellijk in handen van de overheid moeten zijn, heeft de provincie een belang in deze organisatie. De provincie loopt geen substantiële risico's. In de planperiode is de verwachting dat de solvabiliteit rond de 30% zal uitkomen. Jaarlijks zal worden beoordeeld of uitkering van dividend mogelijk is. Vitens wil de solvabiliteit de aankomende jaren laten stijgen naar een minimumniveau van 35% en blijvend voldoen aan de financiële ratio's zoals gesteld door de kredietverstrekkers. Hiervoor zal de aankomende jaren het nettoresultaat moeten worden toegevoegd aan het eigen vermogen.

N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.bngbank.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Financiële dienstverlening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,14	0,14
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	572	572
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	5.062.000	4.545.000 (*)
Omvang vreemd vermogen	143.995.000	133.647.000 (*)
	2021	2022
Financieel resultaat	236.000	206.000 (**)
Dividend	100.000	n.n.b.

[https://www.bngbank.nl/Persbericht BNG Bank Halfjaarcijfers 2022 met tabellen](https://www.bngbank.nl/Persbericht%20BNG%20Bank%20Halfjaarcijfers%202022%20met%20tabellen)

x € 1.000

Aanvullende informatie

(*) 30-06-2022 (**) netto winst 1e helft 2022 De bank is door de toezichthouder De Nederlandse Bank (DNB) in 2015 aangemerkt als systeembank. De bank voldoet aan de hoogste long-term credit rating (Standard&Poors's AAA, Moody's Aaa en Fitch AAA) met, in alle gevallen, een "stable outlook". De aandelen geven een goed rendement en de provincie loopt geen substantiële risico's.

Alliander N.V.

Vestigingsplaats	Arnhem	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.alliander.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Energievoorziening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,05	0,05
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	201	201
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	4.470.000	4.471.000
Omvang vreemd vermogen	5.739.000	5.741.000
	2021	2022
Financieel resultaat	242.000	107.000
Dividend	43	47

Prognose o.b.v. halfjaarcijfers 2022

x € 1.000

Aanvullende informatie

Vanwege de wettelijke eis dat de aandelen middellijk of onmiddellijk in handen van de overheid moeten zijn, heeft de provincie een belang in deze organisatie.

Risico en beheersmaatregelen

Zowel bestuurlijk als financieel is er voor de provincie Flevoland nauwelijks sprake van risico's anders dan een 'normaal' aandeelhoudersrisico in verband met het zeer beperkte aandeel in de energiemaatschappij en netwerkbedrijven. Gezien de beperkte risico's zijn specifieke beheersmaatregelen niet aan de orde.

10

TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.pocfondsflevoland.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Economische ontwikkeling	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	L. Verbeek & J.N.J. Appelman	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	7.787	7.163
Omvang vreemd vermogen	21	21
	2021	2022
Financieel resultaat	-710	-623
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door de vennootschap opgestelde Jaarstukken 2021, het Fondsplan (juni 2018) en de Q3-rapportage 2022, waarin opgenomen het geprognosticeerd resultaat 2022. x € 1.000

Aanvullende informatie

Sinds 2018 verstrekt TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V. participaties en/of (achtergestelde) converteerbare leningen aan Flevolandse innovatieve MKB-ondernemingen om op deze wijze innovatie in een vroeg stadium al te ondersteunen. Hierbij is het uitgangspunt dat het fonds minimaal 50% revolverend is. Het fonds heeft tot en met 2023 een toegezegd fondsvermogen van € 13,3 mln., waarvan € 5,3 mln. afkomstig is uit EFRO-middelen (incl. € 1,3 mln. Rijkscofinanciering). De overige € 8 mln. is afkomstig van de provincie. Hieruit worden ook de beheerkosten aan de fondsbeheerder (Horizon B.V.) betaald. De provincie heeft een aandeel van € 1 en is daarmee 100% eigenaar van deze entiteit. Onder het vreemd vermogen van de entiteit zijn opgenomen het reeds overgemaakte provinciaal fondsvermogen en de vooruitbetaalde EFRO-middelen, inclusief cofinanciering van het Rijk. Zodra het fondsvermogen wordt uitgezet via leningen wordt dit geconverteerd naar het vennootschappelijk eigen vermogen. De jaarstukken van de vennootschap over het boekjaar 2022 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2022 nog niet beschikbaar.

Risico en beheersmaatregelen

Aan de inzet van EFRO-middelen en de daarmee samenhangende Rijkscofinanciering zijn voorwaarden verbonden. Hierbij is het risico dat deze middelen niet volledig ingezet kunnen worden in de periode tot en met 2023. Als gevolg hiervan kan er sprake zijn van een terugbetalingsverplichting aan Europa / Den Haag. Om dit risico te mitigeren is een deskundige fondsmanager aangetrokken. Deze fondsmanager is bekend met het Flevolandse financieringslandschap en beheert de bestaande fondsen. Het gaat hier naast het PoC-fonds om het Technofonds Flevoland en het MKB-fonds Flevoland. Na 2023 zijn er geen middelen meer beschikbaar om nieuwe financieringen te verstrekken, tenzij bestaande financieringen worden terugbetaald. Dit wordt echter de komende jaren nog niet voorzien. De provincie, als aandeelhouder, en de fondsbeheerder verkennen begin 2023 welke mogelijkheden er zijn om nieuw kapitaal te verwerven om ook na 2023 innovatief Flevolands mkb te kunnen blijven ondersteunen.

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Website	www.ofgv.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Milieu	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Algemeen en Dagelijks bestuur	
Betrokken bestuurder(s)	G. van Gaal	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	26,94	26,96
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	1.643	1.523
Omvang vreemd vermogen	4.266	5.300
	2021	2022
Financieel resultaat	570	0
Dividend	0	0

Prognose o.b.v. 2e Voortgangsrapportage 2022 en begroting 2023

x € 1.000

Aanvullende informatie

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) voert taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de deelnemende provincies en gemeenten. Naast de verplichte milieutaken heeft de provincie ook de vergunningverlening-, toezicht en handhavingstaken op een breed terrein van bodem, ontgroning en water ondergebracht bij de OFGV.

Het Flevolands Archief

Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Website	www.hetflevolandsarchief.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Archiefbeheer	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Algemeen en Dagelijks bestuur	
Betrokken bestuurder(s)	L. Verbeek & J.N.J. Appelman	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	8,00	8,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	723	608
Omvang vreemd vermogen	108	202
	2021	2022
Financieel resultaat	159	0
Dividend	0	0

x € 1.000

Aanvullende informatie

Betreffen cijfers 31-12-2021 uit jaarrekening (als 1-1-2022 gebruikt) en begroting 2023.

Inter Provinciaal Overleg		
Vestigingsplaats	Den Haag	
Juridische vorm	Vereniging	
Website	www.ipo.nl / www.bij12.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Samenwerking en belangenbehartiging	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht ALV	
Betrokken bestuurder(s)	J.A. Fackeldey	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	8,33	8,33
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	8.922	8.922
Omvang vreemd vermogen	30.880	30.880
	2021	2022
Financieel resultaat	6.731	0
Dividend	0	0

x € 1.000

Aanvullende informatie

Saldi 1/1 Op basis van jaarrekening IPO 2021. De conceptbegroting sluit op 0, dus saldo per 31/12 is gelijk

Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A.		
Vestigingsplaats	Utrecht	
Juridische vorm	Vereniging	
Website	www.dova.nu - www.ndovloket.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Openbaar vervoer	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht ALV	
Betrokken bestuurder(s)	J. de Reus	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	6,67	6,67
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	871	880
Omvang vreemd vermogen	4.285	4.285
	2021	2022
Financieel resultaat	230	8
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door het samenwerkingsverband opgestelde Jaarstukken 2021 en de Najaarsrapportage 2022, waaruit te herleiden het geprognosticeerd resultaat 2022.

x € 1.000

Aanvullende informatie

De organisaties NDOV en DOVA hebben de handen ineengeslagen en zijn met ingang van 2019 samen verder gegaan. Op 31 oktober 2018 is hiertoe de rechtspersoon Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A. bij notariële akte te Utrecht opgericht. Het samenwerkingsverband telt 15 leden. Elk lid heeft één stem in de ledenvergadering. De coöperatie heeft ten doel het faciliteren en ondersteunen van de leden bij collectieve vraagstukken op het gebied van de exploitatie, infrastructuur en services voor reizigers, zoals informatievoorziening over het openbaar vervoer en andere vormen van collectief vervoer of individueel vervoer. Uiteindelijk doel is te komen tot een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt vervoer voor de reiziger. Jaarlijks maakt het bestuur een jaarplan (activiteiten en begroting), bestuursverslag en jaarrekening op. De vereniging brengt na de jaarlijkse vaststelling van het jaarplan door de algemene ledenvergadering voor het gebruik van het NDOV-programma en het Samenwerkingsprogramma DOVA de daarmee samenhangende kosten bij de leden in rekening conform de vastgestelde verdeelsleutels. De jaarstukken van de vereniging over het boekjaar 2022 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2022 nog niet beschikbaar.

15

Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Publiek rechtspersoon	
Website	n.v.t.	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Afvalzorg en milieubeheer	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	College vormt Dagelijks- en Algemeen bestuur	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra & G. van Gaal (Dagelijks Bestuur) / Voltallig college (Algemeen Bestuur)	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	1.715	1.758
Omvang vreemd vermogen	27.866	29.063
	2021	2022
Financieel resultaat	30	43
Dividend	n.v.t.	n.v.t.

Jaarrekening 2020 en prognose 2022.

x € 1.000

Aanvullende informatie

De provincies zijn op basis van de Wet Milieubeheer verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van de stortplaatsen binnen de provinciegrenzen waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn gestort. Wanneer de stortplaats is volgestort, zorgt de exploitant voor de afdichting van de stortplaats. Na de technische eindinspectie gaat de nazorg, en daarmee de financiering van de nazorg, over naar de provincie (overdracht). Elke provincie heeft daartoe een Nazorgfonds in het leven geroepen. Het Nazorgfonds is op grond van artikel 15.47 van de Wet Milieubeheer een rechtspersoon en heeft een Dagelijks Bestuur en een Algemeen Bestuur alsmede een eigen begroting en jaarrekening. GS zijn bij dezelfde wet belast met het beheer van het fonds. Zij vormen het Algemeen Bestuur. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit twee gedeputeerden met de portefeuilles Financiën, Milieu en Afvalzorg. Het Nazorgfonds heeft 2 doelstellingen: de middelen zo goed mogelijk beheren zodat de eeuwigdurende nazorg bekostigd kan worden en zorgdragen dat de middelen alleen aan dit doel besteed worden. De rentetoevoeging in de voorzieningen is jaarlijks gelijk aan het doelrendement (4,4%), onafhankelijk van het werkelijke rendement op het vermogen. De afgelopen jaren was het werkelijke rendement lager dan het doelrendement, waardoor ingeteerd wordt op het eigen vermogen (de buffer voor schommelingen in het rendement).

Risico en beheersmaatregelen

Financiële risico's: Nadat een sluitingsverklaring wordt afgegeven voor een stortplaats gaat de nazorgfase van start. Als na het afgeven van een sluitingsverklaring blijkt dat in het Nazorgfonds onvoldoende

vermogen aanwezig is om de eeuwigdurende nazorg te kunnen bekostigen, komen aanvullende kosten voor rekening van de provincie en is het verhalen op de exploitanten niet meer mogelijk. Ook ontstaat er een financieel risico wanneer het werkelijke beleggingsrendement van het Nazorgfonds lager is dan het doelrendement (rekenrente voor doelvermogen en heffing) of wanneer het op te brengen doelvermogen te laag blijkt te zijn. Voor de provincie speelt dit risico alleen voor de gesloten stortplaats Het Friese Pad. Beheersmaatregelen: Bij het bepalen van de hoogte van de jaarlijkse nazorgheffingen betrekken we het beleggingsrendement van het Nazorgfonds. Bij het afgeven van een sluitingsverklaring stellen we een financiële eindafrekening op om een tekort of overschot ten opzichte van het doelvermogen bij aanvang van de nazorg te kunnen vereffenen op het moment van overdracht van de stortplaats. We berekenen de benodigde doelvermogens volgens het IPO rekenmodel op basis van goedgekeurde nazorgplannen. De nazorgplannen en rekenmodellen voor de nog niet gesloten stortplaatsen zullen worden geactualiseerd aan de hand van de IPO checklist en het rekenmodel RINAS 4.

16

Stichting DE-on		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Stichting	
Website	www.deonflevoland.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Duurzame energievoorziening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Geen	
Betrokken bestuurder(s)	J.A. Fackeldey	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,00	0,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	8.500	8.500
Omvang eigen vermogen	-820	-816
Omvang vreemd vermogen	8.636	8.650
	2021	2022
Financieel resultaat	14	4
Dividend	0	0

Prognose o.b.v. jaarplan 2023

x € 1.000

Aanvullende informatie

Stichting DE-on is formeel geen verbonden partij, echter is met PS afgesproken dat DE-on wordt behandeld als ware het een verbonden partij. DE-on draagt bij aan de ontwikkeling van duurzame energie in Flevoland. Deze bijdrage vindt plaats door het financieren van projecten gericht op zowel besparing en/of het duurzaam opwekken van energie, in die delen van de markt welke zich autonoom onvoldoende ontwikkelen. In 2022 hebben GS het voornemen uitgesproken om een aanvullende lening van € 6,5 mln. aan DE-on ter beschikking te stellen voor het bevorderen van de energietransitie in de provincie Flevoland. De risicoafdekking van 100% op de reeds verstrekte leningen aan DE-on is terug gebracht naar 50% in overeenstemming met de door GS vastgestelde Handreiking financieringsinstrumenten 2020.

Risico en beheersmaatregelen

Op basis van leningsvoorwaarden loopt de provincie het risico dat de lening in de toekomst mogelijk (deels) oninbaar is. Jaarlijks wordt over de inzet gerapporteerd. In de subsidievoorwaarden zijn voorwaarden opgenomen voor het tempo van investeringen. Indien niet aan de voorwaarden is voldaan kan (een deel van) de lening worden teruggevorderd. Om het risico af te dekken dat de lening niet wordt terugbetaald, is binnen de 'Brede Bestemmingsreserve' een bedrag van € 7,7 mln. geoormerkt en voor het negatieve eigen vermogen van DE-on een voorziening getroffen ter grootte van € 0,8 mln.

Groeifonds Flevoland B.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.horizonflevoland.nl/groeifonds-flevoland	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Versterken van de economische structuur en stimuleren werkgelegenheid	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	L. Verbeek & J.N.J. Appelman	
	31-12-2021	31-12-2022
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	50,00	50,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	6.700	6.700
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	13.227	12.721
Omvang vreemd vermogen	0	0
	2021	2022
Financieel resultaat	-173	-506
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door de vennootschap opgestelde Jaarstukken 2021 en de Q3-rapportage 2022, waarin opgenomen het geprognosticeerd resultaat 2022. x € 1.000

Aanvullende informatie

Groeifonds Flevoland B.V. heeft als doel het versterken van de economische structuur en het stimuleren van de werkgelegenheid in de provincie Flevoland. Dit doet zij door het participeren in alsook het aangaan en verstrekken van (achtergestelde) geldleningen aan vennootschappen en andere ondernemingen die in de ruimste zin een bijdrage kunnen leveren aan dit doel. De Nederlandse Staat en de provincie Flevoland zijn elk voor 50% eigenaar van deze entiteit. De initiële fondsomvang bedroeg € 16 mln. Beide aandeelhouders hebben 50% van hun initieel verkregen aandelen gestort en zijn op basis van de gesloten overeenkomst verplicht om de tweede tranche van elk € 4 mln. uiterlijk 31 december 2023 in kapitaal op de aandelen te storten. Op 23 november 2021 is het aandelenkapitaal met € 5,4 mln. uitgebreid en door beide aandeelhouders (naar rato van ieders belang) volgestort. De vennootschappelijke jaarstukken over het boekjaar 2022 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2022 nog niet beschikbaar.

Risico en beheersmaatregelen

Door middel van een aandeelhoudersinstructie is de fondsbeheerder opgedragen om voorafgaand aan het verstrekken van financiering aan een ondernemer een berekening te maken van het mogelijk verlies op deze financiering. Daarnaast dient de fondsbeheerder deze berekening jaarlijks te herzien voor de gehele portefeuille. Hierbij heeft de fondsbeheerder de restrictie dat het gehele risico op de portefeuille niet groter mag zijn dan 25%.

7 Grondbeleid

Door de provincie wordt grondbeleid ingezet voor integrale gebiedsontwikkeling, infrastructuur, de ecologische hoofdstructuur en de gebiedsontwikkeling van het landelijk gebied. De provincie acteert daarin enerzijds als grondeigenaar en grondbeheerder (taakgebonden grondbeleid) en anderzijds als gebiedsontwikkelaar (gebiedsgericht grondbeleid).

Het taakgebonden grondbeleid is gericht op de realisatie van nieuwe, dan wel de aanpassing van bestaande, provinciale infrastructuur. Het gebiedsgerichte grondbeleid is gericht op het realiseren van provinciale strategische doelen, zoals vastgelegd in het Omgevingsplan.

Kaderdocumenten

Wij hebben het grondbeleid doorvertaald in verschillende provinciale kaderdocumenten, zoals het Omgevingsplan (<https://geo.flevoland.nl/omgevingsplan>), de 'Omgevingsvisie FlevolandStraks' welke het visiedeel van het Omgevingsplan vervangt en de 'Kadernota Grondbeleid'. In deze kadernota zijn zowel het bestaande beleid als de volgende beleidsuitgangspunten neergelegd:

- Bij de grondverwerving voor infrastructurele werken wordt in samenloop met elke minnelijke onderhandeling tevens een aanvang gemaakt met de administratieve fase van de onteigeningsprocedure. Het definitieve besluit om over te gaan tot onteigenen wordt pas genomen als het minnelijke traject niet tot het gewenste resultaat heeft geleid.
- Per concreet project of programma wordt de inzet van provinciale middelen en de daarbij behorende projectmatige aanpak bepaald. Een voorbeeld hiervan is het programma 'Nieuwe Natuur', waarvoor in het besluit ten behoeve van een werkbudget voor grondverwerving aanvullende voorwaarden zijn opgenomen voor deze grondhandelingen.

We beschouwen de regeling van de bouwgrondexploitatie in eerste instantie als een verantwoordelijkheid van gemeenten en private partijen. Indien het provinciale belang dit vereist kan - met instemming van PS - van dit uitgangspunt worden afgeweken. Hiervan is vooralsnog geen sprake. De provincie participeert in de verbonden partijen OMALA N.V. en Airport Garden City C.V., waarin wel bouwgrondexploitaties plaatsvinden.

Met het provinciale grondbeleid beogen we tegen aanvaardbare prijzen tijdig gronden beschikbaar te krijgen of te laten krijgen voor de realisering van ruimtelijke doelen. Aanvaardbare prijzen zijn in de regel marktconforme prijzen, waarbij we in overleg met andere overheden zodanig opereren dat marktverstoringen (prijsoptocht) zoveel mogelijk worden voorkomen.

Gronden in eigendom (gebiedsgericht grondbeleid)

De provincie heeft een beperkte hoeveelheid grond in eigendom ten behoeve van het gebiedsgerichte grondbeleid (niet zijnde ondergrond van infrastructuur en dergelijke). Deze gronden zijn oorspronkelijk aangekocht ten behoeve van het voormalig plangebied Oostvaarderswold en nu opgenomen in het programma 'Nieuwe Natuur'. Omdat deze gronden zich niet in een transformatieproces bevinden en veelal (tijdelijk) een vaste bestemming kennen worden deze in de jaarrekening gepresenteerd als materieel vast actief. Aan deze gronden wordt geen rente toegerekend.

Gronden programma 'Nieuwe Natuur'

In het kader van het programma 'Nieuwe Natuur' is een grondhandelingskader vastgesteld welke toegepast wordt op het sluiten van de realisatieovereenkomsten met de initiatiefnemers, de inzet van de programmagronden hierbij en het tijdelijk beheer van de programmagronden.

Naast de gronden die in bezit zijn van de provincie, zijn er gronden in het programma 'Nieuwe Natuur' ingebracht door terrein behorende organisaties (Staatsbosbeheer en stichting Flevo-landschap). Deze gezamenlijk ingebrachte gronden vormen samen de programmagronden die binnen het programma 'Nieuwe Natuur' ingezet worden voor ruiling, verkoop of directe inzet voor de doelstellingen.

Transacties 2022

In 2022 hebben wij geen transacties binnen het programma 'Nieuwe Natuur'. Transacties binnen het programma, door de terrein beherende organisaties, hebben geen impact op de provinciale begroting.

Waardering grond

De gronden worden in de balans gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, bestaande uit de aankoopprijs voor de grond en opstellen, vermeerderd met de kosten voor schadeloosstelling en verminderd met ontvangen bijdragen van derden. Op 31 december 2022 zijn er geen gronden meer in bezit voor het programma 'Nieuwe Natuur'. De boekwaarde is dan ook nihil.

8 Openbaarheidsparagraaf Woo

Algemeen

De 'Wet open overheid' (Woo) is per 1 mei 2022 in werking getreden en vervangt de 'Wet openbaarheid van bestuur' (Wob). Vooruitlopend hierop heeft de provincie in 2021 een impactanalyse uit laten voeren en vastgesteld. Daarop volgend hebben GS vastgesteld in vier jaar toe te willen groeien naar 'Maximaal transparant en maximaal toegankelijk' met behulp van een integrale meerjarige programmatische aanpak met 4 plateaus en over 4 sporen. PS hebben, naast de Rijksbijdrage daarop, ook eigen middelen ter beschikking gesteld voor invoering van de wet.

De sporen zijn:

- Ambtelijk vakmanschap: bewustwording, opleiding;
- Organisatie en beleid; kaders richtlijnen en governance inregelen;
- Processen en (management)informatie optimaliseren: aan de voorkant goed inregelen ('by design'), aanpassen op openbaarmaking en daarop sturen;
- Systemen/tooling, zoals search engine, anonimiseringsstool, sjabloongenerator, maar ook verplicht aansluiten op het landelijke publicatieplatform PLOOI.

Om de implementatie verder vorm te geven is per 1 april 2022 een externe programmamanager aangesteld. Deze heeft samen met interne betrokkenen 4 plateaus en 22 (deel)projecten geïdentificeerd. Daarvan zijn er 2 afgerond, namelijk het aanstellen van een Woo-contactpersoon (wettelijk verplicht) en het updaten van de website van Flevoland om aan de minimale wettelijke verplichtingen per 1 mei 2022 te voldoen.

Vanuit het perspectief van de wet gezien zijn drie thema's dominant. Dat zijn

1. De actieve openbaarmaking (uit eigen beweging);
2. De passieve openbaarmaking (op verzoek);
3. Informatiehuishouding op orde als absolute randvoorwaarde om aan de wet te voldoen.

Deze thema's zijn uiteraard geadresseerd in de vier sporen.

Ad 1:

Dit betreft de governance als technisch/functioneel inregelen. Gezien de herijking van centrale ontsluitingsplatform PLOOI gaat de provincie uit van Woo-conform ontsluiten via eigen kanalen. Dit project loopt en moet voor 4 van de 11 informatiecategorieën in 2023 gerealiseerd zijn.

Ad 2:

Procesoptimalisatie en nieuwe tooling (anonimiseringssoftware) lopen en dienen gereed te zijn in 2023. De nieuwe tooling 'Datamask' (anonimiseringssoftware) is aangeschaft en zal per 1 april 2023 geïmplementeerd worden.

Ad 3:

Een deel van de analyse is verricht, een diepgaande analyse moet worden uitgevoerd. Duidelijk is dat qua kaders (en implementatie en handhaving daarvan), kwaliteit, metadatering en governance er veel moet gebeuren. In 2023 moet in ieder geval de problematiek diepgaand in kaart zijn gebracht door middel van een fit-gap-analyse. Het wijzigingen, opstellen en implementeren van openbaarmakingskaders moet in 2023 voor driekwart zijn voltooid.

De jaren 2022 en 2023 staan in het teken van plateau 1, 'Basaal transparant en basaal toegankelijk'. Daartoe zijn er naast de 2 afgeronde projecten 12 (deel)projecten in 2022 in gang gezet. 4 hiervan zitten in de opstartfase (geïdentificeerd, beschreven en benodigde resources ingeschat), 7 daarvan in de initiatiefase (tenminste basaal ingericht en in gang gezet) en een project zit in de realisatiefase (te weten de implementatie van anonimiseringssoftware). De mens staat bij de provincie centraal. Dat betekent dat er in 2023 veel aandacht zal worden geschonken aan bewustwording en communicatie en de concretisering van 'Ambtelijk Vakmanschap' vanuit Woo-perspectief. In alles wat in het kader van dit programma wordt ingezet dient bedacht te worden dat in een krappe arbeidsmarkt rekening gehouden moet worden met het absorptievermogen van de provincie.

IV Jaarrekening

1 Jaarrekening 2022 op hoofdlijnen

1.1 Omvang resultaat

Het rekeningresultaat bedraagt € 12,6 mln. positief. Hieronder is de opbouw van het resultaat weergegeven.

Opbouw resultaat

Zoals uit onderstaande tabel blijkt zijn de totale lasten € 27,5 mln. lager dan de begrotingsraming na wijziging. Daarnaast is sprake van € 0,2 mln. lagere baten. Tenslotte is € 4,4 mln. meer toegevoegd aan de reserves en is € 10,3 mln. minder onttrokken. Hiermee ligt het resultaat € 12,6 mln. hoger dan geraamd.

Tabel 1.1: Opbouw resultaat

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil
Lasten	179.688	203.996	217.557	190.091	27.465
Baten	-197.218	-191.870	-223.468	-223.266	-201
Saldo van lasten en baten	-17.529	12.126	-5.911	-33.175	27.264
Stortingen in reserves	46.883	26.357	57.775	62.196	-4.421
Onttrekkingen aan reserves	-45.664	-38.483	-51.863	-41.575	-10.288
Saldo van reservemutaties	1.219	-12.126	5.911	20.621	-14.709
Gerealiseerd resultaat (- = overschot)	-16.310	0	0	-12.554	12.554

x € 1.000

1.2 Analyse resultaat

In het jaarverslag is bij de programmaonderdelen een verschillenanalyse opgenomen met daarin een toelichting op de afwijkingen (> € 0,1 mln.) ten opzichte van de begroting na wijziging. Alle afwijkingen tezamen vormen het resultaat na bestemming van de jaarrekening 2022 en bedraagt totaal € 12,6 mln. In onderstaande tabel zijn de verschillen per programmaonderdeel opgenomen.

Tabel 1.2: Verschillen per programmaonderdeel

Programmaonderdeel	Verschil	Waarvan effect op	
		Reserves	Rekening-saldo
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	1.069	733	336
1.2 Water	82	30	52
2.1 Landbouw & visserij	2	6	-4
2.2 Natuur en landelijk gebied	4.094	3.894	200
3.1 Economische ontwikkeling	1.084	1.084	0
3.2 Gebiedsopgaven	4.275	4.284	-9
4.1 Recreatie en toerisme	69	0	69
4.2 Cultuur en erfgoed	1.246	200	1.046
4.3 Krachtige samenleving	255	153	102
5.1 Regionale energiestrategie	739	855	-116
5.2 Duurzaamheid & circulaire economie	107	0	107
5.3 Milieu: lucht, bodem, geluid	322	111	211
5.4 Klimaatakkoord	0	0	0
6.1 Openbaar vervoer	561	561	0
6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	920	920	0
6.3 Infrastructuur	769	-56	825

Programmaonderdeel	Verskil	Waarvan effect op	
		Reserves	Rekening-saldo
7.1 Bestuur	2.964	128	2.836
7.2 Provinciale Staten	409	170	239
7.3 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	6.013	55	5.958
7.4 Bedrijfsvoering	2.284	1.581	702
7.5 Reserves	0	0	0
Eindsaldo	27.264	14.709	12.554

x € 1.000

Toelichting op verschillen

De belangrijkste oorzaken (effect op rekeningsaldo > € 0,25 mln.) worden hieronder kort toegelicht. Voor een toelichting op de overige verschillen wordt verwezen naar de desbetreffende programmaonderdelen.

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap: voordelig saldo € 0,3 mln.

Dit voordelig saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- Agenda IJsselmeergebied 2050 (€ 0,08 mln.): Ieder jaar draagt de provincie € 0,05 mln. bij aan de 'Agenda IJsselmeergebied'. In 2022 is de jaarbijdrage niet besteed, vanwege de organisatorische samenvoeging met het 'Deltaprogramma IJsselmeergebied'. In 2023 zal de bijdrage voor 2022 en 2023 worden benut voor diverse projecten volgend uit de 'Agenda IJsselmeergebied'.
- Lelystad Next Level (€ 0,11 mln.): Door het in 2022 achterblijven van activiteiten zijn pas in het laatste kwartaal van 2022 de eerste bijdragen geleverd aan proceskosten. De verwachting is dat vanaf 2023 een volledig beroep zal worden gedaan op beschikbare proceskosten.

4.2 Cultuur en erfgoed: voordelig saldo € 1,1 mln.

Dit voordelig saldo wordt hoofdzakelijk als volgt verklaard:

- Speerpunt landschapskunst (€ 0,11 mln.): In de Najaarsnota 2020 is € 0,2 mln. beschikbaar gesteld voor de restauratie van het kunstwerk de Tong. In 2021 zijn onderzoeken uitgevoerd ter voorbereiding op de restauratie, waarna de daadwerkelijke restauratie heeft plaatsgevonden in 2022. Eind 2022 is op het budget nog € 0,1 mln. over, waarvan in 2023 nog kosten gemaakt moeten worden voor de laatste restauratiewerkzaamheden, transport, herplaatsing, nametingen, evaluatie en mogelijk aanpassingen aan het beeld ten aanzien van stormbestendigheid.
- Coronamaatregelen (€ 0,14 mln.): Eén onderdeel van het 'COVID-19 steunpakket Cultuur' is de cofinancieringsregeling voor (film)theaters, musea en poppodia. Hiervoor zijn in 2022 geen aanvragen ontvangen, waardoor de beschikbare middelen niet zijn uitgegeven.
- Kwaliteitsborging Erfgoed in de regio: (€ 0,2 mln.): In 2021 is het traject 'Interbestuurlijke Samenwerking Erfgoed' van start gegaan om met de gemeenten en het waterschap te komen tot afspraken rondom kwaliteitsborging erfgoed in de regio. Verschillende opties voor meer kennis en kunde in de regio hebben de revue gepasseerd, maar het proces is in 2022 vertraagd vanwege de gemeentelijke verkiezingen. Het traject heeft geresulteerd in een voorstel om gezamenlijk een regio-archeoloog in dienst nemen, die enerzijds de gemeenten ondersteunt en anderzijds de steunpunttaken archeologie vervult. Begin 2023 wordt over het actuele voorstel een bestuurlijke beslissing verwacht.
- Afwikkelingsverschil Batavialand (€ 0,5 mln.): Het positieve afwikkelingsverschil is ontstaan doordat in 2022 twee subsidies aan Batavialand over eerdere boekjaren lager zijn vastgesteld. Beide subsidies zijn in de voorgaande jaren volledig als last verantwoord in de provinciale jaarrekening. Het voordeel dat nu is ontstaan komt ten gunste van het rekeningsaldo.

6.3 Infrastructuur: voordelig saldo € 0,8 mln.

De onderschrijding op de lasten van € 0,7 mln. wordt hoofdzakelijk als volgt verklaard:

- Groenvoorziening (€ 0,41 mln.): De grootste onderschrijding binnen het jaarlijks onderhoud heeft betrekking op groenvoorziening. De onderschrijding voor groenvoorziening van € 0,41 mln., met name met betrekking op beplanting, heeft voornamelijk als hoofdoorzaak dat de aannemers door middel van personeelstekorten de werkzaamheden niet volledig hebben kunnen uitvoeren. Een groot gedeelte van deze achterstand zal worden uitgevoerd in 2023.
- Dienstauto's (€ 0,13 mln.): De onderschrijding van de dienstauto's is het gevolg van elektrificeren van het wagenpark (twaalf auto's). Deze investering in duurzaamheid heeft geleid tot een onderschrijding van € 0,13 mln. als gevolg van besparing op fossiele brandstoffen.

- Indexering (€ 0,09 mln.): Bij de zomernota in 2022 is voor jaarlijks onderhoud een bedrag toegekend van € 0,43 mln. voor extreme prijsstijgingen, met name als gevolg van de oorlog in de Oekraïne. De werkelijke indexatie in 2022 kwam uit op € 0,34 mln., hetgeen € 0,09 mln. lager was dan het toegekende budget van € 0,43 mln.

De overschrijding van € 0,1 mln. is gelegen in schade-uitkeringen. De schade-uitkeringen zijn afhankelijk van gehonoreerde schadeclaims. Dit bedrag valt niet goed te voorspellen. In sommige gevallen is ook het schadejaar en het uitkeringsjaar niet gelijk aan elkaar.

7.1 Bestuur: voordelig saldo € 2,8 mln.

Dit voordelig saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Openbare orde en ondermijning (€ 0,4 mln.): Als gevolg van corona en de opvang en noodhulp van en aan vluchtelingen uit de Oekraïne, wat binnen dezelfde discipline als ondermijning wordt uitgevoerd binnen de gemeenten, is minder dan geraamd uitgegeven voor de ondersteuning bij ondermijning via de gemeenten. Vanaf december 2022 is er binnen de provincie extra capaciteit beschikbaar voor ondermijning.
- Voorziening 'APPA' (€ 2,2 mln.): Jaarlijks wordt op balansdatum bepaald in hoeverre een storting of vrijval aan de voorziening 'APPA' (pensioenen (oud) GS-leden) gedaan dient te worden om de toekomstige verplichtingen te kunnen dekken. Een externe pensioenuitvoerder stelt op basis van actuariële berekeningen vast in hoeverre een storting of vrijval noodzakelijk is. Er bleek ruim € 1,8 mln. te kunnen vrijvallen waar ruim € 0,3 mln. als storting geraamd was. Dit is een financieel gevolg van de wijziging van onder andere de rekenrente, welke fors hoger is dan de jaren hiervoor als gevolg van de hogere inflatie.
- Bestuurlijke vernieuwing (€ 0,15 mln.): Mede vanwege corona zijn de GS-representatie kosten flink lager dan in 2020 en daarvoor. Veel zaken worden digitaal of anders gedaan dan voorheen, waardoor bijvoorbeeld reis- en verblijfkosten lager zijn. Het is lastig in te schatten hoe deze kosten zich ontwikkelen de komende jaren.

7.3 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten: voordelig saldo € 6,0 mln.

Dit voordelig saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- Onvoorziene uitgaven (€ 0,14 mln.): Jaarlijks is in de begroting een bedrag geraamd voor onvoorziene uitgaven. Hiervan is in 2022 geen gebruik gemaakt.
- Loon- en prijsontwikkeling (€ 2,2 mln.): Jaarlijks is in de begroting een bedrag geraamd voor de Loon- en prijsontwikkeling op basis van de verwachtingen van het Centraal Planbureau. Hiervan is in 2022 geen gebruikt gemaakt.
- Nieuw beleid (€ 0,99 mln.): Dit budget was beschikbaar voor nieuwe initiatieven. Daarbinnen waren enkele oormerken opgenomen voor specifieke onderwerpen die nog nadere uitwerking of besluitvorming behoeften. Het beschikbare budget is niet volledig ingezet.
- Stelpost 'Onzekerheden' (€ 0,8 mln.): Deze stelpost was met name bedoeld als risicobuffer voor tegenvallende opbrengsten uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting bij toenemende elektrificering van het voertuigenbestand. Dit risico is ook opgetreden, waardoor de inkomsten uit opcenten MRB € 0,21 mln. zijn achtergebleven bij de raming. Omdat de werkelijke omvang pas aan het einde van het jaar blijkt, is hiervoor geen begrotingswijziging meer gemaakt.
- Opcenten MRB (-/- € 0,2 mln.): Door mutaties in omvang en samenstelling van het wagenpark (waaronder de toegenomen elektrificering) is de uiteindelijke opbrengst over 2022 circa € 0,2 mln. lager dan was geraamd (een relatieve afwijking van 0,38%). Dit is het gevolg van een daling van het aantal belastbare voertuigen.
- Provinciefondsuitkering (€ 1,2 mln.): De geraamde provinciefondsuitkering is voor het laatst bijgesteld bij de Slotwijziging 2022 en was gebaseerd op de septembercirculaire 2022. Nadien is de decembercirculaire 2022 verschenen. De effecten van deze circulaire zijn niet meer in de begrotingsraming verwerkt. Uiteindelijk is de uitkering circa € 1,2 mln. hoger uitgevallen dan de raming.
- Rentebaten (€ 0,2 mln.): Dit betreft voornamelijk de ontvangen rente op schatkistbankieren. Bij het opstellen van de begroting was het rentetarief nog nihil.

7.4 Bedrijfsvoering: voordelig saldo € 0,7 mln.

Het voordelig rekeningssaldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- Salarislasten (€ 0,14 mln.): Niet (direct) ingevulde vacatures en lagere lasten inhuur.
- Hogere lasten WW mede door vrijval voorziening (-/- € 0,1 mln.): Op balansdatum heeft provincie Flevoland niet langer langlopende verplichtingen in het kader van de WW. De verplichtingen die er waren kunnen vrijvallen als het gevolg van het feit dat de mensen voor wie deze verplichting gold of een nieuwe dienstbetrekking hebben gevonden of met vervroegd pensioen zijn gegaan. Ieder jaar zal de provincie op balansdatum nagaan of er sprake is van meerjarige verplichtingen die in de vorm van een voorziening op de balans moeten worden opgenomen.

- Hogere lasten werving en selectie: (-/- € 0,1 mln.): De arbeidsmarkt bleef net als in 2022 relatief krap, waardoor er extra geld is uitgegeven aan werving en selectie om geschikte kandidaten voor diverse functies te kunnen vinden.
- Lagere facilitaire lasten (€ 0,2 mln.): Binnen de facilitaire begroting is op een aantal posten een klein bedrag dat resteert. Dit telt in totaal op tot € 0,2 mln., oftewel iets minder dan 4% van de facilitaire begroting.
- Salarisvergoeding van derden (€ 0,26 mln.): De inkomsten vanuit detacheringen waren € 0,15 mln. hoger dan geraamd. Daarnaast heeft de doorbelasting van salarissen aan de Randstedelijke Rekenkamer € 0,1 mln. meer opgebracht dan geraamd.

Voor een nadere toelichting op de bedrijfsvoeringsactiviteiten wordt verwezen naar onderdeel II Programmaverantwoording, paragraaf 7.4 Bedrijfsvoering.

1.3 Financiële kengetallen

Voor de financiële kengetallen en een toelichting daarop wordt verwezen naar [paragraaf '2.7 Financiële kengetallen' van de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'](#).

2 Overzicht baten en lasten in de jaarrekening

2.1 Detaillering baten en lasten per programma

Onderstaande tabellen geven per programma de lasten, baten en saldi voor het jaar 2022 weer. De programma's zijn onderverdeeld naar programmaonderdelen, een specificatie hiervan vindt u terug in het programmaplan.

Tabel 2.1: Lasten per programma

Lasten per programma	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	12.123	11.506	12.735	11.429	1.306
2 Landbouw, visserij en natuur	19.966	23.423	27.213	21.145	6.069
3 Economie	9.848	14.190	13.475	7.372	6.103
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	10.604	10.102	12.214	10.606	1.608
5 Energie, duurzaamheid en milieu	9.827	10.521	12.091	11.271	820
6 Mobiliteit	59.552	68.421	65.733	63.744	1.989
7 Vernieuwend bestuur	57.768	65.834	74.095	64.525	9.571
Lasten	179.688	203.996	217.557	190.091	27.465
Stortingen in reserves	46.883	26.357	57.775	62.196	-4.421
Lasten inclusief toevoegingen reserves	226.571	230.354	275.331	252.287	23.044

x € 1.000

Tabel 2.2: Baten per programma

Baten per programma	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	-789	-1.059	-1.700	-1.544	-156
2 Landbouw, visserij en natuur	-2.174	-1.478	-4.964	-2.991	-1.973
3 Economie	-1.923	-1.216	-2.525	-1.782	-743
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	-241	-372	-790	-754	-37
5 Energie, duurzaamheid en milieu	-1.338	-1.265	-2.704	-3.052	348
6 Mobiliteit	-9.666	-8.768	-8.794	-9.055	261
7 Vernieuwend bestuur	-181.087	-177.712	-201.991	-204.090	2.099
Baten	-197.218	-191.870	-223.468	-223.266	-201
Onttrekkingen aan reserves	-45.664	-38.483	-51.863	-41.575	-10.288
Baten inclusief onttrekkingen reserves	-242.881	-230.354	-275.331	-264.842	-10.489

x € 1.000

Tabel 2.3: Saldo van baten en lasten per programma

Saldo lasten en baten per programma	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	11.334	10.447	11.035	9.885	1.150
2 Landbouw, visserij en natuur	17.793	21.945	22.249	18.154	4.096
3 Economie	7.925	12.973	10.950	5.590	5.359
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	10.363	9.730	11.424	9.853	1.571
5 Energie, duurzaamheid en milieu	8.490	9.257	9.387	8.219	1.168
6 Mobiliteit	49.885	59.652	56.939	54.689	2.250
7 Vernieuwend bestuur	-123.319	-111.877	-127.895	-139.565	11.670
Saldo lasten en baten	-17.529	12.126	-5.911	-33.175	27.264
Stortingen in reserves	46.883	26.357	57.775	62.196	-4.421
Onttrekkingen aan reserves	-45.664	-38.483	-51.863	-41.575	-10.288
Gerealiseerd resultaat (- = overschot)	-16.310	0	0	-12.554	12.554

x € 1.000

2.2 Specificatie diverse baten en lasten

A. Algemene dekkingsmiddelen

Conform de voorschriften van het BBV volgt hieronder een specificatie van de algemene dekkingsmiddelen.

Tabel 2.4: Algemene dekkingsmiddelen (baten)

	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil
a. Provinciefonds	-119.601	-117.169	-142.338	-143.580	1.242
b. Opcenten MRB	-56.156	-57.200	-55.800	-55.586	-214
c. Dividend	-253	-267	-267	-819	552
d. Rente	-80	-62	-62	-287	225
e. Vrijval voorziening	-1.010	0	0	0	0
Totaal	-177.100	-174.698	-198.467	-200.272	1.805

x €1.000

Tabel 2.5: Specificatie algemeen dekkingsmiddel: dividend

	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Verschil
Afwikkelingsverschillen	51	0	0	-475	475
Dividend BNG	-136	-100	-100	-172	72
Dividend Afvalzorg Holding NV	-125	-125	-125	-125	0
Dividend Aliander	-43	-37	-37	-47	10
Afwikkelingsverschillen	0	0	0	0	0
Dividend Publiek Belang BV	0	-5	-5	0	-5
Totaal dividend	-254	-267	-267	-818	551

x € 1.000

Tabel 2.6: Specificatie algemeen dekkingsmiddel: rente

	Rekening 2021	Begroting 2022 ontwerp	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Vershil
Rente provincie	-78	-53	-53	-283	230
Overige rentebaten	-2	-9	-9	-4	-5
Totaal	-79	-62	-62	-287	225

x €1.000

Voor een analyse van de verschillen tussen begroting na wijziging en de Jaarrekening 2022 wordt verwezen naar de toelichting op de middelen in onderdeel II Programmaverantwoording bij programmaonderdeel '7.3 Algemene dekkingsmiddelen'.

B. Kosten van overhead

Provincie Flevoland verantwoordt alle apparaatskosten (personeel en materieel) op het programmaonderdeel '7.4 Bedrijfsvoering'. Overhead betreft de totale apparaatskosten na aftrek van het personeel dat direct aan de taakvelden moet worden toegerekend. De provincie hanteert hiervoor de door de commissie BBV vastgestelde definitie. De kosten voor de overhead zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

Tabel 2.7: Specificatie kosten van personele- en materiële overhead

	Rekening 2021	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022
Totaal personeel en organisatie (7.4.1)	41.528	41.085	47.799
Af: direct personeel	-22.221	-24.029	-26.338
Saldo personeel en organisatie indirect	19.307	17.056	21.461
Financiën (product 7.4.2)	18	88	66
Communicatie (product 7.4.2)	155	158	187
Bestuurlijk-juridische zaken (product 7.4.2)	89	503	116
Facilitaire zaken en Financiële administratie (product 7.4.3)	4.611	4.291	4.146
Informatievoorziening (product 7.4.4)	5.540	6.709	6.569
Totale kosten overhead	29.720	28.806	32.546

x € 1.000

De overhead is in bovenstaand overzicht gesaldeerd weergegeven. De lasten en baten overhead zijn afzonderlijk gepresenteerd in de jaarrekening onder de taakvelden (bijlage 2 van de jaarrekening).

Uit de verhouding tussen ingezet personeel op directe taken en op (indirecte) ondersteunende taken, volgens de definities van het BBV, is de verhouding voor personele overhead berekend (tabel 2.8). De verhouding ligt met afgerond 42% in lijn met de Programmabegroting 2022 en voorgaande jaren.

Tabel 2.8: Specificatie verhouding direct personeel vs. indirect personeel

	Rekening 2021	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022
Personele lasten indirect ondersteunend personeel	17.764	17.056	19.316
Personele lasten direct personeel	22.221	24.029	26.338
Personele overhead in %	44%	42%	42%

x € 1.000

C. Heffing vennootschapsbelasting

Voor zover de provincie ondernemersactiviteiten verricht is de provincie vennootschapsbelastingplichtig. Dit betreft voornamelijk enkel de activiteiten in de verbonden partij Airport Garden City C.V. De aanslagen / beschikkingen over de jaren tot en met 2020 zijn inmiddels definitief. De aangifte over 2021 zal in de eerste helft van 2023 worden ingediend, de aangifte 2022 volgt later.

Ultimo 2020 was sprake van een met toekomstige jaren te verrekenen verlies van € 0,51 mln. Rekening houdend met deze compensabele verliezen uit voorgaande jaren is de verwachting dat over de jaren 2021 en 2022 geen vennootschapsbelasting is verschuldigd.

D. Incidentele lasten en baten

Op basis van de voorschriften van het BBV is hieronder een tabel opgenomen, waarin per programma de incidentele en structurele baten en lasten zijn weergegeven. Op basis van deze gegevens, welke in bijlage 3 van deze jaarstukken verder worden gespecificeerd, kan worden geconcludeerd dat er in 2022 sprake is van een materieel structureel evenwicht, aangezien de totale structurele baten hoger liggen dan de totale structurele lasten. Het kengetal structurele exploitatieruimte, welke is opgenomen onder 2.7 Financiële kengetallen BBV (paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'), is gebaseerd op onderstaande verdeling van baten en lasten.

Tabel 2.9: Incidentele en structurele lasten en baten

	Incidenteel 2022	Structureel 2022	Totaal 2022
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	339	11.090	11.429
2 Landbouw, visserij en natuur	4.617	16.527	21.145
3 Economie	2.268	5.104	7.372
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	852	9.755	10.606
5 Energie, duurzaamheid en milieu	3.277	7.994	11.271
6 Mobiliteit	-678	64.422	63.744
7 Vernieuwend bestuur	162	64.362	64.525
Totaal lasten	10.837	179.254	190.091
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	-186	-1.357	-1.544
2 Landbouw, visserij en natuur	-941	-2.050	-2.991
3 Economie	-26	-1.755	-1.782
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	-397	-357	-754
5 Energie, duurzaamheid en milieu	-2.296	-756	-3.052
6 Mobiliteit	-63	-8.992	-9.055
7 Vernieuwend bestuur	-506	-203.584	-204.090
Totaal baten	-4.416	-218.851	-223.266
Totaal saldo van lasten en baten	6.421	-39.596	-33.175
Saldo van stortingen en onttrekkingen reserves	5.541	15.081	20.621
Geraamd resultaat	11.962	-24.516	-12.554

x € 1.000

E. EMU-Saldo

Het EMU-saldo is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de collectieve sector (Rijk, mede-overheden en sociale fondsen). Het EMU-saldo wijkt af van het begrip exploitatiesaldo waarmee gemeenten en provincies werken. Het verschil zit onder meer in een andere behandeling van investeringen, afschrijvingen en voorzieningen. Over de hoogte van het EMU-tekort zijn binnen Europa afspraken gemaakt. De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) is de Nederlandse uitwerking van de Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën. Deze wet moet de begrotingsdiscipline op nationaal en decentraal niveau waarborgen.

Referentiewaarde EMU-saldo

Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is macro genormeerd. De Rijksoverheid maakt daarover afspraken met het IPO, de VNG en het UvW. De afspraak is gemaakt dat de ruimte in het EMU-saldo voor de decentrale overheden tezamen voor het jaar 2022 totaal 0,4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) bedraagt. Het aandeel van de provincies hierin is vastgesteld op 0,08%. Per provincie zijn individuele referentiewaarde bepaald. Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie in de gezamenlijke tekortnorm heeft. Voor provincie Flevoland bedraagt de referentiewaarde in 2022 - € 24,4 mln.

Tabel 2.10: Bijdrage aan EMU-saldo in 2022

	Rekening 2021	Begroting 2022 boekwerk*	Rekening 2022	Begroting 2023
exploitatiesaldo voor mutaties reserves (- = tekort)	17.529	-12.126	33.175	-8.066
+ afschrijvingen t.l.v. exploitatie	5.942	7.438	6.582	7.554
+ dotaties aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	9.745	11.043	11.119	11.456
- investeringen vaste activa	-77.125	-100.999	-84.874	-59.303
+ bijdragen van derden in investeringen	23.247	29.373	28.964	33.666
- betalingen t.l.v. voorzieningen	-13.441	-17.942	-16.441	-12.421
Bijdrage aan EMU-saldo (- =tekortverhogend)	-34.103	-83.214	-21.475	-27.115

*de berekening van het EMU-saldo wordt tussentijds niet
bijgesteld

x € 1.000

Het EMU-saldo is € 21,5 mln. negatief en daarmee minder negatief dan in de ontwerpbegroting 2022 werd voorzien. In 2022 hebben diverse begrotingswijzigingen plaatsgevonden die op het EMU-saldo van invloed zijn geweest.

Het grootste verschil (ten opzichte van de ontwerpbegroting 2022) zit in de gerealiseerde investeringen in vaste activa. De gerealiseerde investeringen in infrastructuur zijn lager dan initieel begroot, voornamelijk als gevolg van een aangepaste fasering van een aantal grote projecten. Voor een nadere toelichting op deze projecten wordt verwezen naar programma 6 in onderdeel II Programmaverantwoording.

F. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen en taakveldenoverzicht

Op grond van de voorschriften van het BBV bestaat de jaarrekening tevens uit de volgende bijlagen:

- een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld;
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen ('SiSa-bijlage').

Deze bijlagen zijn opgenomen als respectievelijk bijlage 2 en 4.

2.3 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. Binnen deze wet wordt de bezoldiging van topfunctionarissen genormeerd. De wet geeft specifiek aan wie bij het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen als topfunctionaris wordt aangemerkt en onder de WNT valt. Voor provincie Flevoland zijn dit de secretaris en de griffier. Politieke ambtsdragers vallen niet onder deze wet. De salarissen van andere functionarissen van de provincie moeten ook openbaar gemaakt worden, indien zij de norm overschrijden.

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op provincie Flevoland van toepassing zijnde regelgeving in 2022:

- Wet normering topinkomens;
- Uitvoeringsbesluit WNT;
- Uitvoeringsregeling WNT;

- Controleprotocol WNT 2022;
- Beleidsregels WNT 2022.

Het bezoldigingsmaximum in 2022 voor provincie Flevoland is € 216.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij andere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan vanaf 1 januari 2018).

Er is geen sprake van onverschuldigde betalingen aan topfunctionarissen.

Tabel 2.11: Topfunctionarissen Provincie Flevoland

	D.J. Tijd	A. Kost
Functiegegevens	Provincie-secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging 2022		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	157.523	111.571
Beloningen betaalbaar op termijn	23.042	19.447
<i>Subtotaal bezoldiging</i>	180.365	131.017
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2022	180.365	131.017
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2021		
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor 2021 in fte	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen 2021	153.489	105.032
Beloningen betaalbaar op termijn	22.482	18.777
Totaal bezoldiging 2021	175.971	123.809

x € 1

Toeziethoudende topfunctionarissen

De provincie kent geen toezichthoudend orgaan zoals bedoeld in de WNT. Deze categorie is derhalve niet van toepassing.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Er hebben in 2022 geen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen plaatsgevonden.

Bezoldiging of ontslaguitkering niet-topfunctionarissen

In 2022 zijn er geen ontslaguitkeringen aan niet-topfunctionarissen gedaan. Daarnaast waren er in 2022 geen niet-topfunctionarissen waarvan de bezoldigingsgegevens op grond van de WNT gepubliceerd zouden moeten worden.

3 Balans (incl. toelichting)

Tabel 3.1: Balans

Activa	2022 31 dec.	2021 31 dec.	Passiva	2022 31 dec.	2021 31 dec.
<u>Immateriële vaste activa</u>	0	0			
			<u>Eigen vermogen</u>		
<u>Materiële vaste activa</u>			- Algemene reserve	26.380	22.523
- Investerings met economisch nut	26.048	27.471	- Bestemmingsreserves	284.099	251.024
- Investerings met maatschappelijk nut	238.296	187.545	- Gerealiseerd resultaat	12.554	16.310
Totaal materiële vaste activa	264.344	215.016	Totaal eigen vermogen	323.033	289.858
<u>Financiële vaste activa</u>			<u>Vreemd vermogen</u>		
Kapitaalverstrekkingen aan:			Voorzieningen	24.324	29.646
- Deelnemingen	8.127	8.127			
- Gemeenschappelijke regelingen	0	0			
- Overige verbonden partijen	1.000	1.000			
Leningen aan:					
- Openbare lichamen (art. 1a wet fido)	7.400	10.700			
- Deelnemingen	277	277			
- Overige verbonden partijen	9.250	9.236			
Overige langlopende leningen	27	27			
Totaal financiële vaste activa	26.081	29.367			
Totaal vaste activa	290.425	244.383	Totaal vaste passiva	347.356	319.504
<u>Uitzettingen looptijd < 1 jaar</u>			<u>Netto-vlottende schulden looptijd < 1 jaar</u>		
- Vorderingen op openbare lichamen	32.746	39.588	- Overige schulden	19.590	17.743
- Verstrekte kasgeldleningen	0	0			
- Rekening-courant verhouding Rijk	70.318	79.818	<u>Overlopende passiva</u>		
- Overige vorderingen	1.868	2.985	- Transitorische verplichtingen	23.549	15.569
Totaal uitzettingen	104.932	122.391	- Vooruit ontvangen doeluitkeringen	31.782	28.910
			- Overige vooruit ontvangen bedragen	1.008	780
<u>Liquide middelen (kas- en banksaldi)</u>	250	147	Totaal overlopende passiva	56.339	45.258
<u>Overlopende activa</u>					
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotbedragen	347	585			
- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	27.331	14.999			
Totaal vlottende activa	132.860	138.122	Totaal vlottende passiva	75.929	63.001
Totaal activa	423.285	382.506	Totaal passiva	423.285	382.506
			Gewaarborgde geldleningen	191	311

x € 1.000

3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De balans biedt inzicht in de vermogenspositie van de provincie. In de volgende paragrafen is de toelichting op de balans opgenomen.

Algemeen

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De waarderingsgrondslagen zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening provincie Flevoland 2021'.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De algemene grondslag voor de waardering van activa, alsmede voor de resultaatbepaling, is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld, worden de passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

In de kolom 'Begroting 2022 Ontwerp' in de diverse tabellen van deze jaarstukken zijn zowel de baten en lasten vanuit de Programmabegroting 2022 (vastgesteld in de Statenvergadering van 10 november 2021).

Toerekening subsidielasten

Uitgaven en nog resterende betalingen uit hoofde van verstrekte boekjaar- en exploitatiesubsidies worden als last aan het boekjaar toegerekend waarop de subsidiebeschikking betrekking heeft, tenzij de subsidieontvanger een afwijkend boekjaar kent en de in de subsidiebeschikking genoemde periode het boekjaar van de provincie overstijgt. In dat geval wordt de subsidielast naar rato over de verschillende boekjaren verdeeld.

Verstrekte meerjarige projectsubsidies tot en met boekjaar 2020

Uitgaven en nog resterende betalingen uit hoofde van verstrekte projectsubsidies worden als last aan het boekjaar toegerekend in die mate dat de bestedingen en/of relevante balansmutaties in investeringen samenhangend met de in de subsidiebeschikking opgenomen te realiseren subsidieprestaties in het boekjaar zijn gerealiseerd. Toerekening is hierbij gebaseerd op het vooraf bij de aanvraag verkregen bestedingsritme, dat gebaseerd is op de door de subsidieontvanger opgestelde (meerjaren)begroting, tenzij er (bijvoorbeeld tussentijds op basis van monitoringactiviteiten) redenen zijn om daar van af te moeten wijken.

Stelselwijziging verstrekte meerjarige projectsubsidies vanaf boekjaar 2021

Met ingang van het boekjaar 2021 is ten aanzien van de lastneming uit hoofde van verstrekte projectsubsidies een stelselwijziging doorgevoerd. Dit betreft een stelselwijziging die onder het BBV verplicht is gesteld. Op grond van het nieuwe stelsel worden subsidielasten uit hoofde van meerjarige projectsubsidies – boven een door PS vastgesteld grensbedrag – verantwoord op basis van het toerekeningsbeginsel. Dit betekent dat de subsidielast verantwoord dient te worden in het jaar waarin door de subsidieontvanger de activiteiten (waarvoor de subsidie is verstrekt) worden uitgevoerd en (gedeeltelijk) aan de gestelde subsidievoorwaarden is voldaan. De commissie BBV biedt de mogelijkheid tot instellen van een grensbedrag. Meerjarige projectsubsidies boven het grensbedrag dienen verantwoord te worden op basis van het toerekeningsbeginsel. Dit grensbedrag bedraagt € 0,025 mln. In overeenstemming met het BBV is het grensbedrag gesteld binnen de range van 0,00% en 0,25% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves over het boekjaar. Lasten uit hoofde van meerjarige projectsubsidies kleiner dan het grensbedrag, dienen volledig te worden verantwoord in het jaar van aanvang van het project zoals vermeld in de subsidiebeschikking. Het nieuwe stelsel is redelijk in lijn met het stelsel dat tot en met voorgaand jaar door provincie Flevoland werd toegepast, deze stelselwijziging heeft daarmee een beperkte financiële impact. Deze stelselwijziging heeft over 2021 geleid tot een toename van het resultaat met circa € 0,5 mln.

Een verstrekte projectsubsidie groter dan € 0,025 mln. wordt bij afgifte van de subsidieverleningsbeschikking op basis van het verwachte bestedingsritme zoals opgenomen in de subsidieverleningsbeschikking toegerekend aan de betreffende boekjaren. Voor het einde van het boekjaar wordt bij projectsubsidies groter dan € 0,125 mln. aan de hand van de financiële voortgangsrapportages van de subsidieontvangers vastgesteld of de werkelijke bestedingen overeengekomen met het verwachte bestedingsritme. Bij significante afwijkingen wordt een gewijzigde subsidiebeschikking door de provincie verstrekt en vindt een correctie plaats van de verantwoorde subsidielasten. Bij subsidies tussen de € 0,025 mln. en de € 0,125 mln. wordt geen financiële voortgangsrapportage gevraagd, hier dient de subsidie ontvanger significante verschillen te melden. Onder de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen zijn, voor zover de verstrekte meerjarige projectsubsidies nog niet als last in het boekjaar zijn verantwoord, de resterende verplichtingen uit hoofde van de verstrekte meerjarige projectsubsidies toegelicht.

Deze stelselwijziging is prospectief verwerkt met ingang van 1 januari 2021. Dit betekent dat verstrekte meerjarige projectsubsidies na 1 januari 2021 zijn verantwoord op basis van het nieuwe stelsel; voor verstrekte meerjarige projectsubsidies voor 1 januari 2021 is het oude stelsel toegepast. Als gevolg hiervan zijn de vergelijkende cijfers niet aangepast.

Verbonden partijen

Organisaties die volgens de definitie van het BBV kwalificeren als verbonden partij zijn opgenomen en toegelicht in paragraaf 6 'Verbonden partijen'. Overeenkomstig de voorschriften van het BBV worden deze verbonden partijen niet geconsolideerd in de jaarrekening van de provincie.

Toerekening provinciefonds

De bate inzake het provinciefonds wordt toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking heeft. Op grond hiervan wordt in de jaarrekening van jaar t de provinciefondsuitkering opgenomen overeenkomstig de in jaar t laatst gepubliceerde circulaire, te weten de decembercirculaire van jaar t. Het ministerie van BZK herberekent de uitkering over het verstreken jaar op basis van de werkelijke belastingcapaciteit over dat uitkeringsjaar, die in januari van het jaar t+1 bekend wordt. Deze herberekening wordt als vordering danwel als schuld in jaar t verantwoord.

Motorrijtuigenbelasting

In de jaarrekening is een bate opgenomen aan opcenten motorrijtuigenbelasting. Reeds meerdere malen in het verleden zijn discussies ontstaan met het ministerie van Financiën omtrent de juistheid en volledigheid van het aandeel van de provincies in de opbrengst motorrijtuigenbelasting. De belastingdienst verstrekt inzake de afgedragen gelden geen specifieke accountantsverklaring ten behoeve van de provincies. De rechtmatigheid en volledigheid van deze opbrengst kan daarom niet worden vastgesteld.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Bijdragen aan activa van derden: deze worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de gestelde voorwaarde moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa met economisch nut

De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven.

Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie als incidentele baten of lasten verantwoord. Investerings < € 0,05 mln. worden niet geactiveerd.

Tabel 3.2: Materiële vaste activa

	Afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	n.v.t.
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	40
Gebouwen*	30
Grote motorvoertuigen	30
Technische installaties bedrijfsgebouwen, overige motorvoertuigen	15
Kantoormeubilair, veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen	10
Kantoorapparatuur, telefooninstallatie, automatiseringsapparatuur en – programmatuur, telecombekabeling, motorvoertuigen	4
Servers	4

* Mocht sprake zijn van erfpacht, dan is afschrijvingsduur aangepast naar erfpachtperiode.

In 2021 is de 'Financiële verordening 2021 Provincie Flevoland' vastgesteld, waarbij afschrijvingstermijnen van kantoorapparatuur, telefooninstallatie, automatiseringsapparatuur en –programmatuur, telecombekabeling, motorvoertuigen zijn aangepast van 5 naar 4 jaar en de afschrijvingstermijn van servers van 3 naar 4 jaar. Dit heeft in 2021 geleid tot verschillen ten opzichte van de begroting. Vanaf 2022 zijn deze aangepaste afschrijvingen in de begroting verwerkt.

Binnen provincie Flevoland zijn geen investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Deze categorie is dan ook niet opgenomen in de balans.

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden eveneens lineair afgeschreven.

Tabel 3.3: Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

	Afschrijvingstermijn in jaren
Verhardingen en kunstwerken	40
Overige investeringen in de openbare ruimte	20

Financiële vaste activa

Binnen de financiële vaste activa zijn de volgende categorieën te onderscheiden:

- Deelnemingen (participaties in het aandelenkapitaal van vennootschappen): deze zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Tot dusver is een afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt boven de verkrijgingsprijs. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.
- Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en verstrekte langlopende leningen: deze zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Vlottende activa

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode).

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vaste passiva (reserves en voorzieningen)

De reserves en voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Uitzondering hierop is de pensioenvoorziening voor (oud) gedeputeerden (APPA); deze is berekend op basis van recente actuariële grondslagen zoals toegelicht in bijlage 1 'Toelichting reserves en voorzieningen'. Per 31 december 2020 is de berekening van de pensioenvoorziening gewijzigd naar de berekeningswijze van de uitvoeringsinstantie APG. Daarmee worden andere uitgangspunten gehanteerd dan in voorgaande jaren (op basis van de zogenaamde 'FTK-grondslagen').

Aan de voorzieningen wordt geen rente toegevoegd.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balansstelling om het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen (tegen nominale waarde).

3.2 Toelichting op de balans (activa)

3.2.1 Materiële vaste activa

Tabel 3.4: Onderdelen materiële vaste activa

	Boekwaarde per 31 december 2022	Boekwaarde per 31 december 2021
Investerings met economisch nut	26.048	27.471
Investerings met maatschappelijk nut	238.296	187.545
Totaal	264.344	215.016

x € 1.000

Het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut is in onderstaande tabel uiteengezet.

Tabel 3.5: Boekwaarde investeringen met een economisch nut en met maatschappelijk nut

	Boekwaarde per 1 januari 2022	Vermeerderingen	Verminderingen	Bijdragen	Afschrijving 2022	Boekwaarde per 31 december 2022
1. Investerings met economisch nut						
Bedrijfsgebouwen:						
a. provinciehuis	7.180	0	0	0	-656	6.523
b. Innovatiepaviljoen Floriade	3.484	0	0	0	-116	3.368
c. Nieuwland Erfgoedcentrum	2.640	0	0	0	-11	2.629
d. steunpunten	768	0	0	0	-50	717
Machines, apparaten en installaties	5.650	894	0	0	-1.495	5.049
Grond-, weg- en waterbouw:						
a. gronden en terreinen	14.843	75	0	0	-400	14.517
voorziening gronden en terreinen	-7.243	0	0	0	350	-6.893
b. onderhanden werk	0	0	0	0	0	0
Overige materiële vaste activa	150	0	0	0	-13	137
Totaal investeringen met economisch nut	27.471	968	0	0	-2.391	26.048

	Boekwaarde per 1 januari 2022	Vermeer- deringen	Vermin- der- ingen	Bij- dragen derden	Af- schrij- ving 2022	Boekwaa rde per 31 decembe r 2022
2. Investerings met maatschappelijk nut						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:						
a. verhardingen (wegen, fietspaden, etc.)	160.422	73.943	0	-28.921	-3.560	201.885
b. kunstwerken (bruggen, sluizen, etc.)	24.187	9.222	0	-44	-474	32.892
c. openbare verlichting	611	735	0	0	-35	1.311
d. gronden en terreinen*	2.325	6	0	0	-122	2.209
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	187.545	83.906	0	-28.964	-4.191	238.296
Totaal materiële vaste activa	215.016	84.874	0	-28.964	-6.582	264.344

x € 1.000

Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven

In de materiële vaste activa is een beperkt aantal gronden opgenomen welke in erfpacht zijn uitgegeven. Dit betreft voornamelijk grond langs provinciale wegen die in erfpacht zijn uitgegeven aan pompstationhouders en ondergrond van de gesloten stortplaats Friese Pad. Dit betreft in totaal circa 50,84 hectare grond met een totale boekwaarde van circa € 0,1 mln. Voor de in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. De totale erfpachtopbrengst van deze grond bedraagt jaarlijks circa € 0,05 mln.

Flevokust Haven

In 2018 is Flevokust Haven in gebruik genomen. Zoals reeds werd voorzien ten tijde van het investeringsbesluit diende op moment van ingebruikname, conform de verslaggevingsvoorschriften, door middel van een taxatie getoetst te worden of er sprake is van een zogeheten lagere marktwaarde ('impairment-toets'). Omdat de getaxeerde directe opbrengstwaarde (gebaseerd op marktconforme bedrijfseconomische rendementseisen) lager is dan de boekwaarde van de investering is er een voorziening voor de duurzame waardevermindering opgenomen. Conform de verslaggevingsvoorschriften is deze voorziening gesaldeerd met de boekwaarde van de activa. In 2020 heeft hierop, op verzoek van de accountant, naar aanleiding van de uitgevoerde taxatie een herwaardering plaatsgevonden van € 0,42 mln. Dit heeft geleid tot een vrijval van de voorziening 'Flevokust Haven'. In 2021 is dit opnieuw beoordeeld, op basis hiervan heeft er een herwaardering plaatsgevonden van € 0,16 mln. In 2022 is er geen aanleiding tot een herwaardering.

Afschrijvingen 2022

De afschrijvingen over 2022 bedragen circa € 6,6 mln. Verder hebben er, naast de bij de verminderingen genoemde projecten, in 2022 geen andere afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen plaatsgevonden.

Tabel 3.6: Specificatie geactiveerde investeringsuitgaven 2022 groter dan € 1 mln.

	Vermeerderingen 2022	Bijdragen derden 2022	Netto investerings
Infrastructuur en mobiliteit			
Roggebotsluis/Hanzeweg	34.507	-28.404	6.103
Hogering	18.437	-107	18.330
Ganzeweg	6.117	0	6.117
Zwolsse vaart	1.140	6	1.146
Bremerbergweg	1.056	210	1.266
Oosterringweg	1.073	-300	773
Urkervaart	1.454	0	1.454
Laan van Nieuwland	1.029	-56	973

	Vermeerderingen 2022	Bijdragen derden 2022	Netto investerings
Droogteschade	1.326	0	1.326
Bruggen en sluizen	8.628	-44	8.584
Totaal infrastructuur en mobiliteit	74.767	-28.695	46.072
Overige	10.107	-269	9.838
Totaal	84.874	-28.964	55.910

x € 1.000

3.2.2 Financiële vaste activa

In onderstaande tabel is het verloop van de financiële vaste activa in het jaar 2022 weergegeven.

Tabel 3.7: Verloop financiële vaste activa in 2022

	Boekwaarde per 1 januari 2022	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Boekwaarde per 31 december 2022
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- deelnemingen (a)	8.127	0	0	8.127
- overige verbonden partijen (b)	1.000	0	0	1.000
Leningen aan:				
- openbare lichamen - art. 1a Wet fido (c)	10.700	0	-3.300	7.400
- deelnemingen	277	0	0	277
- overige verbonden partijen (d)	10.095	0	0	10.095
- voorziening 'Oninbare leningen' (d)	-859	0	14	-845
Overige langlopende leningen (e)	27	0	0	27
Totaal financiële vaste activa	29.367	0	-3.286	26.081

x € 1.000

In onderstaande tabellen worden de diverse posten gespecificeerd.

Tabel 3.8: Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

a. Deelnemingen (aandelen)	Boekwaarde per 1 januari 2022	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Boekwaarde per 31 december 2022
Alliander	201	0	0	201
Vitens N.V.	250	0	0	250
BV Afvalzorg Deponie	4	0	0	4
Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland B.V.	113	0	0	113
OMALA N.V.	25	0	0	25
N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten	572	0	0	572
TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.	0	0	0	0
Sport Service Flevoland BV	162	0	0	162
Visit Flevoland BV	100	0	0	100
Groefonds Flevoland BV	6.700	0	0	6.700
Totaal deelnemingen	8.127	0	0	8.127

x € 1.000

TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.

Tegen een verkrijgingsprijs van € 1 (-zeer lage- registratiewaarde in duizendtallen is afgerond € 0) heeft de provincie op 5 april 2018 een aandeel in het TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V. verkregen dat zij per ultimo 2022 nog bezit. Zij is daarmee 100% eigenaar van deze entiteit.

Sport Service Flevoland B.V.

Eind 2018 is Sportservice Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op het gebied van sportactiviteiten uit voor de provincie. De provincie is de enige aandeelhouder van Sportservice Flevoland. De kapitaalstorting van € 0,2 mln. heeft in 2019 in twee tranches plaatsgevonden.

Visit Flevoland B.V.

Eind 2018 is Visit Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op recreatief toeristisch gebied activiteiten uit voor de provincie. De provincie is de enige aandeelhouder van Visit Flevoland BV. De kapitaalstorting van € 0,1 mln. heeft in 2019 plaatsgevonden.

Groefonds Flevoland B.V.

Op 18 maart 2021 is Groefonds Flevoland B.V. opgericht. Deze vennootschap heeft als doel het versterken van de economische structuur en het stimuleren van de werkgelegenheid in provincie Flevoland. De initiële fondsomvang bedraagt € 16 mln., waarbij een eerste kapitaalstorting van € 8 mln. heeft plaats gevonden bij de oprichting. Op 23 november 2021 is het aandelenkapitaal met € 5,4 mln. uitgebreid en door beide aandeelhouders volgestort. De Nederlandse Staat en provincie Flevoland zijn elk voor 50% eigenaar van deze entiteit. Zij zullen zich inspannen om de resterende € 2,6 mln. uiterlijk 31 december 2023 in kapitaal op de aandelen te storten.

Tabel 3.9: Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen

b. Overige verbonden partijen	Boekwaarde per 1 januari 2022	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde per 31 december 2022
Airport Garden City C.V.	1.000	0	0	1.000
Totaal deelnemingen	1.000	0	0	1.000

x € 1.000

Tabel 3.10: Leningen aan openbare lichamen

c. Openbare lichamen	Boekwaarde per 1 januari 2022	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde per 31 december 2022
Lening u/g Gemeente Gorinchem	1.000	0	-1.000	0
Lening u/g Gemeente Heemskerk	2.800	0	-700	2.100
Lening u/g Gemeente Veenendaal	4.400	0	-1.100	3.300
Lening u/g Gemeente Meierijstad	2.500	0	-500	2.000
Totaal leningen openbare lichamen	10.700	0	-3.300	7.400

x € 1.000

Er zijn in 2022 geen nieuwe leningen verstrekt aan openbare lichamen. Voor de bestaande leningen hebben de aflossingen conform het reguliere aflossingsschema plaatsgevonden.

Tabel 3.11: Leningen aan deelnemingen

d. Openbare lichamen	Boekwaarde per 1 januari 2022	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde per 31 december 2022
Hybride obligatielening Alliander	277	0	0	277
Totaal leningen openbare lichamen	277	0	0	277

x € 1.000

Alliander N.V. is een verbonden partij van de provincie. Op 25 november 2021 is besloten om deel te nemen in de uitgifte van de omgekeerde converteerbare hybride obligatielening ter versterking van de kapitaalstructuur van deze entiteit om de in het kader van de energietransitie benodigde investeringen te kunnen doen en tegelijkertijd financieel solide te blijven. Dit voor een bedrag naar rato van Flevolands aandelenbezit op 31 december 2020, te weten € 0,3 mln. (0,05%). Op 15 december 2021 heeft de uitgifte van de omgekeerde converteerbare hybride obligatielening plaatsgevonden.

Tabel 3.12: Leningen aan overige verbonden partijen

e. Overige verbonden partijen	Boekwaarde per 1 januari 2022	Vermeerderingen	Verminderen	Boekwaarde per 31 december 2022
Airport Garden City C.V.	1.600	0	0	1.600
Stichting DE-on	8.495	0	0	8.495
Voorziening 'Oninbare leningen'	-859	0	14	-845
Totaal leningen aan overige verbonden partijen	9.236	0	14	9.250

x € 1.000

Airport Garden City C.V. (100% dochter van deelneming OMALA N.V.) heeft in 2021 een lening afgelost voor € 0,6 mln. In 2021 zijn ook twee nieuwe leningen verstrekt. Dit betrof een lening van € 0,6 mln. in oktober voor een jaar en een lening van € 1,0 mln. in december. Deze leningen zijn verstrekt op basis van de financieringsafspraken in de samenwerkingsovereenkomst met OMALA.

DE-on heeft in 2021 financiering verstrekt aan een project waarvan de opbrengsten in 2022 fors lager uitvallen dan aan de financiering ten grondslag liggende business case. De initiatiefnemers van het project zijn voornemens om aanvullende investeringen te doen. Indien deze investeringen succesvol zijn, nemen de opbrengsten naar verwachting toe tot het niveau van de oorspronkelijke business case. Naar inschatting van de initiatiefnemers en het management van DE-on is dit het meest waarschijnlijke scenario. Mocht dit scenario niet worden gerealiseerd, kan de verstrekte financiering door DE-on niet volledig worden terugbetaald door de initiatiefnemers voor naar schatting een bedrag van € 1,2 mln. Omdat DE-on volledig gefinancierd is door de provincie Flevoland, zou dit scenario ook leiden tot een afwaardering van de door provincie Flevoland verstrekte leningen aan DE-on voor hetzelfde bedrag. Naar onze inschatting is het scenario waarin de aanvullende investeringen worden gedaan en daarmee de opbrengsten worden verhoogd tot het niveau van de oorspronkelijke business case het meest waarschijnlijk.

Tabel 3.13: Overige langlopende geldleningen

f. Overige langlopende leningen	Boekwaarde per 1 januari 2022	Vermeerderingen	Verminderen	Boekwaarde per 31 december 2022
Lening Kredietbank Nederland MKB	27	0	0	27
Totaal	27	0	0	27

x € 1.000

Op 20 mei 2014 hebben PS besloten maximaal € 2,0 mln. beschikbaar te stellen aan Stichting Kredietbank Nederland ten behoeve van het 'MKB Doorstartfonds Flevoland'. Hiervan is € 0,4 mln. daadwerkelijk verstrekt. De overeenkomst kent een looptijd van tien jaar, maar met ingang van 1 juli 2019 mogen er geen nieuwe leningen meer worden verstrekt. Er hebben in 2022 geen mutaties plaats gevonden.

Op 22 april 2020 hebben PS besloten geen wensen en bedingen te uiten bij de continuering van het MKB Doorstartfonds, waarbij een kredietfaciliteit van maximaal € 0,65 mln. beschikbaar zal worden gesteld voor de periode tot 1 juni 2030. Van de beschikbaar gestelde faciliteit heeft de stichting in 2021 nog geen gebruik gemaakt. De in 2020 gesloten overeenkomst van geldlening kent een looptijd tot 1 juni 2030, waarbij in de eerste vijf jaar geldleningen uit het fonds kunnen worden verstrekt.

3.2.3 Vlottende activa

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

Tabel 3.14: Uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar

	Boekwaarde per 31 december 2022	Boekwaarde per 31 december 2021
Vorderingen op openbare lichamen	32.746	39.588
Verstreckte kasgeldleningen	0	0
Rekening-courant verhouding Rijk	70.318	79.818
Overige vorderingen	1.924	3.176
Af: voorziening wegens oninbaarheid overige vorderingen	-55	-191
Totaal	104.932	122.391

x € 1.000

Vorderingen op openbare lichamen

Deze balanspost bestaat grotendeels uit de nog te ontvangen omzetbelasting uit het btw-compensatiefonds over 2022 (€ 29,3 mln.). Daarnaast zijn hieronder ook verantwoord de nog te ontvangen bedragen van medeoverheden, bijvoorbeeld gemeentelijke cofinanciering of terugvordering van te veel betaalde subsidies.

Rekening-courant verhouding met het Rijk

Door de invoering van het schatkistbankieren is de provincie verplicht haar overtollige liquide middelen bij het Rijk aan te houden. De daling van de rekening-courant verhouding met het Rijk van circa € 9,5 mln. wordt met name veroorzaakt door de investeringen in de vaste activa.

Overige vorderingen

Onder deze post zijn onder andere de schadevorderingen opgenomen.

Voorziening wegens oninbaarheid overige vorderingen

Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening van ca. € 0,06 mln. opgenomen die in mindering gebracht wordt op de overige vorderingen. Deze voorziening heeft geheel betrekking op nog openstaande vorderingen.

3.2.4 Liquide middelen

Tabel 3.15: Specificatie van de liquide middelen

	Boekwaarde per 31 december 2022	Boekwaarde per 31 december 2021
Banksaldi	250	147
Totaal	250	147

x € 1.000

De liquide middelen zijn geheel vrij beschikbaar.

Met tabel 3.16 wordt inzicht gegeven in de mate van benutting van het drempelbedrag dat in het kader van het verplicht schatkistbankieren voor openbare lichamen is geïntroduceerd. Hieruit blijkt dat wij in 2022 het drempelbedrag niet hebben overschreden.

Tabel 3.16: Benutting drempelbedrag schatkistbankieren 2022

		2022			
1	Drempelbedrag	4.607			
		1^e	2^{de}	3^{de}	4^{de}
		kwartaal	kwartaal	kwartaal	kwartaal
2	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks-schatkist aangehouden middelen	243	168	176	168
3a = 1 > 2	Ruimte onder het drempelbedrag	4.364	4.439	4.432	4.439
3b = 2 > 1	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

x € 1.000

3.2.5 Overlopende activa

Tabel 3.17: Verloop te ontvangen voorschotbedragen doeluitkeringen

Programma	Doeluitkering	1 januari 2022	Ontvangsten	Onttrekkingen	31 december 2022
Economie	MIT-regeling 2019 en 2020	100	-77	0	23
	MIT-regeling 2021	6	-242	324	88
Mobiliteit	Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2021	0	0	19	19
	Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2022	0	-1.731	1.903	172
	SBIR Smart Mobility Flevoland	0	0	45	45
Totaal		106	-2.050	2.291	347

x € 1.000

Te ontvangen doeluitkeringen

De te ontvangen doeluitkeringen hebben betrekking op rijksbijdragen of bijdragen van derden die voor een specifiek doel worden ontvangen. Deze zijn besteed aan het specifieke doel. De bijdragen zijn nog niet ontvangen of gedeeltelijk ontvangen.

MIT-regeling 2019 en 2020

Door het ministerie van EZK is d.d. 15 december 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Regionale MIT-regeling' een bedrag van € 0,86 mln. beschikt. Hierop is in 2022 een uitkering ontvangen van € 0,08 mln. Doel van de specifieke uitkering is om innovatie te bevorderen bij het MKB en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de Topsectoren. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2022 geen bestedingen verantwoord.

MIT-regeling 2021

Door het ministerie van EZK is d.d. 22 december 2021 in het kader van de specifieke uitkering 'MIT 2021' een bedrag van € 0,81 mln. beschikt. Hierop is in 2022 een uitkering ontvangen van € 0,24 mln. Doel van de specifieke uitkering is om innovatie te bevorderen bij het MKB en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de Topsectoren en het MTIB. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2022 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,32 mln.

Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2021

Door het ministerie van IenW is d.d. 22 oktober 2021 in het kader van de specifieke uitkering 'Beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021' een bedrag van € 2,82 mln. beschikt. Hierop is in 2021 een voorschot ontvangen van € 2,23 mln. Doel van de specifieke uitkering is om de provincie in staat te stellen aan de concessiehouders van de OV-concessies IJsselmond en Lelystad over de periode 1 januari tot en met 31 december 2021 een beschikbaarheidsvergoeding te verstrekken. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2021 bestedingen ten bedrage van € 1,78 mln. verantwoord. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering heeft in 2022 (verzoek tot vaststelling) een correctie op de in 2021 (tussentijdse informatie) verantwoorde bestedingen plaatsgevonden ten bedrage van € 0,50 mln.

Voor het gehele verloop van deze doeluitkering gedurende het boekjaar wordt eveneens verwezen naar de toelichting op de balanspost Overlopende passiva, onderdeel Vooruit ontvangen doeluitkeringen.

Het ministerie van IenW stemt ermee in dat de provincie om concurrentiegevoelige redenen de gevraagde SiSa-verantwoordingsinformatie met betrekking tot de concessiegegevens voor de regeling specifieke uitkering 'Beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021' (E52) niet vermeldt in haar jaarstukken, maar wel separaat via het CBS bij het ministerie aanlevert, zodat het ministerie de specifieke uitkering kan vaststellen.

Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2022

Door het ministerie van IenW is d.d. 21 december 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'Beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2022' een bedrag van € 2,16 mln. beschikt. Hierop is in 2022 een voorschot ontvangen van € 1,73 mln. Doel van de specifieke uitkering is om de provincie in staat te stellen aan de concessiehouders van de OV-concessies IJsselmond en Lelystad over de periode 1 januari tot en

met 31 december 2022 een beschikbaarheidsvergoeding te verstrekken. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2022 bestedingen ten bedrage van € 1,90 mln. verantwoord.

SBIR Smart Mobility Flevoland

Door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is d.d. 3 november 2021 ter bevordering van een innovatiecompetitie gericht op het uitvoeren van een SBIR-traject (Small Business Innovation Research) een bedrag van € 0,45 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2021 voor € 0,4 mln. bevoorschot. Het SBIR-traject dat de provincie is gestart betreft een innovatiecompetitie waarmee de provincie een vraagstuk op het gebied van 'Smart Mobility' in de markt zet en daarvoor een innovatieve oplossing zoekt. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2022 bestedingen ten bedrage van € 0,26 mln. verantwoord.

Voor het gehele verloop van deze doeluitkering gedurende het boekjaar wordt eveneens verwezen naar de toelichting op de balanspost Overlopende passiva, onderdeel Vooruit ontvangen doeluitkeringen.

Stedelijke bereikbaarheid Almere / Hogering 2022

Door het ministerie van IenW is d.d. 19 september 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'Stedelijke Bereikbaarheid Almere / Hogering 2022' een bedrag van € 28,4 mln. toegezegd. Dit maakt onderdeel uit van de 'Stedelijke bereikbaarheid Almere'. Hierop is in 2022 nog geen voorschot ontvangen. Ten laste van deze doeluitkering zijn in 2022 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 23,48 mln.

Tabel 3.18: Specificatie overlopende activa

	Boekwaarde per 31 december 2022	Boekwaarde per 31 december 2021
Waarborgsommen	8	8
Vooruitbetaalde kosten	11.788	8.299
Nog te ontvangen baten	15.535	6.692
Totaal	27.331	14.999

x € 1.000

De overlopende activa hebben betrekking op reeds in 2022 vooruitbetaalde kosten voor het boekjaar 2023, en nog in 2023 te ontvangen baten die betrekking hebben op het boekjaar 2022.

Vooruitbetaalde kosten

Onder de vooruitbetaalde kosten is een vooruitbetaling van een subsidie aan de gemeente Almere opgenomen voor de aanleg van twee fietsbruggen, totaal € 2,25 mln. Daarnaast zijn hier onder andere opgenomen de vooruit betaalde abonnementen en bijdragen 2023.

Nog te ontvangen baten

Onder deze post is een vordering opgenomen op de provincie Overijssel van € 6,79 mln. voor uitgevoerde werkzaamheden aan de N307 bij Roggebot. Daarnaast is zijn de provinciale opcenten van december opgenomen voor € 5,51 mln.

3.3 Toelichting op de balans (passiva)

3.3.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de 'Algemene reserve' en de bestemmingsreserves. De 'Algemene reserve' is vrij te besteden en dient ter dekking van algemene risico's. De bestemmingsreserves bestaan uit middelen die gealloceerd zijn aan specifieke bestemmingen. De kaders zijn opgenomen in de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020-2023'. In tabel 3.19 is de opbouw van en de ontwikkeling in het eigen vermogen opgenomen (exclusief rekeningresultaat 2022).

Tabel 3.19: Opbouw en ontwikkeling in eigen vermogen

	Eind-saldo 2021	Resul- taat 2021	Begin- saldo 2022	Bij 2022	Af 2022	Eind- saldo 2022
A001 Algemene reserve	22.523	7.970	30.493	356	-4.470	26.380
Totaal Algemene reserve	22.523	7.970	30.493	356	-4.470	26.380
Bestemmingsreserves						
B008 Monumentenzorg	996	0	996	327	0	1.323
B009 Brede Bestemmingsreserve	59.225	7.251	66.477	25.797	-15.433	76.840
B025 Procesgelden gebiedsontwikkeling	1.625	0	1.626	900	-1.307	1.218
B029 Bodem	1.891	0	1.891	0	-308	1.583
B032 Nieuwe Natuur	5.878	0	5.878	0	-121	5.757
B035 Almere 2.0	323	0	323	6.700	-6.750	273
B045 Regiodeal Noordelijk Flevoland	4.092	0	4.092	0	-34	4.059
Totaal bestemmingsreserves	74.030	7.251	81.283	33.724	-23.952	91.052
Uitvoeringsreserve						
B011 Sport	407	0	407	0	-354	53
B016 Zuiderzeelijngelden	11.621	0	11.621	0	-279	11.342
B027 POP	9.594	0	9.594	1.880	-1.925	9.548
B031 Cofinanciering EU-projecten 2014-2020	2.294	0	2.294	900	-592	2.602
B040 Doorgeschoven activiteiten	758	243	1.001	1.376	-547	1.829
B044 Duurzame energie	2.217	0	2.217	729	-891	2.055
B046 Fonds Culturele Ontwikkeling	2.243	0	2.243	848	-107	2.984
B047 Krachtige Samenleving	1.267	0	1.267	350	-670	947
B048 Fonds Vitaal Platteland	1.867	0	1.867	0	-233	1.634
B050 Flevoland Natuurinclusief	2.650	0	2.650	100	-702	2.048
Totaal uitvoeringsreserves	34.918	243	35.161	6.183	-6.300	35.042
Egalisatiereserve						
B003 Personeel	5.198	0	5.198	1.479	-2.376	4.302
B017 Technische bijstand Europa	647	0	647	39	0	686
B033 Activering vervangingsinvesteringen	13.278	0	13.278	4.967	0	18.245
B036 Jaarlijks onderhoud infrastructuur	750	0	750	0	0	750
B037 Mobiliteit	102.487	0	102.487	11.137	0	113.624
B038 Beheer en ontwikkeling natuur	10.448	846	11.294	1.498	-620	12.172
B043 Economisch Programma	8.106	0	8.106	1.966	-1.998	8.074
B049 Informatiestrategie	1.160	0	1.160	848	-1.860	148
Totaal egalisatiereserves	142.074	846	142.920	21.933	-6.854	158.001
Totaal reserves	273.547	16.310	289.858	62.196	-41.575	310.475

x € 1.000

De totale omvang van de reserves (na verwerking resultaat 2021) is in 2022 toegenomen met € 20,1 mln. (begroot was een toename met € 5,9 mln.). Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door enerzijds de (hogere) toevoegingen aan de reserves 'Personeel', 'Mobiliteit' en 'Beheer en ontwikkeling natuur' en anderzijds de (lagere) onttrekkingen aan de reserves 'Personeel', 'Brede Bestemmingsreserve', 'Zuiderzeelijngelden', 'POP', 'Beheer en ontwikkeling natuur' en 'Regiodeal Noordelijk Flevoland'. Een nadere toelichting op deze mutaties is opgenomen in programmaonderdeel '7.5 Reserves'. In bijlage 1 'Toelichting reserves en voorzieningen' zijn de individuele mutaties van iedere reserve weergegeven. Daar is ook een nadere toelichting opgenomen op de doelstellingen van de reserves.

3.3.2 Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen van de provincie. Het verloop van de voorzieningen in 2022 is in onderstaand overzicht weergegeven.

Tabel 3.20: Verloop voorzieningen

	Boekwaarde per 1 januari 2022	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	Vrijval 2022	Boekwaarde per 31 december 2022
Niet jaarlijks onderhoud:					
- Infrastructuur	16.213	10.220	-12.816	0	13.617
- Vestigingen	449	100	-38	0	511
- NLE	467	100	-181	0	386
- Flevokust Haven	0	167	0	0	167
- Provinciehuis	2.503	472	-757	0	2.218
Totaal niet jaarlijks onderhoud	19.632	11.059	-13.792	0	16.900
Grondwaterbeheer	540	0	-67	0	473
Pensioenen (oud) leden GS (APPA)	8.448	0	-312	-1.882	6.254
Reorganisatie bedrijfsvoering	79	0	-72	-8	0
Spaarverlof	637	60	0	0	698
WW-lasten	147	0	-55	-92	0
Totaal overige verplichtingen	9.851	60	-505	-1.982	7.425
Afkoop onderhoud verlichting A6	162	0	-162	0	0
Totaal ontvangen afkoopsommen	162	0	-162	0	0
Totaal voorzieningen	29.646	11.119	-14.459	-1.982	24.324

x € 1.000

Niet jaarlijks onderhoud

De dotaties en onttrekkingen zijn gebaseerd op meerjarige onderhoudsplannen. Daardoor kan er in een jaar sprake zijn van hogere uitgaven (onttrekking) dan toevoegingen en vice versa. Dit is inherent aan het karakter van dergelijke voorzieningen, welke bedoeld zijn om de onderhoudskosten gelijkmatig over de jaren te verdelen.

Overige voorzieningen

Voor een nadere toelichting op het doel van de voorzieningen wordt verwezen naar bijlage 1 bij deze jaarstukken. Hierin zijn tevens de voorzieningen weergegeven die conform de voorschriften van het BBV gesaldeerd zijn met de activa (voorzieningen voor oninbare vorderingen, oninbare leningen en Flevokust Haven).

Ontvangen afkoopsommen

In 2022 is er een afkoopsom voor het onderhoud van de openbare verlichting van de A6 ontvangen. Deze afkoopsom heeft betrekking op het onderhoud aan de openbare verlichting, die de provincie over neemt van het Rijk voor een periode van 20 jaar. Deze afkoopsom is in 2022 toegevoegd aan de voorziening 'Niet jaarlijks onderhoud Infrastructuur'.

3.2.3 Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden looptijd < 1 jaar

De belangrijkste schulden op korte termijn bestaan uit te verrichten betalingen aan crediteuren die op de balansdatum nog niet zijn voldaan. Dit zijn doorgaans facturen waarvan de betaaltermijn op balansdatum nog niet was vervallen. Deze zijn begin 2023 vrijwel geheel afgewikkeld. Het verloop van de vlottende passiva is in onderstaand overzicht weergegeven.

Tabel 3.21: Verloop overige schulden

	Boekwaarde per 31 december 2022	Boekwaarde per 31 december 2021
Crediteuren	17.823	16.219
Overige	1.767	1.524
Totaal	19.590	17.743

x € 1.000

Crediteuren

Het saldo van de crediteuren laat in 2022 een stijging zien ten opzichte van 2021. De betalingen aan crediteuren wordt gedaan zodra de facturen goed zijn gekeurd. Hierdoor kan het openstaande saldo crediteuren sterk variëren.

Overige

Deze post bestaat vrijwel geheel uit nog te betalen salariskosten en loonheffing.

Overlopende passiva

Het gaat bij overlopende passiva voornamelijk om nog door de provincie te betalen subsidies en goederen en diensten die zijn toegekend of geleverd in 2022, waarvan de eindafrekening en betaling in 2023 zal plaatsvinden. Het verloop van de overlopende passiva is in tabel 3.21 weergegeven.

Tabel 3.22: Verloop overlopende passiva

	Boekwaarde per 31 december 2022	Boekwaarde per 31 december 2021
Transitorische verplichtingen	23.549	15.569
Vooruit ontvangen doeluitkeringen	31.782	28.910
Overige vooruit ontvangen bedragen	1.008	780
Totaal	56.339	45.258

x € 1.000

Vooruit ontvangen doeluitkeringen

De vooruit ontvangen doeluitkeringen hebben betrekking op rijksbijdragen of bijdragen van derden die voor een specifiek doel zijn ontvangen. Deze dienen of nog te worden besteed aan het specifieke doel dan wel te worden terugbetaald.

Tabel 3.23: Verloop vooruit ontvangen doeluitkeringen per programma

Programma	Doeluitkering	1 januari 2022	Toevoeging	Ottrekking	31 december 2022
Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	Smart Bridges Floriade	0	37	-37	0
	Living Lab	224	139	-78	286
	Regionale woondeals	0	308	0	308
	Flexibele inzet woningbouw	0	1.336	0	1.336
	Geluidsisolatie Lelystad Airport	0	1.000	-500	500
	Subtotaal	224	2.820	-614	2.430
Landbouw, visserij en natuur	Floriade werkt!	485	40	-521	4
	EHS compensatie	3.312	0	0	3.312
	IBP Vitaal Platteland	4.150	0	-660	3.490
	Programma natuur	2.495	3.269	-538	5.225
	Vorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders	0	1.200	0	1.200

Programma	Doeluitkering	1 januari 2022	Toevoeging	Onttrekking	31 december 2022
	Provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	0	2.170	0	2.170
	Subtotaal	10.442	6.679	-1.720	15.401
Economie	Samenwerking leven lang leren	32	0	0	32
	MKB Deals	265	0	-118	148
	MIT-regeling 2022	0	391	-248	143
	Scholingsfonds Maritiem Noordelijk Flevoland IJsselmeer	35	0	-1	34
	Subtotaal	332	391	-367	357
Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	Culturele voorzieningen provincies	301	0	-301	0
	Impuls versterking regionale Culturele Infrastructuur	248	333	-390	192
	Subtotaal	549	333	-691	192
Energie, duurzaamheid en milieu	Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	1.679	0	-606	1.073
	Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	0	615	0	615
	Sanering windpark Zeewolde	0	1.033	-1.033	0
	Schone lucht akkoord	0	80	0	80
	Bodem 2022	0	113	-13	100
	Subtotaal	1.679	1.840	-1.652	1.869
Mobiliteit	Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2020	364	0	0	364
	Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2021	481	0	-481	0
	Snelfietsroutes	1.535	0	0	1.535
	Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur	41	0	0	41
	SBIR Smart Mobility Flevoland	255	0	-255	0
	Verkeersveiligheidsmaatregelen	51	0	0	51
	Bermmaatregelen N-wegen	800	1.172	0	1.972
	Aansluiting A6	1.302	0	-259	1.042
	Realisatie N307/Roggebotsluis	9.969	23.835	-28.294	5.511
	Zero Emissie Bussen 2022-2024	0	388	0	388
	Verkeersveiligheid 2022-2023	0	337	-1	335
	Subtotaal	14.798	25.731	-29.291	11.239
Vernieuwend bestuur	BZK Regionale Flexpools	884	0	-589	295
	Subtotaal	884	0	-589	295
	Totaal	28.910	37.795	-34.924	31.782

x € 1.000

Smart Bridges - Floriade

In 2018 is een bijdrage uit het Fonds Verstedelijking ontvangen van gemeente Almere voor het ontwikkelen van een tweetal innovatieve bruggen op het Floriade-terrein. De projectlasten werden gefinancierd vanuit deze vooruit ontvangen bijdrage, het saldo ultimo 2022 is nihil. De resterende projectkosten worden separaat gedeclareerd bij de fondsbeheerder.

Living Lab decentrale waterzuivering

Binnen het programma 'Almere 2.0' zijn voorbereidingen getroffen voor een living lab, voor innovaties in de decentrale waterzuivering. Voor dit project zijn bijdragen vooruit ontvangen van gemeente Almere, waterschap Zuiderzeeland en Stowa. De projectlasten worden gefinancierd vanuit deze vooruit ontvangen bijdragen.

Regionale woondeals

Er is in Nederland een tekort aan woningen. Om het Flevolandse deel van de opgave om extra woningen te realiseren van 2022 tot en met 2023, werken Rijk, provincie en gemeenten als één overheid gezamenlijk deze opgave uit tot regionale woondeals.

Voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals zullen knelpunten in kaart te worden gebracht en zal de geïnvesteerd worden om de woningbouwprogrammering regulier te monitoren en te bespreken op de voortgang. Met deze informatie kan er betere sturing plaatsvinden binnen de woningbouwprogrammering. Hiervoor is (tijdelijke) capaciteit en/of externe expertise nodig. Om dit te realiseren ondersteunt het ministerie van BZK provincie Flevoland met een bijdrage van € 0,308 mln. Dit bedrag is 2 november 2022 beschikt en ontvangen.

Flexibele inzet woningbouw

Met deze regeling stelt het Rijk provincies in de gelegenheid om onder andere gemeenten en regio's met een flexibele inzet van capaciteit en expertise te ondersteunen in de planvorming en vergunningverlening voor woningbouw- en herstructureringsprojecten en in gebiedsontwikkelingen. Daarmee wordt beoogd om de snelheid te bevorderen in de voorfase van woningbouwprojecten, bestaande uit zowel binnenstedelijke, transformatie- als herstructureringsprojecten, waarmee woningen worden toegevoegd aan de voorraad. Ook voorziet de regeling in de mogelijkheid om flexibele inzet van capaciteit in te zetten voor het ontwikkelen en lokaal dan wel regionaal afstemmen van integrale woonzorgvisies voor aandachtsgroepen met als resultaat betaalbare huisvesting voor aandachtsgroepen met passende zorg en ondersteuning. Het ministerie van BZK heeft hiervoor een bedrag van € 1,336 mln. beschikt en betaald in 2022. De regeling heeft betrekking op de periode 1 december 2022 tot en met 31 december 2024.

Geluidsisolatie Lelystad Airport

Het ministerie van IenW heeft op 12 december 2022 een bedrag van € 0,5 mln. beschikt en betaald als incidentele specifieke uitkering Geluidsisolatie Lelystad Airport. Het doel van de uitkering is een vergoeding voor het beperken van overlast en (geluid) hinder voor (circa 20) woningen rondom Lelystad Airport passend binnen de regelgeving en reikwijdte van het Luchthavenfonds.

Floriade werkt!

Vanuit het FVA is een subsidie van totaal € 2,0 mln. ontvangen voor activiteiten in het kader van het programma 'Floriade Werkt!' en de 'Nadere Regel Floriade'. De gerealiseerde lasten van deze twee programma's worden gefinancierd vanuit deze vooruit ontvangen bijdrage.

Compensatie Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De middelen hebben betrekking op van derden ontvangen bijdragen die ingezet dienen te worden voor de realisatie van natuurcompensatieverplichtingen. Deze compensaties worden gerealiseerd binnen het programma 'Nieuwe Natuur'.

IBP Vitaal Platteland

In 2020 is een specifieke uitkering ontvangen van het ministerie van LNV voor het IBP. Samen met diverse partners is deze subsidie aangevraagd voor de uitvoering van de projecten van die partners in het Nationaal Park Nieuw Land.

Programma Natuur

Door het ministerie van LNV is d.d. 21 juli 2021 in het kader van de specifieke uitkering 'Programma Natuur' een bedrag van € 9,60 mln. beschikt. Hierop is in 2022 een tweede voorschot ontvangen van € 3,27 mln. Doel van deze specifieke uitkering is het natuurherstel in de meest kwetsbare natuurgebieden. De inzet richt zich met name op overbelaste stikstofgevoelige Natura2000-gebieden en leefgebieden van soorten. De uitvoeringsperiode loopt tot en met 31 december 2025, waarbij de bestuurlijke verplichtingen uiterlijk 31 december 2023 dienen te zijn aangegaan. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2022 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,538 mln.

Vorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders

Op 20 december 2022 heeft het ministerie van LNV in het kader van de Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen een bedrag van € 2,4 mln. beschikt. Hiervan is in 2022 een voorschot van € 1,2 mln. ontvangen.

In de startnotitie voor het 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' (hierna NPLG) heeft het kabinet de transitieopgave van het NPLG aangekondigd. Provincies zijn aan de slag gegaan met de ontwikkeling van gebiedsplannen en deze worden gebaseerd op de verplichte doelstellingen op gebied van natuur, inclusief stikstof, water en klimaat. Met deze specifieke uitkering voor de uitvoeringskosten worden provincies in staat gesteld om extra inzet te plegen op het NPLG bovenop hun bestaande werkzaamheden. Daarnaast ontvangen provincies een voorschot op kosten voor de voorbereiding van de versnellingsvoorstellen en de maatregelen ten behoeve van PAS-melders, evenals op de operationele kosten die aan de realisatie van deze voorstellen en maatregelen zijn verbonden.

Provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied

Op 20 december 2022 heeft het ministerie van LNV in het kader van de Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied een bedrag van € 3,63 mln. beschikt. Hiervan is in 2022 een voorschot van € 2,17 mln. ontvangen.

Via de provinciale versnellingsvoorstellen werken de rijksoverheid en de provincies samen aan een integrale en gebiedsgerichte aanpak om in een specifiek gebied bij te dragen aan de doelen van het NPLG. Specifiek gaat het om beleidsdoelstellingen op het gebied van de versterking van de natuur (waaronder de reductie van stikstof), de verbetering van de waterkwaliteit en, de klimaatopgave. Het versnellingstraject is een voorloper op de gebiedsprogramma's van de provincies. Concreet gaat het om praktijkproeven perceelafspoeling, versnellen implementatie verschonen maatregelen melkrunderveehouderij en versnelling aanleg en herstel erfingels in gebiedsproces.

MKB Deal

Door het ministerie van EZK is d.d. 4 december 2020 in het kader van de specifieke uitkering MKB-deals een bedrag van € 0,35 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2020 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is 50% cofinanciering ter dekking van de uitvoeringsactiviteiten zoals opgenomen in de MKB-deal (versterking regionaal MKB). Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2022 bestedingen ten laste van rijksmiddelen ten bedrage van € 0,12 mln. verantwoord. De projectperiode van de MKB-deal loopt tot 1 juli 2023.

MIT-regeling 2022

Door het ministerie van EZK is d.d. 10 november 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'MIT 2022' een bedrag van € 0,98 mln. beschikt. Hierop is in 2022 een voorschot ontvangen van € 0,39 mln. Doel van de specifieke uitkering is om innovatie te bevorderen bij het MKB en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de Topsectoren en het MTIB. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2022 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,25 mln.

Scholingsfonds Maritiem Noordelijk Flevoland IJsselmeer

Op 20 januari 2022 heeft het ministerie van LNV € 0,05 mln. beschikt en verstrekt als eenmalige specifieke uitkering voor het Scholingsfonds Maritiem Noordelijk Flevoland IJsselmeervisserij. Inhoudende het verstrekken van subsidies in de vorm van een voucher aan aanvragers die in de IJsselmeervisserij werkzaam zijn voor de overstap naar de maritieme techniek of een andere branche of sector. Tot en met 2022 is voor € 16.000 aan vouchers verstrekt.

Culturele voorzieningen provincies

Door het ministerie van BZK is d.d. 24 november 2021 een bedrag van € 0,3 mln. ten behoeve van de tweede tranche van de specifieke uitkering Culturele voorzieningen provincies beschikt, welke in 2021 is bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is het compenseren van provincies voor de extra kosten die ze gemaakt hebben om de primair provinciaal gesubsidieerde culturele instellingen te compenseren voor inkomsten die deze instellingen zijn misgelopen voor de periode van begin maart tot 1 juni 2020 (eerste tranche) en juni tot 31 december 2020 (tweede tranche) vanwege de coronamaatregelen van het kabinet. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2022 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,3 mln., waarmee de tweede tranche volledig is ingezet.

Impuls versterking regionale culturele infrastructuur

Door het ministerie van OCW is d.d. 6 juli 2021 in het kader van de specifieke uitkering ter versterking van de regionale culturele infrastructuur 'verbreding en vernieuwing' een bedrag van € 1,33 mln. beschikt. Hierop is in 2022 een tweede voorschot ontvangen van € 0,33 mln. Doel van deze specifieke uitkering is een tijdelijke extra impuls te geven aan de culturele infrastructuur van de provincie. Het gaat hierbij om versterken en ondersteunen. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2022 bestedingen ten bedrage van € 0,475 mln. verantwoord. De projectperiode loopt tot en met 31 december 2024.

Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed

Door het ministerie van BZK is d.d. 1 december 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed' een bedrag van € 1,88 mln. beschikt. Doel van de specifieke uitkering is het ontzorgen van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij het verduurzamen van hun maatschappelijk vastgoed. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2022 bestedingen ten bedrage van € 0,6 mln. verantwoord.

Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche

Door het ministerie van BZK is d.d. 23 november 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche' een bedrag van € 0,62 mln. beschikt. Het doel van de regeling is het ontzorgen van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij het verduurzamen van gebouwen die zij in eigendom hebben. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering hebben nog geen bestedingen plaatsgevonden.

Sanering windpark Zeewolde

Door het ministerie van EZK is d.d. 24 februari 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'Sanering Windpark Zeewolde' een bedrag van maximaal € 16 mln. beschikt. In de gemeente Zeewolde is een gebied aangewezen waarin nieuwe grotere windturbines mogen worden gerealiseerd, het windpark Zeewolde. In dit gebied gaan 91 windturbines 221 bestaande windturbines, die gesaneerd moeten worden, vervangen. Hierop is in 2022 een voorschot ontvangen van € 1,03 mln. Dit voorschot is gebaseerd op de meerprijs die het Rijksvastgoedbedrijf van het ministerie van BZK ontvangt ten opzichte van de prijs die zij voor de gronden ontving met daarop de oude molens. Jaarlijks ontvangt de provincie een voorschot op basis van de gerealiseerde inkomsten. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2022 bestedingen ten bedrage van € 1,03 mln. verantwoord.

Schone lucht akkoord

Voor het treffen van maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit in het kader van het Schone Lucht Akkoord (Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord) is door RVO op 4 november 2022 een bedrag van € 0,1 mln. beschikt. Hiervan is in 2022 een voorschot van € 0,08 mln. ontvangen. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering hebben nog geen bestedingen plaatsgevonden.

Bodem 2022

Door het ministerie van IenW is op 27 september 2022 en 18 november 2022 in het kader van Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022 een bedrag van in totaal € 0,11 mln. beschikbaar gesteld om bevoegde gezagen in staat te stellen een aantal taken op het gebied van bodemsanering goed af te ronden en nieuwe bodemkwaliteits-opgaven te signaleren en daarop te reageren met een passende aanpak. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2022 bestedingen ten bedrage van € 0,01 mln. verantwoord.

Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2020

Door het ministerie van IenW is d.d. 10 december 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2020' een bedrag van € 0,97 mln. beschikt. Hierop is in 2020 een voorschot ontvangen van € 0,77 mln. Doel van de specifieke uitkering is om de provincie in staat te stellen aan de concessiehouder van de OV-concessie IJsselmond over de periode 15 maart tot en met 31 december 2020 een beschikbaarheidsvergoeding te verstrekken. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering heeft in 2021 (verzoek tot vaststelling) een correctie op de in 2020 (tussentijdse informatie) verantwoorde bestedingen plaatsgevonden ten bedrage van € 0,06 mln.

Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2021

Voor een toelichting op het verloop van deze doeluitkering gedurende het boekjaar en de per balansdatum verantwoorde stand wordt verwezen naar de toelichting op de balanspost Overlopende activa, onderdeel Te ontvangen doeluitkeringen.

Snelfietsroutes

Door het ministerie van IenW is d.d. 14 juli 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Snelfietsroutes 2020-2022' een bedrag van € 1,53 mln. beschikt. Hierop is in een voorschot ontvangen van € 1,53 mln., waarvan € 0,46 mln. in 2021. Doel van de specifieke uitkering is cofinanciering van de aanleg van twee fietsbruggen in de Metropolitane hoofd fietsroute Spoorbaanpad (gemeente Almere). Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn nog geen bestedingen verantwoord. De door het ministerie beschikte projectperiode loopt tot en met 31 december 2023.

Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur

Door het ministerie van IenW is d.d. 15 december 2021 in het kader van de specifieke uitkering 'Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021' een bedrag van € 0,04 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2021 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is om uitvoering te geven aan projecten en maatregelen (gericht op het stimuleren van doelmatiger en duurzamer gebruik van verkeersinfrastructuur) die door Rijk en regio zijn afgesproken in de Bestuurlijke Overleggen MIRT. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn nog geen bestedingen verantwoord. De door het ministerie beschikte projectperiode loopt tot en met 31 december 2024.

SBIR Smart Mobility Flevoland

Voor een toelichting op het verloop van deze doeluitkering gedurende het boekjaar en de per balansdatum verantwoorde stand wordt verwezen naar de toelichting op de balanspost Overlopende activa, onderdeel Te ontvangen doeluitkeringen.

Verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021

Door het ministerie van IenW is d.d. 30 november 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021' een bedrag van € 0,05 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2020 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is 50% cofinanciering ter uitvoering van kosteneffectieve en risicogestuurde infrastructurele maatregelen op het provinciale wegennet om de verkeersinfrastructuur verkeersveiliger te maken. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering is in 2022 € 0,001 mln. verantwoord.

Verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023

Door het ministerie van IenW is d.d. 30 november 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021' een bedrag van € 0,3 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2022 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is 50% cofinanciering ter uitvoering van kosteneffectieve en risicogestuurde infrastructurele maatregelen op het provinciale wegennet om de verkeersinfrastructuur verkeersveiliger te maken. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering heeft nog geen besteding plaatsgevonden.

Regeling specifieke uitkeringen bermmaatregelen N-wegen

Het doel van de door het ministerie van IenW d.d. 18 december 2019 beschikte uitkering is het financieel ondersteunen van de provincie bij het treffen van infrastructurele maatregelen aan de bermen van N-wegen, die niet in beheer zijn bij het Rijk, gericht op het verminderen van ernstige bermongevallen.

In 2019 is als voorschot ontvangen € 1,3 mln. en in 2022 nog eens € 0,5 mln. Cumulatief is besteed (25% cofinanciering) in de jaren t/m 2022 € 1,3 mln. waarvan in 2022 € 0,7 mln.

Aansluiting A6

Dit betreft een bijdrage van het Rijk voor het realiseren van de halve aansluiting op de A6. Van dit bedrag is tot en met 2022 totaal € 16,4 mln. uitgegeven. Het restantbedrag zal in het komende jaar worden uitgegeven.

Realisatie N307/Roggebotsluis

Dit betreft een bijdrage van het Rijk voor de sloop van de bestaande brug en sluis en de bouw van een nieuwe brug. Van de bijdrage is tot en met 2022 totaal ca. € 47,3 mln. uitgegeven. Het restantbedrag zal in 2023/2024 worden besteed.

Zero Emissie Bussen 2022-2024

Door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is d.d. 30 juni 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'Zero Emissie Bussen 2022-2024' een bedrag van € 0,78 mln. beschikt. Hierop is in 2022 een voorschot ontvangen van € 0,39 mln. Doel van de specifieke uitkering is emissieloos stads- en streekvervoer in 2030. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn nog geen bestedingen verantwoord.

BZK Regionale Flexpools

Dit betreft de vooruit ontvangen middelen van het Rijk voor de bundeling van flexibele inzet van expertise en capaciteit ter bevordering van de snelheid in de voorfase van de woningbouw (specifieke uitkering). Deze middelen worden ingezet in het programma 'Flevoland bouwt voor Nederland' (motie Koerhuis).

3.4 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

In deze paragraaf zijn belangrijke financiële rechten en verplichtingen opgenomen waaraan de provincie voor toekomstige jaren is gebonden en die niet uit de balans blijken.

A. Leaseverplichtingen

Leaseauto's

In totaal worden 43 auto's geleased. Voor iedere auto is een apart leasecontract afgesloten dat valt onder het raamcontract dat de provincie heeft met een leasemaatschappij. De totale waarde van deze contracten bedraagt € 1,98 mln., waarvan € 0,55 mln. een looptijd heeft korter dan 1 jaar.

B. Overige niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Verhuur vleugel provinciehuis

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek (OFGV) huurt een vleugel van het pand waarin provincie Flevoland gevestigd is. Hiervoor ontvangt de provincie jaarlijks een vergoeding van € 0,2 mln. Daarnaast ontvangt de provincie € 0,09 mln. per jaar voor het doorberekenen van services. Het contract loopt tot februari 2023.

Verhuur pand Oostvaardersdijk

Het pand aan de Oostvaardersdijk (voormalig NLE) wordt door provincie Flevoland deels verhuurd aan twee huurders; te weten de stichting Erfgoed Batavialand en Het Flevolands Archief. De huur loopt tot medio 2027 en bedraagt jaarlijks € 0,58 mln. De totale contractwaarde per balansdatum bedraagt € 3,74 mln.

Huur multifunctionals

Vanaf 1 februari 2020 is een contract gesloten voor de huur van 14 multifunctionals, inclusief onderhoud en services. De looptijd van het contract is 60 maanden en de contractwaarde is in totaal € 0,07 mln.

Openbaar vervoer

Ter doelrealisatie van het provinciaal mobiliteitsbeleid (product Openbaar vervoer) is de provincie voor een aantal toekomstige jaren een belangrijke financiële verplichting aangegaan welke niet in de balans is opgenomen.

Het betreft de openbaar vervoerconcessie IJssel-Vecht (voormalig IJsselmond en Lelystad met ingang van 9 december 2023). De looptijd de concessieovereenkomst is tot en met 8 december 2035. De netto-exploitatiesubsidie wordt jaarlijks volgens de in de sector algemeen toegepaste methode geïndexeerd. De jaarlijkse verplichting uit hoofde van de netto-exploitatiesubsidie bedraagt met ingang van 2024 circa € 11,6 mln. (prijsspeil januari 2023).

Garantiestelling personeel NLE

De provincie stond bij faillissement van Batavialand garant voor de WW-suppletie en transitievergoeding van medewerkers welke voor de start van Batavialand werkzaam waren bij GR NLE. De afgegeven garantie is na 31 mei 2022 vervallen en kon alleen worden geëffectueerd bij een faillissement van Batavialand voor die datum.

Stedelijke bereikbaarheid Almere / Hogering 2022

Door het ministerie van IenW is d.d. 19 september 2022 in het kader van de specifieke uitkering 'Stedelijke Bereikbaarheid Almere / Hogering 2022' een bedrag van € 28,4 mln. toegezegd. Dit maakt onderdeel uit van de 'Stedelijke bereikbaarheid Almere'. Hierop is in 2022 nog geen voorschot ontvangen.

C. Verplichtingen natuurbeheer

In 2014 is landelijk afgesproken om de doorlopende natuurverplichtingen net als voorgaande jaren, voor de decentralisatie van de Natuurtaken, te vermelden onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen. De subsidieaanvragen voor Natuurbeheer (vanuit de SNL) worden voor de provincie uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl). Zij hebben een overzicht van de doorlopende verplichtingen ultimo 2022 verstrekt. Het totaalbedrag van deze doorlopende verplichtingen per 31 december 2022 is voor provincie Flevoland € 7,77 mln. Deze verplichtingen kunnen worden gedekt uit de middelen voor Natuur van de komende jaren (2023 en verder), die via het provinciefonds worden verstrekt.

D. Gewaarborgde geldleningen

Tabel 3.24: Gewaarborgde geldleningen

Borg voor lening aan:	Oorspronkelijk bedrag	Waarborg provincie 1 januari 2022	Mutaties waarborg 2022	Waarborg provincie 31 december 2022
Stichting Groenfonds (1,2%)	101.204	311	-120	191
Totaal	101.204	311	-120	191

x € 1.000

Er hebben in 2022 geen betalingen plaatsgevonden inzake borg- en garantstellingen.

Stichting Groenfonds

Provincie Flevoland staat borg voor 1,2% van de geldleningen die zijn aangegaan door stichting Groenfonds. Dit betreft zogenaamde convenantsleningen aan provincies uit hoofde van het 'LNV-IPO Convenant 1997' van 15 februari 1997, gesloten tussen het ministerie van LNV en het samenwerkingsverband Interprovinciaal Overleg. De convenantsleningen zijn benut voor de financiering van het provinciale aandeel in grondaankopen ten behoeve van het Nationaal Natuurnetwerk (voorheen EHS). Vanaf 1 januari 2008 zijn er geen opnamen meer mogelijk door provincies uit de convenantsleningen.

E. Overige meerjarige financiële rechten en verplichtingen

Inkopen en aanbestedingen

Jaarlijks worden interne controles uitgevoerd op de financiële rechtmatigheid van inkopen en aanbestedingen. In 2022 is er € 1,03 mln. geconstateerd waarbij het totaal van aaneengesloten opdrachten het grensbedrag voor Europese aanbestedingen overschrijdt. Daarnaast zijn nog opdrachten (€ 1,81 mln.) die voortvloeien uit voorgaande jaren. De totale afwijking bedraagt ca. € 2,84 mln. van de omvang van onze jaarrekening en valt daarmee buiten de controletolerantie die PS hebben vastgesteld.

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de totale afwijking welke volledig in 2022 wordt verantwoord.

Tabel 3.25: Afwijkingen financiële rechtmatigheid inkopen en aanbesteding

	Afwijking 2022
Totaal	2.841

x € 1.000

Kredietfaciliteit

Provincie Flevoland beschikt met ingang van 1 januari 2019 over een kredietfaciliteit bestaande uit een kredietlimiet van € 0 en een intra-daglimiet van € 10 mln.

Meerjarige subsidieverplichtingen

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de resterende verplichting inzake de meerjarige (materiële) subsidies. Dit is de verplichting voor 2022 en verdere jaren van alle subsidieverstrekingen conform de 'Algemene Subsidieverordening Flevoland' van € 0,025 mln. en groter. Uitgangspunt voor lastneming van deze subsidies is toegepast overeenkomstig de grondslagen zoals opgenomen bij onderdeel 3.1 van de jaarrekening.

Tabel 3.26: Resterende verplichting inzake meerjarige (materiële) subsidies

	Resterende verplichting
Totaal	28.903

x € 1.000

Meerjarige verplichtingen volgend uit aanbestedingscontracten/concessies

In overeenstemming met de stellige uitspraak van de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) in de Kadernota Rechtmatigheid dient in de jaarrekening een overzicht te worden opgenomen van de (Europees aanbestede) meerjarige contracten. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de meerjarige verplichtingen (resultierend uit Europese aanbestedingen) per programma, indien niet reeds toegelicht onder de Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.

Tabel 3.27: Meerjarige verplichtingen volgend uit aanbestedingscontracten/concessies

Programma	Meerjarige inkoopverplichting
5. Energie, duurzaamheid en milieu	147
6. Mobiliteit	5.062
7. Vernieuwend bestuur	1.361
Totaal	6.571

x € 1.000

Bijlagen

Behorend bij de jaarrekening:

1. Toelichting reserves en voorzieningen
2. Verdeling van de lasten en baten over de taakvelden
3. Incidentele lasten en baten
4. Single information Single audit (SiSa)

Overig:

5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
6. Lijst met afkortingen

1. Toelichting reserves en voorzieningen

Eens in de 4 jaar wordt een nota reserves en voorzieningen uitgebracht waarin het beleid wordt uiteengezet. In november 2019 is de 'Nota 'Reserves & Voorzieningen 2020-2023' vastgesteld. Voor alle bestemmingsreserves geldt dat het saldo van de reserve beschikbaar is voor de benoemde bestedingsdoelen. Voor een deel zijn de hierin opgenomen middelen reeds geoormerkt voor specifieke activiteiten. In deze bijlage is van iedere reserve en voorziening een detailoverzicht van het verloop in 2022 weergegeven, inclusief eventuele resterende oormerken.

Reserves

Algemene reserve (NR: A001)

De 'Algemene reserve' is noodzakelijk om te voorkomen dat bij incidentele tegenvallers ombuigingen op het bestaande beleid nodig zijn. Ook kan de reserve worden benut voor incidentele uitgaven waarvoor geen andere dekking beschikbaar is.

De gewenste omvang van de 'Algemene reserve' wordt bepaald door de beleidsuitgangspunten in de nota 'Risicomanagementbeleid 2021', waarbij het risicoprofiel van de provincie en de andere mogelijkheden die er zijn om eventuele tegenvallers op te vangen een rol spelen. Dit wordt jaarlijks in de paragraaf 'Weerstandsvormogen en risicobeheersing' in begroting en jaarstukken toegelicht.

Voor de 'Algemene reserve' is daarnaast een ondergrens vastgesteld. Deze bedraagt 5% van de begrotingsomvang voor bestemming; met de begrotingsomvang wordt bedoeld het totaal van de geraamde c.q. verantwoorde lasten in het jaar waarop de bandbreedte van toepassing is. Hieraan wordt ultimo 2022 voldaan.

De 'Algemene reserve' wordt gevoed uit rekeningoverschotten, waaraan geen bestemming is gegeven en incidentele meevallers.

Voor de 'Algemene reserve' bestaat geen bestedingsplan, waardoor de 'Algemene reserve' in beginsel volledig als 'vrije' ruimte kan worden beschouwd voor de weerstandscapaciteit, een en ander behoudens eventuele aangebrachte oormerken.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
A001 Algemene reserve	30.493	356	-4.470	26.380	7.891
Bij					
Storting voorfinanciering aankoop vastgoed NLE (t/m 2023)		356			
Af					
Resultaatbestemming 2021			-4.470		
Resterende oormerken per 31-12-2022					
Autoleasemaatschappijen					7.891
Totaal oormerken					7.891

Egalisatiereserve Personeel (NR: B003)

Dit betreft een gedelegeerde reserve waarvoor verplichtingen mogen worden aangegaan, alvorens de begroting te wijzigen. De verplichting dient te passen binnen het bestedingskader. De reserve wordt ingezet voor:

- (tijdelijke) bovenformatieve formatieplaatsen;
- tijdelijke dubbeling van een functie (voor maximaal 3 maanden);
- personele knelpunten;
- vervanging bij langdurige ziekte (langer dan zes maanden);
- complexe personeelsdossiers en / of afvloeiingskosten;
- organisatieontwikkeling;
- kosten voortvloeiend uit reorganisatie bedrijfsvoering;
- kosten voortvloeiend uit afspraken gemaakt in de cao.

Met ingang van 2017 worden de overschotten/tekorten op de personele budgetten voor medewerkerontwikkeling (inclusief POB), management development traject, duurzame inzetbaarheid en mobiliteit, en stelpost 'Versterking organisatie' bij de jaarrekening toegevoegd of onttrokken aan deze reserve. Deze bredere inzet van budgetten maakt een meer programmatische aansturing mogelijk, waardoor de budgetten beter worden benut en tijdelijk extra personeelslasten beter kunnen worden opgevangen. Hierdoor kan de directie voor wat betreft de personele budgetten beter inhoud geven aan haar verantwoordelijkheid om de bedrijfsvoering binnen de bestaande budgetten uit te voeren en zich daarbij te conformeren aan de cao.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B003 Personeel	5.198	1.479	-2.376	4.302
Bij				
Reguliere storting		900		
Risicoafdekking toekomstige WW-lasten door tijdelijke aanstellingen		300		
Leegboeken reorganisatievoorziening ten gunste van reserve		3		
Restant stelposten versterking organisatie		87		
Restant budget organisatieontwikkeling		76		
Restant budget 'Vitaliteit'		27		
Restant budget 'Duurzame inzetbaarheid'		124		
Restant budget 'POB'		23		
Restant budget 'medewerkerontwikkeling'		27		
Restant budget 'MD traject'		44		
Restant budget 'Participatiewet'		-132		
		1.479		
Af				
Tijdelijke bovenformatieve formatieplaatsen			-1.604	
Doorontwikkeling organisatie			-225	
Salarissen bovenformatieven			-196	
Correctie onttrekkingen eerdere jaren			-280	
Transitievergoedingen			-12	
Vitaliteit			-59	
			-2.376	

Bestemmingsreserve Monumentenzorg (NR: B008)

De reserve heeft tot doel om middelen beschikbaar te hebben om financiële bijdragen toe te kennen voor restauratie van rijksmonumenten, overeenkomstig het daarvoor vastgestelde beleid.

Tevens worden niet bestede middelen in enig jaar voor toevalsvondsten geormerkt toegevoegd aan de reserve conform de nota 'Erfgoedprogramma'.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B008 Monumentenzorg	996	327	0	1.323	1.031
Bij					
Reguliere storting		285			
Toevalsvondsten		41			
		327			
Resterende oormerken per 31-12-2022					
Restauratie Poldertoren					912
Toevalsvondsten					119
Totaal oormerken					1.031

Brede Bestemmingsreserve (NR: B009)

De reserve is ingesteld om projecten te realiseren / stimuleren die belang zijn voor de provincie en bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de provincie en niet passen bij het karakter van andere reserves.

Voor een beroep op deze reserve zijn de volgende randvoorwaarden gesteld:

- het gaat om – veelal grootschalige – projecten met substantiële effecten, uitstraling en betekenis voor Flevoland;
- op deze reserve wordt geen beroep gedaan op grond van het feit dat bestaande budgetten of andere reserves niet toereikend zijn;
- het gaat niet om onderwerpen die in de reguliere begroting thuishoren omdat zij met een zekere regelmaat voorkomen;
- het gaat om publieke zaken waarvan nadrukkelijk een multipliereffect mag worden verwacht.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B009 Brede Bestemmingsreserve	66.477	25.797	-15.433	76.840	48.344
Bij					
Reguliere storting begroting		1.753			
Negatief eigen vermogen DE-on 2022		14			
Saldo Provinciefonds Meicirculaire 2022		6.800			
Saldo Provinciefonds Septembercirculaire 2022		2.200			
Wind		-250			
Klimaatakkoord 2022		11.900			
Fractievergoeding 2021		170			
Amendement Batavialand Zomernota 2021 (huurderving)		260			
MRB 2022		887			
Halve aansluiting A6		900			
Toezichthouders Stikstof 2022		125			
Stelpost Infra 2022		1.038			
		25.797			
Af					
Kapitaallasten en exploitatie FoodForum			-445		
Deltaplan Noordelijk Nederland - Lelylijn			-67		
Indexatie van exploitatiesubsidies aan OV-bedrijven			-209		
Floriade motie voordelig tarief			-39		
Multimedia beeldvorming			-175		
Motie Energieweerbaarheid			-50		
Motie Startsubsidie SFSF			-50		
Subsidievolgsysteem			-50		
Bijstelling stelpost 'L&P 2022' (ZN 2022)			-1.000		
Voedselbanken (ZN 2022)			-90		
FL2050 (ZN 2022)			-88		
Informatietechnologie			-400		
Informatiestrategie			-448		
Huur kwijtschelding			-520		
Scheepswrakmarkering			-95		
Financiering & support CMIP			-1.588		
Motie Koerhuis			-407		
Project 'Digitalisering Statenwerk'			-16		
GLB-pijler 1 (POP3) - watergerelateerde projecten			-93		
Cultuurbeleid 17-20			-60		
Krachtige samenleving: Zorgtafel			-350		
Bestuurlijke vernieuwing			-200		
Stikstof maatregelen			-267		
Stikstof procesgelden			-710		
Human Capital agenda (corona)			-118		

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B009 Brede Bestemmingsreserve	66.477	25.797	-15.433	76.840	48.344
Verkeersmanagement en bereikbaarheid (cofinanciering SBIR)			-265		
Fonds culturele ontwikkelingen			-136		
Juridische kosten Oostvaardersplassen			-102		
Oostvaardersplassen			-9		
Drugsafvaldumping			-12		
Varend Ontgassen			-100		
Omgevingswet 2022			-177		
Omgevingsdiensten			-59		
Regionale Energie Infra Structuur (REIS)			-20		
Ontwikkeling Geografische Informatie Systemen (GIS) en Data gedreven			-218		
Programma 'Landschap van de Toekomst'			-154		
Waterstofeconomie			-47		
'Samen Maken We Flevoland' en 'Verkenning Flevoland 2050'			-140		
Waterprogramma			-160		
Uitvoering bodemtaken 2022			-140		
Verlening economisch beleid			-952		
Dotatie POP3 2022			-950		
Oekraïne noodfonds			-737		
Coronaondersteuning			1.588		
Wind			250		
Versnelling van CO2 reductie b&o infrastructuur			-500		
Onderhoud infrastructuur			-4.714		
Cybersecurity bruggen en sluizen			-75		
Boscompensatie			-66		
WG-commissies			-12		
Klassieke muziek			10		
			-15.433		
Resterende oormerk per 31-12-2022					
Achtervang lening De-on					7.650
Kredietfaciliteit MKB Doorstartfonds					163
Kapitaallasten en exploitatie Food Forum					51
Project 'Digitalisering Statenwerk'					226
Verbreding sluizen Kornwerderzand					2.500
Stimuleringsbudget initiatieven verduurzaming OV					500
Toer.recr. benutting FL. monumenten					73
Nationaal Park Oostvaardersplassen					66
Wereld erfgoed Schokland					500
NP Nieuw Land (Poort Lelystad)					2.868
Uitwerking Nota Natuur: verrassend Groen					610
Hoogwaardig OV Luchthaven					1.000
GLB-pijler 1 (POP3)					688
Cultuurbeleid 17-20					36
Digicity					2.000
Risicoreservering Groeifonds					1.000
Oostvaardersoever					4.000
Batavialand					2.000
Krachtige samenleving: Zorgtafel					100
Scheepswrakmarkering					5

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B009 Brede Bestemmingsreserve	66.477	25.797	-15.433	76.840	48.344
Stikstof					2.186
Landschapsvisie					411
Human Capital agenda (corona)					94
Derving opbrengsten OV (corona)					2.250
Human Capital Agenda: klimaatopgave					120
Omgevingswet					292
Onderzoek levensbestendig wonen					78
Economisch programma					4.548
Luchthavenfonds					250
Motie Koerhuis					1.493
Flevokust Haven					295
Waterprogramma					740
Waterstofeconomie					253
Wind					250
Energie Expertisecentrum Flevoland					500
Duurzaamgebr. Flevolandse Ondergrond					560
MITC					3.000
Cybersecurity bruggen en sluizen					75
CO2 reductie projecten en B&O					500
Bestuurlijke Vernieuwing					200
Coronaondersteuning (amendement)					1.813
Oekraïne noodfonds					263
Toezichthouders stikstof					98
Stikstof procesgelden					540
Flevolands energie noodfonds					1.500
Totaal oormerken					48.344

Uitvoeringsreserve Sport (NR: B011)

Het doel van deze reserve betreft het versterken van provinciale maatschappelijke waarden van sport. De reserve ondersteunt de uitvoering van het sportbeleid door bijdragen te verstrekken aan grote sportevenementen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B011 Sport	407	0	-354	53
Af				
Onttrekking Sport en Corona			-354	
			-354	

Uitvoeringsreserve Zuiderzeelijngelden (NR: B016)

De reserve wordt gebruikt voor de uitvoering van het 'ZZL-programma'. Dit programma omvat de realisatie van projecten tot verbetering en versterking van de bereikbaarheid en economische ontwikkeling van provincie Flevoland, die kunnen worden gezien als compensatie voor het niet doorgaan van de Zuiderzeelijn. De reserve blijft in stand tot de daarmee te realiseren projecten zijn afgerond, daarna kan de reserve worden opgeheven.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B016 Zuiderzeelijngelden	11.621	0	-279	11.342	11.342
Af					
Projectbijdragen Luchthavenfonds			-19		
Provinciale bijdrage projecten ZZL			-260		
			-279		
Resterend oormerk per 31-12-2022					
Luchthavenfonds					274
Provinciale bijdrage Maritieme Servicehaven NF					5.810

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B016 Zuiderzeelijngelden	11.621	0	-279	11.342	11.342
Provinciale bijdragen overige projecten ZZL/NF					5.258
Totaal oormerken					11.342

Egalisatiereserve Technische bijstand Europa (NR: B017)

Voor de uitvoeringskosten van de Europese programma's zijn middelen beschikbaar gesteld, genaamd 'technische bijstand'. Dit betreft salariskosten (inclusief overhead), accountantskosten en overige (declarabele) kosten. Deze uitvoeringskosten hebben geen gelijkmatig verloop. Met deze egalisatiereserve kunnen de schommelingen in de kosten van Technische Bijstand in een verantwoordingsjaar worden opgevangen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B017 Technische bijstand Europa	647	39	0	686
Bij				
Egalisatie Technische bijstand Europa		39		
		39		

Bestemmingsreserve Procesgelden gebiedsontwikkeling (NR: B025)

Voor de uitvoering van de gebiedsprogramma's is gekozen om de benodigde expertise in te huren, in plaats van het uitbreiden van de formatie. De reden daarvan is dat de vraag naar inzet en expertise afhankelijk is van de fase waarin een gebiedsprogramma zich bevindt. Omdat er vraaggericht wordt ingehuurd is er sprake van een ongelijkmatig verloop van de proceskosten voor de gebiedsprogramma's. Het doel van de reserve is het jaarlijks beslag op de begroting te egaliseren.

Voor elke gebiedsontwikkeling wordt een bestuursopdracht door PS vastgesteld, waarbij inzicht wordt gegeven in de uitgaven die voor de gebiedsontwikkeling zullen worden gedaan.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B025 Procesgelden gebiedsontwikkeling	1.625	900	-1.307	1.218
Bij				
Reguliere storting		900		
		900		
Af				
Procesgeld Regio Deal			-4	
Flevokust Haven 2022			-107	
Procesgeld MITC			-131	
Procesgeld motie Flevoland bouwt 100.000			-128	
Procesgeld Markermeer - IJmeer			-7	
Procesgeld Oostvaardersoever			-54	
Procesgeld Amsterdam Lelystad Airport			-148	
Procesgeld MSNF			-315	
Bijdrage overige gebiedsprogramma's			-413	
			-1.307	

Uitvoeringsreserve POP (NR: B027)

De reserve heeft als doel in enig jaar niet bestede middelen voor cofinanciering van het 'POP3-programma' beschikbaar te houden voor latere jaren. De provinciale cofinanciering en uitvoeringskosten voor het 'POP3-programma' zijn gelijkmatig over de jaren verdeeld. De feitelijke inzet hiervan wisselt echter van jaar tot jaar, vanwege de relatie met de voortgang en declaratie door derden.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B027 POP	9.594	1.880	-1.925	9.549	2.699
Bij					
Reguliere storting provinciale cofinanciering POP3		430			
Provinciale cofinanciering POP3		500			

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B027 POP	9.594	1.880	-1.925	9.549	2.699
Aanvullende storting voor POP3+ (transitieperiode)		950			
		1.880			
Af					
Provinciale cofinanciering voor het programma 'POP3'			-1.405		
Uitvoeringskosten POP3/RVO			-520		
			-1.925		
Resterend oormerk per 31-12-2022					
Uitvoeringskosten POP3					2.699
Totaal oormerken					2.699

Bestemmingsreserve Bodem (NR: B029)

Het doel van de reserve is het inzetten van middelen (€ 1,8 mln.) voor onder andere gebiedsprocessen, ABW en het ontwikkelen van pilots rond bodemdaling, bodemkwaliteit en meervoudig ruimtegebruik om de bodemkwaliteit te waarborgen en een geïntegreerde benadering ontwikkelen voor de gebiedsontwikkeling in gebieden met bodemdaling.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B029 Bodem	1.891	0	-308	1.583	1.440
Af					
Pilot Bodem conform Coalitieakkoord 2019-2023			-308		
			-308		
Resterende oormerken per 31-12-2022					
Bodemdaling conform Coalitieakkoord 2019-2023					915
Pilots grondgebruik (PN22-26)					525
Totaal oormerken					1.440

Uitvoeringsreserve Cofinanciering EU-projecten 2014-2020 (NR: B031)

Het doel van de reserve is om de provinciale cofinanciering voor de projecten uit het 'Europese programma 2014-2020' gelijkmatig ten laste van de begroting te laten komen. De reserve wordt primair ingezet voor de cofinanciering van projecten en de uitvoering van eigen projecten, in het kader van het 'Europese programma 2014-2020'. Daarnaast worden eventuele oninbare vorderingen uit de reserve gedekt en vervult de reserve een rol bij het afdekken van het risico dat de Europese commissie de gedeclareerde programmakosten niet volledig vergoedt.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B031 Cofinanciering EU-projecten 2014-2020	2.294	900	-592	2.602
Bij				
Reguliere storting		900		
		900		
Af				
Saldo projectlasten en -baten van Powerparking			-348	
Saldo projectlasten en -baten van Circulair Water			-98	
Saldo cofinanciering Kansen voor West en Interreg			-146	
			592	

Bestemmingsreserve Nieuwe Natuur (NR: B032)

De in de reserve beschikbare middelen worden ingezet voor de realisatie van het programma 'Nieuwe Natuur' en de afwikkeling van het voormalig Oostvaarderswold. Om het inzicht te verbeteren in de nog beschikbare middelen voor het programma is hiervoor een afzonderlijke reserve ingesteld.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
--------------------	-----	-----	----	-------

B032 Nieuwe natuur	5.878	0	-121	5.757
Af				
Pacht gronden			-4	
Procesgelden			-117	
			-121	

Egalisatiereserve activering vervangingsinvesteringen (NR: B033)

Op basis van de 'Koepelnota integraal infra beheer' is een totaal dekkingsarrangement gemaakt voor de kosten van infrabeheer (jaarlijks onderhoud, niet jaarlijks onderhoud en vervangingsinvesteringen) voor de komende jaren. Daarbij worden de vervangingsinvesteringen geactiveerd, waarbij de kapitaallasten ('de stille lasten') worden gedekt uit het beschikbare budget voor de stille lasten (€ 4,5 mln. per jaar vanaf 2014). Dit betekent dat er in de eerste jaren ruimte binnen het stille lasten budget ontstaat, die in latere jaren nodig is om de oplopende kapitaallasten te dekken. Deze egalisatiereserve is bedoeld om de lasten van het infrabeheer in latere jaren te kunnen dekken.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B033 Egalisatiereserve activering vervangingsinvestering	13.278	4.967	0	18.245
Bij				
Egalisatie budgetten vervangingsinvesteringen 2022		4.967		
		4.967		

Bestemmingsreserve Almere 2.0 (NR: B035)

Het doel van de reserve is om de voor het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) beschikbare provinciale bijdrage beschikbaar te houden totdat deze op basis van gehonoreerde projecten tot besteding komt. Bestedingen ten laste van de reserve 'Almere 2.0' zullen plaatsvinden op basis van door PS vastgestelde jaarprogramma's voor het FVA (incl. eventuele tussentijds vastgestelde wijzigingen).

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B035 Almere 2.0	323	6.700	-6.750	273
Bij				
Reguliere storting		6.700		
		6.700		
Af				
Bijdrage FVA Jaarprogramma 2020 (Algemeen)			-6.700	
Aanvulling Waterlab			-50	
			-6.750	

Egalisatiereserve jaarlijks onderhoud Infrastructuur (NR: B036)

Door de egalisatiereserve 'Jaarlijks onderhoud Infrastructuur' kunnen overlopende activiteiten in het daaropvolgende jaar worden gedekt. Het maximale saldo is € 0,75 mln. In geval van volledige uitputting van de jaarlijkse begrotingspost 'Jaarlijks Onderhoud' wordt de reserve gebruikt om de verdere kosten van het jaarlijks onderhoud te dekken.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B036 Egalisatiereserve jaarlijks onderhoud Infrastructuur	750	0	0	750

Egalisatiereserve Mobiliteit (NR: B037)

Het doel van de reserve is het egaliseren van de lasten voor openbaar vervoer, bereikbaarheid (verkeers- en mobiliteitsmanagement, alsmede infrastructurele projecten) en verkeersveiligheid. Dit draagt bij aan een stabiel begrotingsbeeld, maakt het mogelijk om het beleid op lange termijn te waarborgen en te verbeteren en om de hiervoor benodigde middelen beschikbaar te houden. De voeding bestaat uit in het verleden aan het provinciefonds toegevoegde structurele middelen voor verkeer en vervoer en is bedoeld ter dekking van eerdergenoemde lasten. De reserve draagt bij aan de ambities in het programma 'Mobiliteit en Ruimte' dat jaarlijks wordt geactualiseerd bij de begroting.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B037 Mobiliteit	102.487	11.137	0	113.624	14.662

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
Bij					
Reguliere storting Mobiliteitsmiddelen uit Provinciefonds		10.548			
Verkeersmanagement en bereikbaarheid (oormerk BBR)		265			
Onderuitputting Mobiliteit 2022		324			
		11.137			
Resterende oormerken per 31-12-2022					
Bijdrage N50					750
Bijdrage busbanen Almere					9.912
Ondergrondse verduurzaming OV-infra					1.500
Fietsmaatregelen (Coalitieakkoord 2019-2023)					2.500
Totaal oormerken					14.662

Egalisatiereserve Beheer en ontwikkeling natuur (NR: B038)

Het doel van de reserve is de realisatie van projecten en het uitvoeren van beheermaatregelen in het kader van de decentralisatie van het 'Natuurbeleid'. De reserve zorgt ervoor dat de verschillen in kasuitgaven tussen de jaren worden geëgaliseerd.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B038 Beheer en ontwikkeling natuur	11.294	1.498	-620	12.172	4.686
Bij					
Reguliere storting conform begroting		470			
Decentralisatie uitkering Natuurinclusief na-isoleren		535			
Onderuitputting natuur		493			
		1.498			
Af					
Projectplan grazig deel			-540		
Natuurtop 22			-53		
Subsidie faunabeheereenheid			-26		
			-620		
Resterende oormerken per 31-12-2022					
Uitvoering rapport van Geel (Coalitieakkoord 2019-2023)					2.151
Bijdrage Natuurinclusief					2.000
Natuurinclusief na-isoleren					535
Totaal oormerken					4.686

Uitvoeringsreserve Doorgeschoven Activiteiten (NR: B040)

Doel van deze reserve is het overhevelen van niet bestede budgetten voor specifieke activiteiten die over de jaargrens heen schuiven. Het gaat daarbij uitsluitend om doorgeschoven middelen voor activiteiten waarvoor geen specifieke bestemmingsreserves zijn ingesteld. Indien dit laatste wel het geval is, vindt eventuele overheveling plaats via de daarvoor geëigende reserves.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B040 Doorgeschoven activiteiten	1.000	1.376	-547	1.829	1.484
Bij					
Subsidieregeling Circulaire Economie		420			
Subsidieverlening verbetering geluid		750			
Entreegebouw Waterloopbos		95			
Toezichthouders buitengebied		111			
		1.376			
Af					
Subsidieverlening verbetering geluid			-397		
Herstelcampagne gastvrijheidssector			-150		

			-547		
Resterende oormerken per 31-12-2022					
Waterplantenproblematiek					203
Subsidieregeling Circulaire Economie					420
Subsidieverlening verbetering geluid					750
Toezichthouders buitengebied					111
Totaal oormerken					1.484

Egalisatiereserve Economisch Programma (NR: B043)

Met het 'Economisch programma' wordt het ondernemerschap en groei van het midden- en kleinbedrijf (MKB) versterkt. Doel is groei van de regionale economie en verbetering van het vestigingsklimaat, waardoor nieuwe banen worden gecreëerd. Het verlengd 'Economisch programma' kent vijf programmaliijnen: 'Financiering & Support', 'Human Capital Agenda/Arbeidsmarkt', 'Internationalisering', '(Ondernemers)cultuur' en 'Ruimtelijk-economisch beleid'. De reserve wordt ingezet ter dekking van de ingediende projectvoorstellen. Hierbij dienen de projectvoorstellen te voldoen aan de door PS vastgestelde kaders. Indien in enig jaar de begrote middelen voor de uitvoering van het 'Economisch Programma' niet volledig worden besteed, dan worden deze toegevoegd aan de reserve 'Economisch Programma'. In het coalitieakkoord is sprake van voortzetting van het huidige economische programma, met enkele nieuwe accenten.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B043 reserve Economisch Programma	8.106	1.966	-1.998	8.074	4.877
Bij					
Verlenging economisch beleid		952			
Productsaldo Economie 2022		1.014			
		1.966			
Af					
Scholingsfonds (oormerk)			-291		
Financiering en Support (oormerk)			-250		
Human Capital Agenda (oormerk)			-209		
Internationalisering (oormerk)			-85		
(Ondernemers) cultuur (oormerk)			-310		
Monitoring en onderzoek (oormerk)			-50		
Diversen (oormerk)			-85		
Talent kleurt Flevoland			-83		
Uitvoering economisch beleid t.l.v. ongeoormerkt deel			-635		
			-1.998		
Resterende oormerken per 31-12-2022					
Human Capital agenda					601
Financiering en support					100
Internationaal Ondernemerschap					706
Netwerkversterkend ondernemerschap					390
Corona NF-Scholingsfonds					316
Human Capital Agenda/Arbeidsmarkt (verlenging)					1.394
Internationalisering (verlenging)					280
(Ondernemers) cultuur (verlenging)					40
Monitoring en onderzoek (verlenging)					50
Risicoreservering Groeifonds Flevoland (CA 2019-2023)					1.000
Totaal oormerken					4.877

Uitvoeringsreserve Duurzame energie (NR: B044)

Het doel van de reserve is het uitvoeren van projecten binnen de opgave 'Duurzame Energie'. Aan de reserve 'Duurzame Energie' worden onttrekkingen gedaan voor projecten zoals 'expertise centrum', 'initiatieven energietransitie', actieplan 'Het Goede Voorbeeld' en 'zon voor asbest' waarmee PS hebben ingestemd.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B044 Duurzame energie	2.217	729	-891	2.055	1.764
Bij					
Niet bestede middelen energie 2022		294			
Uitvoering klimaatakkoord		118			
Regionale Energie Strategieën		318			
		729			
Af					
Onderzoekskosten klimaatakkoord 2021			-28		
Besteding Regionale Energie Strategieën 2021			-170		
Expertise warmtenet			-59		
Subsidieregeling 'Van asbest naar duurzaam dak 2021'			-108		
Financiering expertise centrum EEF 2021			-500		
Subsidie Platform Energiecoöperatie Flevoland 2021			-27		
			-891		
Resterende oormerken per 31-12-2022					
Zon op dak / netcongestie					300
Actieplan 'Het Goede Voorbeeld'					208
Kwartiermaker opgave 'Energie, klimaatplan'					117
Ontwikkeling wamtenet					264
Klimaatakkoord					10
Subsidie energie coöperatie					33
Regionale energie Strategie					832
Totaal oormerken					1.764

Uitvoeringsreserve Regiodeal Noordelijk Flevoland (NR: B045)

Het doel is het reserveren van de middelen, de rijksbijdrage en (provinciale) cofinanciering, voor de uitvoering van het 'Regiodeal programma'. De rijksbijdrage en de regionale cofinanciering zullen worden besteed aan het realiseren van de doelen die benoemd zijn in de Regiodeal, gericht op het toekomstbestendig maken van het Maritiem Cluster op Urk, de verduurzaming van de IJsselmeervisserij en het verzilveren van het groeipotentieel van Noordelijk Flevoland verbonden aan smart mobility. Het kader voor de besteding is vastgelegd in de Regiodeal.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B045 Regiodeal Noordelijk Flevoland	4.092	0	-34	4.059	4.059
Af					
Talent 2022			-245		
Clusterregeling Innovatie MCU 2022			211		
			-34		
Resterende oormerken per 31-12-2022					
MCU-Innovatie					3.867
MCU-Talent					192
Totaal oormerken					4.059

Uitvoeringsreserve Fonds Culturele ontwikkeling (NR: B046)

De reserve wordt ingezet voor de uitvoering van het Flevolands 'Fonds culturele ontwikkeling'. Doelstellingen van dit fonds zijn het versterken van het makersklimaat en het ondersteunen van instellingen en makers bij de aanpassingen die nodig zijn om goed te kunnen opereren in de periode na corona.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B046 Fonds culturele ontwikkeling	2.244	847	-107	2.984	410
Bij					
Reguliere storting		33			
Storting 'Fonds culturele ontwikkeling'		654			
Impuls Land Art		160			
		847			
Af					
Uitvoering fonds Culturele ontwikkeling			-107		
			-107		
Resterende oormerken per 31-12-22					
Impuls Land Art					410

Bestemmingsreserve Krachtige samenleving (NR: B047)

De reserve wordt onder andere ingezet voor de uitvoering van het programma 'Krachtige samenleving'. De ambitie is om een bijdrage te leveren aan een hoger opleidingsniveau, minder armoede, betere gezondheid, meer sociale veerkracht, een hogere participatiegraad en een beroepsbevolking die beter past bij de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B047 Krachtige Samenleving	1.268	350	-670	948
Bij				
Storting zorgtafel (vanuit BBR)		350		
		350		
Af				
Programma 'Krachtige Samenleving'			-670	
			-670	

Bestemmingsreserve Vitaal platteland (NR: B048)

De reserve wordt ingezet voor de uitvoering van het programma 'Leefbaar Platteland'. Met dit programma wil de provincie een bijdrage leveren aan de leefbaarheid op het platteland en daarmee aan de versterking van de positie van de bewoners. Daarmee wil ze bijdragen aan een 'Krachtige Samenleving', een samenleving waarin de toekomst van de Flevolander centraal staat.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B048 Vitaal platteland	1.867	0	-233	1.634
Af				
Realisatie 'Vitaliteit platteland'			-233	
			-233	

Egalisatiereserve Informatiestrategie (NR: B049)

In de samenleving is een 'digitale transformatie' gaande; dit heeft de komende jaren de nodige impact op de digitalisering en informatievoorziening van de provincie'. Om deze de komende jaren op het juiste niveau te brengen en te houden heeft GS de 'Informatiestrategie 2021-2024' (voor de thema's 'Data', 'Dienstverlening', 'Bedrijfsvoering', 'Innovatie' en 'Medewerker') vastgesteld. Voor elk van deze thema's wordt een groot aantal projecten en activiteiten gerealiseerd die een langere doorlooptijd hebben. De duur en kosten per jaar wisselen naar verwachting sterk, waar de inzet van een egalisatiereserve een oplossing voor kan bieden. De reserve kan worden aangewend in jaren waarin er een tekort op de programmakosten ontstaat en worden aangevuld in de jaren waarin een begrotingsoverschot ontstaat.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B049 Informatiestrategie	1.160	848	-1.860	148
Bij				
Storting vanuit de BBR		848		
		848		

Af				
Werkelijke onttrekkingen reserve			-1.860	
			-1.860	

Uitvoeringsreserve Flevoland Natuurinclusief (NR: B050)

De reserve wordt onder andere ingezet voor de uitvoering van het programma 'Flevoland Natuurinclusief'. Dit programma is in 2021 opgesteld en bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

- 'Actieplan Biodiversiteit';
- 'Bossenstrategie';
- 'Vermaatschappelijking natuur';
- 'Exotenbestrijding';
- 'Natuurmaatregelen stikstof'.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B050 Flevoland Natuurinclusief	2.650	100	-702	2.048
Bij				
Bijdrage biodiversiteit Lelystad Airport		100		
		100		
Af				
Actieplan Biodiversiteit			-702	
			-702	

Voorzieningen

Grondwaterbeheer (NR: V005)

De voorziening is bestemd voor het egaliseren van jaarlijkse verschillen tussen uitgaven wegens grondwaterbeheer (inclusief schadevergoedingen) en inkomsten uit de grondwaterheffing. De bestedingsdoelen van de grondwaterheffing vloeien voort uit de Waterwet (voorheen de Grondwaterwet), artikel 7.7. De doelen zijn maatregelen om nadelige effecten van grondwateronttrekkingen te compenseren, onderzoeken ten behoeve van het grondwaterbeleid, het grondwaterregister en schade in verband met onttrekkingen. Ook het met deze taken belaste personeel kan betaald worden uit de grondwaterheffing. Besteding aan andere doelen is niet toegestaan. De voorziening wordt gevoed uit de opbrengsten van de grondwaterheffing, voor zover die niet in het jaar van ontvangst zijn besteed.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V005 Grondwaterbeheer	540	0	-67	473
Af				
Egalisatie kosten grondwaterbeheer 2022			-67	
			-67	

Niet-jaarlijks onderhoud provinciehuis (NR: V011)

De voorziening is bedoeld om het provinciehuis inclusief de daarin aanwezige installaties in de huidige vorm voor een lange periode in stand te houden; dit gebeurt op basis van een opgesteld meerjarenonderhoudsplan, waarin voor een langere periode (max. 40 jaar) een doorkijk wordt gegeven in de benodigde financiële middelen.

Om de vier jaar wordt een meerjarenonderhoudsplan door PS vastgesteld. Het huidige plan dat op 10 november 2021 door PS is vastgesteld betreft de periode 2022-2026. In het plan is inzichtelijk gemaakt op welke onderdelen voor het niet-jaarlijks onderhoud in die periode kosten zullen worden gemaakt.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V011 NJO provinciehuis	2.502	472	-757	2.218
Bij				
Reguliere storting		472		
		472		
Af				

Uitvoering onderhoud 2022 volgens onderhoudsplan			-757	
			-757	

Niet-jaarlijks onderhoud infrastructuur (NR: V025)

De voorziening is bedoeld om het provinciaal wegen- en vaarwegennet voor een lange periode in stand te houden; daarvoor is periodiek groot onderhoud nodig. Op basis van inspecties en rekening houdend met de aspecten bereikbaarheid, verkeersveiligheid en staat van onderhoud worden meerjaren onderhoudsprogramma's opgesteld. Op basis hiervan wordt de jaarlijkse dotatie en onttrekking bepaald. De meerjaren onderhoudsprogramma's worden éénmaal per vijf jaar aangeboden aan PS. De uitwerking vindt plaats in het jaarlijks op te stellen 'Meerjarenprogramma Beheer en Vervanging Infrastructuur (MBVI)'.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V025 NJO infrastructuur	16.213	10.220	-12.816	13.617
Bij				
Reguliere storting		10.066		
Overboeking voorziening 'SAA – A6 Almere'		154		
		10.220		
Af				
Uitvoering onderhoud 2022 volgens onderhoudsprogramma's			-12.816	
			-12.816	

Niet-jaarlijks onderhoud vestigingen (NR: V043)

De voorziening is bedoeld om de vestigingen, inclusief de daarin aanwezige installaties, in de huidige vorm voor een lange periode in stand te houden; dit gebeurt op basis van een opgesteld meerjarenonderhoudsplan, waarin voor een langere periode (max. 40 jaar) een doorkijk wordt gegeven in de benodigde financiële middelen.

Om de vier jaar wordt een meerjarenonderhoudsplan door PS vastgesteld. Het huidige plan betreft de periode 2022-2026. In het plan is inzichtelijk gemaakt op welke onderdelen voor het niet-jaarlijks onderhoud in die periode kosten zullen worden gemaakt.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V043 NJO Vestigingen	449	100	-38	511
Bij				
Reguliere jaarlijkse storting		100		
		100		
Af				
Uitvoering onderhoud 2022 volgens onderhoudsplan			-38	
			-38	

Niet-jaarlijks onderhoud NLE (NR: V044)

De voorziening is bedoeld om het pand, inclusief de daarin aanwezige installaties, in de huidige vorm voor een lange periode in stand te houden; dit gebeurt op basis van een meerjarenonderhoudsplan, waarin voor een langere periode een doorkijk wordt gegeven in de benodigde financiële middelen.

Om de vier jaar wordt een meerjarenonderhoudsplan door PS vastgesteld.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V044 NJO NLE	467	100	-181	386
Bij				
Reguliere storting		100		
		100		
Af				
Uitvoering onderhoud 2022 volgens onderhoudsplan			-181	
			-181	

Niet-jaarlijks onderhoud Flevokust Haven (NR: V051)

De voorziening is bedoeld ter dekking van de meerjarige onderhoudslasten van Flevokust Haven. Dit gebeurt op basis van een geactualiseerd onderhoudsplan. Het huidige plan betreft de periode 2022-2026.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V051 NJO FKH	0	167	0	167
Bij				
Reguliere storting		167		
		167		

Pensioenen (oud) leden GS (NR: V015)

Uit de voorziening worden de pensioenaanspraken van (voormalige) gedeputeerden betaald.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	Vrijval	31/12
V015 Pensioenen (oud) leden GS	8.448	0	-312	-1.882	6.254
Af					
Pensioenbetalingen (oud) leden GS			-312		
Vrijval voorziening 'Pensioenen (oud) leden GS'				-1.882	

Oninbare vorderingen (NR: V035)

Deze voorziening is bedoeld voor het afdekken van het risico op oninbare vorderingen op debiteuren. Het bedrag in de voorziening is volledig gebaseerd op specifieke vorderingen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V035 Oninbare vorderingen	191	0	-136	55
Af				
Vrijval voorziening 'Oninbare vorderingen'			-136	
			-136	

Oninbare leningen (NR: V037)

Deze voorziening is bedoeld voor afdekking van de risico's van oninbaarheid van verstrekte leningen. Het bedrag in de voorziening is volledig gebaseerd op specifieke leningen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V037 Oninbare leningen	859	0	-14	845
Af				
Voorziening 'Oninbare leningen'			-14	
			-14	

Reorganisatie bedrijfsvoering (NR: V039)

De voorziening geldt ter dekking van mobiliteits- en afvloeiingsafspraken die gemaakt zijn ten tijde van de reorganisatie bedrijfsvoering. De voorziening is in 2022 opgeheven.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	Vrijval	31/12
V039 Reorganisatie bedrijfsvoering	79	0	-71	-8	0
Af					
Afboeking t.b.v. de reserve 'Personeel'			4		
Aanwending voorziening t.b.v. frictiekosten			-75		
Vrijval voorziening 'Reorganisatie bedrijfsvoering'				-8	
			-71	-8	

Spaarverlof (NR: V047)

De voorziening is bedoeld ter dekking van verplichtingen die ontstaan als gevolg van spaarverlof. In de CAO 2017-2018 is besloten dat met ingang van 1 januari 2018 de vervalttermijn van het bovenwettelijk verlof en aangekocht (IKB) verlof komt te vervallen. Daarnaast worden de mogelijkheden voor het extra sparen/aankopen van verlof verruimd. Werknemers mogen dan verlof sparen tot maximaal 50 x hun arbeidsduur per week (bij een

werkweek van 36 uur kan dus maximaal 1.800 uur verlof gespaard worden). Dit verlof kan bijvoorbeeld ingezet worden voor mantelzorg, een sabbatical, korter werken of eerder stoppen in aanloop naar pensionering.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V047 Spaarverlof	637	60	0	698
Bij				
Voeding o.b.v. ontwikkeling verlofsaldo en tarieven		60		
		60		

Duurzame waardevermindering Flevokust Haven (NR: V048)

Het doel van de voorziening is het afwaarderen van de boekwaarden van de investeringen in Flevokust Haven. In 2018 is Flevokust Haven in gebruik genomen. Zoals reeds werd voorzien ten tijde van het investeringsbesluit dient op moment van ingebruikname, conform de verslaggevingsvoorschriften, door middel van een taxatie getoetst te worden of er sprake is van een zogeheten lagere marktwaarde ('impairment-toets'). Omdat de getaxeerde directe opbrengstwaarde (gebaseerd op marktconforme bedrijfseconomische rendementseisen) eind 2018 lager was dan de boekwaarde van de investering, moest de boekwaarde worden afgewaardeerd. De voorziening wordt in de balans gepresenteerd onder de materiële vaste activa, namelijk als onderdeel van de boekwaarde van Flevokust Haven.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V048 Duurzame waardevermindering Flevokust Haven	7.243	0	-350	6.893
Af				
Vrijval voorziening (i.v.m. afschrijving)			-350	
			-350	

WW-Lasten (NR: V049)

De voorziening heeft tot doel dekking te bieden aan toekomstige WW-lasten van oud-personeel. Aan de voorziening is in 2020 € 0,17 mln. toegevoegd. Dit bedrag is onttrokken aan de reserve 'Personeel'. De WW-lasten werden tot en met 2019 in de exploitatie verantwoord, met als dekking de reserve 'Personeel'. Vanaf 2020 is voor deze lasten een voorziening gevormd. De voorziening is in 2022 opgeheven.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	Vrijval	31/12
V049 WW-Lasten	147	0	-55	-92	0
Af					
exploitatie WW-Lasten			-55		
Vrijval voorziening				-92	
			-55	-92	

Voorziening SAA - A6 Almere (NR: V050)

De voorziening heeft tot doel dekking te bieden voor toekomstig onderhoud van Infra. Aan de voorziening is in 2021 € 0,16 mln. toegevoegd. De afkoopsom is in 2021 ontvangen en conform het BBV toegevoegd aan deze voorziening. In 2022 is het resterende saldo van de voorziening overgeboekt naar de voorziening 'Niet jaarlijks onderhoud Infrastructuur'.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V050 Voorziening SAA - A6 Almere	162	0	-162	0
Af				
Vrijval afkoopsom			-8	
Overboeking naar voorziening Niet jaarlijks onderhoud Infrastructuur			-154	
			-162	

2. Verdeling van de lasten en baten over de taakvelden

Lasten per programma naar taakveld (incl. directe personele lasten)	Rekening 2022
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	
6.9 Regionale economie, ov. Baten&lasten	8.140
8.1 Ruimtelijke ordening	3.842
8.3 Stedelijke vernieuwing	198
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	446
3.9 Water, overige baten en lasten	916
8.2 Volkshuisvesting	134
3.3 Kwantiteit grondwater	457
Totaal 1 1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	14.134
2 Landbouw, visserij en natuur	
5.1 Natuurontwikkeling	1.835
5.2 Beheer natuurgebieden	11.577
5.9 Natuur, overige baten en lasten	1.784
6.1 Agrarische aangelegenheden	4.253
6.9 Regionale economie, ov. Baten&lasten	860
7.9 Cult.&maatschappij, ov. baten&lasten	640
8.9 Ruimte, overige baten en lasten	654
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	643
4.1 Bodembescherming	360
5.3 Beheer flora en fauna	1.268
0.3 Geldleningen en uitzettingen	142
Totaal 2 Landbouw, visserij en natuur	24.015
3 Economie	
0.4 Deelnemingen	133
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	149
4.6 Duurzaamheid	101
6.3 Kennis en innovatie	1.319
6.9 Regionale economie, ov. Baten&lasten	7.811
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	56
6.2 Logistiek	830
Totaal 3 Economie	10.398
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	
6.4 Recreatie en toerisme	1.911
7.1 Cultuur	6.324
7.2 Maatschappij	1.964
7.9 Cult.&maatschappij, ov. baten&lasten	2.055
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	13
Totaal 4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	12.267
5 Energie, duurzaamheid en milieu	
4.6 Duurzaamheid	5.448
4.9 Milieu, overige baten en lasten	663
5.9 Natuur, overige baten en lasten	417
6.9 Regionale economie, ov. Baten&lasten	1.199
8.1 Ruimtelijke ordening	265
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	244
4.1 Bodembescherming	845
4.4 Vergunningverlening en handhaving	4.756
3.5 Kwaliteit grondwater	-9
Totaal 5 Energie, duurzaamheid en milieu	13.828
6 Mobiliteit	
2.3 Openbaar vervoer	37.053

Lasten per programma naar taakveld (incl. directe personele lasten)	Rekening 2022
2.9 Verkeer en vervoer, ov. Baten&lasten	2.855
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	313
2.1 Landwegen	28.770
2.2 Waterwegen	4.868
Totaal 6 Mobiliteit	73.859
7 Vernieuwend bestuur	
0.6 Overhead	35.940
0.8 Mutaties reserves	62.196
1.1 Provinciale Staten	2.546
1.2 Gedeputeerde Staten	1.658
1.6 Openbare orde en veiligheid	140
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	1.149
3.9 Water, overige baten en lasten	13
1.4 Bestuurlijke organisatie	82
0.3 Geldleningen en uitzettingen	10
1.3 Kabinetszaken	49
1.5 Interbestuurlijk toezicht op regio	3
Totaal 7 Vernieuwend bestuur	103.786
Totaal Lasten	252.287

Baten per programma naar taakveld (incl. directe personele lasten)	Rekening 2022
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	
6.9 Regionale economie, ov. Baten&lasten	-22
8.1 Ruimtelijke ordening	-710
8.3 Stedelijke vernieuwing	-186
3.9 Water, overige baten en lasten	-82
3.3 Kwantiteit grondwater	-543
Totaal 1 1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	-1.544
2 Landbouw, visserij en natuur	
5.1 Natuurontwikkeling	-554
5.2 Beheer natuurgebieden	-61
5.9 Natuur, overige baten en lasten	-660
6.1 Agrarische aangelegenheden	-786
6.9 Regionale economie, ov. Baten&lasten	-605
8.9 Ruimte, overige baten en lasten	-325
Totaal 2 Landbouw, visserij en natuur	-2.991
3 Economie	
6.3 Kennis en innovatie	-573
6.9 Regionale economie, ov. Baten&lasten	-26
6.2 Logistiek	-1.183
Totaal 3 Economie	-1.782
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	
0.6 Overhead	-8
6.4 Recreatie en toerisme	-45
7.1 Cultuur	-691
7.2 Maatschappij	-3
7.9 Cult.&maatschappij, ov. baten&lasten	-7
Totaal 4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	-754
5 Energie, duurzaamheid en milieu	
4.6 Duurzaamheid	-2.440
4.9 Milieu, overige baten en lasten	-83
8.1 Ruimtelijke ordening	-43

Baten per programma naar taakveld (incl. directe personele lasten)	Rekening 2022
4.1 Bodembescherming	-465
4.4 Vergunningverlening en handhaving	-10
3.5 Kwaliteit grondwater	-12
Totaal 5 Energie, duurzaamheid en milieu	-3.052
6 Mobiliteit	
2.3 Openbaar vervoer	-8.050
2.9 Verkeer en vervoer, ov. Baten&lasten	-300
2.1 Landwegen	-593
2.2 Waterwegen	-112
Totaal 6 Mobiliteit	-9.055
7 Vernieuwend bestuur	
0.4 Deelnemingen	-343
0.6 Overhead	-3.656
0.8 Mutaties reserves	-41.575
1.2 Gedeputeerde Staten	-163
0.3 Geldleningen en uitzettingen	-287
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	-56.061
0.1 Uitkering provinciefonds	-143.580
0.9 Resultaat	12.554
Totaal 7 Vernieuwend bestuur	-233.111
Totaal Baten	-252.287

x € 1.000

3. Specificatie van incidentele lasten en baten

In overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (artikel 28 lid c) dient in de jaarstukken een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma te worden opgenomen. In de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' van de commissie BBV is het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten nader uiteengezet. Bij het opstellen van het onderstaande overzicht van de incidentele baten en lasten per programma is deze notitie gevolgd. In lijn met de verschillenanalyse in onderdeel II Programmaverantwoording zijn alle incidentele baten en lasten groter dan € 0,1 mln. van een verklaring voorzien.

Programma / post	Bedrag	Bate / last
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water		
Flevoland bouwt aan Nederland	128	last
Toelichting:		
Het programma 'Flevoland bouwt aan Nederland' betreft een provinciaal programma, waarvoor tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar zijn gesteld.		
FVA Smart Bridges - Floriade	0	bate / last
Toelichting:		
Het programma 'FVA Smart Bridges - Floriade' betreft een provinciaal programma (ontwikkeling tweetal innovatieve bruggen), waarvoor tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar zijn gesteld. De last wordt volledig gedekt door de (ontvangen) bate.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	25	last
Subtotaal:	152	last
2 Landbouw, visserij en natuur		
Bodem	308	last
Toelichting:		
Voor het project 'Bodem' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld.		
Nadere Regel Floriade	0	bate / last
Toelichting:		
Het programma 'Nadere regel Floriade' betreft een provinciaal programma, waarvoor tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar zijn gesteld. De last wordt volledig gedekt door de (ontvangen) bate.		
Landbouw Meerdere Smaken	1.081	last
Toelichting:		
Voor het project 'Landbouw Meerdere Smaken' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld.		
Procesgelden Nieuwe Natuur	116	last
Toelichting:		
Procesgelden betreffen incidentele lasten, welke worden gedekt uit een reserve.		
Gebiedsgerichte aanpak stikstof	897	last
Toelichting:		
De opgave 'Gebiedsgerichte aanpak stikstof' betreft een provinciale opgave, waarvoor tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar zijn gesteld. In april 2020 is de gebiedsgerichte aanpak van start gegaan.		
Afwikkelingsverschillen	188	last
Toelichting:		
Betreffen afwikkelingsverschillen, derhalve aangemerkt als incidenteel.		
Leefbaar Platteland	233	last

Programma / post	Bedrag	Bate / last
Toelichting:		
Voor het project 'Leefbaar platteland' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld.		
Flevoland Natuurinclusief	702	last
Toelichting:		
Voor het project 'Flevoland Natuurinclusief' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	153	last
Subtotaal:	3.677	last
3 Economie		
TB PB West Regio	187	last
Toelichting:		
Betreft een incidentele bijdrage in 2022.		
Financiering & support	136	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Financiering & Support' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld. Deze lasten worden gedekt uit een reserve.		
Afwikkelingsverschillen	-330	bate
Toelichting:		
In overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' vallen afwikkelingsverschillen per definitie onder incidentele baten en lasten.		
Human Capital Agenda/Arbeidsmarkt	258	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Human Capital Agenda/Arbeidsmarkt' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld. Deze lasten worden gedekt uit een reserve.		
Ruimtelijk-economisch beleid	268	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Ruimtelijk-economisch beleid' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld. Deze lasten worden gedekt uit een reserve.		
Flevokust Haven	167	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Flevokust Haven' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld.		
Luchthaven Lelystad	148	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Luchthaven Lelystad' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld.		
Noordelijk Flevoland	260	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Noordelijk Flevoland' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld.		
Procesgeld Flevokust Haven	107	Last
Toelichting:		
De procesgeld Flevokust Haven betreffen incidentele provinciale lasten (mede i.r.t. de reserve).		
Servicehaven Noordelijk Flevoland	315	last
Toelichting:		

Programma / post	Bedrag	Bate / last
Voor de opgave 'Servicehaven Noordelijk Flevoland' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld.		
Procesgeld MITC	131	last
Toelichting:		
De procesgelden MITC betreffen incidentele provinciale lasten (mede i.r.t. de reserve).		
Procesgeld overige gebiedsprogramma's	412	last
Toelichting:		
De procesgelden overige gebiedsprogramma's betreffen incidentele provinciale lasten (mede i.r.t. de reserve).		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	182	last
Subtotaal:	2.241	last
4 Aantrekkelijk Flevoland en Krachtige Samenleving		
Speerpunt Landschapskunst	160	last
Toelichting:		
Betreft een incidenteel programma, waarvoor tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar zijn gesteld.		
Fonds culturele ontwikkeling	107	last
Toelichting:		
Voor het Fonds culturele ontwikkeling zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld (mede i.r.t. reserve).		
Programma 'Krachtige samenleving'	732	last
Toelichting:		
Voor het programma 'Krachtige samenleving' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld.		
Afwikkelingsverschillen	-545	bate
Toelichting:		
In overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' vallen afwikkelingsverschillen per definitie onder incidentele baten en lasten.		
Subtotaal:	455	last
5 Energie, duurzaamheid en milieu		
Duurzaamheid en energie	0	bate / last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Duurzaamheid en energie' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld.		
Opgave 'Duurzame energie'	608	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Duurzame energie' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld.		
Regionale Energie Strategieën	232	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Regionale Energie Strategieën' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld.		
Bodem	142	last
Toelichting:		

Programma / post	Bedrag	Bate / last
Voor de opgave 'Bodem' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld (mede i.r.t. reserve).		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	-1	bate
Subtotaal:	981	last
6 Mobiliteit		
Afwikkelingsverschillen	-741	bate
Toelichting:		
In overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' vallen afwikkelingsverschillen per definitie onder incidentele baten en lasten.		
Subtotaal:	-741	bate
7 Vernieuwend bestuur		
Batig rentesaldo < 1 jaar	-225	bate
Toelichting:		
Betreffen incidentele rentebaten.		
Organisatieontwikkeling	224	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Organisatieontwikkeling' zijn tijdelijk (provinciale) middelen beschikbaar gesteld.		
Algemene reserve	-4.114	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
Monumentenzorg	327	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
831 Brede Bestemmingsreserve	10.364	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
711 Zuiderzeelijngelden	-279	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
831 Procesgelden gebiedsontwikkeling	-407	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
Bodem	-308	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
Cofinanciering EU-projecten 14-20	308	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		

Programma / post	Bedrag	Bate / last
741 Nieuwe Natuur	-121	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
Almere 2.0	-50	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
831 Doorgeschoven activiteiten	828	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
Sportaccommodaties c.a	-354	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
Milieu, duurzaamheid en energie	-162	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
Kunst	740	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
p-MJP/POP	-45	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
Fonds vitaal platteland	-233	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
431 Krachtige Samenleving	-320	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
Flevoland Natuurinclusief	-602	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' aangemerkt als incidenteel.		
Afwikkelingsverschillen	-299	bate
Toelichting:		
In overeenstemming met de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' vallen afwikkelingsverschillen per definitie onder incidentele baten en lasten.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	-79	bate
Subtotaal:	5.197	last
Totaal per saldo (-=bate / +=last):	11.962	last

x € 1.000

4. Single information Single audit (SiSa)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 30-1-2023								
Verstrekk	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	C13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden)	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)
			Aard controle R Indicator: C13/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C13/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C13/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C13/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C13/06
			€ 503.317	€ 689.221	57	0	157	Nee
			Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen ivm SiSa tussen medeverheden (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeoverheden)			
BZK	C26	Culturele voorzieningen provincies Tranche 1 en 2 Provincies	Aard controle n.v.t. Indicator: C13/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C13/08	Aard controle R Indicator: C13/09			
			Ja	Nee	€ 16.913			
			Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C26/01	Aard controle D2 Indicator: C26/02	Aard controle D2 Indicator: C26/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C26/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C26/05	
BZK	C41	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw Provincies	1 Culturele voorzieningen provincies tranche 2	€ 0	€ 300.654	€ 300.654	Ja	
			Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd
			Aard controle R Indicator: C41/01	Aard controle R Indicator: C41/02	Aard controle R Indicator: C41/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C41/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C41/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C41/06
			€ 0	€ 0	€ 294.514	3	3	2.500
Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
Aard controle n.v.t. Indicator: C41/07			Aard controle n.v.t. Indicator: C41/08					
Nee			Nee					

BZK	C81	Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle R Indicator: C81/01</i>	Aantal woondeals dat is tot stand gekomen met hulp van deze middelen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C81/02</i>	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C81/03</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C81/04</i>		
			€ 0	0	Nee	Nee		
BZK	C86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R Indicator: C86/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C86/02</i>	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C86/03</i>	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C86/04</i>	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C86/05</i>	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C86/06</i>
			€ 0	€ 0	0	0	21	nvt
			Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het opstellen van portefeuilleroutekaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nvt) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C86/07</i>	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzamingsmaatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening (Ja/Nee/Nvt) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C86/08</i>	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C86/09</i>	Eventuele toelichting <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C86/10</i>		
			nvt	nvt	Nee			
BZK	C210	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw Provincies	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise <i>Aard controle R Indicator: C210/01</i>	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) <i>Aard controle R Indicator: C210/02</i>	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C210/03</i>	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C210/04</i>	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C210/05</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C210/06</i>
			€ 0	€ 0	0	0	Nee	Nee
OCW	D13	Impuls regionale culturele infrastructuur 'verbreding en vernieuwing'	Naam instelling of samenwerkingsverband (per regel) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D13/01</i>	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband <i>Aard controle R Indicator: D13/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D13/03</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D13/04</i>	Eventuele toelichting op niet afgerond projecten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D13/05</i>	
			1 Stichting Strandlab	€ 389.980	€ 475.056	Nee		
			2					
			10					

IenW	E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting op niet-afgeronde projecten
			Aard controle n.v.t. Indicator: E10/01	Aard controle R Indicator: E10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/05	
		Provincies	1 Aanleg twee fietsbruggen in de Metropolitane hoofdfietsroute Spoorbaanpad	€ 0	€ 0	Nee	Ja	Het gemeentelijk project is complex en verkeert op peildatum 1 december 2022 nog in de aanbestedingsfase. De gunning van de aanbesteding is door Almere voorzien in de laatste week van 2022. De uitvoering staat gepland in 2023. Het project heeft de afgelopen jaren forse vertraging opgelopen.
			Kopie projectnaam/nummer	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee)	Ernstige vertragen? (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E10/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/08	Aard controle D1 Indicator: E10/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E10/10	Aard controle R Indicator: E10/11	
			1 Aanleg twee fietsbruggen in de Metropolitane hoofdfietsroute Spoorbaanpad	Nee	Ja	Nee	€ 0	
IenW	E12	Regeling specifieke uitkeringen N-wegen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018))	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T (inclusief 2018))	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E12/01	Aard controle R Indicator: E12/02	Aard controle R Indicator: E12/03	Aard controle R Indicator: E12/04		
		Provincies	€ 2.806.174	€ 5.052.016	€ 1.263.005	Nee		
			Projectnaam/nummer	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee)	Totale omvang per type maatregel	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E12/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E12/06	Aard controle D1 Indicator: E12/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E12/08		
			1 Leemringweg (N719)	Ja	Leemringweg 7.600m	Ja		
			2 Espelerringweg (N712)	Nee	Espelerringweg 5.765m	Ja		
			3 Hanzeweg (N307)	Ja	Hanzeweg 6.500m	Ja		
			4 Biddingringweg (N305-westbaan)	Ja	Biddingringweg westbaan 4.947m	Ja		
			5 Oldebroekerweg (N709)	Ja	Oldebroekerweg 4.862m	Ja		
			6 Elburgerweg (N309-N307)	Ja	Elburgerweg 1.920m	Ja		
			7 Vogelweg (N706)	Ja	Vogelweg 10.814m	Ja		
			8 Singerweg (N704)	Ja	Singerweg 5.622m	Ja		
			9 Biddingringweg (N305-oostbaan)	Nee	Biddingringweg oostbaan 2.200m	Ja		
			10 Espelerweg (N351)	Ja	Espelerweg 2.400m	Ja		
			11 Larserpad	Ja	Larserpad 3.200m	Ja		
			12 Gooiseweg (N305)	Ja	Gooiseweg 4.800m	Ja		
			13 Oosterringweg (N715)	Ja	Oosterringweg 6.800m	Ja		
			14 Zuiderringweg (N352)	Ja	Zuiderringweg 5.200m	Ja		
			15 Swifterweg (N710)	Ja	Swifterweg 2.900m	Nee		
			16 Bremerbergweg (N708)	Ja	Bremerbergweg 3.600m	Nee		
			17 Urkerweg (N351)	n.v.t.	n.v.t.	Nee		
			18 Biddingringweg (N305)	n.v.t.	n.v.t.	Nee		
			19 Ganzenweg (N302)	n.v.t.	n.v.t.	Nee		
			20 Eemmeerdiijk (N704)	n.v.t.	n.v.t.	Nee		
			21 Gooiseweg (N305)	n.v.t.	n.v.t.	Nee		

lenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04		
			€ 2.763	€ 2.763	€ 1.382	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08		
		1	124 Aanleg van één rijloper met fiets(suggestie)stroken en berm aantal in meters	Ja	4.225			
		2	124 Aanleg van één rijloper met fiets(suggestie)stroken en berm aantal in meters	Nee	0			
lenW	E29	Realisatie N307/Roggebotsluis in het kader van IJsseldelta fase 2	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: E29/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E29/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E29/03			
			€ 27.331.000	€ 46.801.565	Nee			
lenW	E52	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besteding (jaar T-2 (2019))	Besteding (jaar T)	Specifieke kosten van de concessiehouder in de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt	Totaal bedrag verstrekke subsidies concessieverlener conform concessie (jaar 2021) - zoals in de bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend
			Aard controle n.v.t. Indicator: E52/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E52/02	Aard controle R Indicator: E52/03	Aard controle R Indicator: E52/04	Aard controle R Indicator: E52/05	Aard controle R Indicator: E52/06
			1 IJsselmond	OV Regio IJsselmond N.V.	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 Lelystad	Arriva Personenvervoer Nederland B.V.	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie naam concessie	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5B opbrengsten van reizigers) van de regeling	Totale Opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E52/07	Aard controle R Indicator: E52/08	Aard controle R Indicator: E52/09	Aard controle R Indicator: E52/10	Aard controle R Indicator: E52/11	
			1 IJsselmond	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
			2 Lelystad	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
			10					

lenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Beschikingsnummer / naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E53/01	Aard controle R Indicator: E53/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/06
			1 SPUKSLA-22-03239565 Kopie beschikingsnummer /naam	€ 0 Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan	€ 0	15-10-2022	15-4-2023	Nee
			Aard controle n.v.t. Indicator: E53/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/08				
			1 SPUKSLA-22-03239565 Eindverantwoording (Ja/Nee)	2023				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E53/09					
			Nee					
lenW	E56	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: E56/01	Aard controle R Indicator: E56/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/04	Aard controle R Indicator: E56/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/06
			1 € 0	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	Nee
			Projectnaam / nummer	Project afgerond (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E56/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/08				
			1 Project g). Ondersteuning bij haalbaarheidsonderzoeken ten behoeve van de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk van duurzame tank- en laadinfrastructuur voor wegtransport en binnenvaart.	Nee				
lenW	E57	Tijdelijk Regeling Specifieke uitkering Zero Emissie Bus 2022-2024	Beschikingsnaam / nummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Het aantal gerealiseerde niet-gelede ZE-bussen met batterij-elektrische aandrijving	De som van het totaal aantal gerealiseerde gelede ZE-bussen met batterij-elektrische aandrijving, ZE-touringcars en ZE-bussen met waterstof-elektrische aandrijving	Zijn de bussen binnen twee jaar ingezet in de dienstregeling?	Is voldaan aan het kilometervereiste (Ja/ Nee) (zie invulwijzer)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: E57/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E57/02	Aard controle R Indicator: E57/03	Aard controle R Indicator: E57/04	Aard controle R Indicator: E57/05	Aard controle R Indicator: E57/06
			BUS2200006	Nee	0	0	Nee	Nee
			Zijn de bussen minimaal drie jaar ingezet in de dienstregeling waar de aanvraag betrekking op heeft of voor de uitvoering van de concessie die op die concessie volgt? (Ja/Nee)					
			Aard controle R Indicator: E57/07					
			Nee					

lenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E83/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E83/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/05</i>	
			1 Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022, onderdeel historische spoedopgaven en onderdeel buitenproportionele opgaven Nr.: 5000005444	€ 6.313	Ja	€ 0	€ 6.313	
			2 Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022, onderdeel historische spoedopgaven, aanvraag oktober 2022 Nr.: 5000005696 Kopie projectnaam / nummer	€ 6.427	Ja	€ 0	€ 6.427	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/09</i>		
			1 Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022, onderdeel historische spoedopgaven en onderdeel buitenproportionele opgaven Nr.: 5000005444	Ja		Nee		
			2 Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022, onderdeel historische spoedopgaven, aanvraag oktober 2022 Nr.: 5000005696 Eindverantwoording (Ja/Nee)	Ja		Ja		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E83/10</i>					
			Nee					
lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
lenW	E92	Incidentele specifieke uitkering Geluidsisolatie Lelystad Airport	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>		
			1 379 Aanleg van een rotonde buiten de bebouwde kom/aantal in Stuks	Nee	0			
lenW	E92	Incidentele specifieke uitkering Geluidsisolatie Lelystad Airport	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R Indicator: E92/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E92/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E92/03</i>			
			€ 0	€ 0	Nee			

EZK	F7	Regeling specifieke uitkering provincie Flevoland sanering windpark Zeewolde	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: F7/01 € 1.032.923 Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F7/01 Nee	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: F7/02 € 1.032.923	Aantal afgebroken molens (jaar T) Aard controle R Indicator: F7/03 51	Aantal afgebroken molens (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: F7/04 51	Aantal gebouwde molens (jaar T) Aard controle R Indicator: F7/05 91	Aantal gebouwde molens (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: F7/06 91
EZK	F11	Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde) Aard controle R Indicator: F11/01 € 117.564	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoverheden) vanaf verantwoordingsjaar SiSa 2021. Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle R Indicator: F11/02 € 205.696	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal Aard controle R Indicator: F11/03 € 117.564	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) Nee	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) Nee	Toelichting Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht Aard controle n.v.t. Indicator: F11/06 Door de coronacrisis is de beoogde start in mei 2021 vier maanden vertraagd. Mede daardoor is in 2022 verlenging van de projectperiode gevraagd en verkregen. De MKB-deal loopt tot 1-7-2023
EZK	F12	Enmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: F12/01 € 0	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle R Indicator: F12/02 € 855.000	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F12/03 Nee	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: F12/04		
EZK	F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: F14/01 € 564.635	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicator: F14/02 € 1.138.355	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F14/03 Nee	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: F14/04		
EZK	F25	Regeling specifieke uitkering MIT	Beschikingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: F25/01 1300033153	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: F25/02 € 451.965	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: F25/03 € 451.965	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F25/04 Nee	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: F25/05	

LNV	L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Gebiedsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L7/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: L7/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L7/06</i>
			1 Oostvaardersplassen Poort Lelystad	€ 0	€ 0	Nee	Nee	
			2 Oostvaardersplassen Poort Almere	€ 0	€ 0	Nee	Nee	
			3 Etalage A6	€ 0	€ 0	Ja	Nee	
			4 Natuuronderzoek Oostvaardersplassen (onderdeel Begrazingsbeheer, eutrofe wetlands)	€ 89.069	€ 89.069			
			5 Natuuronderzoek Oostvaardersplassen (onderdeel Energie en nutriëntenkringloop)	€ 91.069	€ 91.069		Nee	
			6 Natuuronderzoek Oostvaardersplassen (onderdeel Diergezondheid vrij levende grote herbivoren)	€ 40.330	€ 40.330	Ja	Nee	
			7 Natuuronderzoek vogels en vissen Marker Wadden	€ 83.024	€ 83.024	Ja	Nee	
			8 Onderzoek ontwikkeling dynamische kusten	€ 14.867	€ 14.867	Ja	Nee	
LNV	L13	Scholingsfonds Maritiem Noordelijk Flevoland IJsselmeer	Het aantal vouchers dat in (jaar T) is verleend en vastgesteld					
			<i>Aard controle R Indicator: L13/01</i>					
			4					
LNV	L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	Naam Uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding apparaatkosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L16/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: L16/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/06</i>
			1 Provinciaal Uitvoeringsprogramma Flevoland	€ 538.214	€ 538.214	€ 233.015	Ja	Nee
			Kopie Uitvoeringsprogramma	Toelichting	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L16/09</i>			
			1 Provinciaal Uitvoeringsprogramma Flevoland		Ja			
LNV	L24	Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)?			
			<i>Aard controle R Indicator: L24/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L24/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L24/03</i>			
			€ 0	€ 0	Nee			

LNV	L25	Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	Naam versnellingsvoorstel	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	Baten (jaar T) vermogensvorming	Totale cumulatieve baten vermogensvorming (t/m jaar T)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L25/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: L25/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L25/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: L25/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L25/05</i>	
			1 Praktijkproeven perceelafspoeling	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Versnelling implementatie verschonende maatregelen melkrundveehouderij in gebiedsproces Flevoland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Versnelling aanleg en herstel erfsingels in gebiedsproces Eindverantwoording (Ja/Nee)?	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L25/06</i>					
			Nee					

5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De accountant heeft op 10 mei 2023 een controleverklaring met beperking ten aanzien van de rechtmatigheid afgegeven en ten aanzien van de getrouwheid een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de Jaarrekening 2022, zie de hierna volgende pagina's.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Provinciale Staten van provincie Flevoland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van provincie Flevoland te Lelystad gecontroleerd.

Ons goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid van de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de provincie Flevoland op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid van de jaarrekening

Naar ons oordeel zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2022, uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf "De basis voor ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid van de jaarrekening", in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door het college van Gedeputeerde Staten op 17 januari 2023 en door Provinciale Staten ter kennisgeving is aangenomen op 22 februari 2023.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2022;
- de balans per 31 december 2022;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen (inclusief hoofdstuk 1 "Jaarrekening 2022 op hoofdlijnen" in deel IV van de jaarstukken en bijlagen 1 en 3);
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (bijlage 4);
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (bijlage 2).

De basis voor ons goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid en ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid van de jaarrekening

De basis voor ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid van de jaarrekening

In de jaarrekening zijn voor een bedrag van € 2.841.000 lasten en balansmutaties over 2022 verantwoord die samenhangen met de inkoop van leveringen en diensten. Deze lasten en balansmutaties zijn niet rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de geldende Europese aanbestedingsregels. De opdrachtwaarde van deze leveringen en diensten komt boven de Europese drempelbedragen uit, echter heeft voor de betreffende inkopen geen Europese aanbesteding plaatsgevonden dan wel heeft niet tijdig een nieuwe Europese aanbesteding plaatsgevonden bij een wezenlijke wijziging van de opdracht of overschrijding van de maximale contractwaarde volgens een raamovereenkomst.

Wij verwijzen naar de sectie "Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving" waarin wij aangeven op welke wijze wij, bij de controle van de jaarrekening en financiële rechtmatigheid, wet- en regelgeving in aanmerking hebben genomen.

Overige basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2022 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), het "Controleprotocol 2011 en volgende jaren" dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 7 december 2011 en het Controleprotocol WNT 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van provincie Flevoland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel betreffende de getrouwheid van de jaarrekening en ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid van de jaarrekening.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.500.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2022 van het ministerie van BZK hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met Provinciale Staten overeengekomen dat wij aan Provinciale Staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 125.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude en dat de baten en lasten, alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat:

- op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude;
- dat baten en lasten, alsmede balansmutaties als gevolg van fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand komen.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in provincie Flevoland en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van Gedeputeerde Staten inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop Provinciale Staten toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in het jaarverslag, waarin het college van Gedeputeerde Staten zijn risicoanalyse heeft opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de Gedragscode bestuurders Provincie Flevoland 2006, de Gedragscode integriteit bestuurders Provincie Flevoland 2013, de Gedragscode integriteit commissaris van de Koning en gedeputeerden Provincie Flevoland 2016, de Gedragscode integer handelen Statenleden en Burgerleden Provincie Flevoland 2016, de klokkenluidersregeling (Regeling melden vermoedens van een misstand) en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, onrechtmatige besteding van (rijks)middelen, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie die samenhangen met aanbestedingen en aan- en verkooptransacties van vastgoed en grondposities. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in de (postgewijze) toelichting op de balans in de jaarrekening. Ook hebben wij data-analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording.

Specifiek voor het risico met betrekking tot het doorschuiven van de voor het boekjaar door Provinciale Staten beschikbaar gestelde budgetten, hebben wij de opzet en bestaan van het financieel afsluitproces en de hierin begrepen interne beheersmaatregelen rondom handmatige (memoriaal) boekingen in de financiële administratie geëvalueerd, de juistheid van de overlopende passiva getoetst, vastgesteld of de opgenomen onderhoudsvoorzieningen voldoen aan de geldende spelregels van de Notitie "Materiële vaste activa" van de Commissie BBV en de onttrekkingen en dotaties aan de onderhoudsvoorzieningen getoetst.

Deze risico's vereisten echter geen significante aandacht in onze controle.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het college van Gedeputeerde Staten, de directie en overig management, de verbijzonderde interne controle, de eenheid Juridische Zaken en Inkoop en Provinciale Staten.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving
Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening opgenomen baten en lasten en balansmutaties. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op:

- de getrouwheid van de jaarrekening en/of;
- de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties

op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het college van Gedeputeerde Staten, het lezen van notulen, het lezen van rapportages van de (verbijzonderde) interne controle en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

Wij hebben verder kennisgenomen van advocatenbrieven en correspondentie met de toezichthouder (ministerie van BZK) en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Wij wijzen op de aangelegenheid die beschreven staat in de paragraaf "De basis voor ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid van de jaarrekening".

In het geval van een mogelijke niet-naleving van wet- en regelgeving die van materiële invloed kan zijn op de jaarrekening en de financiële rechtmatigheid, zijn wij nagegaan of provincie een toereikend proces heeft ingericht om de impact te evalueren op haar activiteiten en de financiële verslaggeving, en indien van toepassing, of de provincie maatregelen heeft genomen om de gevolgen ongedaan te maken en om herhaling te voorkomen. Met betrekking tot de uitkomsten van deze evaluatie door het college van Gedeputeerde Staten verwijzen wij naar de paragraaf 5 "Bedrijfsvoering" van deel III Paragrafen van de jaarstukken. Ten slotte hebben wij schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in paragraaf 2 "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" van deel III Paragrafen van de jaarstukken, heeft het college van Gedeputeerde Staten een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de provincie om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder en de bedrijfsvoering voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het college van Gedeputeerde Staten besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het college van Gedeputeerde Staten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie, dat wil zeggen het vermogen van de provincie in relatie tot de exploitatie met inachtneming van de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder. Verder hebben wij kennisgenomen van de beoordeling van de begroting van de provincie door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden geïdentificeerd ten aanzien van de geschiktheid van de door het college van Gedeputeerde Staten gehanteerde veronderstellingen inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een provincie niet langer in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf “De basis voor ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid van de jaarrekening” zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voor de jaarrekening

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van Gedeputeerde Staten is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door het college van Gedeputeerde Staten op 17 januari 2023 en door Provinciale Staten ter kennisgeving is aangenomen op 22 februari 2023.

In dit kader is het college van Gedeputeerde Staten verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van Gedeputeerde Staten de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de provincie in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van Gedeputeerde Staten moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Provinciale Staten is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2022 van het ministerie van BZK, het "Controleprotocol 2011 en volgende jaren" dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 7 december 2011, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie "Informatie ter ondersteuning van ons oordeel" hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
 - dat baten en lasten, alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van Gedeputeerde Staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de provincie, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de provincie. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Communicatie

Wij communiceren met Provinciale Staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 10 mei 2023

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. L.M. de Vries MSc EMA RA

6. Lijst met afkortingen

AAA:	Amsterdam Airport Area
ABW:	Actieplan Bodem en Water
AER:	Assembly of European Regions
AGC:	Airport Garden City
AP:	Autoriteit Persoonsgegevens
APPA:	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
AVG:	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BAC:	Bestuurlijke adviescommissie
BAR:	Brexit Adjustment Reserve
BBP:	Bruto Binnenlands Product
BBV:	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BIO:	Baseline Informatieveiligheid Overheid
BIS:	Basisinfrastructuur
BNG:	Bank Nederlandse Gemeenten
BO MIRT:	Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
BV:	Besloten Vennootschap
BVOV:	Beschikbaarheids Vergoeding OV
BZK:	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CA:	Coalitieakkoord
CBS:	Centraal Bureau voor Statistiek
CISO:	Corporate Information Security Officer
CMO:	Centrum voor Maatschappelijk Ontwikkeling Flevoland
COL:	Corona Overbruggingslening
CPMR:	Conference of Peripheral Maritime Regions
CUP:	College uitvoeringsprogramma
CvdR:	Comité van de Regio's
DGO:	Duurzaam Gebruik Ondergrond
DNW:	Duits-Nederlandse Windtunnels
DOVA:	decentrale OV-autoriteiten
DSO:	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DSO-LV:	Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening
EBN:	Energiebeheer Nederland
EBB:	Evidence Based Beleid
EEF:	Energie Expertise Centrum Flevoland
eDocs:	Documentmanagementsysteem
EFRO:	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EHS:	Ecologische Hoofdstructuur
EZK:	Economische Zaken en Klimaat
FBE:	Faunabeheereenheid Flevoland
FEA:	Flevolandse Energie Agenda

FG:	Functionaris Gegevensbescherming
Fido:	Wet Financiering decentrale overheden
FTE:	Fulltime-equivalent (fulltime medewerker)
FVA:	Fonds Verstedelijking Almere
GGD:	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GLB:	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GOBS:	Groot Onderhoud Bruggen en Sluizen
GR:	Gemeenschappelijke Regeling
GS:	Gedeputeerde Staten
HNP:	Huis Nederlandse Provincies
HOF:	Wet Hof
HRM:	Human Resource Management
IBP:	Interbestuurlijk Programma
ICT:	Informatie- en Communicatie Technologie
IDA:	Interprovinciale Digitale Agenda
IDS:	Introductie Duurzaam Stortbeheer
IenW:	Infrastructuur en Waterstaat
IFA:	Investeringsimpuls Flevoland Almere
IKB:	Individueel Keuze Budget
IPO:	Interprovinciaal Overleg van en voor Provincies
ISO:	Information Security Officer
IT:	Information Technology
IUS:	Invasieve Uitheemse Soorten
IV:	Informatievoorziening
IVN:	Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid
KO's:	Koninklijke onderscheidingen
KRW:	Kaderrichtlijn Water
LAB:	Lelystad Airport Businesspark
LAW:	Langeafstandswandelroutes
LBI:	Landelijke Bijdrage-Index
LF:	Langeafstandsfietsroutes
LISA:	Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen
LNV:	Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
LOI:	Letter of Intent
LTO:	Land- en Tuinbouworganisatie
MAAS:	Mobility as a Service
MAB:	Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering
MBVI:	Meerjarenprogramma Beheer en Onderhoud Vervangingsinvesteringen Infrastructuur
MC:	Monte Carlo
MER:	Milieueffectrapportage
MEP:	Model European Parliament
MFK:	Meerjarig Financieel Kader

MITC:	Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum
MIRT:	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
MJOP:	Meerjaren Onderhoudsplan Provinciehuis
MKB:	Midden- en Kleinbedrijf
mIn.	miljoen
MOBLA:	Bereikbaarheid Lelystad Airport
MRA:	Metropoolregio Amsterdam
MRA-E:	MRA Elektrisch
MRB:	Motorrijtuigenbelasting
MGA:	Mutual Gains Approach
MSNF:	Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland
MW:	Megawatt
NBTC:	Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen
NDW:	Nationale Databank Wegverkeersgegevens
NF:	Noordelijk Flevoland
NJO:	Niet-jaarlijks onderhoud
NIE:	Natuurinclusieve energietransitie
NLE:	Nieuwland Erfgoedcentrum
NLR:	Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum
n.b.:	niet bepaald
n.n.b.:	nog niet bekend
NNN:	Natuurnetwerk Nederland
NPNL:	Nationaal Park Nieuw Land
NSL:	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
NSP:	Nationaal Strategisch Plan
NV:	Naamloze Vennootschap
OCW:	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ODNZKG:	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
OFGV:	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
OMALA:	Ontwikkelingsmaatschappij Airport Lelystad Almere
OMFL:	Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland
OV:	Openbaar Vervoer
OV-SAAL:	Openbaar Vervoer - Schiphol Amsterdam Almere Lelystad
OWNHL:	Op Weg Naar Het Lagerhuis
P&C:	Planning & Control
P&O:	Personeel en Organisatie
PAS:	Programmatische Aanpak Stikstof
PBM:	Platform Bereikbaarheid Metropoolregio
PFAS:	Poly- en perfluoralkylstoffen
p-MIRT:	Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
PMR:	Programma Mobiliteit en Ruimte
pNN:	Programmaonderdeel Nieuwe Natuur

Plabeka:	Platform Bedrijven en Kantoren
POB:	Persoonlijk Ontwikkel Budget
PoC-fonds:	Proof of Concept Fonds
POP3:	Plattelandsontwikkelingsprogramma 3
PPS:	Publiek private samenwerkingen
PS:	Provinciale Staten
RBT:	Regionaal Beleidsteam
RDW:	Rijksdienst voor het Wegverkeer
REACT-EU:	Recovery Assistance for Cohesion and Territories of Europe
RES:	Regionale Energiestrategie
RHC HFA:	Regionaal Historisch Centrum Het Flevolands Archief
RIEC:	Regionaal Informatie en Expertisecentrum
RMP's:	Regionale Mobiliteitsprogramma's
ROM:	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij
RRAAM:	Rijk-Regioprogramma Amsterdam, Almere, Markermeer
RRK:	Randstedelijke Rekenkamer
Ruddo:	Regeling uitzetting derivaten decentrale overheden
RVB:	Rijksvastgoedbedrijf
RVO:	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
SBAB:	Samen Bouwen aan Bereikbaarheid
SBA:	Stedelijke bereikbaarheid Almere
SBB:	Staatsbosbeheer
SDG's	Sustainable Development Goals
SFF:	Stichting Faunabeheer Flevoland
SISA:	Single information Single Audit
SLA:	Schone Lucht Akkoord
SMWF:	Samen Maken We Flevoland
SNL:	Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer
SPV:	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
SRE:	Schiphol Real Estate
STOP/TPOD:	Standaard Officiële Publicaties/Toepassingsprofiel Omgevingsdocumenten
SUP's:	Strategische uitvoeringsprogramma's
TBES:	Toekomst Bestendig Ecologisch Systeem
TBO's:	Terreinbeherende organisaties
TMI:	Technologische MKB Innovatieregeling
UP:	(college) Uitvoeringsprogramma
VNG:	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO:	Voortgezet Onderwijs
VTH:	Vergunning, toezicht en handhaving
VRN:	Voortgangsrapportage Natuur
VWS:	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WBE:	wildbeheereenheid Flevoland

WKO:	Warmte- en Koudeopslag
Wnra:	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
Woo:	Wet open overheid
Wob:	Wet openbaarheid van bestuur
EWNT:	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
WOL:	Monitor Wind op Land
ZZL:	Zuiderzeelijngelden